

Издавачи:

- Удружење логораша *Јасеновац*—Београд, Савски трг бр.9/IV
Телефон: +381 64 2259-323, e-mail: logorasi4145@gmail.com
- Музеј жртава геноцида—Београд, Трг Николе Пашића 11/III
Телефон: +381 11 3398-883, e-mail: office@muzejgenocida.rs

За издаваче:

- Славко Милановић
- Др Вељко Ђурић Мишина

Библиотека:

- Посебно издање

Главни и одговорни уредник:

- Милинко Чекић

Редакцијски одбор:

- Др Ненад Антонијевић
- Јасмина Тутуновић Трифунов
- Снежана Драгосављевић
- Ранко Бујић
- Новак Дукић

Лектура и редактура:

- Др Моња Јовић

Графичка припрема и дизајн:

- Никола Нешић

Фотографије:

- Из архиве издавача, приватних архива чланова и поштовалаваца, са интернет сајтова

Штампарија:

- *Графопринт*, Горњи Милановац

Тираж: 500

Штампање књиге финансијски је помогло:

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања—сектор за ПИО,
борачко-инвалидску заштиту Републике Србије

ISBN 978-86-86831-51-4

Удружење логораша и потомака *Јасеновац*
систем логора геноцида у Независној Држави Хрватској—Београд

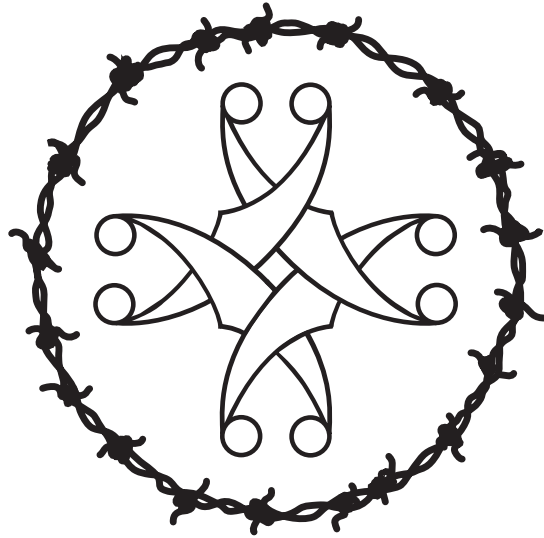
Музеј жртава геноцида—Београд

Милинко Чекић
Ненад Антонијевић
Јасмина Тутуновић Трифунов

ЛОГОРАШИ СПОМЕНИЦА

**Шездесет година чувања сећања
на злочине геноцида почињене у
Независној Држави Хрватској
током Другог светског рата**

Београд, 2019.

*Нека њроїледају сви који не виде
да нам се коїају очи
јер може нам се десити већ суџра
да нема ко коме да сведочи.*

*Раде Гавриловић,
Сећања и казивања*

САДРЖАЈ

страна 9
ПРЕДГОВОР

страна 13
УМЕСТО УВОДА

- I страна 17
ПОЧЕЦИ ОРГАНИЗОВАНОГ РАДА ЛОГОРАША (1959–1977)
- II страна 23
СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА ЈАСЕНОВАЦ
И СТАРА ГРАДИШКА (1977–2004)
- III страна 55
УДРУЖЕЊЕ ЗАТОЧЕНИКА И ПОТОМАКА ЗАТОЧЕНИКА
ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ
1941–1945. ГОДИНЕ (2004–2010)
- IV страна 65
УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА ЈАСЕНОВАЦ—
СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НЕЗАВИСНОЈ
ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ
- V страна 91
САРАДЊА УДРУЖЕЊА

- VI страна 155
ПРЕДЛОЗИ И ИНИЦИЈАТИВЕ УДРУЖЕЊА
- VII страна 175
УДРУЖЕЊЕ У МЕДИЈИМА
- VIII страна 197
ЈУБИЛЕЈИ И КОМЕМОРАЦИЈЕ
- IX страна 239
ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ, ДРАГОЈЕ ЛУКИЋ
- X страна 269
ЛОГОРАШИ ГОВОРЕ
- страна 289
УМЕСТО ЗАКЉУЧКА
- страна 315
СПИСАК ЧЛАНОВА УДРУЖЕЊА

ПРЕДГОВОР

Тешко је носити бреме слика из младости, нарочито из трагичних догађаја у којима су страдали најближи. Још је теже носити сопствену трагедију. То је задесило око десетак хиљада српске деце из Босанске крајине, Лике, Баније, Кордуна и Славоније, то јест територија Независне Државе Хрватске на којима су Срби били већинско становништво.

С обзиром на раније сачињене планове усташке организације о будућој хрватској држави и добијене сагласности и препорука од фашистичког вође Бенита Мусолинија, нацистичког Адолфа Хитлера и поглавара Римокатоличке цркве Пија XII, усташка организација је у Независној Држави Хрватској започела остварење замисли кроз спровођење геноцида. Затирање припадника јеврејске и ромске заједнице представља, по својој суштини, копију немачке расне политике. Затирање Српства је био државни програм који је усташки министар Миле Будак разјаснио 15. маја 1941. године у Госпићу рекавши да ће једну трећину Срба протерати у Србију, другу побити, а трећу покатоличити и направити од њих Хрвате. Ни поједини римокатолички свештеници нису заостајали с објашњешима шта треба урадити са припадницима српског народа. Тако је Дионисије фра Јуричев, у лето 1941. године, на једном скупу у селу Стаза код Суње на Банији, нагласио да није грехота убити и дете у колевци ако оно смета усташком покрету.

Хрватско-немачка офанзива јуна 1942. године на Козари и у њеној околини требало је да умири тај простор ради безбедне експлоатације рудних богатстава неопходних за немачку привреду, и да смањи број становника који по хрватским тврдњама представљају опасну претњу њиховој држави.

Српско становништво је морало бити расељено или депортовано у концентрационе логоре у НДХ. Сабиралиште мајки и деце направљено је у селу Млака и Јабланац одакле су их одводили на разне стране, у логоре (највише у Јасеновац и Стару Градишку), или у хрватске породице као бесплатну радну снагу, као и у логоре на територији Немачког Рајха.

Трачак наде, која је значила и продужетак живота, појавио се у лику Диане Будисављевић, Немице из Аустрије, удате за угледног Србина. Оно што је она са пријатељима урадила наредних месеци постало је историја. Додуше, још увек неистражена и неразјашњења.

Дуго година они којима је спаситељица помогла да се избаве из својеврсног пакла нису, из више разлога, најчешће политичких, имали прилике да говоре о својој судбини и о судбини својих најближих.

Њихово данашње удружење је пре нешто више од деценије добило подршку радника Музеја жртава геноцида. Подршка је била више морална и са сугестијама за будући рад на различитим формама чувања сећања на прошлост. Посебна врста сарадње—заједничка гостовања у београдским основним и средњим школама—уклапала се и у модерне токове чувања успомена на прошлост. Утисци са тих својеврсних школских часова су били веома позитивни и вредни за педагоге јер могу да послуже као мали путоказ у састављању планова у настави историје.

Не споримо да су политичке власти некадашње југословенске државе обезбедиле партизанским ратницима посебан статус кроз њихова удружења. Тешко нам је да схватимо зашто у протекле 74 године није било ни мало разумевања за потребе овог удружења чији су чланови прошли своју Голготу. А њима није било потребно ништа више од једне просторије у којој би се повремено окупљали ради договора о активностима које би чувале успомене на страдања и упозоравали на могуће обнављање злочина. А чување успомена могло се помоћи кроз сакупљање података о појединачним судбинама и објављивање зборника сећања.

У свему овоме остаће велика горчина због тога што никада до краја нису истражене судбине најмлађих, оних који нису знали своја имена. Током усташке политике у Независној Држави Хрватској, а потом и током власти успостављене након 1945. године, просто су избрисани из историје, као да нису ни постојали. Таквих је неколико хиљада. Да исправе ту велику неправду потрудили су се они који знају за њу и који су се сакупили у свом удружењу у жељи да у последњем тренутку оставе трагове о својим судбинама.

Споменица која је пред вама представља најпре упозорење да се ратне трагедије које су задесиле децу никада не понове, као и сведочанство о томе шта је удружење урадило за протеклих шест деценија. И на крају, може се оправдано казати, представља потребу да се сачува успомена на прикривану и запретену трагедију у времену и систему чија је идеологија форсирала заборав.

Проф. др Вељко Ђурић,
директор Музеја жртава геноцида

УМЕСТО УВОДА

У Београду већ шездесет година постоји удружење грађана који су током Другог светског рата били заточени у логорима Независне Државе Хрватске, њихових потомака и поштовалаца. На жалост, од Другог светског рата је протекло више од 70 година, тако да међу нама данас нема у животу логораша који су у ратно време имали више од 15 година. Иако смо ми, деца логораша, већ дубоко загазили у осму и девету деценију живота, настављамо са радом на ширењу истине и чувању сећања на ратно време и злочин геноцида који је организовано починила Независна Држава Хрватска. Највише нас је из Босанске Крајине, Лике, Кордуна, Баније, Славоније и Срема. Живимо у Републици Србији, углавном у Београду, Новом Саду и Зрењанину, али нас има и у Житишту, Честерегу и другим местима у Бачкој и Банату, у које смо досељени после Другог светског рата, током колонизације.

Већина нас је рођена у годинама пред почетак Другог светског рата—неки по шумама и земуницама (декунгама), у збеговима или у логорима. Рано детињство смо провели у логорима НДХ, проглашене 10. априла 1941. године, у којој су злочини над српским становништвом почели одмах по оснивању. Цивилно становништво је убијано у појединачним и масовним убиствима, хладним и ватреним оружјем, вешањем, на кућном прагу и у концентрационим логорима, бацањем у бунаре или у јаме на Велебиту, Кордуну и у Босни и Херцеговини.

Током целог постојања, НДХ је била држава логора који су били у надлежности хрватске државе. Поред привремених и пролазних логора (сабиралишта) у Загребу, Дарувару, Сремској Митровици, Вуковару, Славонском Броду, Сарајеву, Грубишном пољу, Бијељини, Теслићу, Мостару, Бања Луци, Гарешници, Крижевцима и другим местима, постојали су и усељеничко-исељенички логори (Славонска Пожега, Бјеловар и Цапраг код Сиска), сабирни (Женски сабирни логор у Ријеци код Крижеваца, Женски сабирни логор у Ђакову, Женски сабирни логор Лоборград на Златару) и логор у Сиску, основан

3. августа 1942. године као *Пролазни логор за избјеглице*, а у оквиру њега и логор за децу (службени назив *Прихватилиште за дјецу избјеглица*) кроз који је прошло близу 7000 деце, од којих је најмање 1152 уморено.

Логори су оснивани већ од априла 1941. године, попут Керестинца и Данице у Копривници. У Госпићком систему логора и стратишта (Госпић-Јадовно-Паг), од априла до средине августа 1941. године, на стратиштима Шаранова јама, јама Бадањ, у самом Госпићу и на другим местима, убијено је неколико десетина хиљада Срба и Јевреја, међу којима и 71 свештеник Српске православне цркве.

Јасеновац, систем логора Усташке надзорне службе, основан је у другој половини августа 1941. године на заштићеној зони од 210 квадратних километара на обе обале Саве, од Крапја, Дубичких кречана, Градине, Уштице, предела Лимани, Млаке, Јабланца, Међустружја и Ускочке шуме до Старе Градишке. Чинили су га Логор I Крапје, Логор II код села Брочице (Версајев), Логор III Циглана на рубу села Јасеновац (највећи логор у систему јасеновачких логора који се простирао на 125 хектара и у оквиру кога су били организовани циглана, ланчара, млинови, пилана и друге радионице, мушки, женски и дечији логор), Логор IV Кожара, у самом селу Јасеновац, и Логор V Стара Градишка.

Сва српска села у околини логора Јасеновац—Феричанци, Међеђа, Доња Градина, Драксенић, Бистрица код Градишке, Гашница, Јабланац, Млака и Обрадовци била су претворена у логорске економије, а њихово становништво је побијено или протерано у логоре. Село Доња Градина било је највеће страстиште јасеновачког логора. Заточеници јасеновачког логора страдали су и у Земуну, у немачком логору Сајмиште и логору организације Тот.

По извештају Главног стана Поглавника од 27. априла 1942. године, логор Јасеновац је могао да прими „неограничен број затвореника“ јер су логораша свакодневно убијани или су умирали од заразних болести и глади.

Деца су страдала заједно са родитељима од хрватских оружаних формација, немачке и италијанске војске. Убијана су на кућном прагу, у збеговима, казним експедицијама, покољима, јамама и у логорима у Лоборграду, Крушчици, Ђакову и Сиску, као и у логорима Јасеновац, Стара Градишка, Јабланац и Млака. По истраживањима Драгоја Лукића, само у логору Јасеновац

страдало је најмање 19432 деце узраста од колевке до 14 година и то највише српске деце (12113), затим ромске (5320) и јеврејске (1927).

Смртност деце је смањена захваљујући акцијама спасавања деце из јасеновачких и других логора. Акција Диане Будисављевић, појединачна и организована помоћ деци Добровољних сестара Хрватског Црвеног Крива, медицинског особља из болница и прихватилишта, запослених у институцијама НДХ и приватних лица (Диана Будисављевић, Камило Бреслер, Драгица Хабазин, Анте Думбовић, Татјана Маринић, Јана Кох, др Чернозубов, др Давила и други). Упркос њиховим напорима да деци сачувају идентитет и олакшају им повратак у биолошке породице, велики број млађе деце, усвојене у хрватским породицама, никада није сазнао своје право име. Многи од њих су, после рата, покушавали да своје порекло пронађу преко огласа у тадашњој југословенској штампи.

Преживели су се вратили на згаришта родних кућа, код сродника, неки, немајући куда, својим газдама из периода рата, а они који више нису имали никог свог, смештани су у домове ратне сирочади. Имали су заједнички смештај, храну, одећу и могућност да се школују.

Многа деца која су преживела ратну голготу и дочекала ослобођење нису преживела. Умирала су од последица рата, незалечених рана, заразних болести, неухрањености и немогућности да им се пружи неопходна нега.

Рано смо почињали да привређујемо за живот на запуштеним имањима предака, фамилије или идући „трбухом за крухом“. Многима од нас радне акције су биле спас, јер смо имали обезбеђену исхрану, смештај и одећу. Уз рад смо одрастали, настављали са образовањем, завршавали стручне школе, факултете, свијали своја гнезда и стварали породице тамо где смо могли. Зато смо данас расути широм бивше Југославије. Укључивали смо се у живот после-ратне Југославије кроз омладинске организације, као радници у фабрикама, руководиоци и стручњаци у привреди и органима власти, од локалне самоуправе до чланства у највишим државним органима и политичким организацијама.

И поред тога што је бављење страдањем српског народа у Другом светском рату било запостављено у социјалистичкој Југославији, преживели ло-

гораши су још педесетих година XX века почели да се окупљају и организују. У Београду је 1959. године формиран Иницијални, а 22. априла 1962. године и Акциони одбор. Чланови Акционог одбора 1977. године су основали Секцију бивших заточеника логора Јасеновац и Стара Градишка при СУБНОР-у Београда, која је 2004. године реорганизована у *Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној држави Хрватској 1941–1945*. Удружење је 2010. године регистровано под именом *Удружење логораша и потомака Јасеновац—систем логора геноцида у Независној држави Хрватској*, скраћено *Удружење логораша Јасеновац—Београд*, и под тим именом ради и данас.

Без обзира на образовање, професионално и идеолошко опредељење, када смо у нашем Удружењу и кад радимо за потребе Удружења, ми смо само бивши логораши—отуда овој књизи и приличи назив *Логораши*.

Идеја да се ова публикација штампа прихваћена је на проширеном састанку Главног одбора Удружења, 24. марта 2017. године, а потврђена на Скупштини Удружења 19. маја 2017. године.

Редакциони одбор

I

ПОЧЕЦИ ОРГАНИЗОВАНОГ РАДА ЛОГОРАША
(1959–1977)

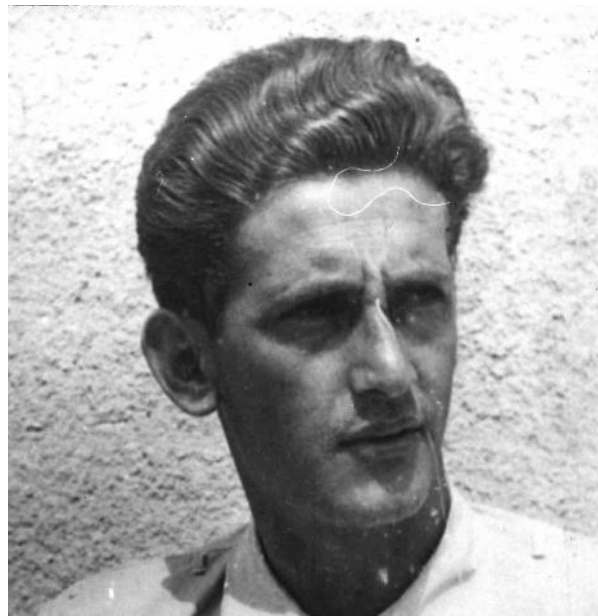
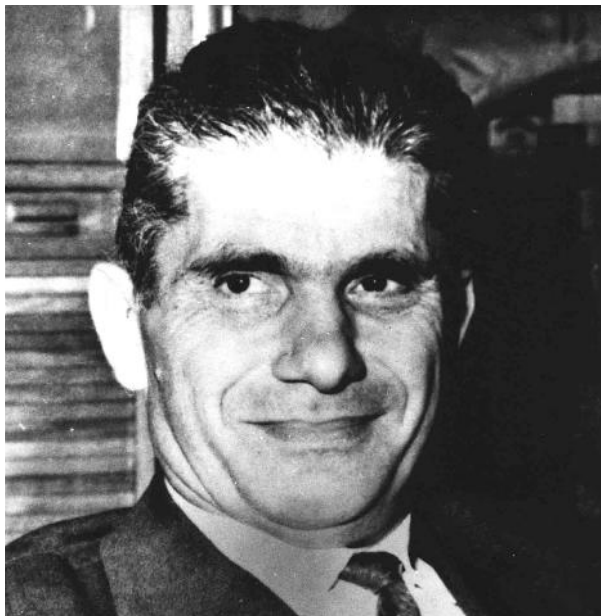
ИНИЦИЈАЛНИ И АКЦИОНИ ОДБОР

У Београду је 1959. године формиран Иницијални одбор, а 22. марта 1962. године, заједно са преживелим логорашима из Загреба, Акциони одбор логораша.

Председник Акционог одбора био је Ђорђе Пуача, а међу члановима одбора били су Марко Пауковић, Миша Данон, Чедомил Хубер, Мара Вејновић, Штефица Сердар Саболић и Јосип Ерлих. Имали су више формираних комисија са утврђеним основним задацима, као што су окупљање учесника пробоја 22. априла 1945. године и преживелих логораша из јасеновачких логора, покретање иницијативе за подизање споменика у Јасеновцу, реконструкција логора Стара Градишка, организовање комеморативних манифестација на местима где су били логори и већа стратишта и друго. Како су предност деценијама имали споменици и меморијали који су величали народноослободилачку борбу и партизански покрет, многа места страдања српског народа, до данас, остала су необележена и заборављена. Бројна спомен-обележја су потпуно уништена или оштећена у ратовима деведесетих година на територији некадашње Југославије или су пропала због неодржавања и зуба времена.

Чланови Акционог одбора су даљим развојем активности одлучили да се реорганизују тако што су при СУБНОР-у Града Београда основали Секцију бивших заточеника логора Јасеновац и Стара Градишка.

Они су, пре 60 година, започели организовани рад логораша.

Горе: Ђорђе Пуача, Едо Шајер
Доле: Чедомил Хубер, Јосип Ерлих

Горе: Саво Делибашић, Мара Вејновић
Доле: Љубомир Михајловић, Љиљана Иванишевић

Горе: Штефица Сердар Саболић, Јован У. Живковић
Доле: Милан Басташић, Милутин Стојаковић

II

СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА
ЈАСЕНОВАЦ И СТАРА ГРАДИШКА
(1977-2004)

Чланови Акционог одбора и окупљени логорашаи 20. марта 1977. године иницирали су оснивање Секције бивших заточеника логора Јасеновац и Стара Градишка при Градском одбору СУБНОР-а Београда. На Оснивачкој седници, одржаној у сали Црвеног Крста Југославије (чији је тадашњи секретар била Штефе Чулиг Шпиљак, такође логораш Старе Градишке), Скупштина Секције је донела Правилник о раду и организацији Секције и изабран је Одбор Секције. Председник Одбора била је Анђелија Мирковић, а секретар Божана Штулић. Оснивачкој седници Скупштине Секције присуствовала су 23 учесника, док је и оправдало своје одсуство.

Правилником и Програмом истакнути су најважнији задаци Секције. Они су остваривани, или кроз рад СУБНОР-а, других друштвено-политичких организација, или у оквиру активности Секције. Према овом Правилнику, чланови Секције су уједно били и чланови месних борачких организација. И поред тога што није постојала као посебно правно лице, њени чланови су успели да обаве значајан посао и очувају језгро организације, које је радило чак и када за то нису постојали објективни услови (распад СФРЈ и ратови деведесетих година XX века, материјални и технички услови за рад, идеолошке поделе и затвореност организације СУБНОР-а према деци-логорашима).

Према записнику о примопредаји од 5. маја 1992. године, у картотеци Секције је било евидентирано:

- 291 логораш, од којих су 124 били деца-логорашаи;
- 127 логораша (42 детета логораша) који су најавили учешће у раду, али су само делимично попунили евиденционе картоне;
- 95 чланова потомака убијених или умрлих заточеника;
- 53 умрла логораша;
- 56 логораша пресељених из Београда.

20. MART 1977

U vreme fašističke okupacije naše zemlje, istorija je pisala svoje najmračnije, ali i najsvetlije stranice. Posebno poglavlje fašističkog terora i genocida predstavljaju logori u kojima je masovno uništavan naš živalj. Među takvim logorima posebno mesto i po masovnosti i po sveireposti uništavanja zatočenika predstavlja skup logora Jasenovac i Stara Gradiška.

Ali istovremeno, ovi logori su bili deo naše zemlje u kojoj se vodila narodno-oslobodilačka borba, u kojoj su svi naši narodi i narodnosti dali svoj doprinos za slobodu u kojoj su se težišta bitaka, borilišta pomerala i izmehlivala. Logor Jasenovac sa svojim područnim logorima Kožarom i Starom Gradiškom bio je neprekidno borilište, specifično, različito ~~ima~~ od drugih, jer se ovde nije borilo oružjem u otvorenoj borbi. Preostala je samo borba razumom, svešću, organizacijom, drugarstvom, disciplinom, pa i sabotažom.

Da podaci u ovom ratištu ne bi pali u zaborav, da se ne stvori pogrešnaslika o zatočenicima kao bezvoljnoj gomili telesa, samo još po obliku ljudskih, koja je izgubila svoje ljudsko dostojanstvo, da se dokaže kako fašizam ni pod tim uslovima najcrnjeg terora koji se može zamisliti, nije postao apsolutni gospodar i kako ni u logorima fašizam nije bio sasvim siguran, bivši zatočenici logora Jasenovac i Stara Gradiška, koji danas borave na teritoriji grada Beograda, osnivaju svoju sekciju u okviru SUBNOR-a Beograda i na svojoj osnivačkoj skupštini održanoj 20. marta 1977 godine, na osnovu člana 10. Statuta SUBNOR-a Jugoslavije, člana 13. Statuta SUBNOR-a SR Srbije i člana 10. Statutarne odluke SUBNOR-a Beograda, doneli su

P R A V I L N I K

o organizaciji i radu Sekcije bivših zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška.

član 1.

Bivši zatočenici logora Jasenovac i Stara Gradiška, koji su nastanjeni na području grada Beograda, organizuju se u posebnu sekciju pri Gradskom odboru Saveza udruženja boraca narodno-oslobodilačkog rata Beograda.

- 2 -

Члан 2.

Секција носи назив: Секција бивших zatočеника логора Јасеновац и Стара Градишка /у даљем тексту: Секција/.

Члан 3.

Јединица Секције је у Београду.
Секција има свој печат и штамбил. Печат је округлог облика и у свом спољашњем делу садржи текст: ЗАВЕШТАЊЕ БОРАЦА НОМ-а БЕОГРАД - ГРАДСКИ ОДБОР, а у унутрашњем делу: СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА ЈАСЕНОВАЦ И СТАРА ГРАДИШКА - БЕОГРАД, а у средњем делу налази се знак СУБНОР-а Југославије. Четвртasti штамбил садржи исти текст као и округли печат, с тим што има место за број и датум.

Члан 4.

Чланови Секције могу бити сви бивши zatočеници логора Јасеновац и Стара Градишка који живе на подручју града Београда.

Члан 5.

Чланови Секције основну активност испољавају у организацијским и друштвено-политичким и друштвеним организацијским на подручју Београда и чланови су неких бораčkih организација.

Члан 6.

У пријему у чланство Секције одлучује одбор Секције, а у слушају спрема одлучује скупштина.

Члан 7.

Чланство у Секцији престаје:
- иступањем из Секције
- смрћу
- осудом за кривично дело против народа и државе или друго значајно кривично дело.

Члан 8.

У оквиру општих задатака утврђених Statutima СУБНОР-а Југославије и СР Србије и Statutarnom одлуком СУБНОР-а града Београда, Секција има и ове задатке:

- 4 -

- d) одлучује о načinu izbora и о ресорсници својих органа и тела
e) одлучује о свим питањима деловања Секције и njenih органа, ukoliko то овлашћује Правилник или посебном одлуком nije ставljeno у надлежност другог органа.

Члан 11.

Redovna skupština Секције одржава се сваке две године.
Vanredna skupština се може одржавати на захтев најмање једне четвртине чланства Секције, на захтев Градског одбора СУБНОР-а Београда и када то одлучи Одбор Секције.
Redovna и vanredna skupština сазива одбор Секције. Уколико то одбор не би могао у року од 30 дана од приједлог захтева за сазивање vanredne skupštine, skupština се сазива Градски одбор СУБНОР-а Београда.

Члан 12.

Одбор Секције има прево и дужности:
- да чува углед и славу борца НОР-а
- да извршава задатке Секције из Члана 8. овог Правилника
- да бира и да буде бирач уставки орган Секције
- да на састанцима и skupštini јавно износи и брани своје мишљење и предлоге, да поставља питања и тражи на њих одговоре, као и да одговара на питања која му се постављају
- да буде упознат са целокупним радом и активношћу Секције и njenih органа
- да даје доброволјни прилог за омогућавање извршења одређених делова програма рада Секције.

Члан 13.

Одбор се састоји од 11 - 15 чланова.
Из редова чланова одбора Skupština бира председника, потпредседника, секретара и благајника.
Одбор Секције је извршни орган skupštine Секције и за свој рад одговара skupštini.
Одбор остварује програм рада који утврђује skupština и усмерава делатност чланова односно радних група које по потреби образује.
У слушају да неки члан одбора Секције престаје да ради из било којих разлога, одбор се на његово место кооптирати другог члана.
Број кооптираних чланова не може да пређе трећину ukupnog броја чланова одбора.
Mandat одбора траје две године.

- 3 -

- да evidentira преживеле zatočенике логора Јасеновац и Стара Градишка на подручју града Београда као и жртве фашистичког терора у овим логима, уз помоћ Комисије бивших политичких затвореника, интернираца, депортираца и ратних заробљеника СУБНОР-а Београда, преживелих zatočеника односно породице жртава и њихових zatočеника.
- да прикупља историјску грађу на допуњавање споменику-музеја у Јасеновац, односно за оснивање и допуњавање споменику-музеја "Кула" у Старој Градишци, прикупљањем: писаних сведочења, фотографија, докумената и личних предмета бивших zatočеника и њихових породица; истраживањем архивске грађе у одговарајућим институцијима.
- да преко Комисије за бивше политичке затворенике, интернирце, депортирце и ратне заробљенике СУБНОР-а Хрватске одржава сталну везу са Споменик-подручјем Јасеновац и Одбором за уређивање Споменику-музеја "Кула" у Старој Градишци и доставља из све прикупљене материјале у циљу сталног допуњавања посебних музеја.
- да организује посете преживелих бивших zatočеника логора Јасеновац и Стара Градишка.
- да преко комисије за бивше политичке затворенике, интернирце, депортирце и ратне заробљенике Градског одбора СУБНОР-а Београда, сарађује и с другим сличним секцијима и организацијима у циљу неограњена традиција овог специфичног вида народно-олигобојничке борбе.
- да прена могуће стина води бригу о преживелих логорашима, пружајући им помоћ и подршку било непосредно, било преко организација СУБНОР-а.

Члан 9.

Секцију бивших zatočеника логора Јасеновац и Стара Градишка чине сви њени чланови који живе на подручју града Београда.
Бивши zatočеници логора Јасеновац и Стара Градишка, који живе на територији СР Србије, могу - ако то желе - сарађивати са Секцијом у остваривању њених циљева из Члана 8. овог Правилника.

Члан 10.

Skupština Секције је највиши облик договарања бивших zatočеника на подручју Београда. Skupština:
a) donosi Правилник о организацији и раду Секције
b) бира одбор и надзорни одбор
c) утврђује програм рада за naredni период и разматра извештај о раду одбора и надзорног одбора
d)

- 5 -

Члан 14.

Извори прихода Секције су: доброволјни прилози чланова Секције, помоћ коју дају друштвено-политичке организације и заједнице, појединци и организације.
Годишњи план прихода и расхода утврђује Одбор Секције.
Средства Секције се држе на лиро рачуну Градског одбора СУБНОР-а, а воде се одвојено.

Члан 15.

Надзорни одбор се састоји од три члана које бира Skupština Секције.
Надзорни одбор подноси извештај одбору Секције једном годишње, а на skupštini Секције подноси целовит извештај за двогодишњи mandatni период.

Члан 16.

Наредбодавач по финансијским питањима је председник Одбора Секције, а у његовој одсутности потпредседник.

Члан 17.

Овај Правилник ступа на снагу кад се усвоји Skupština Секције и када се на њим сложили Градски одбор СУБНОР-а Београда.

у Београду, 20. марта 1977.г.

Секретар одбора Секције
(Stulić Božana)

Председник одбора Секције
(Marković Anđelija)

САВЕЗ УДРУЖЕЊА БОРАЦА И ИНВАЛИДА
ГРАДСКИ ОДБОР
СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА
ЈАСЕНОВАЦ И СТАРА ГРАДИШКА

Бр. _____

_____ 197__ год.
БЕОГРАД

RADIO-TELEVIZIJI SRBIJE
TELEVIZIJI BEOGRAD

B E O G R A D

Molimo Vas da u "Beogradskom programu" objavite sledeće obaveštenje:

U ponedeljask 14. aprila 1997.g. održaće se redovna skupština Sekcije bivših zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška. Skupština će se održati u salonu na I spratu zgrade Doma boraca i invalida, Beograd, Ševskitrg 9 sa početkom u 11 časova.

Pozivaju se svi preživeli zatočenici, njihovi prijatelji i rođjaci, da uzmu učešće u radu skupštine.

Unapred hvala!

Predsednik
Đedomil Huber

Најава одржавања седнице Секције

АКТИВНОСТИ И СЕКЦИЈЕ

Поред редовних састанака уторком, најчешће у просторијама МЗ *Западни Врачар* у Београду, у периоду од оснивања 1977. до 2004. године, Секција је одржавала годишње и редовне скупштине на којима су бирани управни органи, усвајане одлуке и предлози и решавани текући проблеми. На Скупштинама су, као гости, присуствовали и представници сродних секција и институција, са којима је Секција логораша активно сарађивала (Спомен подручје *Јасеновац*, СУБНОР, Секција бивших логораша Бањице, Комисија за бивше политичке затворенике, ратне заробљенике, интернирце и логораше, Одбор за кулу—Стара Градишка, Музеј жртва геноцида). До 1995. године, био је активан велики део чланства, док у наредном периоду, сем чланова Одбора, све мање чланова Секције долази на састанке.

Од почетка рада, један од основних циљева Секције био је сакупљање што више упитника о боравку у логорима, сведочанстава преживелих и података о умрлим члановима породице. Прикупљени документи су, периодично, заједно са фотографијама, дописницама из логора, архивском грађом из Војно-историјског института, личним предметима и списковима учесника у пробоју 1945, слати СП *Јасеновац* и били коришћени за реализацију сталних и покретних изложбених поставки или објављивани у монографским публикацијама и периодици. Неки од чланова Секције, попут Драгоја Лукића и Бригите Кнежевић, били су активни у Одборима за издавачку и музејску делатност СП *Јасеновац* или аутори/коаутори изложби и публикација.

Секција је својим члановима издавала потврде о боравку у логору за регулисање пензијско-инвалидског стажа, и посредовала у здравственом збрињавању када је то било могуће.

Чланови Секције логораша: Саво Петровић, Недељко Гога, Јован Узур, Саво Делибашић, Јован Кукић, Михаило Марић, Љиљана Иванишевић, Јосип Ерлих, Едуард Шајер, Чедомил Хубер, Штефица Сердар Саболић, Адо Кабиљо, Цадик Данон и Божо Шварц су, током 1998. године, учествовали у пројекту

SPISAK PRISUTNIH GODIŠNJOJ SKUPŠTINI
BIV.ZATOČENIKA JASNOVCA I STARE GRADIŠKE
18.3.1979.

Gosti

1. Milić Miodrag, preds.Komisije za internirce SUBNOR SRS
2. Preds.SUBNOR MZ"Zap.Vračar"
3. Sekretar MZ "Zap,Vračar" u čijoj je seli održena Skupština
4. Relić Mirko, preds.SUBNOR Borča, Proleterska 34,Borča,
tel.335-728 (doveo Komlenac Milu, biv.logoreša
sada nastanjenog u Borči, koji se teško sam snalezio)

Odazvali se na poziv upućen na kućnu adresu ILI lično (medjusobno čl. odbora)

Up = znači da je doneo upitnik na Skupštinu (bio priložen u kovertu uz poziv, kao i na više adresa Podsjetnici za sjećanja)

+ = znači da je Odbor Sekcije već ranije pribavio njihove upitnike

Prilikom popisivanja prisutnih i primenja upitnika provjeravana je tačnost dosadašnje adrese, a u više skućajeva broj telefona, ili dobijen novi.

J = Jasenovac, G = Gradiška, S = Sajmište N= Nemačka, GJ =Jas. i Grad.

1) Adamović Milivoje, J	UP	
2. Ajanović Džemila, G	+	
3. Bakić Dragica		<u>člen porodice</u>
4. Barudžija Milan, J (Dubička stanica)	UP	
5. Boca Slavko, G	<u>Sjećanje</u> i	UP
6. Bon Branko, G	+	
7. Bon Milena, G	+	
8. Cerovac Dragan, JGSN	<u>kratko sjećanje</u> i	UP- na Up podaci o (5) ubijenih
9. Cerovina Radojka ?	621-962 <i>2. veštačenje (Skupština, telefon odgovara, i tači ubijena Paulovica</i>	
10. Ćuk Pavica, GJ	+	
11. Danon Mišo, JG	+	
12. Dolemić Hana, GJ	+	
13. Goga Nedeljko, GJ	+	
14. Grinvald Samuel, GJ	767-506	
15. Hadžipašić Husein, GJ	UP	
16. Havliček Hugo, J	+	
17. Huber Čedomil, GJ	+	
18. Jovanović Ksenija, J	+	
19. Kovačević Grgo, G	UP	
20. Lukić Dragoje, G	+	

Шоа фондације Стивена Спилберга *Survivors of the Shoah Visual History Foundation*, за прикупљање сведочења преживелих логораша и „праведника међу народима“. У екипи ангажованих интервјуера био је и садашњи члан Главног одбора Удружења Јасеновац Ненад Антонијевић из Музеја жртва геноцида.

СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА
ЈАСЕНОВАЦ И СТАРА ГРАДИШКА

Бр. _____
2.9 1997 год.
БЕОГРАД

Gospodinu
DIREKTORU DVORANA
DOMA SINDIKATA,

БЕОГРАД

Обраћамо се Vama, gospodine direktore, s molbom da nam za 23. septembra 1997.g. u vremenu od 11 - 13 časova, ustupite na korišćenje jednu od sala u Doma sindikata u Beogradu. Sala nam je potrebno da održimo redovnu skupštinu naše Sekcije, na kojoj bismo izabrali novi odbor.

Nažalost, nemamo sredstava kojima bismo mogli platiti korišćenje sale.

Zeto Vas molimo da nam pomognete, da nam salu ustupite na korišćenje bez naplate.

Na taj ćete način pomoći nekadašnjim zatočenicima logora Jasenovac i Stara Gradiška da na jednom mestu okupimo oko 200 bivših zatočenika, članove porodica umrlih i poginulih zatočenika, da bi moglo da nastave normalno sa svojim radom.

Unapred hvala!

Za Sekciju
predsednik
Čedomil Huber

Секција логораша није имала одговарајући простор за одржавање седница те је увек морала да се обраћа другим институцијама за уступање простора.

САВО УПРАВИЊА БОРАНА И ОДБОРА
ГРАДСКИ ОДБОР
СЕКЦИЈА БИВШИХ ЗАТОВНИКА ЛОГОРА
ЈАСЕНОВАЦ И СТАРА ГРАДИШКА

Бр. 7
27. маја 1952. год.
БЕОГРАД

РЕПУБЛИЧКОМ ОДБОРУ СУБНОР СРХ
ОДБОРУ ЗА КУЛУ,

Z A G R E B

Објашњења уз
"Насрт логора Стара Градишка"

На неколико састанака нашег одбора разматрали смо "Насрт логора Стара Градишка" са легендом, да бисмо на основу сећања бивших логораша утврдили да ли је Насрт потпун и тачан, односно да ли му и шта недостаје.

1. Насрт није потпун. Осим тога веома је тешко утврдити тачност свега онога што је наведено у легенди, када је она на самом насрту у супротности са оном која је дата на посебном папиру, а уз то постоји само насрт /контуре габарита/ али не и по спратовима.

2. У насрту нема наведено где се налазила ткаона.

3. За објект 5. није наведено да је у приземљу био улаз из мушког, а на спрату улаз из женског логора.

4. Исто важи и за објект под бр. 7.

5. Објект бр. 34 у насрту није означен, али постоји у списку објеката, посебној легенди, на посебном папиру. Ту је означено да је то објект у којем су циклонизирани деца. Међутим, деца су циклонизирани у Кули, али и у једној соби у мушком логору, која се налазила у приземљу десно од улаза у мушки логор.

6. Нису означена мала врата /у близини објекта у насрту означеног са 4 а/ кроз која су одвели Злату Сегић и Хану Павелић.

7. У насрту нису наведена ни tzv. "мала врата" кроз која су одношени лешеви на гробље.

8. Објект бр. 3- у легенди на насрту, опис је нетачан, а у легенди на посебном папиру непотпун. Тај објект је пре оснивања НЗЛ био кројачница.

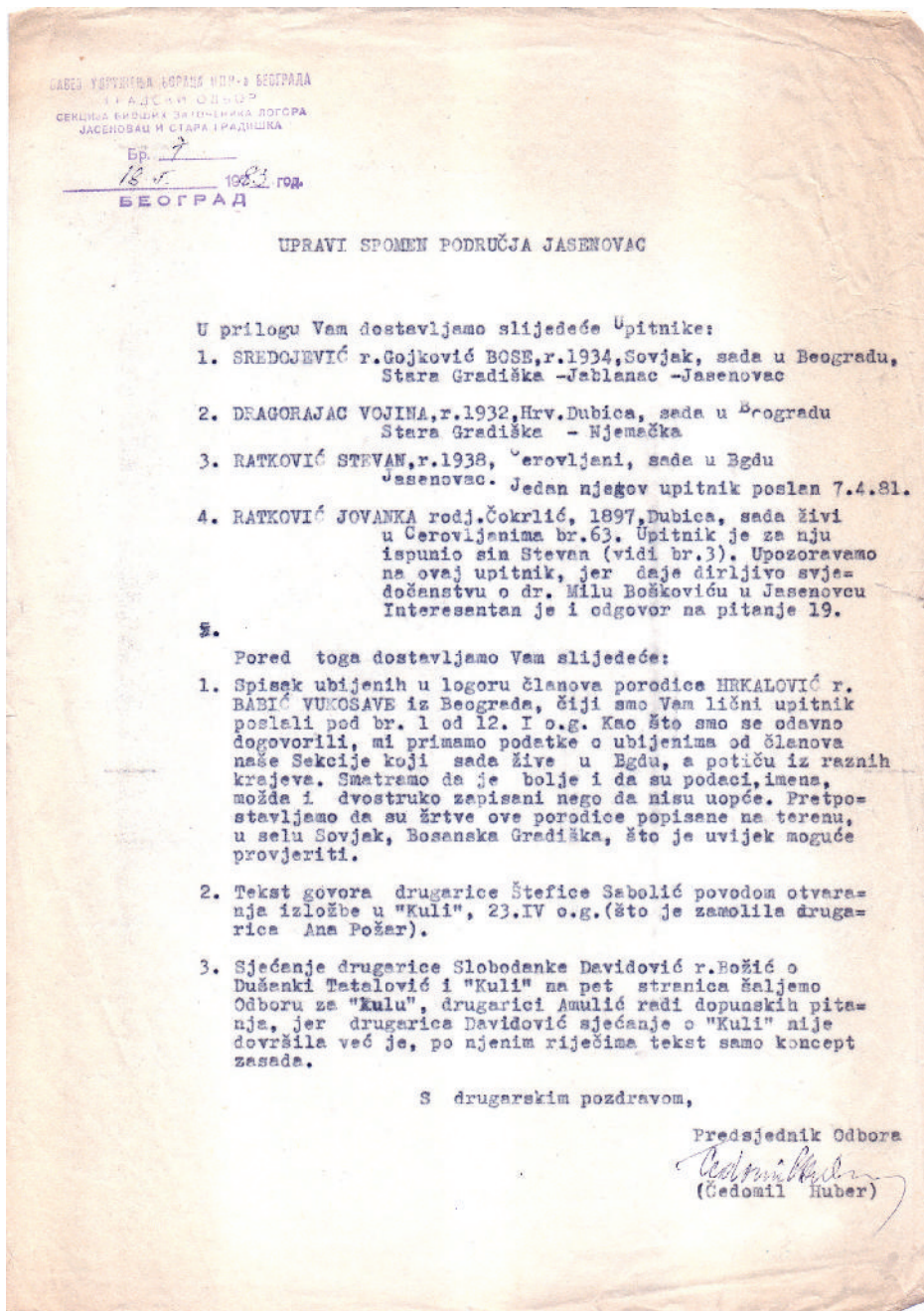
9. У насрту није означен првобитни излаз на Саву из женског логора.

10. У насрт није означен нити излаз на Саву /капија на узводној страни мушког логора/ нити букар /изводница/ поред те капије.

11. Нисмо могли утврдити да ли је тачно наведено место где се некад налазила православна црква. То треба утврдити преко других лица.

За Секцију
председник
Cedonil Huber

Секција је интензивно прикупљала информације да би што верније реконструисала логор у Старој Градишки.

Управи спомен-подручја Јасеновац секција је редовно слала прикупљену грађу: документа, упитнике, предмете и друго.

Sekcija bivših zatočenika
logora Jasenovac i Stara Gradiška
BEOGRAD

BR. 34
14. XI. 1978.

SAVEZU UDRUŽENJA BORACA NOR-a
- Gradski odbor -

Trg Bratstva i jedinstva 3
11000 BEOGRAD

Molba za obezbedjenje
nužnih sredstava za rad

Na sednici Odbora naše Sekcije, održanoj 7. novembra 1978. god. zaključeno je da se zatraži pomoć organizacije SUBNOR-a, čiji smo sastavni deo, za bolji i efikasniji rad Sekcije.

Zadatak je Sekcije, između ostalog, da prikuplja sećanja bivših logoraša ustaških logora Jasenovac i Stara Gradiška, da bi se obezbedila neophodna gradnja za naučnu obradu ovih fenomena proteklog rata s jedne, i ostavila neoboriva svedočanstva o jednom periodu istorije naših naroda budućim pokoljenjima, da se to nikada ne zaboravi i da služi kao opomena u budućnosti, a nažalost već i u sadašnjici.

Radi toga bi Sekciji bio potreban kasetofon sa desetak traka. Na te trake bi snimali sećanja preživelih, zatim to prenosili na papir, tako da bi se ovaj dragoceni činjenični materijal mogao sačuvati u arhivama Spomen područja Jasenovac.

Treba imati na umu, da je svakog dana sve manje preživelih logoraša, a da vremenom i određeni detalji padaju u zaborav. Nisu svi u mogućnosti da napišu ono čega se sećaju, a iniciranjem sećanja evociranjem pojedinosti može se postići više nego ako se sve to ostavi samo na pokušaju da svaki pojedinac napiše svoje sećanje.

Ukoliko nije moguće da nam se barem na godinu dana stavi na raspoloženje kasetofon i desetak traka, onda molimo da nam se daju sredstva da to kupimo. Potrebno je za to oko 3.500.- do 4.000.- dinara.

Polemika koja je nastala u vezi sa filmom "Okupacija u 26 slika" najjasnije pokazuje da je ovaj naš zadatak deo zadatka SUBNOR-a, tj. deo rada na upoznavanju javnosti sa istinom o istorijskom periodu koji je za nama i za koji niko ne želi da se ponovi.

Molimo, još jednom, da nam se pomogne da lakše ostvarimo jedan od naših zadataka.

Predsednik

Проблем финансирања активности логораша је стално био присутан,
а то питање ни до данас није решено.

13. СТРАНА
28. MART 1985. — BОРБА

ОДБРАТНА

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ ОД ПРОБОЈА ЗЛОГЛАСНОГ ЛОГОРА У ЈАСЕНОВЦУ

ОСТАЛА ЈЕ ОПОМЕНА

● Леђа од заточеника ове фабрике смрти, Чедомир Хубер, пуковник у пензији прича о акцији спаљивања логораша коју су

— Сумња је протрела по њ. У згради нема осветљења. Последица тања, коју види кроз прозор или не бегне или осећа се унутра, што се осећа унутра пређу логором. У нека доба, пријавио је ујутру наставнику, Лидији, тражила од логораша Мило, Атина, писана у логорској писмени, бројно стање заточеника. Атина доносила је писменица — ујутру 1943.

Чедомир Хубер, пуковник у пензији, бегло од логораша злогласног Јасеновца, тим речима напомиње своју пажљиву пажњу о историји тога што се случило на највећој изградњи Берлина, у коме је био 700 хиљада изградњених дувањача.

Лидија је Хубер пријавила, Савице Јасеновацких и логораша Старе Градишке, веома је пријавила саборцу СУБОЈ-а Јасеновац. Пре краја четврти деценије био је у једној изградњеним комуницима која су утврђена дајно што се тражили са комуницима, у коме је, изградње јуна, деценија 1943. године, организационим акцијом су довели велико гомору заточеника у јасеновац јуна на једној страни да је било по предмети.

Остало ми је око шездесет. Међа доводи киде. То, па жалост, још није утврђено. А око утврђено, пако је у јасеновац јуна, веома је божија време штеђања комуницима јуна јасеновац јуна. Само, божијање јасеновац јуна.

Велики транспорт

Наредно јасеновац јуна се четврти деценије од јасеновац јуна Јасеновац јуна. Писама утврђено да логор Јасеновац јуна јуна 1944. године.

НИК ПОНОВИЛО СЕ: Преживели логораша Јасеновац и Старе Градишке на издавајуј седници Скупштине овоје Савице

— Те тешка, злостуче јуна, прича Хубер, ништа се није могло учинити. Чедомир ово савицање, Атина Бабовић, тада јасеновац јуна Јасеновац јуна и тада јасеновац јуна Јасеновац јуна, само је био доводи у јасеновац јуна да се доводи јуна. Неке друге јуна јуна јуна, али се јуна да се јуна јуна.

RAZGOVOR S POVODOM

Čedomil HUBER

Od istorije treba učiti

● »Sve priče o logoru, može se reći, pripadaju istoriji. Ali, žalova je ona istorija koja ne pruža nauku za budućnost. Mi, bivši logoraši imamo gorko iskustvo iz prošlosti i zato danas energično dižemo glas protiv svih podvajanja, protiv svih pokušaja menjanja avnojevskih principa, protiv svakog šovinizma i separatizma.«

ПРЕДЛОЗИ И ИНИЦИЈАТИВЕ

У току свог рада Секција бивших логораша и заточеника је покренула и реализовала више предлога и иницијатива, значајних како за рад саме Секције и њених чланова, тако и за обележавање стратишта, уређење и организацију спомен-подручја и организовање комеморација и пригодних свечаности.

Изузетно значајна је била иницијатива Секције да се целокупно подручје јасеновачких логора, које се простирало на око двеста квадратних километара на територији две републике, посматра и штити као једна целина. Иницијатива је резултирала Друштвеним уговором о оснивању, одржавању, коришћењу, изградњи и управљању Спомен-подручјем Јасеновац од 8. фебруара 1984. године. Значајне су и иницијатива да се оснује Удружење бивших заточеника свих

Kao što je ~~već~~ i na prethodnim skupštinama iznošeno, već više godina postavljalo se pitanje djece logoraša. Oni su prihvaćeni kao članovi Sekcija, jer je neosporno da su bili u logoru. Samo u Beogradu od 225 evidentiranih ima 91 preživjeli logoraš koji je u logor dospio kao dete. Uzeli smo kao graničnu godinu rođenja 1927 - takvih je deset, a svi ostali su mlađji- 59-žena 52 žene i 39 muškaraca). U toku prošle godine na inicijativu naše Sekcije i uz njeno puno angažovanje zahtevano je od Kongresa SUBNOR-a da se deci logorašima prizna punopravno članstvo u organizacijama SUBNOR-a. U tom smislu je formulisan i predlog na prvom koordinacionom sastanku Sekcija. Nažalost, i pored svih nastojanja, kao i ličnog angažovanja predsednika Odbora za "Kulu" koja je kao gost prisustvovala Kongresu, Statutarna komisija ^{u Beogradu} (nije prihvatila predlog, ^{na prvom kongresu, Subicko Jadransko} pa tako ovo pitanje nije još rešeno, odnosno zasada je odgođeno. ^{u skladu sa činjenicom koja vodi ciframa: - - - " ovaj predlog se ne može realizovati - - - "}

Брига старијих логораша о деци-логорашима
је била стално присутна у њиховом раду.

фашистишких логора и затвора у Другом светском рату, као и Резолуција донета на редовној годишњој скупштини Секције од 24. марта 1985. о изручењу ратног злочинца Андрије Артуковића Југославији. Чланови Секције су сведочили и на суђењу Динку Шакићу у Загребу 1999. године и захтевали покретање судског процеса против Наде Шакић.

Током осамдесетих година XX века, више пута је покретана иницијатива Секције да се главни организатори пробоја из Јасеновца, 22. априла 1945, Анте Бакотић и Миле Ристић, постхумно одликују Орденом Народног хероја Југославије, као и допуна предлога да се истим орденом одликују сви који су појединачно или у мањим групама побегли из јасеновачких логора. Од Секције је у децембру 1988. године потекла и иницијатива да се убијеним логорашима, чија су тела допловила од Јасеновца до Куле Небојша у Београду, постави спомен-плоча на Новом гробљу у Београду.

**KAKAV STATUS
DJECI—BIVŠIM
LOGORAŠIMA?**

Nigdje u svijetu rat nije unesređio toliko djece kao što je to učinio na kozarskom području. Iz ovog kraja u ratni pakao bilo je tačno 23.888 dječaka i djevojčica od kojihveć do šesnaeste godine. Više od polovine nestalo je na raznim stratištima u zbjegovima, pa u mnogim fašističkim i gerilnim logorima, kojekakvim prihvatilištima, domovima i bolnicama takozvane „Nezavisne Države Hrvatske“.

Oni koji su spaseni zahvaljujući rodoljubima i plemenitim ljudima i drugi što su slučajno ostali živi, nose duboke fizičke rane, iscrpljenost, bolest, glad, žed, strah, surove kazne kao u jastrebarskom, masovna umiranja djece pred očima njihovih vršnjaka, nasilna umorstva kao u stasčkim bsrakama— sve je to ostavilo teške traume kod onih koji su preživjeli. Odrasli su to dobro zapamtili, mlađi nisu mogli, ali su ostali tragovi patnje. Svako ima svoju — covjeka.

Sada su to zreli ljudi s porodicama. Većina još radi, nosi teret obaveza ovog vremena. Koga traži više vitalnosti i izdržljivosti. Koiko dugo još mogu biti bivši mali logoraši? To pitanje im se nameće iako, koliko dugoje zatazau godinu. Bilo bi prirodno da ono ponajprije i više okupira pažnju starijih drugova, koji su takođe, očajnički raspoloživi u ovom pogledu i u njemu i bili u poziciji, da, kad su već suočeni sa neprijateljem, vode protiv njega bitku srcem i oružjem. Mai to nisu mogli, jer su bili djeca, pomoćni, okružani zicom i pritenuti patnjama zatočništva.

GOVORE TRAGOV RATA

● *Na tradicionalnom aprilskom okupljanju logoraša u Staroj Gradskoj Inicijano je da se djeca, koja su u prošlom ratu bila u fašističkim koncentracionim logorima, omogućiti da postanu redovni članovi SUBNOR—a* ● *Bosanskođubrički borci predložili su da se prizna poseban staž, a podršku je pružilo i Predsjedništvo opštinske boračke organizacije u Banjaluci* ● *Da bi zahtjev dobio zaslužen tretman neophodan je organizovanje opštinske boračke organizacije, u Bosanskoj krajini, odakle je u prošlom ratu bilo najviše malih stradalnika*

ZAHTEV IZ STARE GRADIŠKE

Ponedjelje to počinju da uvideaju. Boračka organizacija u Bosanskoj Dubici, na primjer, zalaže se da im se pomogne da pod povoljnim uslovima ostvare penziju, a da pritom ne budu odođni. Svakomju je jasno da se posljedice „ukradenog djetinjstva“ ne mogu izliječiti, ali ih je moguće ublažiti. Kako? Trebalo bi vidjeti koji je najbolji način. Dubičani misle da je to priznavanje posebnog staža za sve koji su bili u logoru. Njihov prijedlog zaslužuje pažnju.

O statusu djece — bivših logoraša razgovaralo se u još nekim boračkim organizacijama Bosanske krajine, a o tome su se interesovali borci u Sisku, Osijeku, Zagrebu, Beogradu. Mišljenja, možda, nisu svuda dobila karakter organizovane diskusije, glij su se čula prvi put glasnjaja u aprilu ove godine u Staroj Gradskoj. Borci su bili inicijatori da se oviije, na velikom skupu logoraša, odredjenje kažnjaju vođis

tim. Na tradicionalnom okupljanju zbog odavanja počte žrtvama tažnima preživjeli zatočnici i borci iz raznih krajeva zemlje imali su tađi i radni sastanak. Skup od nekoliko stotina prisutnih jeoenoglasno je usvojilo Rezoluciju sljedećeg sadržaja:

„Zahijevamo da Deseti kongres SUBNOR-a Jugoslavije prihvati promjenu Statuta po kojoj bi redovni članovi SUBNOR-a mogli biti i svi oni koji su za vrijeme NOR-a kao djeca bili internirani u fašističke koncentracione logore“.

Tekst Rezolucije predložio je organizatoru priredama Kongresa. Ocijenjeno je da o tome prethodno treba da se izjasne opštinske boračke organizacije, pa je u tom smislu upućena sugestija iz Beograda. Da li je to učinjeno i u kojim sredinama — nije sasvim poznato. Sudeći pa tome kakav je odnos prema pomenutim zahtjevima, najvjerovatnije je da je ostao zaturen negdje u fičkanu opštinskih kancelarija.

NE MOGU USAMLJENI

Usamljeni su primen koji su protivnojavljaju u Banjaluci,

gdje u okviru opštinske boračke organizacije djeluje Sekcija bivših logoraša, raspravljalo se o statusu skupa u Staroj Gradskoj. Predsjedništvo SUBNOR-a ove komune pružilo je punu podršku, i Sekcija djece logoraša u Sisku, s kojom banjalučka saraduje pobrnula se da o tome bude obaviještena boračka organizacija u ovom mjestu. Slično je učinila i bosanskođubrička, predlažući čak i poseban staž.

Kongres SUBNOR-a Jugoslavije održan je, kao što je poznato, u junu. Da li je zahtjev o izmjeni Statuta u smislu kako je to rečeno na sastanku u Staroj Gradskoj dopro do delegata koji izmatran u nadležnoj komisiji — takode se ne zna. U izvještajima o radu i zaključcima ovog najvišeg skupa boraca ništa u vezi s tim nije rečeno. Ništa odredjenje ne može se čuti ni od delegata koji su bili u Beogradu, bar ne od onih iz Bosanske Dubice iz Banjaluke.

Vrijedio bi zbog svega vidjeti šta o svemu misle u Predsjedništvu SUBNOR-a Jugoslavije. Ono što je bližijev i s puno odgovornosti odgovarano, a potom predloženo skupu od nekoliko stotina logoraša u Staroj Gradskoj, koji je uz odobranje izrazio nezadovoljstvo što to nije ranije učinjeno, ne bi nikako smjelo da bude zanemareno, prećutano.

MORA SE ORGANIZOVANO

Odgovor na postavljeno pitanje neće sam stići. Vajda ga tražiti. Iđođ da se nešto učini za djecu bivše logoraše nije haz

osnova. Onajue činjenicida je rat ostavio veliku pustoš u njihovoj duši, da su zbog toga brže stariji sazrijevali, uvijek kritikani onim što su preživljavali. Da li će im se omogućiti da postanu redovni članovi SUBNOR-a, odnosno da im se prizna poseban staž, kako smatraju u Bosanskoj Dubici — pitanje je koje treba dovesti do rasprave na određenim nivoima: u opštinskim ili republičkim boračkim organizacijama, ili u Saveznom odboru SUBNOR—a.

Da bi se to postiglo, morala bi, ipak, da prethodi organizovana aktivnost prvenstveno sekcija logoraša tamo gdje postoje. Njihovo veće angazovanje pokrenuto bi boračke organizacije i u manjim mjestima da se izjasne. Pojedinačna mišljenja, čak i ako budu prihvaćena kao stav u ponekoj opštini, neće biti dovoljna.

S područja Bosanske krajine, posebno iz Potokozarja, bilo je najviše malih stradalnika u prošlom ratu. Većina onih koji su prošli logoru ostala je u zavičajju. Ima ih i u drugim krajevima zemlje: u Slavoniji, Podravini, Zagrebu, Zemunu, Beogradu... Ta ista obavezu prvenstveno Bosanskoj Gradskoj, Prijedor, Ljubuški, Bosanski Novi, Sanski Most i druge komune u ovom kraju, a ne samo Bosanskoj Dubici u Banjaluci, da budu višu zainteresovani za pomenutu inicijativu i organizovanje da dobije zaslužen tretman, ne samo u njihovim sredinama, nego i u rukovodstvu republičke boračke organizacije, pa šire.

Miloš MILINOVIĆ

На иницијативу логораша и штампа се бавила проблемом статуса бивше деце-логораша.

У намери да се сачува сећање на страдања у Другом светском рату и да се ученицима пружи прилика да се упознају са преживелим логорашима јасеновачких логора и са радом Секције, чланови Секције су 18. јуна 1988. године упутили предлог Заводу за унапређење васпитања и образовања града Београда да се у завршним разредима основних и средњих школа организују тематска предавања за ученике и наставно особље.

Секција је подржала иницијативу СР Југославије УНЕСКО-у да се некадашње подручје логора Јасеновац стави под заштиту као споменик светске баштине и упутила протест због одбијања УНЕСКО-а да то учини.

Целатима није место поред жртава

У „Политици“ од 1. фебруара о. г. објављено је да је десет антифашиста из Загребачког упутило писмо свом државном врху у коме траже да тај државни врх поступи слично као Немачка, према логорашима које су основали и одржавали немачки фашисти.

На жалост, досад је однос државног врха Републике Хрватске према антифашистичким споменицима у Хрватској био за сваку осуду.

Недавно је донет и нацрт статута спомен-подручја Јасеновац, под покровитељством тамошњег Министарства културе. У том нацрту нема ниједне речи, ни о фашизму, ни о антифашизму. Нема ни помена о томе да је на том подручју вршен некакав геноцид. Говори се о изградњи нових споменичких објеката и нових спомен-обележја. Структура управног одбора смисљена је тако да су у њему

само хадезеовци. То значи да се већство спомен-подручја жртвама фашизма, одузима антифашистима, односно да ниједан антифашиста не може ући у тај одбор.

Слажемо се са мишљењем и предлозима загребачких антифашиста. И ми, случајно преживели некадашњи заточеници усташког, фашистичког комплекса логора смрти Јасеновац сматрамо се на неки начин дужним да колико можемо помогнемо старање о том комплексу. Јер, нови органи спомен-подручја, по нацрту статута, неће боље чувати гробове наших отаца и мајки, браће и сестара, синова и кћери, свирепе уморених у том логорском комплексу.

А највећа срамота за Хрватску и Хрватке било би остварење идеје о заједничкој гробници и споменику жртвама и целатима. Када се за ту идеју сванило у свету, узбудила је антифашисте. А колико ће се тек узбудити када се та идеја оствари. А баш сада почињу радови на томе.

Остварење ове идеје представља плување у лице не само жртвама, него и свим часним и поштеним људима.

За Секцију бивших заточеника логора Јасеновац и Стара Градишка
Чедомир Хубер,
председник,
Београд

„Orient“ ради споменика“, 7. 2.

књигу о југословенском надулопловству, издату тридесетих година.

У секцији „Poilus d'Orient“ управо се сада, на молбу француског Министарства војног, за лист француских ветерана из Првог светског рата „Путеви сећања“ припрема прилог о француско-српским ескадрилама на Солунском фронту.

Хранислав Јовановић,
Београд

SEKCIJA BIVŠIH ZATOCENIKA
LOGORA STARA GRADISKA I
JASENOVAC U BEOGRADU
ODBOR SEKCIJE

IZVEŠTAJ O RADU
za period mart 1985.-mart 1986.g.

Ovim izveštajem obuhvataemo dvogodišnji period, t.j. od izbora ovog odbora do danas, kada ćemo ponovno birati odbor. Mislimo da tako treba učiniti, kako bi članovi Sekcije mogli lakše osetiti rad Odbora i sagledati šta treba da budući odbor nastavi, odnosno započne u narednom periodu.

Za ove dve godine zbilo se dosta toga, pa radi preglednosti, smatramo, ne bi trebalo iznositi sve samo hronološkim redom, nego kroz ceo period izneti po pojedinim grupama poslova šta se uradilo, a šta preostoji da se uradi.

Smatramo najznačajnijim događajem u ovom periodu, za nas preživeli logoraše, da je svojevremena inicijativa naše Sekcije urodila plodom. Naime, 8. februara 1984.g. stupio je na snagu "DRUŠTVENI DOGOVOR O OSNIVANJU, ODRŽAVANJU, KORIŠĆENJU, IZGRADNJI I UPRAVLJANJU SPOMEN-PODRUČJEM JASENOVAC". Nakon više godina upornog i strpljivog rada, uz stalno podsticanje od strane bivših logoraša, stupio je na snagu dokument kojim se celo područje bivših jasenovačkih logora u površini od oko 270 km² proglašava jedinstvenim i kojim će se upravljati, odnosno koje će se uređivati na jedinstven način, iako to područje prostire na teritoriji dve republike i pet opština.

Ovaj Dogovor se sada primenjuje i pored svih njegovih nedostataka koje su tek u toku primene uočene. Svišće je rano da se daje ocena o dosadašnjoj primeni Društvenog dogovora u praksi, ali treba ipak ukazati na ono što je od početka primene Dogovora učinjeno.

Izabran je novi Savjet Spomen-područja Jasenovac, koji je počeo sa radom. Savjet je kao svoje savetodavne organe imenovao četiri odbora:

Odbor za razvoj Spomen-područja Jasenovac,

Odbor za izdavačku djelatnost /u koji je imenovan i

član naše Sekcije Čedomir Huber/,

Odbor za muzejsku djelatnost i naučno-istraživački

rad /u koji je imenovan Štefica Sabolić, član naše Sekcije/,

Odbor za manifestacije.

Odbori su dosada održali svoje prve sednice i sa tih su sednica upućeni predlozi Savjetu, ali u pismenim tekstovima

Исечак из Политике од 15. фебруара 1998. године.
Ревизионистичке иницијативе биле су присутне и у СР Хрватској.

Посебну пажњу Секција је посвећивала решавању статуса деце логораша, који су у логоре доведени са својим породицама или су у њима рођени. Они, због узраста, нису могли да буду борци и, самим тим, после рата ни чланови СУБНОР-а, нити да остваре права социјалне заштите као некадашњи борци (бенефицирани радни стаж, бесплатно бањско лечење, новчане надокнаде итд.) Као гранично годиште за дечји узраст Секција је одредила генерацију рођену 1927. године. Захтеве деце-логораша да им се призна чланство у СУБНОР-у на Конгресима СУБНОР-а Југославије 1982. и 1986. године, одбила је Статутарна комисија СУБНОР-а и о њима није ни расправљано.

БОРБА ПОНЕДЕЉАК,
25. МАРТ 1985.

СКУПШТИНА БИВШИХ ЛОГОРАША ЈАСЕНОВЦА И СТАРЕ ГРАДИШКА У БЕОГРАДУ

Да се не понови

● Резолуција о изручењу ратног злочинца Андрије Артуковића Југославији

СЕЂАЊА НА ЛОГОРЕ СМРТИ. Са јучерашње скупштине

(Београд, 24. марта) — И Царомир Хубер и Штефан Билци, заточеници логора Стара Градишка у Јасеновцу и Старој Градишци одржали су у Београдској скупштини још једну од 40-годишњице победе у Другом светском рату. Више од 200 бивших логораша, окупљених у Београдској скупштини, својим гласом изјавили су подршку на одбрани борбу и отпор против злочина који су извршили ова два усташка логора смрти. Два изјавила решења о посмртним деловима у облику „дубинског скрета“ поднели су мужјанин у пензи-

На крају скупштине председник Полицијата у Приједору Златко Кокић изјавио је одлуку из мемоара „Детинство моје у Јасеновцу“ Јована Косара. Скупштина је донела и резолуцију којом се захтева изручење Југославији Андрије Артуковића, злочинског министра унутрашњих послова квислиншке владавине такозване НДХ у којој се између осталог налази: „Од осталих злочинаца које је почео Артуковић

је извршио масовну депортацију наших грађана у логоре и тако њихово мучење и убијање. На основу изјављених чињеница само је у логорима Јасеновац и Стара Градишка убијено и умрло од глади, болести и измurenости око 700.000 људи. Веома је мали број оних који су стигали до краја рата, да се ратни злочинци одговорати за своја дела пред судовима земља у којима су та дела извршили.

Ову Резолуцију доставити Saveznoј Секретаријату иностраних послова СФРЈ, ради проследивања Секретаријату за иностране послове САД, а објавити је и у средствима јавног информисања.

PREŽIVALI ZATOČENICI
bivših ustaških logora
Jasenovac i Stara Gradiska

— M. J.

Preživeli zatočnici bivših ustaških koncentracijskih logora Jasenovac i Stara Gradiska, koji sada žive u Beogradu, a koji su i sami bili žrtve zločinačkih naredjenja Dr. Andrije Artukovića, njih nešto preko dve stotine, okupljeni 24. marta 1985. g. na redovnoj godišnjoj skupštini svoje Sekcije pri Gradskom odboru SUBNOR-a Beograd, obavesteni o sudjenju Dr. Andriji Artukoviću, bivšem ustaškom ministru unutrašnjih poslova tzv. NDH, koje je održano u Los Anđelesu, primili su na znanje odluku Suda da se imenovani ratni zločinac izruči našoj zemlji i da konačnu odluku o izručenju treba da donese Sekretar za inostrane poslove SAD.

U vezi s tim, skupština donosi sledeću

REZOLUCIJU

1. Ratni zločinac, Dr. Andrija Artuković, zloglasni ministar unutrašnjih poslova kvislinčke tvorevine tzv. Nezavisne države Hrvatske, pored ostalih zločina koje je počinio, naredio je masovnu deportaciju naših građana u logore i tamo njihovo mučenje i ubijanje. Na osnovu njegovih naredjenja, samo je u logorima Jasenovac i Stara Gradiska ubijeno i umrlo od gladi, bolesti i izmurenosti oko 700.000 ljudi. Veoma je mali broj oних koji su stigli do kraja rata, da se ratni zločinici odgovarati za svoja dela pred sudovima zemalja u kojima su ta dela izvršili.

2. Zantevamo njegovo izručenje Jugoslaviji, kako bi se konačno izvršila saveznička odluka iz vremena drugog svet-skog rata, da se rатни злочинци одговорати за своја дела пред судовима земља у којима су та дела извршили.

3. Ovu Rezoluciju dostaviti Saveznoј Sekretariјату иностраних послова СФРЈ, ради проследивања Секретаријату за иностране послове САД, а објавити је и у средствима јавног информисања.

PREŽIVALI ZATOČENICI
bivših ustaških logora
Jasenovac i Stara Gradiska

Логораша су први тражили изручење
Андрије Артуковића Југославији и његово суђење.

Статус деце-логораша, као посебне социјалне категорије, није решен чак ни када су призната права и цивилним инвалидима рата, настрадалим после 1945. године од заосталих експлозивних направа, а ни законима о инвалидском осигурању. Они су и даље, све до данас, били и остали „ничији случајеви“.

Podaci - odnosi za Stanov. (ograda) i m. (ograda)

EVIDENCIJA O POSLANOM MATERIJALU ZA SPOMEN MUZEJ "KULA" U STAROJ GRADIŠKI

Od početka inicijative sa-~~znanje~~vanje u Beogradu u jesen 1975. do formiranja Sekcije, 20. marta 1977. poslano:

- 1 pismo iz 1945
- 2 lična dokumenta (otpisnice)
- 4 logorske dopisnice s legendom
- 3 lična predmeta (porcija, kešika, srec)
- 19 fotografija
- 8 Upitnika novih + 5 starih (iz arhive biv. akcionog odbora) + 5 starih upitnika za umrle + 6 za odseljene
- 8 Sjećanja o životu u logoru = 51 stranica (drugarice: Lemberger Ignjatović, Bon, Ćuk, Vidović, Svjetlošak, Šeholić, Kubar)
- 2 Fotokopirana klenka iz časopisa odn. knjige (Vargaš, Zec)
- Spisak oko 100 imena biv. zatočenika logora Stara Gradiška (po sjećanju drugarica iz "ograde")
- Podaci o već objavljenim knjigama o logoru i sjećanju u novinama (A. Mirković); brošura o muzeju banjiškog logora.

Od Osnivačke skupštine Sekcije, 20. marta 1977. do 18. marta 1979 (Skupštine Sekcije) poslano još :

- 4 sjećanja = 37 stranica (Stulić, Dolančić, Šain, Bistrički)
- 4 sjećanja o likovima Nade Dimić, Ivanke Kletić i Marice Petaki = 16 stranica (Junčić, Šeholić, Petković - nije logoraš)
- 1 fotokopija iz "Komunista" s tekatom i slikom Marice Petaki
- Podaci o 5 logoraša odn. logorašica iz knjige = 7 stranica
- 1 logorska dopisnica s legendom (1 str.)
- 10 fotografija
- 1 brošura o logoru "Rnb" na Rebu, na slovenskom jeziku
- Spisak s 31 imenom logoraša iz Slavenskog Broda i okoline
- Spisak s 11 adresa logoraša Jasenovca i Gradiške s teritorije SRS (sa 8 starih upitnika) i 55 adresa iz APV (sa 14 upitnika) - sredjeno iz arhive biv. Akcionog odn. Inicijativnog odbora 59-70)
- Uпитници** : 65 iz Beograda
52 za ubijene i umrle + 2 pisma s podacima o stradalim=54
18 za žive biv. logoraše van Beograda
2 za usvojenu djecu - nepoznato gdje

Pored toga slano je više isječaka iz Štampe koji se odnose na djecu- logoraše, proslave i komemoracije u St. Gradiški, djelatnost biv. logoraša Menule, Miše i dr. radi informacije.

GRADSKI ODBOR SUGORNI BEOGRADA
Sekcija bivših zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška

I Z V J E Š T A J
o evidenciji i prikupljenim dokumentima od marta 1983. do marta 85.

U Beogradu sada živi 223 preživjela zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška, uključujući i tadašnju djecu-zatočenike. Po saznanju Odbora Sekcija u međuvremenu su umrli: Lazić Prodanović Darinka, Mutvić Vučkosevićević Milka, Sedlecky Jelena, Ristić Dželat Ana, Dinić Ana, Urbanovski Albe i Mihačević Mirko-Miće. Sedam drugova je promijenilo adresu i nije javilo novu.

Djelomično je evidentirano još 118 bivših zatočenika, od toga 35 sa starim upitnicima koji napisu ponovo aktivirali. Pojedinci prisutni na našim skupštinama uzmu formulare ili ih dobiju poštom uz poziv, ali ih ne vraćaju popunjene. Uz to je još 45 lica s neutvrđenim adresama i vrlo nejasnim podacima za koje su pozivi preko poštaru vraćeni s oznakom "Nepoznat".

Dosta članova porodica žrtava iz logora prisustvuje našim skupštinama. Njih 34 su nam dali podatke o svojim najbližima ps im i ovim putem zahvaljujemo.

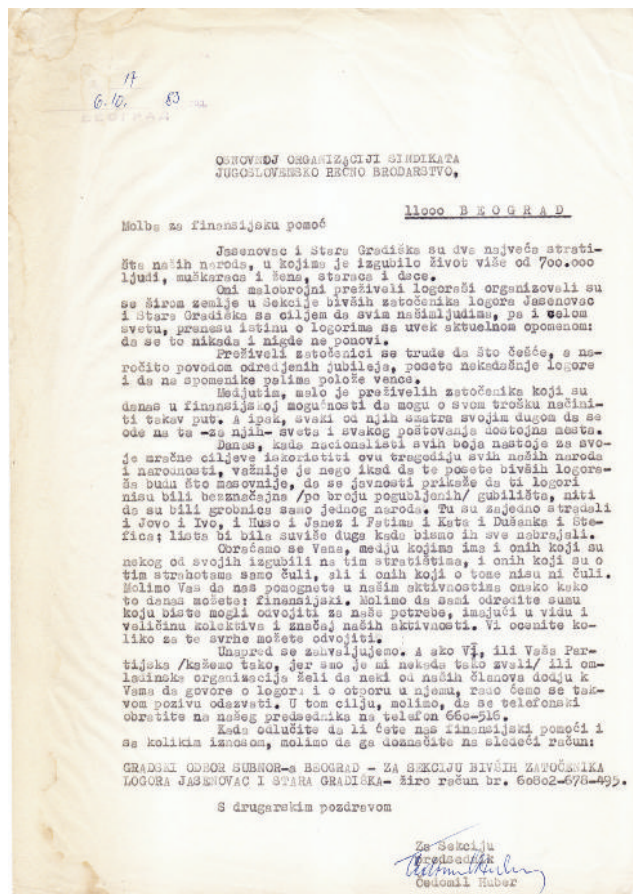
U ovom izvještajnom periodu poslano je Spomen području Jasenovac odnosno Odboru za uređenje Spomen muzeja "Kula" u Staroj Gradiški:

- 6 upitnika za preživjela sa stanom u Beogradu
 - 1 upitnik - drugarica van Beograda
 - 35 starih upitnika popunjenih prije 20 godina
 - 2 upitnika za ubijene u logoru odnosno umrle (Nijas Salih hodžić, Papadopolo, Božić Pejo i Nedjip i Kapetanović Hasudija) podatak za Jovanović Ivana te spisak žrtava iz porodice Hrkalović-Babić.
 - 4 sjećanja: Slobodanke Davidović, Jule Kostanjšek, Lee Reiss i dopuna sjećanja Fabijana Rukavina o vezi između muškog i ženskog logora u St. Gradiški - ukupno 16 stranica
 - 8 logorskih dopisnica: Ise Reissa i Sofije Jović; od toga neke s legendama
 - 5 fotografija (Salihodžić, Papadopolo, Kapetanović, Jović)
- Zbog velikog broja bivših zatočenika koji žive u gotovo svim gradskim i prigradskim opštinama Beograda, godišnje skupštine Sekcije i otvoreni sastanci Odbora svakog prvog utorka u mjesecu od 17-19 h (osim jula i augusta) su gotovo jedini način međusobne veze, ali se nedovoljno koriste. Potrebno je sakupiti još više podataka, sjećanja, fotografija. "e bi smio biti nije dan preživjeli, a da njegova sjećanja nisu zapisana.

Сва ова документација је достављана Спомен-подручју Јасеновац,
где јој се губи сваки траг.

ЈУБИЛЕЈИ И КОМЕМОРАЦИЈЕ

Упркос честим финансијским проблемима, још од 1966. године, када је свечано отворен споменик на месту логора у Јасеновцу, чланови Секције су редовно присуствовали комеморацијама у Јасеновцу и Старој Градишци и активно учествовали у пропратним манифестацијама, попут *Братимљења пјесме и ријеке* или на *Сусретима младих*.

Оваква писма се и данас упућују привредним субјектима,
али на њих ретко ко одговара.

Током година, Секција је више пута сугерисала СП Јасеновац да обележавање јубиларних годишњица треба да има комеморативни, а не свечарски карактер, као и да би преживели логораша требало да преузму улогу домаћина на комеморацијама, да буду видно обележени и да се пригодним говором обратe присутнима. Иницијативе су делимично усвајане, а у заоставштини Чедомила Хубера, једног од председника Секције, сачувано је протестно писмо спомен-подручју Јасеновац јер преживели логораша нису позвани на комеморацију поводом тридесет година престанка постојања логора. После распада Југославије, у периоду од 1995–1997. године, чланови Секције присуствовали су комеморацијама јасеновачким жртвама на стратишту

O B A V E Š T E N J E

1.- Dana 3. jula otkriva se spomenik palim žrtvama fašizma u Jasenovcu. Povodom toga akcioni odbor organizuje odlazak na proslavu, i to:

- **AUTOBUSIMA**, za preživjele logoraše (uspelo se rezervisati tri autobusa sa povoljnim cenama), sa odlaskom u Jasenovac i Staru Gradišku. Polazak iz Beograda u 3 sata i povratak oko 23 sata,
po ceni od 3.000.- dinara po osobi.
- Polazi oc: Beograd - Slavija (ul. Kralje Milutine ispred broja 33), Terazijske (hotel Balkan), Novi most, Zemlin (Central), Novi Beograd (izlazak na autoput), Sremske Mitrovice (Autoput);
- **ŽELEZNICOM**, za preživjele poginulih u Jasenovcu i Staroj Gradiški, sa odlaskom samo u Jasenovac. Polazak iz Beograda oko 23 sata (2.VIII), a povratak oko 22 sata (3.VIII),
po ceni od oko 4.500.- dinara po osobi (ako se javi najmanje 10 lica).

Za ovu grupu može se obezbediti i autobus, ali po znatno višoj ceni (oko 6.500.- dinara, ako se javi 40 lica).

2.- Prijavu za odlazak dostaviti najkasnije do 28.VI lično ili poštom - na jednu od sledećih adresa:

- **HUBER ČEDOMIL**, Beograd, Geprtova br.8/V
kućni telefon: 23-091
- **STOJAKOVIĆ MILUTIN**, Beograd, Kralje Milutine 33/I
kućni telefon: 339-627
- **ERLIH JOSIP**, Novi Beograd, paviljon 11, I ulaz,
2. sprat, stan 10 (kod podvožnjaka)
kućni telefon: 604-757.

3.- Uplatu izvršiti 1.VIII od 15,30 časova do 18 časova kod nevedenih drugova.

AKCIONI ODBOR BIVŠIH LOGORAŠA
JASENOVAC - STARA GRADIŠKA

SPOMEN-PODRUČJE
JASENOVAC
Broj:159/1-1975.

Jasenovac, 20.03.1975.

ČEDOMIL HUBER
-dipl.pravnik

B E O G R A D

Ljutice Bogdana

Druže Huber,

Vaš interes je i razumljiv i logičan i da niste ravnodušni čini nam posebno zadovoljstvo.

Jubilarna manifestacija bit će 20.IV.1975.godine u Jasenovcu (u prilogu program).

Naknadno ćemo poslati za cca 40 logoraša pozive, a među njima se nalazite i vi da u Jasenovac dođete 19.IV.1975. Veći broj ne možemo pozvati jer nemamo mogućnosti smještaja.

O manifestaciji bit će obavještena javnost preko štampe, radija i televizije.

Pozdravite sve preživjele logoraše Jasenovca sa željom da se svi dostojno uključe u obilježavanje 30-godišnjice pobjede nad fašizmom i oslobođenja bivšeg ustaško-fašističkih logorskih tverevina u Jasenovcu.

ZA SPOMEN-PODRUČJE:
Jasenovac
Bogdan Trivunović

Позив на прву комеморацију и отварање споменика на месту логора Јасеновац, 3. јул 1966. године, и протестно писмо Чедомила Хубера из 1975.

у Доњој Градини у Републици Српској, али им припадници УНПРОФОР-а нису дозвољавали да венце положе и код споменика у Јасеновцу.

До ратних дешавања деведесетих година XX века, некадашњи логораша су присуствовали и комеморацијама на дечјим гробљима у Сиску, Јастребарском и на гробљу Мирогој у Загребу, као и обележавањима јубилеја на Козари.

Чланови Секције су у Београду редовно учествовали на комеморацијама на простору немачког логора Сајмиште и, заједно са другим меморијалним удружењима, организовали скупове посвећене догађајима у Другом светском рату, попут Свечане академије у Скупштини града поводом Дана сећања на жртве геноцида, 22. априла 1996.

Са једне од првих посета чланова Секције спомен-обележју на месту логора Јасеновац

Комеморације у Старој Градишки и Доњој Градини

Комеморација у Доњој Градини

ИЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ СЕКЦИЈЕ ЛОГОРАША

Sedmica odbora 24.10.1979, p. n. 17th
Dvastrani list
1. Izjavitelji na potpisu sedmice memoranda
2. Odbor za kandidacionu skupstinu
3. Radna.
učinilo:
Bor, Erlih, K. Jovanović, J. Kurbak - Pešić, M. Ranković
Anđelija Mirković, M. Stojković, Matica, Pavica Vinka, Svojeljubek Anka,
Havliček Hugo, Jelena Greg-Tomanović, Vukica Šajin, Braco (Miloš) Samica
Gyza Nedeljković, Stjepa Subotić, C. Huber.

Skupština lokalna
2. 4. 1989.

KANDIDACIONA LISTA

Za članove odbora

1. Huber Čedomil, za predsednika
2. Mara Vejnović, za zamenika predsednika
3. Brigite Knežević, za sekretara /dete logoraš/
4. Pešić Ivanka, za slagajnika
5. Mišo Danon
6. Havliček Hugo
7. Jovanović Aleksandar /dete logoraš/
8. Marić Mihajlo
9. Samuel Grinvald /Ruzvelt/
10. Jelena Radojčić /dete logoraš/
11. Ljiljana Mladenović /dete logoraš/
12. Sabotić Štefica
13. Stulić Božena
14. Subotić Djuro /dete logoraš/
15. Živadinović Mira /dete logoraš/
16. Djordje Vlajsavljević /dete logoraš/

Za članove nadzornog odbora

1. Erlih Josip
2. Vidović Vinka
3. Anđelija Mirković

Sastanak 16. 12. 96. u 9⁰⁰ sati

Dusan Ristanovic
 Dusan Stajickovic
 Dusan Bosic
 Ljiljana Medvedko
 Mihajlo Dordevic
 Dusan Sack
 Todoril Huber

Milana Kuci Sibijc
 * SUSAOK - u Srbiji i Bg

25. 12. 96. u 10⁰⁰

Todoril Huber
 Mihajlo Dordevic
 Sack Dusan
 Djordje Sukan

(Vuk Ivan, Zgb) 403 506 Vojvode Brane 32/I G
~~400 450~~
 adresa: ~~Din. Tucovića 54/I-6~~
~~Uvezdara~~ ~~404 640~~

MLADENOVIĆ IVANIŠEVIĆ LJILJANA "Seka"
 rođj. 21.12.1932, Wel. Nabrdje (Djakovo) NW/Sad, u Nabrdju, preko grla
(over label)

Odvedena u Staru Gradišku u masovnom transportu iz
 Velikog Nabrdja, 11.VIII 1942. (s tetkom i dvoje djece)

Upitnik poslan 6.4.1979.

Prisutna Skupštini Sekcije 18.3.1979, s mišcem Mladenović inq. Dragomir
 Poriv za 20. 3. 83. - Prihva. na Skupštini 25.3.1984. i 24.3.85. i 30.3.86
 Na Skupštini 29.3.87. izabrana u Odbor Sekcije
 Dala upitnik za brata Gijulijana na Rijeci - putem 197
 Sekcije u Hrvatskoj 17.4.87. - Radio Bgd 202 - Jeremić Teodora
 Na Skupštini 2. IV 1989, član Odbora Sekcije
 Na Skupštini 8.4. 1990. - član rad. grupe
 " " 14.4.91. - izabrana član Odbora, u Krištan

Umrle 8. VIII 2003.

M, H GJ

adresa: Cvijićeva 63/IV-stan 41
763-672, Pašilula

MIRKOVIĆ Milana ANDJELIJA *Novi Sad 021-3981237*
rođj.1926, Stepanovićevo

SKOJ, od 24.IV do 20.VI 1944. zemunski ztvor
21.VI do 27.VI 1944. Stara Gradiška
27.VI 1944.-28.II 1945 - Jasenovac
zamijenjena u Pisarovini

Upitnik stari, 13.3.1977 + novi - poslani

Objavila sjećanja u "Borbi"

Bila na Okružnoj skupštini Sekcije 20.3.1977. Predsjednik
Odbora Sekcije do god. skupštine 18.3.1979. - prisutna
Predsjednik odbora do god. skupštine 15.3.1981. - prisutna
Bila na skupštini 28.3.1982. *Poziv za 20.3.83. - na skupštini - u Odboru Sekcije*
Bila na skupštini 25.3.1984, 24.3.85, bolnica, Pozov u Odbor
Bila na skupštini 30.3.86, i 29.3.87, ponovo izabrana u Odbor
Učesnik u izlasku 17.4.87. - Radni broj 202 - izlasku Teodora
na skupštini 2.4.89. u Nadz. odbor
Bila na skupštini 8.4.1990 i 14.4.91. *član Nadz. odbora*

(bio u unutrašnjosti, ponovo
doselio u Bgd, adresa od
Stojakovića)

UMRO 22. 8. 1998

GJ

DELIBAŠIĆ SAVO Jurja Gagarina 202/24
11070, Novi Beograd
158-763
9.1.1924, Okučani

Uhapšen u Okučanima 1942, (sekr. OKšt.kom.SKOJa)
Od 7.1.1943 u Steroj Gradiški, od 22.9.1943 u Jasenovcu,
učesnik proboja iz Jasenovca, 22.4.1945.

Pristupovao Skupštini Sekcije 15.3.1981. i 28.3.1982.
Predao upitnik, poslan ~~merka~~ 1981.
7.4.
Poziv za 20.3.83. - bio na skupštini i 25.3.84. (referat o Jas. 1944)
Bila na skupštini 24.3.1985. i 30.3.86. (predjedavanje)
Na skupštini 8.4.1990. Poziv za 1991. *PRISUSTAN 14. IV 1991.*

Umro 22. VIII 1998.

Našeg dragog druga i sekretara
nasrtnike u postupu u logoru Jasenovac
STOJAKOVIĆ MILUTINA

od 19. maja 1981.g.

nema više među nama.

Sa dubokim bolom obavještavamo o ^{preznoj} njegovoj smrti sve njegove drugove i drugarice, bivše zatočenike i pozivamo ih da njegovo telo isprate do groba. ~~Vreme i mesto sahrane, u Beogradu objaviće njegova porodica.~~
Sahrana će se obaviti u petak, 22. maja u 14.00h na

Odbor

Sekcije bivših zatočenika logora
Jasenovac i Stara Gradiška
Gradskog odbora SUBNOR Beograd.

Stene
rođ. 1915.g. u Subotici kraj Sremske
31.8.1942.g. otkl. u St. Gradišku
16.6.1943.g. u St. Gradišku
od 22.4.1941.g. u Jasenovcu

Dublјenska 22
453-565, Vračar

KNEŽEVIĆ BRIGITA — MILICA-MIKA BUNDALO

Ne zna koliko je stara i kad je dovedena u Staru Gradišku odakle je 1942. godine došla s transportom djece u Gluhonijemi zavod u Zagreb odakle je usvojena. Pomajka držala vezu s dr. Breslerom. Prvo što se sjeća je liječenje u dječjem domu u Crikvenici. Ovo je saznala sve od pomajke.

Upitnik poslan 14.6.1978.

Bila na skupu logoraša u Steroj Gradiški 24.3.1978, 1979. i na skupštini Sekcije u Beogradu, 18.3.1979. i 15.3.1981. Kada je izveštač ostalih zalvala Sekciju i Dragomir Kukiću što je promovirala knjige, Akcija "Arene" br. 1030 od 14.8.1980. počela članicom Marina Žula: "Kam li idog tog?" Izabrala u Odbor Sekcije, a za sekretara na partanku odbora 8.12.1981. Bila na skupštini 28.3.82. — u red. pred. vodila registar. Isto 20.3.83. — sekretar odbora Sekcije na skupštini 25.3.84. i 24.3.85. i 30.3.86. Porovo Sekcije odbora u Jasenovcu 21.4.85. Na skupštini 24.3.87. Porovo Izabrala u Odbor Na skupštini 2.11.89. — " — i 8.4.1990. — vodila registar " " 14.7.91. " — član odbora

H

DETE *

BARUDŽIJA J. MILAN

J

Rodj. 1929 u Sključanima (Bos. Dubica)
Adresa: Birčaninova 32, 659-249 — Savski Venac

27.7.1942. do 10.VIII 1942. (stari podatak)
Novi: Septembra 1942. par dana u sabirnom logoru
Dubička žel. stanica, otpremljen u Velike Ždence, pušten.
U NOV od 19.10.1942.

Stari i novi upitnik poslan 6.4.1979.

Bio na skupštini Sekcije 18.3.1979. i 28.3.1982. Poziv za 20.3.83. i 25.3.84.
Bio na skupštini 27.3.1985. i 29.3.87. i 2.11.1989. i 8.4.1990.
Poziv za 1991. Poziv od 1994

Umro pre 7 god. (podatak XII 2003)

HUBER ČEDOMIL GJ
 rođj.1920 u Bos.Gradiški
 adresa: Ljutice Bogdana 2, soliter VI, stan 26 - 660 516
kanc.Palmotićeve 30, tel. 324-566
 KP 1942, član MK Osijek
 Od juna 1943 Stara Gradiška, Jasenovac
 Učesnik proboja iz Jasenovca 22.IV 1945.
Upitnik poslan 13.III 1977. + upitnik SPŽ - 6.97/3.11.1981.
Napisao sjećanje - knjigu "Bio sam zatočenik logora
Jasenovac", izdanje SP Jasenovac 1978.
 Učesnik u pokretu uostano Huberova sjećanje u magaz. Traka - 22
 str. makom - poslano SPŽ 6.9.1980.
 Prisutan na Osnivačkoj skupštini tekcije 20.3.1977. izabran za
 potpredsjednika Odbora tekcije na god. skupštini 18.3.1979,
 predsjednik Odbora i 15.3.1981. i dalje predsjednik.
 Na skupštini 28.3.1982. i 20.3.1983. i dalje predsjednik Odbora
 Na skupštini 25.3.84. + referat o radu
 Na skupštini 24.3.85. referat o Jas.1945, izvještaj o radu Odbora.
 Jasenovac, Grad. 20-24.4.85. Na skupštini 30.3.86. izoj. o radu
 Na skupštini 29.3.87. izvještaj o radu. Pozovo izabran u Odbor
 Sui mali Radio Bgd 202 - Jasenici Teodora, 17.7.87.
 Na skupštini 2.4.89 - bonovo u Odbor - predsjed.
 " 2.4.90. - izvještaj
 " 14.7.91 - " član odbora, potpreds.

M,H MEMO + 1995.
II ulaz stan 12
 GRINVALD Josipa SAMUEL "Ruzvelt" GJ
 rođj.1920, Vinkovci
 adresa: Ljube Stojanovića 34/II, 767-506 -Palilula
 Masovni transport Jevreja iz Vinkovaca
 od 20.XI 1941. do 2x II 1942 - Jasenovac
 od II 1942 - 26.II 1943 - Stara Gradiška
 pobjegao u NOV
 Steri i novi upitnik 2 II 1980.
 Bio na skupštini tekcije 12.3.1979, i 15.3.1981, i 28.3.1982,
 Poziv za 20.3.83. - bio na skupštini i 25.3.84. i 24.3.1985,
 Bio na skupštini 30.3.86, i 29.3.87,
 Izvještaj sui malice 17.7.87 - Radio Bgd 202 - Jasenici Teodora
 Traka poslana SPŽ 6.9 [10.3.1989.
 Na skupštini 2.4.1989. - izabran u Odbor tekcije
 " 14.4.1991. " "

LUKIĆ DRAGOJE 3227-625
rodj.lo.2.1927.

G

adresa: Obiličev Venac 27, 628-068, Stari Grad

Početkom jula 1942 doveden kao dečak s Kozare u Staru Gradišku, zatim u logor Jastrebarsko odakle oslobođen 26.8.1942.

Upitnik poslan 2.4.1977.

Publicista, sjećanja objavljivao (Djeca Kozare i dr.)

Bio na Otvoraočkoj skupštini Sekcije, 20. III 1977, u Brodu i godišnjoj skupštini 18.3.1979, od 1977, do 1979, član Odbora Sekcije.

Pomoćnica Brigite Kuešević da otkrije svoj identitet (Mika Bunclalo) - akcija "Anete" 1980-81.

Bio na skupštini Sekcije, 28.3.1982, i govorio o Kozari, zbjegu u logoru na Poziv za 20.3.83. - bio na skupštini d 25.3.84, i 30.3.86, i 29.3.87, (prekazu knjige M. Zarka Iza vida) - Na skupštini 2.4.1989, i 8.4.1990, Poziv za 1991. ODSUTAN - u inozemstvu

tel. 894-055

Od juna 1981. Zrnočka, Zlatiborska 4/13
pošt. b. 11306

GJ

~~19240~~ - Bor, Nada Dimić 42
"Elektroistok"
tel. 030-24839

MILOVIĆ rodj. DAVIDOVIĆ MILJA (ime oca Osto)
Iz Kijevaca, Bos. Gradiška

Kao dijete prošla kroz logore Stara Gradiška, Jasenovac, Sisak i Njemačka.

24. aprila 1978. bila s grupom iz Beograda i mužem na skupu logoraša u Staroj Gradiški.

Poslala podatke za 20 članova porodice koji su prošli kroz logore (ubijeni, umrli, preživjeli)

Bila na Skupštini Sekcije 18.3.1979.

Moli da ju se uvijek obavijesti o akcijama Sekcije.

Podaci poslani Odboru u Zagreb, 14.6.1978, (br.31)

Na skupštini Sekcije s mužem 18.3.1979, i 15.3.1981, i 28.3.1982,

Poziv za 20.3.83. - bila na skupštini i 25.3.1984, i 24.3.1985, i 30.3.86,

Na skupštini 24.3.87, i 2.4.1989, i 8.4.1990, Poziv za 1991. Priznata 19.4.91.

Iskustva 25. III 1997.

- 1) Huber Ćedomil
- 2) Stojaković Milutin
- 3) Meirković Anđelija
- 4) Kuhar Ivanka
- 5) Paunović Marko
- 6) Labović Stjepica
- 7) Stulić Božena
- 8) Šanon Misa
- 9) Bon Branko
- 10) Jovanović Ksenija
- 11) Hauliček Hugo
- 12) Goga Nedeljko
- 13) ~~#~~ Vargas Klajmchanda
- 14) ~~Kovačević Grgo~~
- 15) Iiz Femuna V.

Nadzorni

Erlík Josif

Vidović Vinka

Igujatić Nirvana

GRADSKI ODBOR SUBNOR BEOGRADA
SEKCIJA BIVŠIH ZATOČNIKA LOGORA JASENOVAC I STARA GRADIŠKA

- ✓ 1. Čedomil Huber
- ✓ 2. Mara Vejnović
- ✓ 3. Savo Delibašić
- ✓ 4. Mihajlo Marić
- ✓ 5. Miloš Gojković
- ✓ 6. Menda Vargaš
- ✓ 7. Božena Stulić
- ✓ 8. Đuro Subotić
- ✓ 9. Štefica Sabolić
- ✓ 10. Tramošljanin Petar
- ✓ 11. Ivanka Pešić
- ✓ 12. Anđelija Mirković
- ✓ 13. Brigita Knežević
- ✓ 14. Dragoje Lukić
- ✓ 15. Danica Dasović
- ✓ 16. Ankica Svjetlošak
17. Vinka Vidović
18. Pavica Ćuk
19. Josip Erlih
20. Mišo Danon

RADIO BEOGRAD, Makedonska 21, studio 10 - BODO MARKOVIĆ
Četvrtak, 14.XI 1985 u 17 h

Vidi: Komunist od 25.X.o.g. Slobodan Kljakić: Bodo Marković -

Radio - drama "TRAGANJE PO PEPELU" (AUŠVIC - OSVJENCIM)

Vidi: NIN br.1814 /6.X o.g. M.Damnjanović: Traganje po pepelu
str. 30
NIN br.1815/13.X, str. 8 "Odjeci" - Đorđe Lebović:
Treba poštovati preciznost
NIN br. 1819/10.XI str. 8"Odjeci": Boda Marković: Nisam
kriv što znam...
M.Damnjanović: Nagrada italijanskih novinara

III

УДРУЖЕЊЕ ЗАТОЧЕНИКА И ПОТОМАКА
ЗАТОЧЕНИКА ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У
НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ
1941–1945. ГОДИНЕ (2004–2010)

ОРГАНИЗАЦИОНЕ И СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ 2004. ГОДИНЕ

Крајем деведесетих и почетком 2000. године у Секцији логораша је дошло до значајнијег осипања чланства (болесни и преминули чланови, промена места боравка), али истовремено и све веће активности некадашње деце-логораша. То је довело до реорганизације секције у *Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској 1941-1945. године*. Ове промене су спровели чланови Извршног одбора, избрани на Скупштини Секције 1. децембра 2003. године.

На Скупштини Удружења, одржаној 22. октобра 2004. године, донет је Статут Удружења и потврђени су раније избрани чланови Извршног (9) и Надзорног (3) одбора. Улогу председника је преузела Смиља Тишма. Удружење је добило сагласност на Статут и уписано у Регистар удружења грађана при Министарству за људска и мањинска права Републике Србије, Регистарски лист бр. 1659, редни број 7400 (потврђено Решењем бр. 2/0-1523-12-2004-6 од 1. новембра 2004. године). Седиште Удружења је у Београду, Савски Трг бр. 9/IV, у просторијама СУБНОР-а Србије.

И поред тога што је Статутом Удружења потврђено да је Удружење колективни члан СУБНОР-а Србије и на тај начин настављена сарадња ова два удружења, Републички Одбор СУБНОР-а Србије се, до данас, никада званично није изјаснио о томе иако смо то тражили у више наврата. У свакодневном раду, незванично, органи СУБНОР-а Србије нас прихватају као колективног члана.

Прилог бр. 2.

У складу са одредбом члана 10. став 2. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације које се оснивају за територију СФРЈ, на Оснивачкој ^{Скупштини} ~~Хрватској од 1941-1945. године~~, одржаној 22. 10. 2004. године у Београду, донела је:

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ

Оснива се Удружење ^{заточеника} жртава логора геноцида у Независној држави Хрватској од 1941-1945. године као нестраначко удружење грађана, са седиштем у Београду, Савски трг број 9 IV спрат.

Оснивачи Удружења ^{заточеника} жртава логора геноцида у Независној држави Хрватској од 1941-1945. године су:

1. Јован Чубић
2. Славко Минашевић
3. Лазар Башић
4. Бригида Крешковић
5. Александар Јовановић
6. Смиља Тишма
7. Осипоја Смиљковић
8. Јован Кукић
9. Марјка Јаковић
10. Милефица Савковић

Јован Чубић
Славко Минашевић
Лазар Башић
Бригида Крешковић
Александар Јовановић
Смиља Тишма
Осипоја Смиљковић
Јован Кукић
Марјка Јаковић
Милефица Савковић

Циљеви и задаци Удружења су да предузима мере и акције ради пеговања и трајног очувања успомена на настрадале жртве геноцида и да се ти страшни злочини никад и никоме не догоде.

Лица овлашћена за заступање у поступку уписа у регистар је Смиља Тишма (име и презиме).

У Београду

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ
ОСНИВАЧКЕ СКУПШТИНЕ

22. 10. 2004. године

Смиља Тишма

Оснивачи Удружења заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској су преузели улогу Главног одбора Удружења у периоду 2004–2008. године, а Смиља Тишма функцију председника Удружења.

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
Савет министара
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И
МАЊИНСКА ПРАВА
Број 10-1823/10-2004 об
дл. 44 _____ 2004. године
Београд

На основу члана 13. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације који се оснивају за територију СФРЈ ("Службени лист СФРЈ", бр. 42/90) и члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97), по пријави Удружења заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 године из Београда у Регистар удружења грађана, Министарство за људска и мањинска права доноси

РЕШЕЊЕ

1. Удружење заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 године уписује се у Регистар удружења грађана, који се води код Министарства за људска и мањинска права, као удружење грађана, на регистарском листу број 2659 под редним бројем 7400.

2. Седиште Удружења заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 године налази се у Београду, улица Савски трг број 9/IV спрат.

3. Удружење заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 године заступа и представља Смиља Тишма, председник Удружења.

Образложење

Удружење заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 године из Београда поднело је пријаву за упис у Регистар удружења грађана, који се води код Министарства за људска и мањинска права. Решавајући по поднетој пријави утврђено је да су испуњени сви услови предвиђени Законом, па је одлучено као у диспозитиву Решења.

Поука о правном леку : Ово решење је коначно у управном поступку и против њега се може покренути управни спор тужбом Суду Србије и Црне Горе у року од 30 дана од дана пријема Решења.

Достављено:
- организацији
- у досије
- архиви

Министарство за државну управу и локалну самоуправу на основу члана 11. став 2. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације који се оснивају за територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ("Службени лист СФРЈ", број 42/90 и "Службени лист СРЈ", бр. 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 73/2000-др. закон), члана 8. Закона о министарствима ("Службени гласник РС", број 43/2007), члана 23. став 2. и члана 24. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 101/07) по овлашћењу министра за државну управу и локалну самоуправу број: 130-021-00-0023/2007-16 од 25. јуна 2007. године и члана 209. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 31/01), доноси

ЗАКЉУЧАК

У Решењу број: 2/0-1523/2-2004/06 од 01.11.2004. године, које је донело Министарство за људска и мањинска права у предмету: упис Удружења заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Републици Хрватској од 1941-1945 године у Регистар удружења, друштвених организација и политичких организација, исправља се назив тог удружења тако да уместо: „Удружење заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године треба да стоји: „Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године“.

Ова исправка има правно дејство од дана од којег правно дејство има наведено решење.

Образложење

Решењем Министарства за људска и мањинска права број: број: 2/0-1523/2-2004/06 од 01.11.2004. године решено је о захтеву за упис Удружења заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године у Регистар удружења, друштвених организација и политичких организација.

У истом је направљена грешка у називу тако да је уписано „Удружење заточеника и потомака логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године“, а треба да стоји: „Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године“, коју је уочило Министарство за државну управу и локалну самоуправу приликом поступања по захтеву Смиље Типша за упис промене података у Регистру удружења, друштвених организација и политичких организација.

Како се ради о очигледној грешки насталој приликом израде решења, то је Министарство за државну управу и локалну самоуправу, као надлежан орган, сходно члану 209. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 31/01), одлучило као у диспозитиву закључка.

Упутство о правном средству: Овај закључак је коначан у управном поступку, али се против њега може тужбом покренути управни спор пред Врховним судом Србије у Београду, у року од 30 дана од дана достављања решења.

Министарство за државну управу и локалну самоуправу
број: 130-024-00-01146/2008-07 од 03.07.2008. године.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
Мр Драгутин Радољављевић

Чланови Главног одбора Удружења логораша *Јасеновац* изабрани на Скупштини Удружења 4. марта 2008. године:

- Бригита Кнежевић, председник Удружења
- Светислав Василић, потпредседник Удружења
- Милинко Чекић, секретар Удружења
- Славко Милановић, члан Главног одбора
- Рајко Милић, члан Главног одбора
- Душан Буква, члан Главног одбора
- Светлана Јовановић, члан Главног одбора
- Јелена Радојчић, члан Главног одбора
- Остоја Дрвеница, члан Главног одбора
- Васо Томаш, члан Главног одбора
- Илија Ђурић, члан Главног одбора
- Нада Недељков, члан Главног одбора
- Игор Газимбер, члан Главног одбора до 20. марта 2009. године
- Драгољуб Ацковић, члан Главног одбора до 20. марта 2009. године
- Драгиша Грујић, члан Главног одбора од 20. марта 2009. године
- Душан Богић, члан Главног одбора од 20. марта 2009. године

Министарство за државну управу и локалну самоуправу, на основу члана 11. став 2. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације који се оснивају за територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ("Службени лист СФРЈ", број 42/90 и "Службени лист СРЈ", бр. 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 73/2000-др. закон), члана 8. Закона о министарствима ("Службени гласник РС", број 43/2007), члана 23. став 2. и члана 24. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 101/07) по овлашћењу министра за државну управу и локалну самоуправу број: 130-021-00-0023/2007-16 од 25. јуна 2007. године и члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/2001), по захтеву Смиље Тишме председника Удружења заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године за промену података у Регистру удружења, друштвених организација и политичких организација који се односе на лице овлашћено да заступа и представља Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године, доноси

РЕШЕЊЕ

У Регистар удружења, друштвених организација и политичких организација, на регистарском листу број 2659 под редним бројем 7400, уписује се промена података који се односе на лице овлашћено да заступа и представља Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године, са седиштем у Београду, Савски трг број 9/IV.

Као лице овлашћено да заступа и представља Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године уместо Смиље Тишме, председника Удружења уписује се Бригита Кнежевић из Београда.

Остали подаци у Регистру нису промењени.

Образложење

Смиља Тишма, као лице овлашћено да заступа и представља Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године, поднела је овом министарству 20.06.2008. године захтев за промену података у Регистру удружења, друштвених организација и политичких организација који се односе на лице овлашћено да заступа и представља Удружење заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године. Уз захтев доставила је Записник са седнице Скупштине од 04.03.2008. године, као и пречишћен текст Статута Удружења заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године.

Увидом у поднету документацију утврђено је да је Одлука Скупштине Удружења заточеника и потомака заточеника логора геноцида у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године у складу са чланом 19. Статута Удружења заточеника и потомака заточеника логора у Независној Држави Хрватској од 1941-1945. године, па је на основу чл. 15. и 16. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације који се оснивају за територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и члана 7. Правилника о начину вођења Регистра удружења, друштвених организација и политичких организација које се оснивају за територију Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и образац за вођење тог регистра ("Службени лист СФРЈ", број 45/90), решено као у диспозитиву решења.

Такса за ово решење у износу од 2 620, 00 динара наплаћена је на основу тарифног броја 65. Закона о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/2003, 51/2003, 53/2004, 42/2005, 61/2005, 101/2005, 42/2006, 47/2007 и 54/2008).

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно у управном поступку, али се против њега може тужбом покренути управни спор пред Врховним судом Србије у Београду, у року од 30 дана од дана достављања решења.

Министарство за државну управу и локалну самоуправу
број: 130-024-00-01146/2008-07/2 од 03. 07. 2008. године

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
Мр Драгутин Галосављевић

IV

УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА
ЈАСЕНОВАЦ—СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА
У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ

ОРГАНИЗАЦИОНЕ И СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ 2010. ГОДИНЕ

Доношењем Закона о удружењима Републике Србије (Сл. Гласник РС бр. 51 од 14. јула 2009), утврђене су обавезе удружења да у одређеном року изврше усаглашавање статута и других оснивачких аката, организацију удружења, да изаберу и конституишу органе скупштине удружења и да прецизније утврде циљеве од општег и посебног интереса.

На Скупштини, 19. марта 2010. године, донет је нови Статут Удружења, у свему усаглашен са Законом. Статутом су детаљно утврђени основни циљеви Удружења и најважнији задаци који ће чинити програм рада Удружења.

Новим Статутом утврђен је и нови пун назив Удружења: *Удружење логораша и потомака Јасеновац—систем логора геноцида у Независној држави Хрватској*, као и скраћени назив: *Удружење логораша Јасеновац—Београд*. Статутом је предвиђена и енглеска верзија назива Удружења: *Inmates Association Jasenovac—the Sistem of Genocide Concentration Camps in the Independent State of Croatia*.

Удружење је уписано у Регистар удружења у Агенцији за привредне регистре, има свој жиро-рачун, печат и штампил, заставу и меморандум.

Статутом су решена и питања која се односе на чланство, организацију и финансирање Удружења (Скупштина Удружења, Главни одбор, Надзорни одбор, Суд части, председник, потпредседници и секретар Удружења). Статутарном одлуком од 19. маја 2017. године за Дан Удружења одређен је 20. март, дан када је 1977. године одржана Оснивачка скупштина Секције јасеновачких логораша.

Удружење логораша и потомака *Јасеновац*—Београд је добровољна, интересно нестраначка, невладина недобитна организација, у коју се слободно удружују грађани и правна лица, која су опредељена да делују на остваривању одређених циљева од јавног интереса, утврђених Законом о удружењима, Статутом и Програмом рада Удружења.

Основни циљеви Удружења су чување сећања на жртве злочина геноцида почињене у логорима у Независној Држави Хрватској и другим фашистичким и нацистичким логорима у Другом светском рату.

Својим јавним деловањем Удружење се бори против појава оживљавања неонацизма и неофашизма, злонамерне реинтерпретације догађаја из Другог светског рата, релативизације бруталне политике окупационих земаља и обезвређивања доприноса Народноослободилачке војске у ослобођењу земље и победи над фашизмом у Другом светском рату.

Удружење окупља преживеле логораше, потомке и поштоваоце жртава, прикупља податке о жртвама геноцида у логорима и другим стратиштима, сећања и документа о извршеним злочинима геноцида.

Удружење делује као јединствена организација на територији целе Републике Србије, с тим што је у местима где је већа концентрација чланова Удружење конституисало Подружнице или Месне одборе.

УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА "ЈАСЕНОВАЦ" - СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТскоЈ
Савски бр: бр. 91V, 11000 Београд, Република Србија; тел: 011-3764-943
INMATES ASSOCIATION "JASENOVAC" - THE SYSTEM OF GENOCIDE CONCENTRATION CAMPS IN THE INDEPENDENT STATE OF CROATIA
Savski brg 9, Belgrade, Serbia tel: +381 11 2764 943

Br: 18
19.03.2010. године

СТАТУТ

Удружења логораша и потомака "Јасеновац" -
систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској

Београд, 19.03.2010. године

На основу члана 12. и 78. Закона о удружењима (Сл. Гласник Републике Србије бр. 51 од 14.07.2009. год.) и члана 19. Статута Удружења заточеника и потомака заточеника логора Геноцида у Независној држави Хрватској 1941-1945. године (од 04.03.2008. год.), Скупштина Удружења на седници одржаној 19.03. 2010. године усваја:

СТАТУТ

Удружења логораша и потомака "Јасеновац" -
систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској (у даљем тексту: Удружење) је добровољна, интересно нестраначка, невладина, недобитна организација, у коју се слободно удружују грађани и правна лица, који су опредељени да раде на остваривању циљева ради којих се оснива, у складу са Законом о удружењима, овим Статутом и Програмом рада Удружења.

Област остваривања циљева Удружења је:

- чување сећања на жртве злочина Геноцида у логорима у Независне државе Хрватске и другим фашистичким и нацистичким логорима у Другом Светском рату;

Члан 2.

Удружење је основано да самостално и у сарадњи са другим сродним удружењима, институцијама и државним органима ради на остваривању циљева ради којих се оснива и програма од јавног интереса и то:

- окупања у Удружење преживеле логораше из логора Геноцида у Независној држави Хрватској и других нацистичких и фашистичких логора у Другом Светском рату, потомке жртава рата и преживелих логораша и води евиденцију о њима;
- прикупља податке о жртвама Геноцида у логорима и другим стратиштима, сећања и документа логораша о извршеним злочинима Геноцида, публикује их или предаје музејима жртава Геноцида, ради трајног чувања и публиковања;

чува успомену на бивше логораше, интернирце, депортоване, расељене и протеране са својих огњишта у Другом Светском рату, ратовима 1991-1995. године на простору бивше Југославије, страдале и избегле са Косова и Метохије;

- сарађује са музејима жртава Геноцида, научним институтима и стручним удружењима у земљи и иностранству, окупља њихове сараднике у припреми и одржавању конференција, симпозијума, округлих столова, израде и промоција издања о извршеним злочинима;
- остварује сарадњу или се удружује у савезе или друге асоцијације са друштвима и удружењима сродних програмских опредељења и циљева у Србији, земљама у окружењу, европским и другим земљама, ради упознавања светске јавности са злочинима Геноцида почињеним над српским и другим (јеврејским, ромским) народом у Другом Светском рату;
- обавља издавачку делатност потребну за остваривање циљева Удружења - самостално или у сарадњи са другим институцијама или ауторима (књиге, зборнике, сећања, аудио-видео материјал и др.);
- сарађује са органима Републике Србије и других држава, домаћим и међународним невладиним хуманитарним и другим организацијама, на решавању проблема чланова Удружења: обештећења жртвама нацизма и фашизма и њиховим потомцима, здравственој заштити, материјалној помоћи и збрињавању социјално угрожених чланова трајним давањем - с тим да се та питања уреде законом, на начин како је то уређено у другим земљама у Европи;
- у складу са могућностима, пружа помоћ члановима у остваривању њихових права, непосредно или преко државних органа или хуманитарних и других организација и удружења;
- негује и развија добре односе међу члановима Удружења;
- промовише Удружење и чињенице о извршеном Геноциду, а посебно у и од стране фашистичке Независне државе Хрватске и нацистичке Немачке;
- својим јавним деловањем бори се против појава оживљавања неонацизма и неофашизма и покушаја злонамерне реинтерпретације догађаја из Другог Светског рата, релативизовања бруталне политике окупационих земаља и обезвређивања доприноса Народноослободилачке војске у ослобођењу земље и победи над фашизмом у Другом Светском рату.

УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА "ЈАСЕНОВАЦ"-СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НДХ-БЕОГРАД
Савски трг бр. 9/IV, 11000 Београд, Република Србија; тел: 064/2259-323
e-mail: logorasi4145@gmail.com

СТАТУТАРНА ОДЛУКА
о установљавању Дана Удружења

Дан 20 март, проглашава се Даном Удружења логораша и потомака "Јасеновац" Београд.

За дан Удружења је узет 20 март, када је 1977 године у београду одржана Оснивачка Скупштина логораша логора Јасеновац и Стара Градишка, на којој је донет оснивачки документ "Правилник о раду секције бивших заточеника логора Јасеновац и Стара Градишка"

Одржавање те Оснивачке Скупштине и доношење Правилника, узима се као дан формалног организовања бивших логораша из логора у Независној држави Хрватској у Србији, Чији се рад у континуитету одржао до данас и чији следбеник је Удружење логораша и потомака "Јасеновац"- Београд, које у Србији окушља преживеле логораше из логора у Хезависној држави Хрватској.

Удружење ће сваке године на тај дан, пригодно - свечаним скупом обележити почетак организованог рада Удружења, евоцирати сећања на страдање невиног народа и вишегодишњи рад Удрушења на чувању сећања на те жртве.

У Београду 19 маја 2017 године

Скупштина
Удружења логораша "Јасеновац" Београд

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар удружења

БУ 10492/2012

Београд, 10.12.2012.

У В Е Р Е Њ Е

Уписани подаци о делатности удружења Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској Београд, Савски Трг 9/IV, матични број 17587692, су: 9499 - Делатност осталих организација на бази учлањања.

Уверење се издаје на захтев Удружења логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској Београд, Савски Трг 9/IV.

Висина накнаде за издавање уверења о подацима уписаним у Регистар, односно о чињеницама које произилазе из података уписаних у Регистар, одређена је у складу са чланом 45. став 1. тачка 1. Одлуке о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС“ број 5/2012).

UDRUŽENJE LOGORAŠA I POTOMAKA "JASENOVAC" - SISTEM LOGORA GENOCIDA U NDH - BEOGRAD
Savski trg br. 9/IV, 11000 Beograd, Republika Srbija; tel: 011-2764-942
e-mail: logorasi4145@gmail.com

У складу са чланом 41. и 52. Статута Удружења логораша и потомака "Јасеновац" -систем логора геноцида у НДХ-Београд, Скупштина Удружења логораша и потомака "Јасеновац"-систем логора геноцида у НДХ-Београд на седници одржаној 06.04.2012.године, у Београду, донела је:

О Д Л У К У

о разрешењу и именовану лица овлашћеног за заступање удружења

Разрешава се функције Председника Удружења и лица овлашћеног за заступање Удружења Бригита Кнежевић, ЈМБГ 2504940719041, из Београда, ул. Дубљанска бр.22. Именована се разрешава функције због истека мандата.

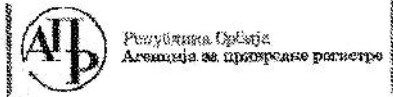
За Председника Удружења и заступника удружења бира се Милинко Чекић, ЈМБГ 1710936710264, из Београда, Булевар Ослобођења бр.160.

На основу ове одлуке има се извршити упис у Регистар удружења Агенције за привредне регистре.

Београд, 06.04.2012. године

Председавајући Скупштине
Снежана Драгосављевић

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар удружења

5000060317709

Број: БУ 5076/2012
Дана 11.06.2012. године
Београд

Агенција за привредне регистре, Регистратор који води Регистар удружења, на основу чланова 26. и 32. Закона о удружењима ("Службени гласник РС", бр.51/09), поступајући по пријави за упис промене података у Регистар удружења, који је поднет од стране **Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској**, преко:

Име и презиме: Милинко Чекић

доноси

РЕШЕЊЕ

УШИСМЕ СЕ у Регистар удружења, промена података о:

Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској

са матичним бројем: 17587692

и то следећих промена:

• Заступници:

Брише се из Регистра:

1.

Име и презиме: Бригита Клежевић

ЈМБГ:

Адреса:

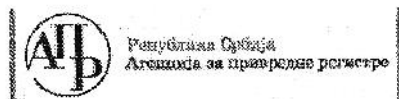
Уписује се у Регистар:

1.

Име и презиме: Милинко Чекић

ЈМБГ:

Адреса:

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар удружења

5000032998400

Број БУ 5978/2010

Дана 16.06.2010. године
Београд

Агенција за привредне регистре, Регистратор који води Регистар удружења, на основу чланова 26. и 32. Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09), поступајући по пријави за упис усклађивања у Регистар удружења друштвених организација, удружења грађана и пихових савеза уписаних у Регистар друштвених организација и удружења грађана и Регистар удружења, друштвених организација и политичких организација, који је поднет од стране **Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској**, преко:

Име и презиме: Бригита Кнежевић

доноси:

РЕШЕЊЕ

УПИСУЈЕ СЕ у Регистар удружења усклађивање удружења, са следећим подацима:

Облик организовања: Удружење

Назив: Удружење логораша и потомака "Јасеновац" - систем логора Геноцида у Независној држави Хрватској

Скраћени назив: Удружење логораша "Јасеновац"

Назив у преводу на страни језик:

- Скраћени назив (енглески језик): Inmates Association "Jasenovac"
- Назив (енглески језик): Inmates Association "Jasenovac" - the System of Genocide Concentration Camps in the Independent State of Croatia

Седиште и адреса: Савски Трг 9/IV, Београд-Савски Венац, Србија

Матични број удружења: 17587692

ПИБ: 103584678

Датум оснивања: 22.10.2004

Датум доношења Статута: 19.03.2010

Посета подружницама Бач и Нови Сад
Горе: Душко Буква, Илија Ђурић, Жарко Вујадиновић
Доле: Душко Буква, Илија Ђурић, Бригита Кнежевић

Чланови Главног одбора Удружења логораша *Јасеновац* изабрани на Скупштини Удружења 6. априла 2012. године, мандат 2012–2016. године:

- Милинко Чекић, председник Удружења
- Бригита Кнежевић, потпредседник Удружења
- Славко Милановић, секретар Удружења
- Снежана Драгосављевић, члан Главног одбора
- Милош Благојевић, члан Главног одбора
- Ранко Бујић, члан Главног одбора
- Светлана Гајић, члан Главног одбора
- Драгиша Грујић, члан Главног одбора
- Илија Ђурић, члан Главног одбора
- Милутко Кондић, члан Главног одбора

Чланови Главног одбора Удружења логораша *Јасеновац* изабрани на Скупштини Удружења 19. маја 2016. године, мандат 2016–2020. године:

- Славко Милановић, председник Удружења
- Снежана Драгосављевић, потпредседник Удружења
- Новак Дукић, секретар Удружења
- Др Ненад Антонијевић, члан Главног одбора
- Бригита Кнежевић, члан Главног одбора
- Светлана Гајић, члан Главног одбора
- Др Душан Алексић, члан Главног одбора
- Ранко Бујић, члан Главног одбора
- Драгиша Грујић, члан Главног одбора
- Живка Ивановић, члан Главног одбора
- Милена Наранџић, члан Главног одбора

На овој седници је Милинко Чекић, дотадашњи председник Удружења, једногласно изабран за почасног председника Удружења.

УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА "ЈАСЕНОВАЦ"-СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НДХ-БЕОГРАД
Савски трг бр. 9/IV, 11000 Београд, Република Србија; e-mail: logorasi4145@gmail.com

Београд, 19. 05. 2017. године

На предлог Главног одбора Удружења логораша и потомака "Јасеновац", Скупштина Удружења, на седници одржаној 19. маја 2016 године донела је

СТАТУТАРНУ ОДЛУКУ
о функцији Почасног председника Удружења

1. Овом Статутарном одлуком Скупштина Удружења уређује поступак избора и престанка функције Почасног председника и послове које у том својству обавља, самостално или по овлашћењу Председника Удружења.

2. Почасног председника на предлог Главног одбора бира Скупштина Удружења, из редова чланова Удружења, већином присутних чланова.

На место Почасног председника може бити изабран члан Удружења за кога Главни одбор и Скупштина оцене да је:

- Више година успешно радио и даље ради на остваривању циљева и афирмацији Удружења;
- Значајно доприносио и доприноси ширењу истине о страдању српског народа током Другог светског рата;
- У свим приликама, својим поступањем чувао, чува и афирмише углед Удружења у јавности.

3. Почасни председник у оквиру ове функције обавља следеће послове:

- Својим јавним деловањем афирмише рад на остваривању циљева удружења и ширењу истинско злочинима почињеним над српским народом, а посебно злочинима почињеним у Независној држави Хрватској током Другог светског рата;
- Помаже Председнику удружења у остваривању сарадње са државним органима, меморијалним центрима, музејима и другим јавним установама које се баве истраживањима злочина геноцида, у остваривању циљева Удружења;
- Представља Удружење у случајевима када га за то овласти Председник Удружења;
- Учествује у раду Главног одбора Удружења.

ПРЕДСЕДНИЦИ УДРУЖЕЊА

Смиља Тишма
(2004–2008)

Бригита Кнежевић
(2008–2012)

Милинко Чекић
(2012–2016)

Славко Милановић
(2016–)

ЧЛАНОВИ ГЛАВНОГ ОДБОРА, МАНДАТ 2016–2020.

Славко Милановић
Председник

Милинко Чекић
Почасни председник

Снежана Драгосављевић
Потпредседник

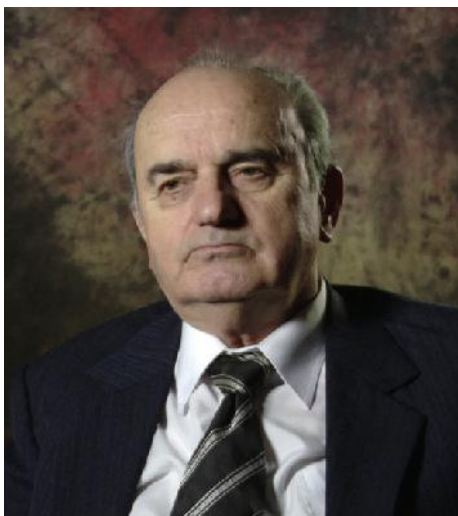
Новак Дукић
Секретар

Ненад Антонијевић

Бригита Кнежевић

Душан Алексић

Светлана Гајић

Ранко Бујић

Драгиша Грујић

Живка Ивановић

Милена Наранџић

ПРЕГЛЕД БРОЈА ЧЛАНОВА УДРУЖЕЊА ИЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ УДРУЖЕЊА, ПО ГОДИНАМА ПРИЈЕМА У ЧЛАНСТВО (2004–2018)

Преглед броја чланова Удружења који су евидентирани у Секцији логораша урађен је на основу картотеке која је вођена у Секцији. Прецизнији подаци о чланству Удружења воде се од 2004. године, када је Удружење донело Статут и уписано у Регистар удружења грађана при Министарству за људска и мањинска права Републике Србије. Од тада се пријем чланова врши на основу приступнице, са основним личним подацима, издаје се чланска карта и води регистар чланова Удружења.

Према подацима Удружења у периоду до 1990. године преминуло је 25 чланова Удружења, у периоду од 1991–2003. године 19 чланова, а у периоду 2003–2017. године преминуло је 119 чланова, што укупно чини 163 члана.

Година пријема у чланство	Структура чланства			Свега
	Логораша	Потомци жртава	Поштоваоци жртава	
2004	13	2	2	17
2005	49	25	7	81
2006	114	42	9	165
2007	236	69	17	322
2008	278	75	17	370
2009	286	83	17	386
2010	342	148	23	513
2011	374	177	33	584
2012	376	179	37	592
2013	388	183	41	612
2014	391	186	42	619
2015	391	188	43	622
2016	394	194	45	633
2017	395	197	46	638

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА

Чланови Удружења се редовно састају у просторијама СУБНОР-а петком, као и на годишњим и свечаним скупштинама, и седницама Главног одбора.

V

САРАДЊА УДРУЖЕЊА

ПОДИЗАЊЕ МЕМОРИЈАЛНОГ ЦЕНТРА У ДОЊОЈ ГРАДИНИ И ПОПИС ЖРТАВА СТРАДАЛИХ У НДХ

Према информацијама из јавних гласила, Председник Републике Србије Александар Вучић је на конференцији за штампу 31. јануара 2019. године саопштио да је постигнут договор између њега и председавајућег Председништва БиХ Милорада Додика, договорена изградња меморијалног центра Доња Градина—Јасеновац коју ће Србија финансирати са 75%, а Република Српска са 25%.

„Биће то огроман и величанствен пројекат о нашој прошлости, мучењу нашег народа, Јевреја и Рома. То је залог за будућност.“

У Доњој Градини, 19. јуна 2016. године приликом обележавања 75 годишњице од почетка геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима, након одржаног рецитала, у свом обраћању Председник Републике Србије Александар Вучић је изјавио да пред институцијама Србије и Републике Српске стоји задатак да се утврде тачна имена страдалих Срба на територији Независне Државе Хрватске, јер ни после више од седамдесет година то није утврђено.

САРАДЊА СА МИНИСТАРСТВОМ ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Сарадња Удружења *Јасеновац* са Министарством за рад се до сада се одвијала у више области:

- Финансирање активности Удружења (одласци на комеморације);
- Активно учешће чланова Удружења на многим комеморативним манифестацијама у организацији Владе Републике Србије;
- Суфинансирање образовног пројекта *Геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској—страдање цивилног становништва Југославије у Другом светском рату*.

Средстава за све пројекте Удружење је добило учешћем на редовним конкурсима Министарства.

Државни секретар Министарства Драган Поповић на седници међународне конференције коју је Удружење логораша организовало 2016. године.

Удружење је 2012. године предложило Министарству да се са новим Законом о борачко-инвалидској заштити реши и социјално-економски статус деце-логораша. Такође, предложено је да Министарство, заједно са Српским народним вијећем из Сиска и Загреба, учествује у обнављању дечјег гробља у Сиску.

Мрава - мулети

UDRUŽENJE LOGORAŠA I POTOMAKA "JASENOVAC" - SISTEM LOGORA GENOCIDA U NDH - BEOGRAD
Savski trg br.9/IV, 11000 Beograd, Republika Srbija; tel: 011-412-6481
e-mail: logorasi4145@gmail.com 064/2259-323

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE

BEOGRAD Nemanjina 22-26

Naš broj: 4-1/12
Beograd 09.03.2012.

Poštovani,

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА - 33

ПРИМЉЕНО: 14. 03. 2012

Орган	Организација	Датум	Прилог	Вредн.
КСО				

Ugovorom (Vaš broj 401-00-84/4-27/2012-11) od 28.02.2012. ~~odobren nam je deo sredstava za realizaciju Programa posete Memorijalnim centrима Donja Gradina, Jasenovac, Kozara i Sumarice.~~

Saglasno članu 4. pomenutog ugovora obaveštavamo Vas da ćemo odobrena sredstva utrošiti **prvenstveno na realizaciju Programa posete logoraša Memorijalnom centru Donja Gradina i Jasenovac.**

Ostali deo Programa pokušaćemo da realizujemo eventualnim ostatkom sredstava i finansiranjem iz drugih izvora (ukoliko obezbedimo neku donaciju za te namene). Redovnim mesečnim izveštajima obaveštavaćemo Vas o utrošku sredstava.

Ovu prilku koristimo da vam se zahvalimo na odobrenim sredstvima, ne krijući želju da objavite podatke o odobrenim sredstvima svih učesnika na Konkursu.

Sa poštovanjem,

Ср
Са главног одбора Удружења

САРАДЊА СА МИНИСТАРСТВОМ СПОЉНИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Организовањем изложбе *Јасеновац—право на незаборав* 2017. године, о страдању српског, ромског и јеврејског народа током Другог светског рата у Независној Држави Хрватској, Удружење је започело сарадњу са министарством спољних послова.

Ова изложба је приказана у седишту Уједињених нација у Њујорку, где су као медијатори били и чланови нашег Удружења, Смиља Тишма и Јелена Радојчић, које су од стране Министарства за учешће у овом пројекту одликоване Орденом светосавског пацифизма.

Министар Ивица Дачић говори на отварању изложбе у Уједињеним нацијама.

Изложба *Јасеновац—право на незаборав* отворена је 26. јануара 2017. године у организацији Министарства спољних послова Републике Србије уз сарадњу са међународном експертском групом *ГХ7—стоп ревизионизму*.

Изложбу је отворио први потпредседник владе и министар спољних послова Ивица Дачић. На отварању изложбе он је присутне подсетио на мало познате догађаје из историје страдања српског, ромског и јеврејског народа у Независној Држави Хрватској, током Другог светског рата, и упозорио на опасност од оживљавања неонацистичке идеологије и реинтерпретације догађаја из периода Другог светског рата. Нагласио је да је логор Јасеновац био највећи логор у Европи којим нису управљали нацисти, већ усташе, и да им је циљ био уништење свих националних, верских и „расних“ група, а НДХ учинити етнички чистом државом, не бирајући средства.

Професор др Гидеон Грајф, директор изложбе, и амбасадор др Љиљана Никшић, координатор српско-јеврејског академског друштва, дали су непроцењив допринос у реализацији ове изложбе. Наше удружење поднело је предлог председнику републике да им се за тај рад додели одликовање.

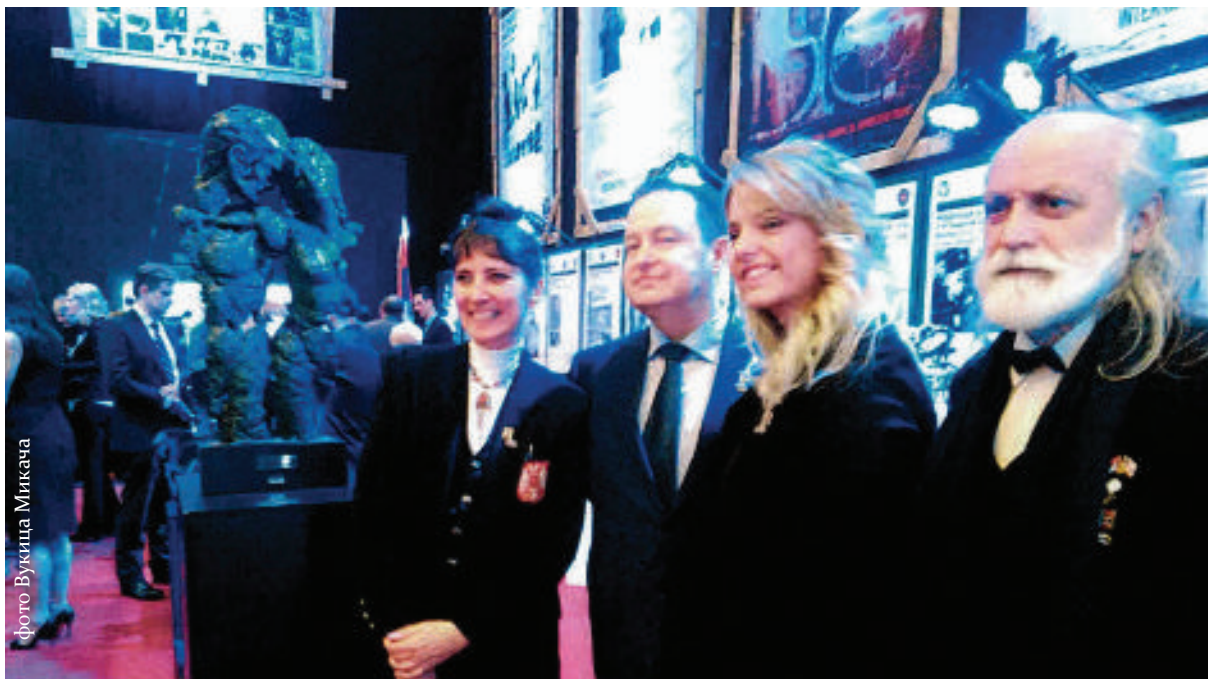

фото Вукица Микача

фото Вукица Микача

Јелена Радојчић и Смиља Тишма, добитнице Ордена светосавског пацифизма

У Удружењу дана 11. 7. 2018. године одржана је Свечана академија посвећена обележавању годишњице отварања изложбе *Јасеновац—право на незаборав*, која је отворена у палати Уједињених нација у Њујорку 26. 1. 2017. године, у организацији Министарства спољних послова и у сарадњи са Експертском групом ГХ7—*стоп ревизионизму*.

На Свечаној академији је присуствовало преко 150 учесника, међу којима су били чланови Удружења логораша *Јасеновац* и велики број гостију—политичких званичника, представника научних институција и други. Помећемо неке: др Алона Фишер Кам, амбасадор Израела, др Љиљана Никшић, амбасадор у Министарству спољних послова Републике Србије, проф. др Гидеон Грајф, историчар, председник српско-јеврејског академског пројекта и директор изложбе *Јасеновац — право на незаборав*, проф. др Љиљана Марковић, декан Филолошког факултета у Београду, генерал Видосав Ковачевић, потпредседник СУБНОР-а Србије и многи други угледни гости.

На Академији су говорили Милинко Чекић, почасни председник Удружења логораша *Јасеновац*, Амбасадор др Алона Фишер Кам, Амбасадор др Љиљана Никшић и проф. др Гидеон Грајф. Сви учесници су истакли значај сарадње на очувању сећања на жртве српског, јеврејског и ромског народа, посебно на организовање изложбе *Јасеновац—право на незаборав* у Уједињеним нацијама, и борбу против ревизије историје.

Милинко Чекић, у име Удружења логораша *Јасеновац*, посебно је указао на потребу да Град Београд реализује одлуку донету још 2016. године, да се Диани Будисављевић у Београду подигне споменик, што је подржано од свих учесника Свечане академије.

Чланови удружења на промоцији књиге проф др. Гидеона Грајфа
Јасеновац—Аушвиц Балкана

Дана 4. фебруара 2019. године, у Удружењу је организована Прва српско-јеврејска Свечана академија којом је обележен Међународни дан Холокауста. Овом свечаном скупу присуствовао је, поред чланова Удружења—бивше деце логораша, и велики број угледних гостију, наших почасних чланова и поштовалаца жртава.

Поред првог потпредседника Владе и Министра Спољних послова Републике Србије Ивице Дачића, на Свечаној академији су присуствовали: представник амбасаде Израела у Београду, председник Савеза јеврејских општина Србије Роберт Сабадош, проф. др Гидеон Грајф, аутор књиге *Јасеновац — Аушвиц Балкана*, потпредседник СУБНОР-а Србије генерал Видосав Ковачевић, амбасадор др Љиљана Никшић, проф. др Љиљана Марковић, проф. др Милан Радосављевић, уметнице Јадранка Јовановић, Ана Софреновић и Вјера Мујовић, историчари, други гости и новинари.

После поздрављања гостију и уводног обраћања Милинка Чекића, почасног председника Удружења, скуп су поздравили заменик председника СУБНОР-а Србије генерал Видосав Ковачевић и председник Савеза јеврејских општина Србије Роберт Сабадош.

Присутнима се након тога обратио први потпредседник Владе и Министар Спољних послова Републике Србије Ивица Дачић.

У свом обраћању, министар Дачић је истакао значај оваквих манифестација, које су пре свега усмерене очувању истине о злочинима који су почињени над српским, јеврејским и ромским народом током Другог светског рата од стране Независне Државе Хрватске, чиме се уједно супротстављамо онима који релативизују историјске чињенице и оправдавају злочине. Нагласио је да је изложба у Уједињеним нацијама скроман допринос очувању универзалних вредности и напора да се спрече појаве ревизије и рехабилитације неонацистичке идеологије и искључивости свих облика дискриминације.

Скупу се обратио и проф. др Гидеон Грајф, аутор књиге *Јасеновац — Аушвиц Балкана*. Он је говорио о злочинима који су почињени у логору Јасеновац у Хезависној Држави Хрватској и још једном тај логор по злочинима који су у њему почињени, сврстао у исту раван са Аушвицом.

У циљу даље сарадње, на Свечаној академији је потписан меморандум о сарадњи Удружења логораша *Јасеновац*, СУБНОР-а Србије и Савеза јеврејских општина Србије. Документ су потписали: у име Удружења логораша *Јасеновац*—Милинко Чекић, почасни председник Удружења, у име СУБНОР-а Србије—заменик председника генерал Видосав Ковачевић, и у име Савеза јеврејских општина Србије—Роберт Сабадош, председник Савеза.

Министру Дачићу и још једном броју заслужних уручене су чланске књижице почасног члана Удружења, захвалнице страдалника Удружења логораша *Јасеновац* и књига *Јасеновац—Аушвиц Балкана*, аутора проф. др Гидеона Грајфа.

СУБНОР
Јасенов

Удружење логораша
'Јасеновац'

Савез Јеврејских општина
Србије

МЕМОРАНДУМ О РАЗУМЕВАЊУ

између

Савеза удружених бернских народноослободилачких рата Србије (1941-1945 и 1992 и 1999.)
Удружених логораша и потомака 'Јасеновац' и Савеза Јеврејских општина Србије

У оквиру јасушних тренда 'ревињонизација' историјских збивања Другог светског рата и постојећих 'најтежих' политичких злоупотреба над српским, Јеврејским и ромским издржанима и антицивизација, као и покушаја намерног умаловања броја жртава, покушаја да се жртве да буду заборављене и у складу са српским изказом 'друге жетивације', негујући своју заједничку мисију у очувању културе оних на жртве нацистичке окупације, као и нацистичке савезнице Независне Државе Хрватске у Другом светском рату, сазнајом се о следећем:

Члан 1.

СУБНОР Србије, УДЛ и СЈОС ће заједно радити на успостављању нових обележја и очувању постојећих споменика и других спомени обележја на местима страдања у Другом светском рату.

Члан 2.

СУБНОР Србије, УДЛ и СЈОС ће заједно радити на међусобном познаношћу и то ва:

- Представљању културе оних, сведочењима трагичности, ратних предања, организација образовних програма о Холокосту и логору смрти Јасеновац у земљи и иностранству;
- Подстицању научних истраживања, културног проналажења и уметничког стваралаштва;
- Организационој културних манифестација и научних скупова у земљи и у иностранству;
- Креирању развојних пројеката од заједничког интереса и промоцији истих на међународном и међугосподарном нивоу.

Члан 3.

СУБНОР Србије, УДЛ и СЈОС ће спровести своју политику:

- Успостављањем односа сарадње и међусобне подршке између Јеврејских и српских организација у земљи и иностранству које негују антифашистичку традицију;
- Развојем стручних универзитета и истраживачких институција и улогема Државе Израел и Републике Србије;

- Успостављање сарадња изајашу организација које негују културу оних на Холокосту и геноциду у Држави Израел и Републици Србији, институција и ушверитета широм света и у Републици Србији, са циљем размене и одржавања научних скупова и предавања на факултетима и научним институцијама.

Члан 4.

Унакљонајући значај сарадње и јачања међубојних билатералних односа и веза, СУБНОР Србије, УДЛ и СЈОС ће допринети заједничкој политици:

- Успостављање и унапређење међусобне сарадње;
- Организационој предавања презентација у школама, на универзитетима и институтима, као и изложби и одређивање делегација стручњацима за заједничко учешће у тим догађајима.

Члан 5.

У случају неслагања која произикују из питања која се односе на примену овог Меморандума, стране ће се саједноставно консултовати и преговарати.

Члан 6.

Овај Меморандум је закључан на неодређено време, а раскида се ако то тражи једна од страна потписница.

Члан 7.

Овај Меморандум је сачињен у три истоветна примерака, сваки на српском језику, а сваки на сваку страну потписанима.

СУБНОР Србије, УДЛ и СЈОС су закључили Меморандум у доми јиде поводом Првог историјског заједничког српско-Јеврејског Савезног академије у част Међународног дана Холокоста и заједничких жртава, 74 године од краја Другог светског рата, као и 76 година од оснивања логора смрти Јасеновац, јасенов са породицама Јеврејских и најузашних окупација од укупно осам логора смрти у Другом светском рату, а у знак сећања на жртве дајући огромни допринос очувању универзалних вредности мира и слободе човечанства.

У Београду, 04.02.2019. године у Удружењу логораша и потомака 'Јасеновац'

за Удружење логораша и потомака 'Јасеновац'
Миливоје Јевђевић, председник

за СУБНОР Србије

Душан Чукаћ, председник

за СЈОС

Роберт Сабалић, председник

САРАДЊА СА МУЗЕЈОМ ЖРТАВА ГЕНОЦИДА

Активна вишегодишња сарадња Удружења *Јасеновац* са Музејом жртава геноцида реализује се кроз заједничко истраживање порекла чланова Удружења и трагање за несталим члановима њихових породица у Другом светском рату (у збиркама документарне грађе, Збирци фотографија и Личним фондovima Музеја), припреме за заједничка снимања документарних емисија и филмова о страдању деце у НДХ, одласке на комеморације у земљи и у иностранству, као и активно учешће преживелих логораша на изложбама или промоцијама издања Музеја. Чланови Удружења су активно учествовали у припреми тематског зборника Музеја посвећеног Драгоју Лукићу *Родитељ покошеног нараштаја* 2008. године.

Обележавање Дана музеја жртава геноцида, 2017. године
Драго Пилсел, Вељко Ђурић, Милинко Чекић

Поводом 9. маја, Дана победе, Удружење и Музеј су 28. априла 2015. заједно приредили изложбу *Српски народ у Другом светском рату 1941–1945—Оружана борба за ослобођење и страдање цивилног становништва*, аутора Ненада Антонијевића и др Вељка Ђурића, као и истоимено предавање у свечаној сали СУБНОР-а, које је одржао Ненад Антонијевић.

Са отварања изложбе Музеја жртава геноцида у галерији Војног музеја, 2009. године. На слици: Васо Томаш, Милинко Чекић, Светислав Василић

Горе: Са отварања изложбе Музеја жртава геноцида *Холокауст на Косову и Метохији*, Београд, Артцентар, 2011. године;
Доле: Са отварања изложбе Музеја жртава геноцида *Губим невино свој живот због неваљали' и проклети' људи*, Војни музеј, 2011. године.

Горе: Заједнички одлазак на комеморацију у Доњу Градину;
Доле: Промоција годишњака Музеја, 2012. године.

Удружење Јасеновац и Музеј су током 2015–2017. године у београдским основним и средњим школама реализовали пројекат *Геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској—страдање цивилног становништва Југославије у Другом светском рату*. Пројекат је одобрен и финасиран од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Владе Републике Србије и подржан од Министарства просвете и Секретаријата за образовање и дечју заштиту града Београда. Педагошка делатност је организована и у просторијама Музеја, уз свесрдну помоћ чланова Удружења кроз консултације и стручну помоћ у реализовању наставничких и ученичких активности као што су семинарски и матурски радови, трибине и пригодне изложбе.

САРАДЊА СА САВЕЗОМ УДРУЖЕЊА БОРАЦА НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА СРБИЈЕ (СУБНОР)

Вишегодишња иницијатива да се деци-логорашима призна статус бораца и да самим тим имају право да буду чланови СУБНОР-а, која је започета још у време постојања Секције логораша, није прихваћена на конгресима СУБНОР-а Југославије 1982. и 1986. године. СУБНОР је остао затворен и за децу-логораше чији очеви су погинули као борци на Козари, Кордуну, Банији, Псуњу, Папуку и на другим местима.

Београдска организација СУБНОР-а је занемарила ту одлуку Конгреса и Удружење логораша *Јасеновац* је од 2004. колективни члан СУБНОР-а Србије, а од оснивања седиште Удружења је у просторијама СУБНОР-а, у Београду.

Сарадња са СУБНОР-ом се одвија углавном на заједничком обележавању значајнијих датума из народноослободилачке борбе, и учешћу на комеморативним манифестацијама.

Председник СУБНОР-а Србије Душан Чукић говори на седници Међународног комитета у организацији Удружења 2016. године.

Председник СУБНОР-а Србије Душан Чукић (2015–) и државни секретар Министарства за рад Драган Поповић на седници међународне конференције у Београду коју је организовало Удружење 2016. године.

Миодраг Зечевић—раније председник СУБНОР-а Србије (2010–2015) Душан Чукић и Душанка Лукић Хавелка на једној од конференција Удружења

САРАДЊА СА ЗАЈЕДНИЦОМ УДРУЖЕЊА ЖРТАВА ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Удружење логораша *Јасеновац* је 2. 9. 2008. приступило Заједници удружења жртава Другог светског рата Београда. Сарадња је започела питањима око обештећења жртава, а временом се проширила кроз реализацију образовних пројеката и обележавање значајнијих годишњица из периода Другог светског рата. Такође, наше Удружење је, као један од осамнаест оснивача, подржало иницијативу Заједнице да се 2016. године конституише Координациони одбор Патриотских удружења Србије за обештећење жртава рата и наплату ратне штете.

Протест испред Владе Србије против ћутања државе о питањима личног обештећења жртава Другог светског рата, у Београду, об. априла 2006.

Потписивање Споразума о сарадњи између Заједнице удружења жртава Другог светског рата и Централног уреда правде Републике Мађарске уз присуство конзула амбасаде Републике Мађарске, представника Министарства рада и социјалне политике, Министарства финансија и Министарства спољних послова Републике Србије, Београд 04. јул 2008. године.

Представници Заједнице на седници у Бундестагу поводом доношења Закона *Сећање, одговорност, будућност*, Берлин, 13. новембар 1999. године.

ЗАЈЕДНИЦА УДРУЖЕЊА ЖРТАВА
ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА СРБИЈЕ
ЦЕНТРАЛНА КАНЦЕЛАРИЈА
Ул. Краљевића Марка бр.17,
11000 БЕОГРАД
Тел/факс: 011 262 9059
Председник Драгосваљевић Снежана

УДРУЖЕЊЕ ЗАТОЧЕНИКА И
ПОТОМАКА ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У
НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТскоЈ
од 1941-1945 године
Ул. Савски венац бр.9
11000 БЕОГРАД
Председник Кнежевић Бригита

СПОРАЗУМ О САРАДЊИ

Закључује се Споразум о сарадњи између Заједнице удружења жртава Другог светског рата са једне стране (у даљем тексту Заједница), и Удружења заточеника и потомака логора геноцида у НДХ од 1941-1945 године (у даљем тексту Удружење) са друге стране, на плану стварања услова и заједничких активности усмерених ка реализацији заштите интереса и наплате обештећења за све облике жртава и наследника жртава фашизма.

Уговорачи су сагласни да у складу са указаном потребом и реалним могућностима, пруже једни другима помоћ у свим областима рада који води ка утврђивању истине о ратним страдањима српског, ромског, јеврејског и других народа, а посебно:

- У погледу прикупљања и обраде документације о људским жртвама и материјалној штети причињеној од стране окупатора и бивше НДХ;
- У погледу стварања потребних услова за покретање и вођење свих врста поступака, укључујући и судске поступке пред међународним судовима против одговорних за накнаду штете преживелим страдалицима и њиховим наследницима.

Овај Споразум је закључен у Београду 02.09.2008.године.

Сагласни:

ЗА ЗАЈЕДНИЦУ

ЗА УДРУЖЕЊЕ

САРАДЊА СА УДРУЖЕЊЕМ ЗАТОЧЕНИКА КОНЦЕНТРАЦИОНОГ ЛОГОРА МАУТХАУЗЕН—БЕОГРАД

Сарадња са Удружењем заточеника концентрационог логора *Маутхаузен* из Београда била је посебно интензивна 2004. и 2005. године, када је, по питању обештећења за децу логораше, уз помоћ председника Удружења *Маутхаузен* Љубомира Зечевића обављена интензивна преписка са највишим државним органима СР Немачке и ИОМ-у (International Organisation for Migrations) у Женеви достављено 350 захтева за обештећење за децу логораше. Нажалост, они нису реализовани (рок за доставу захтева је био 11. 8. 2001). На конференцији Међународног комитета Маутхаузен, одржаној у Београду септембра 2017. године, у организацији Удружења Маутхаузен из Београда, учествовали су и чланови нашег Удружења—Ранко Бујић, Јелена Радојчић, Снежана Драгосављевић, Ненад Антонијевић а настављене су и заједничке активности кроз образовне пројекте и на комеморацијама.

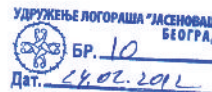
САРАДЊА СА УДРУЖЕЊЕМ ЗАВЕШТАЊЕ

Удружење Јасеновац је активно учествовало на пројекту *Усмена историја страдања цивила у НДХ* Удружења Завештање и у изради документарног филма *Завештање* (2016). Од 2012. до 2015. снимљена су 94 сећања сведока који су преживели логоре НДХ, а данас живе у Србији, Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине. Филм је премијерно приказан на Московском филмском фестивалу, а у Србији на фестивалу *Слободна зона*. Такође, приказан је у региону, као и у Аустрији, Шведској, Израелу и Аустралији.

Са првог приказивања филма *Завештање*

СПОРАЗУМ О САРАДЊИ

закључен у Београду 02.03.2012. године између:

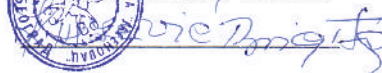

Удружења "Завештање" - Београд, Аласка бр. 28/7 и

Удружења логораша "Јасеновац" - Београд, Савски трг бр. 9/IV

1. Потписници Споразума констатују да су циљеви и програмска одређења удружења: очување сећања на жртве злочина Геноцида у логорима Независне државе Хрватске и другим нацистичким и фашистичким логорима у Другом Светском рату и развијање меморијалне културе о важности и праву на културу сећања и очување сећања на жртве Геноцида, као едуковање и промоцију тих сазнања кроз програме за децу и одрасле.
2. Споразум успоставља следеће нивое сарадње:
 - размена расположивих информација и докумената из предмета сарадње;
 - стварање предуслова за контакт са члановима Удружења логораша "Јасеновац" у циљу реализације пројекта документарног филма "Завештање";
 - медијску афирмацију и промоцију културе сећања кроз сведочења чланова Удружења логораша "Јасеновац";
 - помоћ Удружења "Завештање" Удружењу логораша "Јасеновац" у реализацији комеморативних и других програма уз заједнички договор о обиму и врсти те помоћи.
3. Споразум се закључује са циљем да се остваривањем договорене сарадње омогући реализација документарног филма "Завештање", који ће бити публикован у едукативне сврхе, архивиран као документ у Музеју жртава Геноцида, и приказиван у циљу чувања сећања на Геноцид у Другом Светском рату.
4. Потписници су се споразумели да филм "Завештање" не може да садржи слике или текст који би вређали жртве Геноцида, промовисали неонацизам и неофашизам или злонамерно интерпретирали догађаје из Другог Светског рата и обезвредњивали допринос Народноослободилачке војске у ослобођењу земље и победи над фашизмом.
5. Споразум може бити подложен изменама и допунама, заснованим на договору и слободној вољи потписника.

за Удружење "Завештање":

за Удружење логораша "Јасеновац"

САРАДЊА СА ГРАДСКИМ УДРУЖЕЊЕМ БИВШИХ ЛОГОРАША ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА И ЊИХОВИХ ПОТОМАКА—БАЊА ЛУКА

Сарадња са Градским удружењем бивших логораша Другог светског рата и њихових потомака из Бања Луке започела је, 2008. године, по сећањима председнице Добриле Кукољ речима „гдје сте рођени гдје живите“. Сусрети земљака, са тужном судбином деце логораша на заједничким комеморацијама на Мраковици, у Јасеновцу, Доњој Градини, Сиску, Јастребарском и Загребу, на међународним конференцијама у Београду и Бања Луци, или на снимањима документарних емисија и филмова, увек су пропраћени жељом да се, упркос материјалним ограничењима, чешће виђамо. Јер, ми једни друге најбоље разумемо.

САРАДЊА СА ДРУШТВОМ ИЗГНАНЦЕВ—СЛОВЕНИЈА

Сарадња Удружења *Јасеновац* и Друштва изгнанцев Словеније из Љубљане, започета кроз седнице Међународног комитета прогнаних, избеглих и жртава фашизма и нацизма, резултирала је изложбом о страдању словеначког народа у Другом светском рату, у организацији Друштва изгнанцев Словеније и Музеја жртава геноцида). На позив Друштва изгнанцев, наши чланови су присуствовали и обележавању годишњице Друштва у Љубљани 2015. године.

Љубљана, 2015. године

Београд, 2016. године

САРАДЊА СА СРПСКИМ НАРОДНИМ ВИЈЕЋЕМ, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Срдачна и интензивна Сарадња Удружења *Јасеновац* са Српским народним вијећем у Републици Хрватској, реализује се кроз заједничке одласке на комеморације и парастосе на стратиштима, местима логора, дечјим гробљима у Сиску, Загребу и у Јастребарском, као и посетама прихватилиштима у којима су некадашњи логораша, као деца, били заточени. Срдачан дочек, предавања, трибине, сусрети са члановима Српског народног вијећа и представницима Српске Православне Цркве у Загребу, неизоставни су приликом сваке посете Удружења.

Чланови Удружења Славко Милановић и Остоја Дрвеница са Милорадом Пуповцем, председником Српског Народног Вијећа и послаником у Сабору Републике Хрватске, неуморним борцем за истину о жртвама и прогону српског народа у Независној Држави Хрватској и Републици Хрватској.

Сисак, комеморативни скуп.

Посета некадашњем Заводу за глухонијему дјецу,
данас Образовни центар *Слава Рашкај*.

МЕЂУНАРОДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ И СКУПОВИ

Попут својих претходника, који су учествовали на међународним конференцијама о Јасеновцу од 1997. године, Удружење је наставило да редовно посећује конференције о Јасеновцу у Бања Луци у организацији Удружења Доња Градина.

Чланови Удружења су учествовали на четири међународне конференције које од 2014. организује Факултет за пословне студије и право и Факултет за стратешки и оперативни менаџмент у Београду. Самостално су учествовали на првој (2014.) и другој (2015.) конференцији, под називом *Холокауст над Србима, Јеврејима и Ромима у Другом светском рату*, а од треће конференције под називом *Страдање Срба, Јевреја и Рома и осталих на територији бивше Југославије* учествују заједно са Музејом жртава геноцида (2016–2019.).

Са пете међународне конференција у Бања Луци, 2014. године
Милинко Чекић и Снежана Драгосављевић

Конференције са међународним учешћем у организацији Факултета за пословне студије и право, Факултета за стратешки и оперативни менаџмент и Музеја жртава геноцида.

Горе: Конференције са међународним учешћем у организацији Факултета за пословне студије и право, Факултета за стратешки и оперативни менаџмент и Музеја жртава геноцида;
Доле: Полагање венаца на спомен-обележју на Старом сајмишту

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Иако сарадња постоји још од касних педесетих година, прве међународне контакте са сличним удружењима Удружење Јасеновац је остварило учешћем своје делегације (Светислав Василић и Милинко Чекић) на Првом европском конгресу у Љубљани одржаном 6. јуна 2009. године, на коме су, поред око 4000 учесника—бивших избеглица, присуствовале и делегације удружења из више европских земаља, чији грађани су такође били жртве нацизма и фашизма током Другог светског рата (Русија, Украјина, Чешка, Словачка, Пољска, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Немачка, Аустрија, Француска).

Први пут смо имали прилику да излагањем, штампаним на неколико европских језика, у хали *Тиволи*, представимо наше Удружење и укажемо на обим и бруталност страдања српског народа од стране НДХ, што је, до тада, било непознато осталим учесницима, посебно делегацијама ван некадашње Југославије.

Циљ конгреса је био да се европским земљама скрене пажња на оживљавање неофашизма и неонацизма и на потребу чувања сећања на жртве и злочине, да се они не би поновили. Посебану пажњу Конгрес је посветио питању обештећења жртава рата од стране нацистичке Немачке и њених савезника, о чему је било запажено излагање Милинка Чекића, председника нашег Удружења. Донета је одлука о конституисању Међународног координационог одбора под званичним називом *Међународни комитет програних и избеглих и жртава фашизма и нацизма*.

На Конгресу су донети следећи закључци:

- упозорене су владе европских земаља на појаву ширења нацистичких и фашистичких идеја и покрета, верску и расну нетрпељивост и затражена је ефикасна борба против тих појава;
- донета је одлука да се координираном активношћу настави рад по питању обештећења жртава рата, помоћи старима, самохраним, болесним и инвалидима рата;
- донета је одлука да се питање обештећења жртава рата покрене преко Савета Европе и директно, преко институција Савезне Републике Немачке, са циљем налажења правичног решења за жртве.

Прва седница Међународног комитета програних и избеглих и жртава фашизма и нацизма, Љубљана, Република Словенија, 4–6. јун 2010. године.

Главни одбор и Скупштина Удружења логораша Јасеновац су прихватили све закључке Међународног комитета, и, у циљу наставка међународне сарадње у новименовани Међународни координациони одбор делегирани су Милинка Чекића за члана Међународног одбора и Душана Букву за заменика. Главни одбор Удружења је 2012. године, уместо Душана Букве (повукао се из здравствених разлога), за заменика члана Међународног одбора именовано Славка Милановића.

Од 2010. до 2017. године одржано је седам седница, а домаћини су били:

- *Друштво изгнанцев Словеније*
Љубљана, Република Словенија, 4–6. јун 2010. године;
- *Украјински савез затвореника—жртва нацизма*
Кијев, Република Украјина, 14–15. септембар 2012. године;
- *Руско удружење бивших малолетних затвореника*
Москва, Руска Федерација, 6–7. септембар 2013. године;
- *Словачки савез антифашистичких бораца*
Братислава, Република Словачка, 18–20. септембар 2014. године;
- *Кружок држављана Чешке Републике заробљених 1938. године*
Праг, Република Чешка, 15–17. мај 2015. године;
- *Удружење логораша и потомака Јасеновац*
Београд, Република Србија, 20–23. октобар 2016. године;
- *Савез словеначких исељеника*
Целовец, Бистрица, Република Аустрија, 22–23 септембар 2017. године.

Ову међународну асоцијацију чине и представници удружења из следећих земаља, које још нису биле организатори конференције:

- *Удружење Пољака оштећених од стране Трећег Рајха*
Варшава, Република Пољска;
- *Белоруски савез некадашњих малолетних затвореника*
Минск, Република Белорусија;
- *Естонски савез некадашњих малолетних затвореника*
Талин, Република Естонија;
- *Локално удружење жртава фашизма и нацизма*
Загреб, Република Хрватска.

Друга седница Међународног комитета програних и избеглих и жртава фашизма и нацизма, Кијев, Република Украјина, 14–15. септембар 2012. године.

Све седнице су биле посвећене унапред утврђеним темама о којима су подношени реферати (оживљавање фашизма и нацизма, обештећења жртава, страдање становништва у Другом светском рату). Циљ нашег Удружења, чија је делегација активно учествовала рефератима и дискусијама, јесте упознавање светске јавности (Међународна асоцијација броји преко 500 000 чланова) о бруталности и обиму страдања српског, ромског и јеврејског народа у Југославији током Другог светског рата и да заједнички покушамо да остваримо право на обештећење наших жртава, јер смо још давно увидели да су наша настојања без шире подршке осуђена на неуспех.

Декларацијама, које смо доносили на конференцијама и које смо слали на адресе свих председника европских држава и влада и на адресу Европске уније, указивали смо на све проблеме и појаве и тражили њихова реаговања. Ретко смо од којих земаља, па и наше, добијали одговоре, или макар декларативну подршку нашим настојањима.

Трећа седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма, Москва, Руска федерација, 6–7. септембар 2013.

Седница Међународног комитета у Београду одржана је од 20. до 23. октобра 2016. у организацији нашег Удружења, уз подршку Савеза синдиката Србије и Туристичког савеза Београда. Првог дана Седнице положили смо венце на стратишту Јајинцима у околини Београда и у меморијалном комплексу *Крагујевачки октобар*, крај споменика стрељаним ђацима и посетили Народни Музеј у Крагујевцу, као и меморијални комплекс Оплепац у Тополи. Сутрадан, 22. октобра 2016. у Београду је одржана седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма.

Четврта седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма, Братислава, Република Словачка, 18–20. септембра 2014.

Пета седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма, Праг, Република Чешка, 15–17. мај 2015.

Горе: Меморијални комплекс у Терезину.
Доле: Поглед на тврђаву Терезин, у којој је био утамничен Гаврило Принцип.

Шеста седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма, Београд, Република Србија, 20–23. октобар 2016. године.

Шеста конференција у Београду, 20–23. октобар 2016.
Посета Народном музеју у Крагујевцу и Спомен-парку Крагујевачки октобар.

Шеста конференција, Београд, 20–23. октобар 2016.
Посета страстишту у Шумарицама и маузолеју на Опленцу.

Шеста конференција, Београд, 20–23. октобар 2016.
Полагање венца на стратиште у Јајинцима

The International Committee of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945

Founded at the First European Congress of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism, in Ljubljana - Slovenia on 6th June 2009.

**Generalnom sekretaru Organizacije Ujedinjenih Nacija Ban Ki Munu
Predsedniku Evropskog Saveta Evropske Unije Donaldu Tusku
Predsedniku Saveta ministara Evropske Unije Žan – Klod Junkeru
Predsedniku Evropskog parlamenta Evropske Unije Martinu Šulcu
Generalnom sekretaru Saveta Evrope Torbjornu Jaglandu
Predsednicima država i vlada svih evropskih država**

Učesnici Međunarodnog komiteta prognanih i izbeglih, žrtava fašizma i nacizma 1920-1945, na sednici održanoj u Beogradu, 21. i 22. oktobra 2016, razmatrajući problem sve češćih pojava ratnih sukoba, terorizma, progona i izbeglištva ugroženih naroda u svetu, usvojili su i dostavljaju Vam sledeću:

DEKLARACIJU

Povodom sećanja na Drugi svetski rat (1939-1945), najveći ratni sukob u 20. veku, po broju žrtava, po obimu i načinu stradanja ljudi i po teritoriji koja je bila zahvaćena ratnim dejstvima, razaranjima i zločinima;

Povodom učestalih ratova i oružanih sukoba, terorizma, izbeglištva i progona nevinog naroda ugroženog tim ratovima;

Povodom sve češćih pokušaja revizije istorije Drugog svetskog rata, kojom se relativizuju ratni zločini, rehabilituju zločinci i negiraju rezultati Drugog svetskog rata,

Predlažemo:

Poštovanje tradicije antifašizma, koja je nastala kao tekovina pobede savezničke koalicije država koje su se borile protiv nacizma i fašizma u Drugom svetskom ratu;

Čuvanje sećanja na izvršeni zločin genocida, ratne zločine i zločine protiv čovečnosti u nacističkim i fašističkim logorima, zatvorima, na stratištima, ratnim poprištima i drugim mestima stradanja civila i ratnih zarobljenika (Slovena, Jevreja, Roma i drugih naroda) od nacističkih i fašističkih režima, država Sila Osovine i njihovih podanika u Drugom svetskom ratu;

Da se izvrši obeštećenje žrtavama, koji ni do danas nisu obeštećene, od strane svih država koje su odgovorne za zločine.

Osudujemo:

Pojavu neonacizma, neofašizma i negiranje rezultata Drugog svetskog rata putem revizije nepobitnih istorijskih činjenica;

Pojave negiranja činjenica o stradanju civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika (Slovena, Jevreja, Roma i drugih naroda) od nacističkih i fašističkih režima država Sila Osovine i njihovih pomagača za vreme Drugog svetskog rata, umanjivanja broja žrtava i veličine stradanja, što dovodi do relativizacije tih događaja i izjednačavanja žrtava i njihovih dželata;

Veličanja, rehabilitovanja i slavljenja dokazanih ratnih zločinaca koji su u Drugom svetskom ratu izvršili zločine nad nevinim civilnim stanovništvom, posebno nad decom, ženama i starcima, nad ratnim zarobljenicima putem odmazdi, streljanjem, vešanjem i na druge okrutne načine;

Zahtevamo:

Da se zakonski kažnjavaju zločinci putem postojeće i nove zakonske regulative, kako na međunarodnom, tako i na nacionalnim nivoima;

Trajnu, kvalitetnu zaštitu i stručnu brigu o memorijalnim centrima, muzejima i drugim institucijama i ustanovama kao kulturnim dobrima od nacionalnog i međunarodnog značaja, koja čuvaju sećanje na stradanje nevinog stanovništva u Drugom svetskom ratu, kao i izgradnju memorijalnih centara i muzeja u gradovima i državama, gde to još nije urađeno;

Osudu i zakonsku zabranu veličanja, rehabilitovanja i slavljenja dokazanih ratnih zločinaca, putem knjiga, televizijskih i radio programa, štampe i elektronskih medija, te podizanjem spomenika, davanjem imena ulicama i na druge načine;

Da mediji (televizijske i radio stanice, internet portali, štampa) poštuju nesporne istorijske činjenice o Drugom svetskom ratu i preko svojih emisija i priloga čuvaju sećanje na stradanja u logorima, zatvorima i stratištima Drugog svetskog rata koje su izvršili nacisti, fašisti i njihovi pomagači – kvislinzi i kolaboracionisti.

Povodom sadašnje situacije u svetu:

Osudujemo mržnju, rasizam, terorizam, nepravedne ratove, zločine koji se u sadašnje vreme vrše u savremenom svetu ubijanjem, ranjavanjem i mučenjem nevinog civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika.

Predlažemo da se povede adekvatna pažnja i briga o životno ugroženim milionima ljudi, koji su prinuđeni da prisilno dolaze u Evropu bežeći sa područja u Aziji i Africi, koja su ugrožena ratovima i oružanim sukobima;

Predlažemo svim relevantnim međunarodnim organizacijama i svim državama u svetu da se založe za mirno i diplomatsko rešavanje sporova i sukoba koji su danas u toku, da ta rešenja budu pravedna za sve zaraćene i sukobljene strane i dovedu do što bržih prekida sukoba i postizanja mirovnih sporazuma.

Učesnici sednice Međunarodnog komiteta prognanih i izbeglih,
žrtava fašizma i nacizma 1920-1945:

The International Committee of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945

Founded at the First European Congress of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism, in Ljubljana - Slovenia on 6th June 2009.

7. The Association of Detainees and Their
Descendants "Jasenovac", Serbia, Belgrade

- SLAVKO MILANOVIĆ

8. Association of Poles deprived
by the Third reich

- JÓZEF SOWA

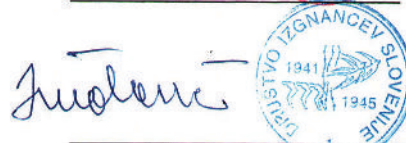
9. Slovak Union of Anti-Fascist Fighters

- ing. PAVEL SEČKAR

10. Society of Slovene Exiles 1941-1945

- IVICA ŽNIDARŠIČ, prof.

11. Russian Association of Former Underage
Prisoners of Fascist Concentration Camps

- INNA PAVLOVNA HARLAMOVA

12. Ukrainian Union of Prisoners – Victims
of Nazism

- MARKIIAN DEMIDOV

The International Committee of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945
Founded at the First European Congress of Deportees and Refugees,
Victims of Fascism and Nazism, in Ljubljana - Slovenia on 6th June 2009.

Signatories:

1. Association of Slovene Deportees
Klagenfurt (Austria)
 - GREGOR KRIŠTOF
2. "Echo of war", The Association of
Belarusian Public Organisations of
Former Victims of Fascism
 - NINA LYNCH
3. Society of the Victims of Nazism
in Bosnia and Herzegovina
 - VERA PAPEŽ ADAMIČ
4. Circle of Czechoslovak Citizens
Expelled from the Border Areas in
1938 (*Kruh občanů ČR vyhnáných v
roce 1938 z pohraničí*).
 - ING. JIŘI PROKOP
5. The Estonian Association of Former
Juvenile Prisoners of Fascism
 - LONGINA KULIK BORISLAVOVNA
6. Local Community of the Victims
of Fascism and Nazism in Zagreb, Croatia
 - MLADEN VELIČKOVIČ

Gregor Krištof

Nina Lynch

Vera Papež Adamič

Jiří Prokop

Longina Kulik Borislavovna

Mladen Veličković

KRUH OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY
VYHNANÝCH v r. 1938 Z POHRANIČÍ
P. O. BOX 20, 140 02 PRAHA 42

Шеста конференција Међународног комитета у Београду, 2016. године

Седма седница Међународног комитета прогнаних и избеглих жртава фашизма и нацизма, Целовец, Бистрица, Аустрија, 22–23. септембра 2017.

VI

ПРЕДЛОЗИ И ИНИЦИЈАТИВЕ УДРУЖЕЊА

Удружење *Јасеновац* се више година обраћало Влади Републике Србије по питањима обештећења жртава рата, остваривању одређених права логораша, тражило подршку да се обележе места страдања (Старо сајмиште у Београду), дају имена улица (Кеј јасеновачких жртава) и подигне споменик и додели улица Аустријанки Диани Будисављевић, заслужној за спасавање више хиљада српске деце из јасеновачких логора.

Институције града Београда и градске општине (чак и општина Савски венац на чијој територији је седиште Удружења) више година негативно одговарају на наше молбе за финансијску подршку за одлазак на комеморације у Србији и окружењу.

На нашу иницијативу, градска комисија за спомен-обележја и давање назива улицама је 2016. прихватила да се у Београду подигне споменик Диани Будисављевић. Предлог је прихватила Скупштина Града и формирала комисију у коју је именован и представник Удружења *Јасеновац*, а крајем 2016. одржана је једна седница комисије. На седници Комисије у новембру 2018. донесена је одлука да се подигне споменик Диани Будисављевић на Савском кеју.

Удружење је 26. октобра 2016. године доставило Народној скупштини Републике Србије предлог *Петиције о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у Независној Држави Хрватској, почињеном током Другог светског рата*. Том приликом је предат и предлог текста Декларације и Петиција коју је потписало 54 756 грађана Београда, али, до данас, Удружење није добило никакав званичан одговор.

Такође, Удружење је иницирало и да се у Београду и Републици Српској подигне споменик и додели улица Драгоју Лукићу, члану Удружења, који је цео радни век посветио истраживању страдања деце у Другом светском рату.

Удружење је покренуло и евиденцију о својим преминулим члановима.

Образац 1

НАРОДНА СКУПШТИНА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 09. 11. 2018

ПОДНЕСАК *

Народној Скупштини Републике Србије

Орг.јед.	Број	Прилог	Вредности
03	02-2266	/	

1/6

Бр. поднеска

попуњава Стручна служба
Народне скупштине

1. ЛИЧНО

Подаци о подносиоцу

Удружење логораша и потомака „Јасеновац“ - Београд

Адреса: Савски Трг 9/IV

Место пребивалишта

Телефон: 064/2259-323

E-mail : logorasi4145@gmail.com

3. Врста поднеска (иницијатива, петиција, представка, предлог)

Петиција

*празна поља из формулара поднеска изостављена

5. Шта из угла вашег гледања, орган, организација или други субјект треба да учини да би се решило Ваше питање?

Захтев Народној Скупштини да размотри и усвоји "Декларацију Народне Скупштине Републике Србије о геноциду над србима, јеврејима и ромима у Независној држави Хрватској", почињеном током Другог Светског рата.

7. Сажети опис садржине поднеска

Поднесак у себи сарджи:

- Предлог текста "Декларације Народне скупштине Републике Србије о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у Независној држави Хрватској";
- Петицију са 54756 потписа Пунолетних грађана на 2029 страница.

Потписе грађана за подршку доношењу предложене Декларације, прикупило је Удружење логораша "Јасеновац" из Београда, које окупља бившу децу – логораше из логора у Независној држави Хрватској, уз помоћ једног броја Патриотских удружења, која негују и чувају сећања на Ослободилачке ратове Срије и жртве српског народа.

11. Молимо да изаберете једну од следеће две опције, након читања података у пољу испод:

Наш поднесак може бити доступан јавности

Датум и место

26.10.2016. године

Потпис

За главни Одбор Удружења
Славко Милановић

Славко Милановић

УДРУЖЕЊЕ ЛОГОРАША И ПОТОМАКА "ЈАСЕНОВАЦ" - СИСТЕМ ЛОГОРА ГЕНОЦИДА У НДХ - БЕОГРАД
Савски трг бр. 9/IV, 11000 Београд, Република Србија; тел: 064/2259-323; e-mail: logorasi145@gmail.com

INMATES ASSOCIATION "JASENOVAC" - THE SYSTEM OF GENOCIDE CONCENTRATION CAMPS IN THE INDEPENDENT STATE OF CROATIA
Savski trg 9, Belgrade, Serbia tel: +381 64 2259 323; e-mail: logorasi145@gmail.com

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД
Народна Скупштина Републике Србије
- Председници Народне Скупштине -
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 24. 11. 2017

Поштована Председнице,

Срг.ед.	Бр.	Примљ.	Врлоп.

Нашим поднеском од 26.10.2016. године (који је предат писарници Народне Скупштине у присуству Потпредседника, господина Арсића), доставили смо предлог Народној Скупштини да размотри и усвоји "Декларацију Народне Скупштине Републике Србије о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у Независној држави Хрватској, почињеном током Другог светског рата".

Уз захтев смо доставили предлог текста Декларације и Петицију са 54.756 потписа пунолетних грађана на 2029 страница, који су подржали њено доношење.

Потписе подршке за доношење Декларације прикупили су чланови Удружења логораша "Јасеновац" из Београда - бивша деца логораша из логора у НДХ, уз помоћ СУБНОР-а Србије и још једног броја Патриотских удружења, која чувају сећање на Ослободилачке ратове Србије и жртве српског народа.

Не чуди нас што то питање ни после више од годину дана није било предмет расправе за стављање на дневни ред Скупштине, јер сте и сами, недавно, на комеморацији у Јајинцима били изненађени том нашом констатацијом. Неко је сматрао неважним да Вас обавести о предлогу иза кога стоји близу 55.000 грађана, као и ресорно Министарство које смо претходно консултовали и добили подршку за ову иницијативу.

Како је неспорно да је у НДХ у Другом светском рату над српским, јеврејским и ромским народом почињен геноцид, очекујемо да Народна Скупштина Републике Србије Доношењем предложене Декларације (која може бити допуњавана и мењана), после више од 70 година од завршетка Другог светског рата потврди ту чињеницу.

Да смо располагали са материјалним и људским ресурсима, наш утисак је да би ову Декларацију подржала већина грађана републике Србије.

Таква пажња грађана за ово питање заслужује и пажњу Народне Скупштине.

С поштовањем,

У Београду,
24. новембра 2017. године

За Главни одбор Удружења логораша
"Јасеновац" - Београд:
Председник

Славко Милаковић

ДЕКЛАРАЦИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
О ГЕНОЦИДУ НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА
У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТској

I

- Имајући у виду да је Други светски рат донео са собом нову праксу „уништења султинских темеља живота неке националне групе, с циљем уништења самих група“, која се најдрастичније исказала у покушају уништења јеврејског народа – холокаусту;
- Имајући у виду да је тим поводом скован нови појам – геноцид, који су Уједињене Нације дефинисале резолуцијама број 96 (I) од 11. децембра 1946. године и 260 (III) А од 9. децембра 1948. године, и учиниле га злочином по међународном праву, а његово кажњавање међународном обавезом;
- Имајући у виду да је приликом дефинисања геноцида узето у обзир не само страдање Јевреја у Другом светском рату, него и других народа, као што су Роми, који су били уништани или предодредени за уништење од стране Трећег рајха и његових савезника и сателита;
- Имајући у виду да је приликом разрађивања појма геноцида нарочито истакнут српски народ, посебно на територији Независне Државе Хрватске, за коју је речено да је њена „геноцидна политика била усмерена првенствено против Јевреја и Срба“, који су били подвргнути масакрима и мучењу;
- Имајући у виду да је порицање геноцида препознато као коначна фаза геноцида, чија је намера и да се спречи кажњавање злочинаца и да се поплоча пут будућим геноцидима;

II

- A. Пошто се 2016. године завршава седамдесет и пет година од напада Тројног пакта на челу са нацистичком Немачком на Краљевину Југославију 6. априла 1941. године, на чијем је већем делу територије – укључујући и делове Републике Србије – као казна за српски народ и све слободољубиве Југословене створена Независна Држава Хрватска на челу са усташким покретом, док је остатак земље био анектиран и окупиран од стране Трећег рајха и његових савезника и сателита;
- B. Пошто је Независна Држава Хрватска, пратећи усташку идеологију у којој је милитарни римокатолицизам имао изражено место, разликујући се тиме од тоталитарних покрета свога времена, од свога nastanka на све до краја рата, плански и користећи целокупан државни апарат, вршила истребљење Срба, Јевреја и Рома са своје територије с намером њихове потпуне елиминације из НДХ, као и ратне злочине над антифашистима, старокатолицима и свима које је видела као своје непријатеље, при чему се број убијених Срба у НДХ процењује

од милион до три стотине хиљада до евиденцијског хиљада жртава, Јевреја око 23000 и Рома око 80000.

- C. Пошто је архитектура терора у НДХ био устанак систем концентрационих и логора смрти Јасеновац, који је функционисао од краја августа 1941. године до 22. априла 1945. године, за који је Јежуша Бауер, рекао да је „лако ништа друго, био оруђе најодликованије од својих немачких напредних“, а у коме је изашло екстремно стотина хиљада људи до мистичним процесима, док пролазе иду и до неколико стотина хиљада;
- D. Пошто социјалистичка Југославија није испунила своје обавезе према Резолуцији VII о геноциду, тиме што је на најразличитије начине минимизирала свакаква казна на холокауст тако и да сваке друго страдање у Другом светском рату: сирочинајући и не подстицајући истраживање страдања и образовање о страдању, скривајући лачни и колективни идентитет како жртава тако и злочинаца, вршећи селективну правду када су у питању злочинци и њихови помагачи и свиме тиме онемогућавајући помирење;
- E. Пошто се као несвесна еманципација свакако највише порицање злочина почутог од стране Независне Државе Хрватске, које поруче на првом месту холокауст а са њим и злочине над Србима и Ромима, а које је најслабије у Републици Хрватској, при чему је први председник Републике Хрватске, Франко Туђман, препознат у целом свету као ролнозначилац овог порицања, а ревизионистички број жртава од пошто од преко две хиљаде је 1999. године црквеном и хрватском Сабором;

III

- 1. Потврђује да истребљење Срба, Јевреја и Рома које је извршила Независна Држава Хрватска на својој територији у периоду између 10. априла 1941. године и 15. маја 1945. године представља злочин геноцида, акако како је дефинисан Резолуцијом Генералне скупштине Уједињених Нација број 96 (I) о злочину геноцида и Комисијом о превенцији и кажњавању злочина геноцида, коју је усвојила Генерална скупштина Уједињених Нација 9. децембра 1948. године;
- 2. Препознаје да је ушлетице Јевреја извршено од стране савезничке НДХ део холокауста, савремено нацистичког плана о истребљењу јеврејског народа, као што је и уштење Рома у НДХ део порицања – нацистичког покушаја уништења ромског народа, док је геноцид над Србима специфичност Независне Државе Хрватске;
- 3. Позива Генералну скупштину Уједињених Нација, Парламентарну скупштину Савета Европе и скупштине свих земаља чланица УН, као и све организације које се баве проучавањем, меморијализацијом и образовањем о холокаусту и геноциду да прихвати ову декларацију и да холокауст и геноцид извршен од стране Независне Државе Хрватске укључе у своје програме;
- 4. Позива да се казне још живи злочинци који су учествовали у злочинима Независне Државе Хрватске, без обзира на животну доб јер злочин геноцида не застарела, а од којих су њихови изабрани раније изашли Другог светског рата, а нису изведени пред лице правде чак и кад су били проглашени;
- 5. Позива на нарочито ажуровање на спречавање порицања холокауста и геноцида над Србима и Ромима злочина у Независној Држави Хрватској, посебно образовањем о холокаусту и геноциду, у шта ће Република Србија увести посебне школе, видећи у образовању једини истински пут на помирење геноцида и помирење;
- 6. Осудује покушаје рехабилитације усташких злочинаца и увећање броја жртава геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима у Независној Држави Хрватској.

Београд,
Датум:

ПРЕДСЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ОБЕШТЕЋЕЊЕ ЖРТАВА РАТА

UDRUŽENJE ZATOČENIKA I POTOMAKA ZATOČENIKA LOGORA GENOCIDA U NDH 1941-1945
Savski trg br.9/IV, 11000 Beograd, Republika Srbija; tel: 011-2764-942
e-mail: zatocenci.logora.u.ndh@gmail.com

№ 21/09

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

ПРИМЉЕНО: 22 JUL 2009

Орган	Орган	Беој	Орган	Орган
140				

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 22 JUL 2009

Dostavljeno: Б 22 JUL 2009

Вредност	
200	

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА - 22

ПРИМЉЕНО: 22 JUL 2009

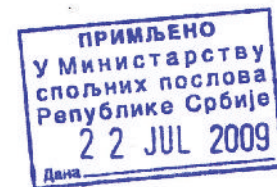
Орган	Орган	Беој	Орган	Орган
380				

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА - 22

ПРИМЉЕНО: 22 JUL 2009

Орган	Орган	Беој	Орган	Орган
380				

- Председнику Владе Republike Srbije, dr Mirku Cvetkoviću, Beograd, Nemanjina 11
- Potpredsedniku Владе Republike Srbije, dr Jovanu Krkobabiću, Beograd, Nemanjina 11
- ✓ Ministru rada i socijalne politike, Rasimu Ljajiću, Beograd, Bul. Mihajla Pupina 2
- ✓ Pomoćniku Ministra za rad i socijalnu politiku, Miru Čavaljugi, Beograd, Makedonska 4a
- Ministru spoljnih poslova, mr Vuku Jeremiću, Beograd, Kneza Miloša 24-26
- ✓ Ministru finansija, dr Diani Dragutinović, Beograd, Kneza Miloša 20

Glavni odbor Udruženja:

UDRUŽENJE ZATOČENIKA I POTOMAKA ZATOČENIKA LOGORA GENOCIDA U NDH 1941-1945
Savski trg br.9/TV, 11000 Beograd, Republika Srbija; tel: 011-2764-942
e-mail: zatocnici.logora.u.ndh@gmail.com

VLADA REPUBLIKE SRBIJE
Predsedniku Vlade, g-dinu Mirku Cvetkoviću
Beograd, Nemanjina 11

Predmet: obeštećenje i zakonsko uređivanje prava državljana Republike Srbije, koji su se tokom Drugog Svetskog rata nalazili u logorima Genocida u NDH i drugim nacističkim logorima.

1. Osnovne informacije o Udruženju zatočenika logora Genocida u NDH 1941-1945. godine

Preživeli zatočenici ustaških logora iz Drugog Svetskog rata su 1962. godine u Beogradu osnovali Akcioni odbor, radi evidentiranja zatočenika koji su duže ili kraće vreme proveli u logorima NDH. U drugoj fazi organizovanja, 20.03.1977. godine osnovana je "Sekcija bivših zatočenika Jasenovca i Stare Gradiške" pri Gradskom odboru SUBNOR-a. Sekcija je radila na evidentiranju logoraša, prikupljanju i beleženju svedočanstava o Genocidu ustaške države nad Srbima, Romima i Jevrejima. Od preko hiljadu slučajno preživelih logoraša sakupljen je materijal za nekoliko tomova i dostavljen Spomen-području "Jasenovac". Sa gnušanjem moramo konstatovati, da su ti iskazi-krunkskih svedoka užasa sklonjeni ili uništeni, tako da do njihovog publikovanja nije došlo, niti će doći. To je bio početak rada na prikriivanju svedočanstava o Genocidu u NDH.

Krajem 2004. godine Sekcija se reorganizuje u "Udruženje zatočenika i potomaka zatočenika logora Genocida u NDH 1941-1945. godine" i pod tim statutarnim nazivom deluje i danas. Udruženje je upisano u Registar udruženja pri resornom Ministarstvu i ima konstituisane organe: Skupštinu, Glavni odbor i Komisije.

Delatnost Udruženja je da okuplja i evidentira preživеле logoraše i prikuplja pisane informacije i sećanja preživelih logoraša i druge materijalne dokaze o zločinima Genocida, publikuje ih ili ustupa Muzeju žrtava Genocida. Saraduje sa drugim srodnim udruženjima u zemlji i inostranstvu, organizuje naučne skupove na temu Genocida i obavlja druge brojne poslove od šireg društvenog interesa. Jednom rečju, brine da se zločini ne zaborave.

U Udruženje je trenutno učlanjeno oko 800 preživelih logoraša, a procenjujemo da u Republici Srbiji ima još nekoliko stotina preživelih logoraša, koji nisu evidentirani. Sadašnji članovi-bivši logoraši su svi u sedmoj ili osmoj deceniji života, i skoro svi su bili deca-logoraši u NDH.

Udruženje nema svoje prostorije (nedeljno jednom se koristi prostorija u SUBNOR-u Srbije), nema zaposlenih i nema elementarne uslove za rad. Udruženje nije na listi onih udruženja, koja se finansiraju iz sredstava budžeta Srbije ili Beograda (?), te raspolaže samo sredstvima od članarine. Verovatno nas inat za opstankom, stvoren u logorima, i danas održava da opstanemo kao udruženje.

2. Obeštećenje državljana Republike Srbije koji su tokom Drugog Svetskog rata bili zatočeni u logorima Genocida u NDH

Hronologija događanja u vezi sa obeštećenjem

- a) Jugoslavija je u više navrata posle Drugog Svetskog rata dobijala sredstva od poraženih zemalja na ime ratne odštete i obeštećenja žrtava u Drugom Svetskom ratu, kao i dugoročne kredite pod posebno povoljnim uslovima, koji uglavnom kasnije nisu vraćani. Pominjemo samo ono, što je nama poznato:

Po Pariskom sporazumu (24.01.1946.) Jugoslaviji je priznato obeštećenje*

- od Nemačke 36 milijardi američkih dolara;
- od Italije 120 miliona američkih dolara, zatim kasnije još 8 milijardi dinara i 1,6 milijardi američkih dolara;
- od Mađarske 85 miliona američkih dolara;

Od ovih sredstava Jugoslaviji je isplaćeno u opremi, robi ili novčanim sredstvima:

-od Savezne Republike Nemačke:

- po Pariskom sporazumu 36.786.418 američkih dolara, u opremi;
- 1951. godine na ime obeštećenja za medicinske ogledе nad logorašima u koncentracionim logorima - 8 miliona DEM, žrtvama ogledа;
- 1956. godine za socijalno zbrinjavanje radnika - 26 miliona DEM;
- 1956. godine naknada za restitucije - 60 miliona DEM;
- 1956. godine sredstva dobijena pod posebnim povoljnim uslovima - 180 miliona DEM;
- 1962. godine u obliku robnih rezervi - 100 miliona DEM;
- 1972. godine u obliku privredne pomoći - 300 miliona DEM;
- 1974. godine u obliku privredne pomoći - 700 miliona DEM.

-od Italije:

- na osnovu sporazuma dve države od 18.12.1954, 1955, 1956 i 1957. godine, dobijeno je 30 miliona američkih dolara, dok je ostatak po Osimskom sporazumu dat na ime otkupa italijanske imovine na području pripojenom Jugoslaviji.

-od Mađarske, Bugarske i Austrije:

- sporazumom od 29.05.1946. godine, Mađarska je trebala da plati Jugoslaviji 85 miliona američkih dolara odštete. Međudržavnim sporazumima sa Bugarskom 1947. godine i Mađarskom 1956. godine, Jugoslavija se odrekla reparacionih potraživanja i naknade za ratnu štetu našim državljanima. Sa Austrijom je napravljeno poravnanje na ime odštete za imovinu austrijskih državljana koja je ostala u Sloveniji.

Da zaključimo: sumom od 1 milijarde DEM, datom u vidu kredita, Savezna Republika Nemačka je izvršila svoju obavezu obeštećenja žrtava rata. ED-memoarom iz 1973. godine Vlada SFRJ je prihvatila predlog Vlade Savezne Republike Nemačke da se navedenim iznosom, dobijenim 1972. godine (300 miliona DEM) i 1974. godine (700 miliona DEM) kompenzuju obeštećenja žrtvama nacističkog terora. Iako je dogovoreno da se ova sredstva ne mogu koristiti za druge namene, ona su utrošena na izgradnju energetskih sistema i drugih privrednih sistema u SFRJ (Krško i dr.). Obzirom da obeštećenje nije isplaćeno žrtvama rata, država SFRJ, odnosno njene bivše republike - a sada države, pa i Republika Srbija, su se supstituisale u dužnike svojih državljana.

- b) U Berlinu je 17.07.1999. godine potpisan sporazum o odšteti prisilnim radnicima (SR Nemačka i predstavnici žrtava vojnog nasilja Izraela, Poljske, Ukrajine, Češke, Rusije, Belorusije....). Marta 2000. godine je Nemački Bundestag počeo zakonodavni posao o osnivanju fondacije "Sećanje, odgovornost i budućnost" iz koje bi bile isplaćene odštete za robovski i prisilni rad i žrtve u nacističkom periodu. Zakon je stupio na snagu 12.08.2000. godine, s tim da se zahtevi za odštetu primaju do 11.08.2001. godine. Taj rok je naknadno produžen do 31.12.2001. godine. U fondu za obeštećenje obezbeđena su sredstva od 10 milijardi DEM (od toga Vlada

* Obzirom da smo informacije sakupljali iz raznih izvora, moguće su određene nepreciznosti u iznetim podacima

Nemačke 5 milijardi DEM, a od nemačke privrede 5 milijardi DEM). Visina odštete je određena prema tome, kojoj od zakonom utvrđenih kategorija je žrtva pripadala (od 2000 DEM do 15000 DEM). Sprovođenje postupka obeštećenja i isplate povereno je Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) u Ženevi.

- c) **Ovo je bila poslednja realna šansa da budu obeštećeni i naši članovi - deca logoraši ustaških logora u NDH.**

Međutim: 1) u to vreme u BEG listu preko 15000 koncentracionih logora (Bundesentschädigungsgesetz) sa teritorije Trećeg Rajha u okupiranim područjima, nisu bili uvršteni logori sa teritorije bivše NDH, te nije bilo pravnog osnova da zatočeniци logora u NDH podnose prijave za obeštećenje; 2) Upravni odbor fondacije "Sećanje, odgovornost, budućnost" je 19.11.2001. godine (42 dana pre isteka roka za podnošenje zahteva) doneo odluku da se ustaški logori: Danica, Đakovo, Gospić, Jadovno, Jasenovac, Kraljevica, Krušćica, Labodrag, Lepoglava, Pag, Stara Gradiška i Tenja uvrste u BEG listu kao "ostali logori". Ova odluka nije objavljena u Republici Srbiji i za istu smo saznali tek juna 2002. godine, kada su rokovi za podnošenje zahteva bili prošli; 3) sva dokumentacija za podnošenje zahteva i štampani bilten IOM-a sa uputstvom tako su formulisani, da se mi, kao strana koja može podneti zahtev, nismo prepoznali ("robovi radnici", "prinudni radnici u kompanijama", "prinudni radnici u poljoprivredi", itd.).

Naših 529 zahteva za obeštećenje, koje je uputilo Udruženje, kao i znatan broj zahteva koje su logoraši sami slali posle 31.12.2001. godine, ostali su u kancelariji IOM-a u Ženevi, bez ikakvog odgovora, a samim tim i bez mogućnosti žalbe Apelacionom odboru, obrazovanom u IOM-u i nadležnom za žalbe. Prema poslednjoj informaciji iz IOM-a od 14.11.2006. godine, naši zahtevi za obeštećenje će biti dostavljeni i čuvaće se u Nemačkoj Federalnoj Arhivi u Berlinu.

- d) Naša obraćanja Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM-u), koja je sprovodila celokupan postupak obeštećenja i najvišim funkcionerima Savezne Republike Nemačke, u više navrata i sa argumentacijom, nisu urodila plodom.

Obeštećeni su skoro svi u Evropi i veći broj u bivšim republikama Jugoslavije. U Srbiji su obeštećeni Jevreji, posredstvom međunarodnih organizacija, Romi, kroz razne donacije i posebne fondacije, internirci u logorima u Evropi, zatvorenici u Srbiji koji su bili u logorima pod upravom nemačkih okupacionih vlasti, kao i više od polovine logoraša u Republici Hrvatskoj i Republici Srpskoj (bivši logoraši u NDH) i veliki broj raseljenih i prognanih iz Republike Slovenije. Nisu obeštećeni logoraši Srbi, državljani Republike Srbije, čijih preko 500 zahteva stoji u Ženevi nerešeno i bez odgovora. Ne znamo da li je to poseban odnos prema logorašima iz Srbije, živim svedocima Genocida počinjenog od strane nacističkih zemalja, a posebno režima nacističke NDH.

Paralelno sa obraćanjem IOM-u, fondaciji "Sećanje, odgovornost, budućnost" i organima i funkcionerima Savezne Republike Nemačke, obraćali smo se i tražili pomoć od organa i funkcionera Državne zajednice Srbije i Crne Gore i Republike Srbije: Ministarstvu spoljnih poslova, Savetu Ministara SiCG, Ministarstvu za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku, Službi za ljudska i manjinska prava. Bilo je po tom pitanju obraćanja organa Državne zajednice Vladi Republike Srbije, ali ništa konkretno nije urađeno. U Republici Srbiji se sada tim pitanjem niko ne bavi, osim našeg Udruženja.

Razumemo da su organi Republike Srbije imali važnijih državnih poslova: razdruživanje i stvaranje države, donošenje Ustava i zakonskih regulativa, izbore, promene Vlada i Ministarstava, poslove oko ulaska u Evropsku Uniju, ali ni naše vreme ne stoji.

3. *Predlog za konačno rešenje obeštećenja i socijalno-ekonomskog statusa za lica koja su bila žrtve režima nacističke NDH i drugih nacističkih zemalja u periodu 1941-1945. godine*

Kroz sadržaj ovog pisma obrazložili smo osnovanost za obeštećenje žrtava nacističkog terora, a posebno u koncentracionim logorima u NDH. Pružili smo argumente da organi Republike Srbije pristupe rešavanju tog pitanja. U vezi sa tim predlažemo:

- a) da Vlada Republike Srbije zaduži resorna Ministarstva da preduzmu aktivnosti putem bilateralnih odnosa sa Saveznom Republikom Nemačkom i Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) u cilju rešenja ovog pitanja, na način kako je to urađeno u slučaju drugih koji su bili žrtve nacističkih zločina, a to pitanje rešili. Iskustva zemalja, koje su to pitanje rešile, mogu, kao argument, biti od velike pomoći. Za nas je značajno da znamo sa kim konkretno možemo nastaviti dalju komunikaciju po tom pitanju i da se tom poslu pristupi odmah.

Podsećamo da je 6. juna ove godine u Ljubljani održan Prvi Evropski Kongres izbeglih i prognanih žrtava nacizma, na kome su bile prisutne delegacije 11 evropskih država. Na Kongresu je ponovo pokrenuto pitanje konačnog obeštećenja svih žrtava u Drugom Svetskom ratu i borba protiv oživljavanja neofašizma i neonacizma (od 11 prisutnih delegacija, jedino je delegacija našeg Udruženja bila bez podrške svoje države, koja nam i inače izostaje). Prvi Evropski Kongres se zaključcima obratio Predsednicima svih evropskih država, pa i Predsedniku Republike Srbije, da svojim uticajem i ugledom pomogne u rešavanju obeštećenja i zakonskog regulisanja socijalno-ekonomskog statusa preživelih žrtava fašističke agresije. Pozivajući se na zaključke o obeštećenju sa Mirovne konferencije u Parizu 1946. godine, zemalja i građana koji su se u Drugom Svetskom ratu našli pod "nemačko-italijanskom i drugom fašističkom i nacističkom okupacijom", Kongres je pozvao Predsednike evropskih država da se založe da se ispravi nepravda prema onim žrtvama, koje još nisu obeštećene i čiji socijalno-ekonomski status nije rešen.

Nadamo se da će zaključci ovog Kongresa za organe Republike Srbije biti razlog više da se pristupi rešavanju pitanja obeštećenja naših članova, a i drugih žrtava nacizma, u čije ime Vam se obraćamo.

- b) Ukoliko problem obeštećenja ne bude rešen na način kako smo to predložili u tekstu pod 3. a), predlažemo da Vlada Republike Srbije izvrši obeštećenje iz sopstvenih sredstava zatočenicima nacističkih logora koji do sada nisu obeštećeni, u visini koju je isplaćivao Nemački fond "Sećanje, odgovornost, budućnost".

Detaljnija rešenja utvrdilo bi resorno Ministarstvo, uz učešće predstavnika našeg Udruženja. Kad ovo predlažemo, imamo u vidu da je Jugoslavija u više navrata dobijala sredstva od Savezne Republike Nemačke na ime ratne odštete i obeštećenja žrtava rata. Za poslednji iznos od 1. milijarde DEM, Jugoslavija je prihvatila da obešteti žrtve rata, što je Savezna Republika Nemačka izričito usloвила. Kako ta sredstva nisu isplaćena žrtvama rata, već su data na izgradnju privrednih objekata, to se Jugoslavija supstituisala u dužnika svojih državljana. Shodno tome i Republika Srbija je jedan od dužnika prema svojim državljanima. Stvar je bivših republika, a sada država, da se međusobno, kroz sukcesiju, preračunaju ko je i koliko tih sredstava uzeo i utvrde obaveze i potraživanja. Očekujemo da Republika Srbija to učini prema drugim republikama.

Sredstva za obeštećenje mogu se obezbediti i od novca koji je naplaćen ili će biti naplaćen kroz privatizaciju preduzeća, koja su participirala sredstva dobijena od Savezne Republike Nemačke, a namenjena za obeštećenje, što zahteva dopunu postojećih propisa o privatizaciji.

Znamo da bi se obraćanjem našim pravosudnim organima ili međunarodnim pravnim subjektima ovo pitanje rešilo u korist oštećenih, ali takav put nije u interesu Republike Srbije, ni našem, te predlažemo da se u razmatranje uzme ovaj naš predlog. Ovo u slučaju da se sa Saveznom Republikom Nemačkom ne postigne sporazum da ona isplati obeštećenje, kao što je to činila u ostalim slučajevima.

Gospodine Predsedniče Vlade, mi znamo da je Srbija u teškoj ekonomskoj situaciji i da nije najbolje vreme za rešavanje ovog pitanja. Ipak mislimo da se ovaj problem može rešiti sa Saveznom Republikom Nemačkom, kako su to rešile ostale države. Svi nemački izgovori nemaju osnova u Međunarodnom pravu i nije sporno da se obeštećenje mora izvršiti.

c)

Pitanje zakonskog regulisanja prava i socijalno-ekonomskog položaja lica koja su bila žrtve nacističkog terora, a posebno dece, koja su preživela golgotu ustaških logora u NDH, trebalo je odavno rešiti.

U našoj zemlji rešavana su prava brojnih socijalnih kategorija: Nosilaca Partizanske Spomenice 1941, boraca učesnika u NOB-u, ratnih i mirnodobskih vojnih invalida i mnogih drugih socijalnih grupacija - **opravdano**. U novije vreme traže se zakonska rešenja i za učesnike vojnih formacija iz Drugog Svetskog rata, koje su donedavno slovile kao kvislinške, a uz postupke rehabilitacije "žrtava komunističkog režima" posle Drugog Svetskog rata, javljaju se i zahtevi za obeštećenje. Bosa Nenadić, Predsednica Ustavnog suda Srbije nedavno potvrđuje da "bez naknade štete i sama rehabilitacija, kao akt naknadne pravde, uveliko gubi svoj smisao".

Podsećamo da su mnoge države u Evropi odavno rešile pitanje socijalno-ekonomskog zbrinjavanja svojih građana, koji su bili žrtve nacističkog terora. Nama najbliža država, Republika Slovenija, je to rešila još 1992. godine, donošenjem propisa o vlasničkim promenama u preduzećima i namenskoj raspodeli tih sredstava (8,5 % za obeštećenje žrtava vojnog nasilja), a zatim, konkretnije, donošenjem Zakona o žrtvama vojnog nasilja februara 2003. godine. Ne ulazeći u detaljan sadržaj tog zakona, napominjemo da su Slovenci za žrtve vojnog nasilja tim zakonom rešili sva egzistencijalna pitanja.

Polazeći od svega **napred iznetog**, Udruženje predlaže da se zakonom uredi posebna prava bivših zatočenika u koncentracionim logorima u NDH i drugih žrtava fašizma tokom Drugog Svetskog rata. Podsećam da se među živima još nalaze uglavnom bivši logoraši, koji su kao deca preživeli strahote logora, što je za ceo život ostavilo ozbiljne posledice na njihov psihofizički razvoj. Krajnje je vreme da se sagleda njihov sadašnji socijalno-ekonomski položaj i zakonom uredi određena prava. Tim zakonom bi trebalo definisati ko su žrtve ratnog nasilja, ko ima pravo i na kakvu zaštitu po tom zakonu, osnivanje posebnog fonda za odštetu žrtvama ratnog nasilja i način obezbeđivanja sredstava, visina obeštećenja ili pomoći po različitim osnovama, postupak za ostvarivanje prava, ko upravlja sredstvima fonda i dr.

Na prvi pogled sve ovo izgleda složeno. Međutim, uvidom u rešenja, koja su donele druge države, sve je jednostavno i lako ostvarljivo. Sve to ne zahteva velika materijalna sredstva, obzirom da broj lica-korisnika nije veliki. Zapravo, za mnoge će sam gest države da pomogne toj kategoriji ljudi biti veća satisfakcija od materijalne. Ovo Udruženje nudi svoju pomoć da se u saradnji sa stručnim službama resornih Ministarstava dođe do prihvatljivih rešenja po ovom zahtevu.

Poštovani, nadamo se da će Vlada Republike Srbije učiniti sve da se nađe rešenje za iznete zahteve i da nećemo imati potrebu da se ponovo obraćamo ili tražimo rešenje mimo organa sopstvene države.

U Beogradu, 10.07.2009. godine

Glavni odbor Udruženja:
Predsednik:

5

Република Србија
Скупштина града Београда
Комисија за споменике
и називе тргова и улица
Број С-17-015-35/2014
Датум: 29.12.2014.

А.П.

Трг Николе Пашића 6
11000 Београд
Тел:7157-538

Удружење логораша и потомака „Јасеновац“
Преседник, Миланко Чекић

Савски трг бр. 9/IV
11000 Београд

Поштовани,

Комисија за споменике и називе тргова и улица са задовољством је прихватила Вашу иницијативу о подизању споменика добротворки Дјани Добросављевић.

Комисија ће одлуку о подизању споменика упутити Скупштини града на даљу процедуру.

Захваљујемо Вам на иницијативи.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
Јасмина Митровић Марић

Скупштина града Београда, на седници одржаној 23. октобра 2015. године, на основу члана 12. Закона о главном граду („Службени гласник РС”, бр. 129/07 и 83/14 – др. закон), члана 9. Одлуке о подизању и одржавању споменика и споменичних дела на територији града Београда („Службени лист града Београда”, бр. 300 и 19/14) и члана 31. Статута града Београда („Службени лист града Београда”, бр. 39/08, 6/10 и 23/13), донела је

О Д Л У К У

О ПОДИЗАЊУ СПОМЕНИКА ДЈАНИ БУДИСАВЉЕВИЋ

Члан 1.

Подизе се споменик Дјани Будисављевић у Београду.

Члан 2.

Споменик се подизе средствима добијеним од донатора.

Члан 3.

О спровођењу ове одлуке стараће се Одбор за подизање споменика Дјани Будисављевић, Секретаријат за културу и Завод за заштиту споменика културе града Београда.

Члан 4.

Одлуку објавити у „Службеном листу града Београда”.

СКУПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА
Број: 8-853/15-С – 23. октобра 2015. године

ПРЕДСЕДНИК
Никола Нинковић, с.р.

Доставити:
- Министарство грађевинарства
- Секретаријат за културу
- Завод за заштиту споменика града Београда
- Одбору за подизање споменика Дјани Будисављевић
- Секретаријату за културу
- „Службеном листу града Београда”
- Служби за општи послови, послове и пројекте
- Писарници

Број: 020-624/18-С

Скупштина града Београда на седници одржаној 25. септембра 2018. године, на основу члана 11. Одлуке о подизању и одржавању споменика и споменичних дела на територији града Београда („Службени лист града Београда”, бр. 300 и 19/14) и члана 31. Статута града Београда („Службени лист града Београда”, бр. 39/08, 6/10, 23/13 и 7/16 - одлука УС), донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I – Објавити се Одбор за подизање споменика Дјани Будисављевић, у саставу:

Председник:

– ГОРАН ВЕСИЋ, заменик Градоначелника Града Београда

чланови:

1. ВЛАДАН ВУКОСАВЉЕВИЋ, министар културе Републике Србије
2. АНДРЕЈА РАДУЛОВИЋ, заменик председника Скупштине града Београда
3. ЈАСМИНА МИТРОВИЋ МАРИЋ, амбасадор Републике Србије у Краљевини Данској
4. ОЛГИЦА ВУЧКОВИЋ, в.д. директорки Завода за заштиту споменика културе Града Београда
5. МИЛЕНКО ЧЕКИЋ, председник Удружења логораша и потомака „Јасеновац“
6. МИЛАН КОЉАНИН, историчар

II – Заводу Одбор је да предузме све неопходне радње на спровођењу Одлуке о подизању споменика Дјани Будисављевић.

III – Одбор ће, по задретку свих потребних активности за постављање споменика Дјани Будисављевић извести Скупштину града Београда о обављању послова.

IV – Даном доношења овог решења престаје да важи решење број 020-857/15-С од 25. октобра 2015. године.

V – Административно – стручне послове на потребе Одбора обавља Секретаријат за културу.

СКУПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА
Број: 020-624/18-С – 25. септембар 2018. године

Доставити:
- Министарство грађевинарства
- Министарство Опшних послова и Секретаријат за културу
- Секретаријат за културу
- Секретаријат за општи послови, послове и пројекте
- Писарници

ПРЕДСЕДНИК
Никола Нинковић, с.р.

ДОДЕЛА ЗАХВАЛНИЦА

На основу члана 25. и 26. Статута Удружења логораша и потомака Јасеновац, Скупштина Удружења је на седници одржаној 13. маја 2016. године донела одлуку да се члановима Удружења и физичким и правним лицима, која својим радом доприносе остваривању циљева Удружења, доделе признања *Захвалница Удружења* и плакета *Заслужни члан Удружења*.

Захвалница Удружења је уручена:

1. Члановима Удружења

- Душану Алексићу
- Ненаду Антонијевићу
- Ранку Бујићу
- Милошу Благојевићу
- Бранки Безбрадици
- Душану Богићу
- Милану Басташићу
- Драгиши Грујићу
- Новаку Дукићу
- Остоји Дрвеници
- Милутку Кондићу
- Урошу Косу
- Зорану Касаловићу
- Јовану Кукићу
- Рајку Милићу
- Душану Милићеву
- Милени Неранчић
- Нади Недељков
- Марији Остојић
- Дмитру Перенчевићу
- Десанки Плавшић
- Јовану Пејићу
- Јелени Радојчић
- Јасмини Тутуновић
- Срету Ђурчићу
- Јовану Узуру

2. Лицима која нису Чланови Удружења

- Бранку Станковићу
- Добрили Кукољ
- Анети Лалић
- Јовану Мирковићу
- Ђорђу Миховилићу
- Раду Московлићу
- Бојани Подрић
- Тањи Пушоња

3. Правним лицима

- СУБНОР-у Србије, Београд
- Министарству рада—Одсеку за борачко-инвалидску заштиту Србије
- Музеју жртава геноцида, Београд
- Српском народном вијећу, Загреб
- *Завештању*, Београд
- Факултету *Унион*, Београд
- Друштву изгнанцев Словеније, Љубљана

4. Члановима Међународног комитета прогнаних, избеглих и жртава фашизма и нацизма, додељене на Међународној конференцији одржаној у Београду 21–22. октобра 2016. године.

Плакета *Заслужни Члан Удружења* уручена је:

- Душану Букви
- Снежани Драгосављевић
- Александру Јовановићу
- Светлани Гајић
- Бригити Кнежевић
- Славку Милановићу
- Смиљи Тишма
- Милинку Чекићу

Скупштина Удружења логораша *Јасеновац*—Београд, на седници одржаној 11. маја 2018. године донела је одлуку да се ода признање и додели *Захвалница јасеновачких страдалника*:

1. Лицима која су значајно допринела реализацији изложбе *Јасеновац—право на незаборав* приказане у Уједињеним нацијама 25. јануара 2018. године:

- Ивици Дачићу, првом потпредседнику Владе Републике Србије и министру спољних послова Владе Републике Србије
- Др Љиљани Никшић, амбасадору
- Др Алони Кам Фишер, Амбасадору Републике Израел у Републици Србији
- Др Гидеону Грајфу, директору изложбене поставке *Јасеновац—право на незаборав*

2. Осталим заслужним правним и физичким лицима:

- Мајклу Фројнду, новинару *Јерусалим Поста* и председнику *Друштва израелско-српског пријатељства*
- Слађани Зарић, уреднику РТС, за документарни филм и изложбу *Дијанина деца* (2018.)
- Привредном друштву *Геко-инжењеринг* д.о.о. Београд, за материјалну подршку у остваривању програма Удружења
- Привредном друштву *Mozzart* д.о.о. Београд за материјалну подршку у остваривању програма Удружења

3. Додела звања Почасног члана Удружења:

- Ивици Дачићу, првом потпредседнику Владе и министру спољних послова
- Др Љиљани Никшић, амбасадору
- Др Гидеону Грајфу, историчару из Израела
- Др Љиљани Марковић, декану Филолошког факултета у Београду
- пук. Антуну Милетићу, историчару
- Катарини Трипковић, вајару и аутору изложбе *Јасеновац—право на незаборав*
- Др Милану Кољанину, историчару
- Мајклу Фројнду, новинару *Јерусалим Поста* и Председнику *Друштва израелско-српског пријатељства*
- Јадранки Јовановић, првакињи Опере Народног позоришта у Београду
- Ани Софреновић, глумици
- Вјери Мујовић, глумици

VII

УДРУЖЕЊЕ У МЕДИЈИМА

ПАКАО
НЕЗАВИСНЕ
ДРЖАВЕ
ХРВАТСКЕ

Музеј жртава геноцида
БЕОГРАД 2015.

Чланови Удружења су током вишегодишњег рада својим сведочењима и животним причама инспирисали документарне емисије и филмове о страдању српског народа у НДХ:

Документарни филмови:

- *Козара*, 1967.
- *Људи из Колоне*, ТВ Сарајево, 1967.
- *Дјеца из пакла*, Сарајево, 1967.
- *Филм о Козари*, ТВ Београд, 1972.
- *Тето, хоћеш ли бити моја мама*, ТВ Загреб, 1975.
- *Од Козаре до Папука*, ТВ Сарајево, 1975.
- *Сто педесет осма*, ТВ Загреб, 1981.
- *Деца Иродова*, Фондација *Пријатељ Божији*, Канада 2015.
- *Завештање*, Удружење *Завештање* и продукцијска кућа *Терирем*, Иван Јовић, 2016.
- *Пакао НДХ*, Музеј жртава геноцида, Вељко Ђурић и Драган Ђирјанић, 2016.
- *Свједочим злочин над злочинима*, РТРС, Мира Лолић Мочовић, 2017.
- *Дијанина деца*, РТС, Слађана Зарић, 2018.
- *Рат на Козари*, s.a.

Документарне емисије:

- *Козарачка детињства*, ТВ Београд, 1985.
- *Записи из ослободилачког рата*, ТВ Сарајево, 1985.
- *Експлозив*, о спасавању деце из јасеновачких логора, Телевизија Прва, 2011, Дејан Вученовић
- *Чувари сјећања*, РТРС, Теодора Вранеш, 2011.
- *Стоп заборава*, РТРС, Мира Мочовић Лолић, 2015.
- *Музеј жртава геноцида*, РТС, Раде Московлић, 2015.
- *Квадратура круга*, РТС, Бранко Станковић, 2015.
- *Живот Прича*, ТВ Прва, 2018.
- Серијал *Свет медицине—Сведоци XX века*, РТС, др Павле Ковачевић

Такође, својим сугестијама и сећањима, учествовали су у стварању позоришне представе Нине Џувер и Јелене Пузић *Пу спас за све нас*, посвећене Диани Будисављевић.

Милинко Чекић—интервју за *BBC*, емитован 1. августа 2017. године на тему страдања српског, јеврејског и ромског народа.

ПРОЈЕКАТ УСМЕНЕ ИСТОРИЈЕ СТРАДАЊА ЦИВИЛА У НДХ ЗАВЕШТАЊЕ И ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ ЗАВЕШТАЊЕ

Пројекат *Завештање* отпочет је из дубоког осећања дужности и потребе да се о важној теми страдања у НДХ проговори на ваљан начин који ће у истински фокус ставити жртве и њихова непосредна искуства.

Српски народ је у Другом светском рату, раме уз раме са Јеврејима и Ромима, искусио страдање библијских размера. У деценијама које су након тога уследиле, није показана спремност да се жртвама геноцида и Холокауста у Независној Држави Хрватској ода одговарајућа почаст. Чак и ако би се ова чињеница могла оправдати политичком атмосфером која је владала у бившој Југославији, у времену које је наступило након распада те земље постало је јасно да се радило о немару и небризи читавог друштва. До данас се у нашим школама о овој теми не предаје на методички утемељен начин, у нашим медијима се о томе и даље не говори са релевантних позиција; спомен обележја остају без праве скрби и посетилаца. Огромна жртва коју је наш народ, састрадавајући са Јеврејима и Ромима, поднео, остала је невидљива за генерације наше деце. Нажалост, сведоци смо да у последње време расте број присталица фашистичких идеја у целој Европи. У делу хрватске јавности чују се мишљења по којима је страдање Срба, Јевреја и Рома у НДХ прецењено, што додатно вређа жртве и њихове потомке.

Посебан проблем представља чињеница да, иако је за нама век у ком је настала видео-култура и у ком је започета дигитална ера, Србија до пројекта *Завештање* није имала видео-архиву сведочанстава људи који су преживели геноцид у НДХ. Због свега наведеног, Удружење *Завештање*, а затим и Продукцијска кућа *Терирем* покренули су пројекат прикупљања усмених видео-сведочанстава људи који су преживели геноцид у НДХ. Из овог пројекта израсла је значајна видео-архива усмених сведочења, погодна за музејску и научно-истраживачку сврху, као и документарни филм *Завештање*.

Пројекат прикупљања сведочења преживелих, назван *Усмена историја страдања цивила у Независној Држави Хрватској—Завештање* започет је 2012. године. Истражена је методологија прикупљања усмених сведочанстава и том приликом је нашим потребама прилагођена постојећа методологија Фондације Шоа. У односу на сличне пројекте који су у фокус узимали сведоке Холокауста, пројекат *Завештање* био је карактеристичан из неколико разлога. Преживели су били деца у време догађаја о којима причају, и то је значајно бојило њихово сећање. Живели су у друштвеном контексту у ком је постојала манипулација бројем жртава и степеном патње, која је код жртава стварала додатну фрустрацију. Атмосфера претеране политизације овог проблема довела је до несигурности и избегавања јавног говорења о теми. Због свега тога се догодило да многи сведоци, иако већ људи у старијим годинама, заправо први пут говоре о својим сећањима. Овај контекст је узет у обзир током процеса прикупљања сведочења, што је допринело квалитету укупног резултата пројекта.

Најважнији сарадник на пројекту било је Удружење логораша и потомака *Јасеновац* из Београда. Удружење је омогућило приступ списковима својих чланова, а затим активно учествовало у самом пројекту. Редовна комуникација са Удружењем довела је до стварања поверења које је имало велику улогу у процесу снимања. Захваљујући континуираним напорима овог Удружења сачувана је, пре свега, свест о темељном значају личног сећања и сведочења. Филм *Завештање* је, на неки начин, само забележио—учинивши доступним великом броју људи—оно што је Удружење логораша *Јасеновац* већ однеговало као културу сећања на страдања и страдалнике. Несебична помоћ руководства и чланова Удружења, уз њихову високу свест да је реч о послу значајном за нараштаје који долазе иза нас, учинила је пројекат *Завештање* могућим.

Обављени су разговори са 94 сведока у периоду од 2012. до 2015, на територији Србије, у Београду и по различитим местима у Војводини, те у Босни и Херцеговини, на подручју Републике Српске. Снимљено је око 450 сати материјала, што, уз коришћену методологију, чини овај пројекат јединственим на овим просторима. Сви интервјуи су једнообразно вођени, што омогућује

релевантан увид у снимљени материјал. Сведоци говоре о времену пре рата, о ономе чега се сећају из атмосфере родитељских дома и живота у традиционалним, најчешће сеоским заједницама, затим у сећању реконструишу догађаје од почетка рата, присећајући се притисака, одлазака у збег, масовних погубљења, депортација у логоре, раздвајања од родитеља, смештања у католичке породице, покрштавања—у зависности од конкретно проживљеног. Затим говоре о послератном периоду изградње живота, суочавања са губитком, саживљавања са сећањима, све до савременог тренутка. Тако се у сећањима сведока пред нашим очима не одвија само период Другог светског рата већ њихова сведочења постају драгоцен архива усмене историје о послератном периоду живота у Југославији.

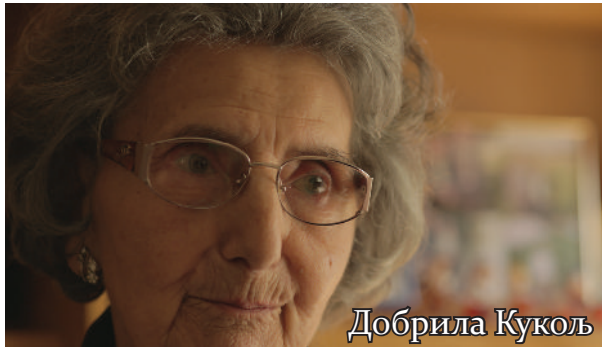
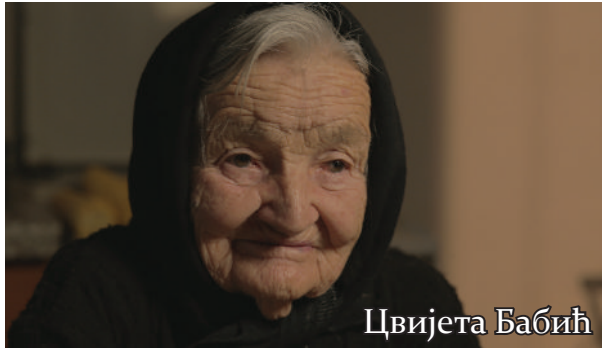
Пажљивим и мукотрпним одабиром редитеља Ивана Јовића и тима сарадника настао је документарни филм који се састоји искључиво од емотивних и катарзичних сведочења преживелих. Сам процес монтаже био је, због обима материјала и осетљивости теме, изузетно комплексан и дуготрајан. Редитељ је на почетку донео одлуку да филмски наратив заснује искључиво на сведочењима преживелих. У филму нема архивских материјала, фотографија или снимака које су углавном начинили злочинци, јер је у питању злочиначка, дехуманизована визиura страдалих. У филму нема ни наратора који објектавизује историјске догађаје, већ причу износе непосредни сведоци. На тај начин филм *Завештање* радикализује значај личног сведочења: по први пут на нашим просторима у филмском контексту реч имају искључиво жртве, непосредни сведоци догађаја, и њихово сведочење бива уздигнуто до универзалне поруке читавом човечанству.

Дајући жртвама јединствено право да саме тумаче сопствена страдања, и инсистирајући на експресији и емпатији, овај филм представља опраштај са целим једним нараштајем и постаје филмски споменик који им подиже наша генерација. Као што је један од сведока рекао: „Хвала вам што сте ми омогућили да ово испричам, не само због себе, већ због свих оних који су страдали и никада нису били у могућности да испричају своју причу.”

ОНИ СУ ЗАБЕЛЕЖИЛИ СВОЈА СЕЋАЊА

из дубоког осећања, дужности и потребе,
да се о теми страдања у НДХ проговори на начин
који ће у истински фокус ставити жртве
и њихова непосредна искуства

Душан Алексић

Душан Буква

Душан Јеринић

Душанка Војиновић

Душанка Вујановић

Гојко Грујић

Гордана Радојчић

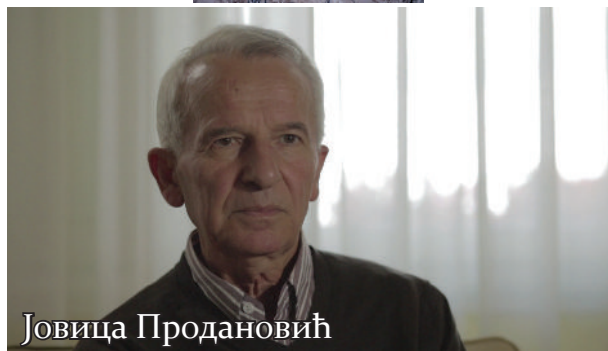
Јања Савић

Јелена Радојичић Бухач

Јованка Борић

Јовица Продановић

Костадин Жестић

Љуба Стојадиновић

Љубан и Анка Ацић

Љубица Кесер

Михајло Лајишић

Милош Благојевић

Милош Ћурић

Милош Марјановић

Милуна Вукојевић

Миодраг Бабић

Мира Митровић

Мирјана Конј

Момир Крсмановић

Момир Тубић

Нада Недељков

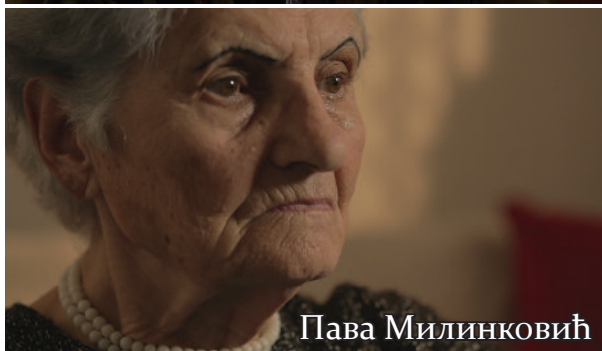
Никола Жигић

Огњен Чекић

Остоја Слијепчевић

Пава Милинковић

Перо Родић

Петар и Милица Батар

Петар Палија

Петра Обрадовић

Радислав Савић

Радојка Рајаковић

Радојка Видовић

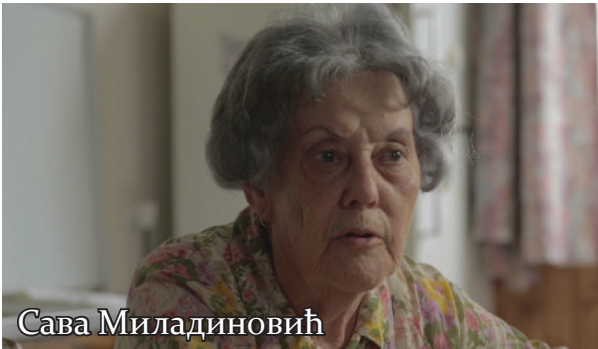
Рајко и Миљка Бјелајац

Рајко Милић

Ранко Бујић

Сава Миладиновић

Савка Јовановић

Слава Врховац

Славко Милановић

Срето Ђурчија

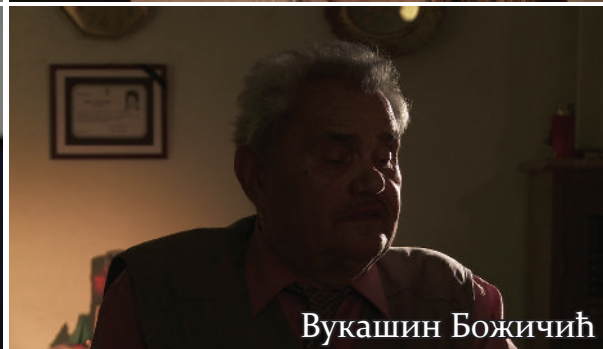
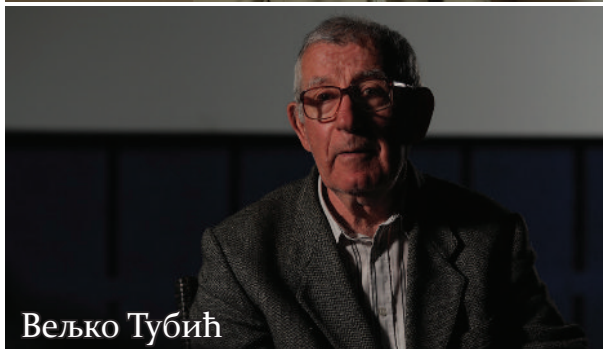
Станко Вучен

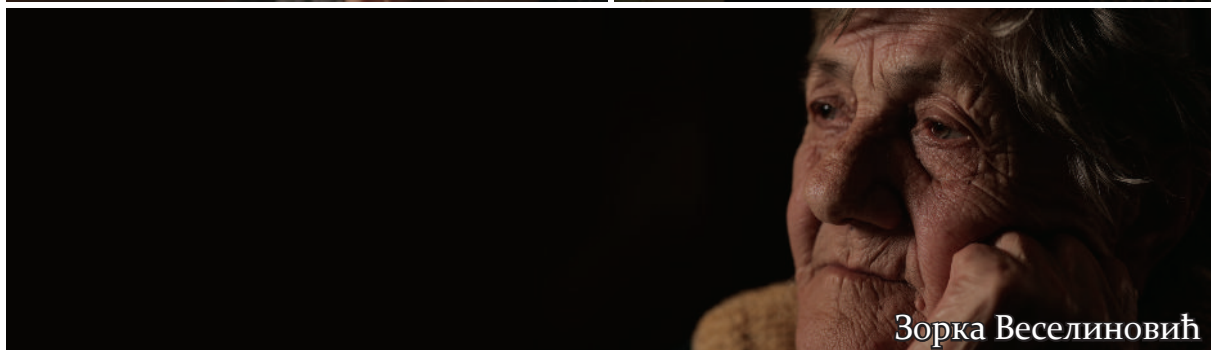
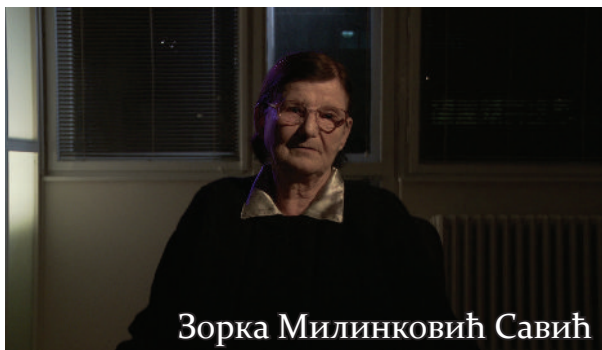
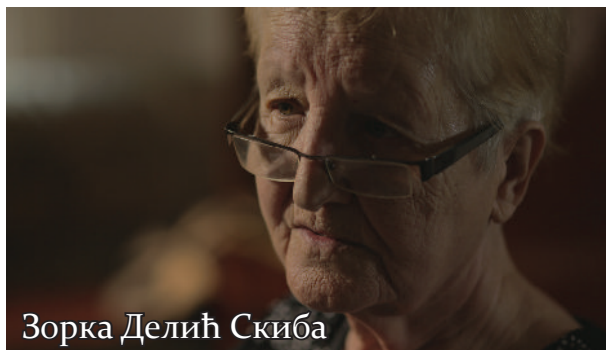

Стеван Ратковић

Стеван Шукало

ЗАВЕШТАЊЕ

СЦЕНАРИО И РЕЖИЈА: ИВАН ЈОВИЋ ПРОДУЦЕНТИ: ЗАВЕШТАЊЕ, ТЕРИРЕМ ПРОДУКЦИЈА, CINNAMON PRODUCTION ДИРЕКТОР ПРОЕКТА: МОЊА ЈОВИЋ
АССИСТЕНТ РЕЖИЈЕ: АНА МАРЈАНОВИЋ МОНТАЖЕРИ: АЛЕКСАНДАР ЈАЋИЋ, СТЕВАН ЛУНГ МЕНАѢР ПРОДУКЦИЈЕ: АЛЕКСАНДАР ШМИТ МУЗИКА: АНА ЂУРЧИН И ГОРАН АНТОВИЋ
ДИЗАЈН ЗВУКА: АЛЕКСАНДАР ЈАЋИЋ ГЛАВНИ СНИМАТЕЉ: ПАБЛО ФЕРО ЖИВАНОВИЋ ГЛАВНИ ИНТЕРВЈУЕР: ЈЕЛЕНА АНГЕЛОВСКИ ГЛАВНИ СНИМАТЕЉ ЗВУКА: АЛЕКСАНДАР ПЕРОВИЋ
COLOR GRADING, DCP MASTERING LIVING PICTURES

VIII

ЈУБИЛЕЈИ И КОМЕМОРАЦИЈЕ

СТАРО САЈМИШТЕ, РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Логор на Старом Сајмишту је био немачки логор, под командом Гестапоа, територијално у саставу НДХ. Од децембра 1941. до маја 1942. био је првенствено логор за Јевреје (*Јеврејски логор Земун*), а од маја 1942. до јула 1944. године био је преименован у *Прихватни логор*, и у њему су логорисани, убијани или транспортовани за логоре Трећег Рајха Срби из Србије и НДХ. Од маја 1944. логор прелази у надлежност НДХ, а у септембру исте године је распуштен. Убијено је око 6400 Јевреја, највише у камиону гасној комори *душегупки*, а у *Прихватном логору* је, од око 32 000 логораша, убијено више од 10 600. Крајем августа 1942. године Немци су 4000–5000 радно неспособних логораша, који су заробљени у офанзиви на Козари и допремљени у логор на Старом београдском Сајмишту, вратили у Јасеновац *Влаком ужаса*. Сви из тог транспорта, и живи и мртви су завршили у Доњој Градини.

Државне комеморације на простору некадашњег логора одржавају се сваке године 22. априла, када и представници Удружења *Јасеновац* полажу венце крај споменика.

ЈАЈИНЦИ, РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Предратно војно стрелиште у Јајинцима немачке окупационе власти су током Другог светског рата претвориле у стратиште на коме су стрељани или покопавани раније убијени заточеници, највише из логора на Бањици и Сајмишту, али и из других логора и затвора у окупираном Београду. Сматра се да у Јајинцима почива око 80 000 Срба, Јевреја, Рома и припадника покрета отпора.

Представници Удружења *Јасеновац* редовно учествују, говоре и полагају венце на комеморативним свечаностима које Република Србија организује сваке године почетком октобра.

ЈАСЕНОВАЦ, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Удружење логораша *Јасеновац* сваке године у априлу присуствује комеморацији страдалима у логору Јасеновац (1941–1945), у организацији Републике Хрватске и Спомен-подручја *Јасеновац*.

Јасеновац, систем логора Усташке надзорне службе, основан је у августу 1941. године. Чинили су га логор I Крапје, логор II Версајев, логор III Циглана, логор IV Кожара и логор V Стара Градишка.

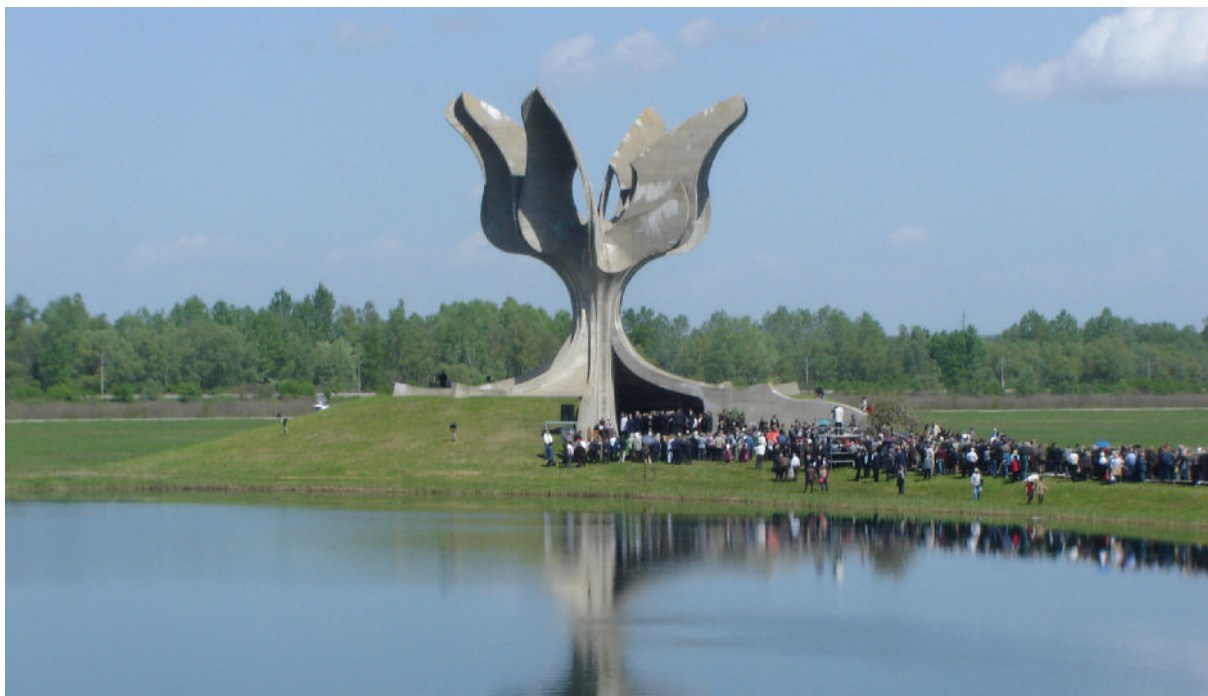
По извештају Главног стана Поглавника од 27. априла 1942. логор Јасеновац могао је да прими „неограничен број затвореника“, јер се број логораша свакодневно смањивао свирепим убиствима, а велики број је умирао од нехигијенских услова за живот, глади и болести, попут пегавог и трбушног тифуса. По броју страдалих, систем јасеновачких логора био највећи од свих логора који нису били под немачком управом. Зато је са правом назван „Аушвицом Балкана“. Село Доња Градина било је највеће стратиште јасеновачког логора, на коме су убијани заточеници од почетка 1942. до априла 1945. године. Пробој последње групе логораша, 22. априла 1945. године, представља крај логора Јасеновац.

Меморијални центар Јад Вашем у Јерусалиму, Израел,
где је забележен и логор Јасеновац.

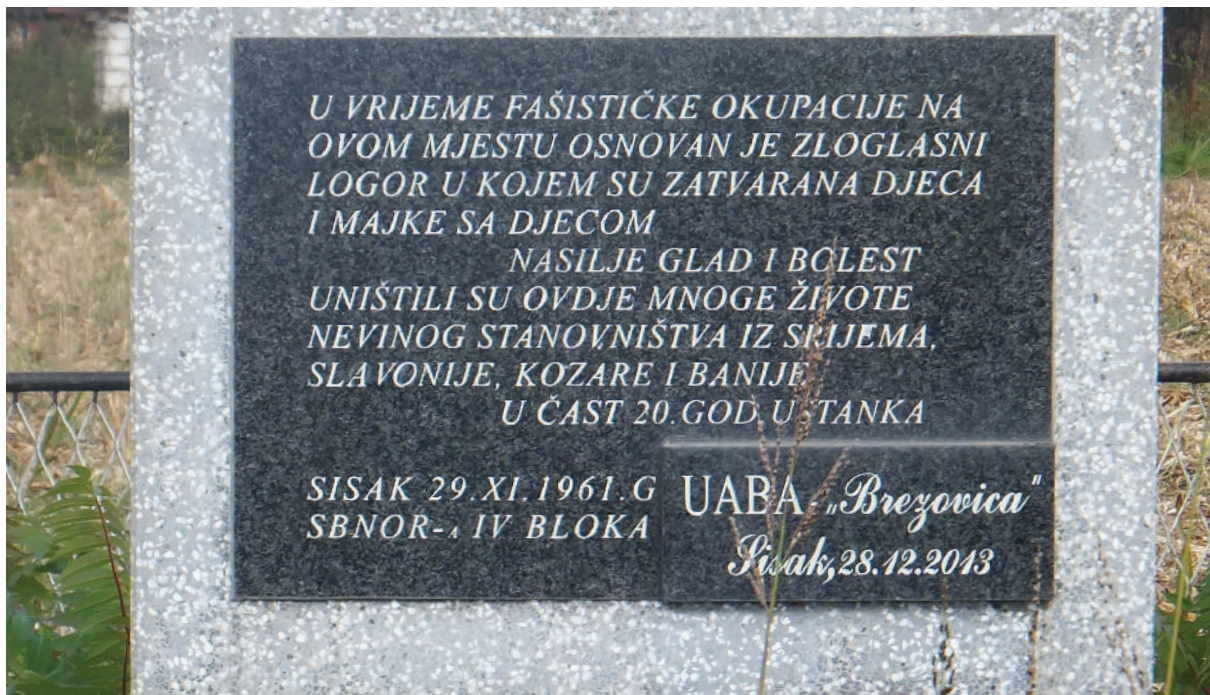

СИСАК, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Логор у Сиску формиран је 3. августа 1942. године (службени назив *Пролазни логор за избјеглице*), када је у њега доведен део становништва заробљен после офанзиве на Козари, углавном стараца, жена и деце. Истовремено са логором за одрасле, основан је и логор за децу, који је био у саставу *Пролазног логора за избјеглице* и имао службени назив *Прихватилиште за дјецу избјеглица*. Поред деце преузете из Логора Сисак, ту су била заточена и деца доведена из других логора (Млака, Стара Градишка). Деца су била смештена и у основној школи у Новом Сиску, солани Реис, самостану сестара Св. Винка и у згради Југословенског Сокола. Сматра се да је кроз логор у Сиску прошло између пет и седам хиљада деце, а по евиденцији Антуна Думбовића, умрло је најмање 1152 детета.

ЈАСТРЕБАРСКО, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Јастребарско се налази на око тридесет километара од Загреба, на путу Загреб-Карловац-Ријека. У њему је од пре Другог светског рата постојао поправни дом, а касније дом за незбринуту децу. У периоду од јула до новембра 1942. године, кроз Јастребарско, које тада носи званичан назив *Прихватилиште за дјецу избеглица* прошло је око три и по хиљаде, углавном козарачке деце до 14 година старости. Највише деце је доведено током јула и августа 1942. године, посредством акција преузимања деце из јасеновачких логора (Стара Градишка, Јабланац, Млака), које је организовала Диана Будисављевић са својим сарадницима и Црвени криж, уз несебичну и свесрдну помоћ Камила Бреслера, чиновника Министарства удружбе. Деца су била смештена у напуштене бараче италијанске војске, у дворач Ердеди, а око хиљаду двеста деце је било смештено у село Река, удаљеном око три километара од Јастребарског. Деца оболела од тифуса била су у карантину у фрањевачком самостану. Партизани Четврте кордунашке бригаде напали су Јастребарско 26. августа 1942. године и са собом повели неколико стотина деце. Преостала деца из *Прихватилишта* била су смештена у породице у Јастребарском и другим местима, а у дворцу је, до краја рата, остало око 300 деце.

Чланови Удружења *Јасеновац* сваке године крајем августа или почетком септембра посећују дечје гробље у Јастребарском, на коме су сахрањена најмање 452 детета.

ЗАГРЕБ—ГРОБЉЕ МИРОГОЈ, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Најмање 862 детета која су умрла током транспорта из јасеновачких и других логора, или у болницама и прихватилиштима у Загребу (Кужна болница, Јосиповац, Глухониједи завод и др.) покопано је на загребачком гробљу Мирогој, на парцели број 142.

Сваке године, крајем августа, Удружење *Јасеновац* и логорши из Бања Луке, заједно са Српским народним вијећем из Загреба, испред споменика подигнутог 1969. године, одржавају парастос и комеморацију умореној деци.

МРАКОВИЦА НА КОЗАРИ, РЕПУБЛИКА СРПСКА

Током целог Другог светског рата на Козари су вођене борбе. Најтежа је била Козарска офанзива у јулу 1942. године, када су оружане снаге немачке и НДХ по сламању партизанског отпора детаљно прочешљале Козару и Поткозарје. Око 68 000 становника заробљених у збегу на Козари и Поткозарју одведени су у логор Јасеновац, и друге логоре Немачког Рајха.

У средишњем делу националног парка *Козара* је 1972. године подигнут меморијални комплекс на Мраковици. Удружење *Јасеновац* сваке године, 4. јула присуствује обележавању Дана бораца и традиционалном народном збору, и полаже венце код Меморијалног зида, посвећеном страдалим партизанима.

Преживели логораша траже имена својих
на меморијалном зиду на Мраковици

Преживели логораша из Београда и Бања Луке

Спомен-обележје у Доњој Слабињи, општина Козарска Дубица,
жртвама из Другог светског рата и рата 1991–1995. године.
На споменику жртвама из Другог светског рата уписано 1241 име.

ДОЊА ГРАДИНА, РЕПУБЛИКА СРПСКА

У селу Доња Градина, највећем стратишту система логора Јасеновац, на простору од 117 хектара уз обалу Саве, убијани су логорашаи од почетка 1942. до априла 1945. године.

У јуну 1964. године екипа антрополога и специјалиста за судску медицину је вршила испитивања јасеновачког стратишта у Доњој Градини. Испитивања су вршена уз претходна бушења на око 100 гробних поља, која су пружила податке о жртвама које су ту биле покопане. Жртве су били мушкарци, жене, деца, усмрћени углавном физички, тупим предметима, без употребе ватреног оружја, што доказују повреде углавном на лобањама. Многе жртве нису ни биле у логору Јасеновац, већ су директно дотеране у Доњу Градину и ту убијене. У Доњој Градини постоји око 200 гробних поља која никад нису истражена.

Удружење Јасеновац присуствује комеморацијама које се у Спомен-подручју Доња Градина одржавају поводом Дана сећања на жртве усташког злочина у концентрационом логору Јасеновац.

Топола Уздаха на којој су усташе 1941. године вешале логораше довођене из логора Јасеновац. Топола се налази у Доњој Градини, и она је одмах после Другог светског рата стављена под заштиту државе. Велико невреме 1970. године је тополу оборило на десну обалу реке Уне, где се и сада налази.

Конзервирана је и заштићена од пропадања.

На слици је Вукашин Божичић.

IX

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ ДРАГОЈЕ ЛУКИЋ

*Нико њај рај није њако крваво њлајио као деца,
а ни о коме се њако мало није њоворило и њисало
као о њиховим жрѡвама.*

Драгоје Лукић

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ (1891–1971)

Диана Будисављевић се родила у Инзбруку 1891. године, где се и удала за Србина др Јулија Будисављевића, професора хирургије на Загребачком универзитету. У Загребу је живела до 1978, када се вратила у Инзбрук, где је и умрла исте године. У октобру 1941. године у Загребу је покренула акцију за помоћ српском становништву страдалом у Независној Држави Хрватској. О страхотама нацистичких логора сазнала је током боравка у Инзбруку, што је, вероватно, био један од мотива за организовање помоћи заточеницима у усташким логорима. После првобитне новчане помоћи и пакета за српске жене и децу у логору Лоборград на Златару, заједно са сарадницима (супруг Јулије Будисављевић и ћерке Јелка и Илсе, Марко Видаковић, Ђуро Вукосављевић, Љубица Бецић са ћеркама Миром и Вером, Иванка Џакула, Бреда и Верена Когој, Камило Бреслер и други), сакупљала је помоћ и за заточенике у логорима Ђаково и Горња Ријека код Крижеваца.

Током лета и јесени 1942. године Диана Будисављевић је, заједно са својим сарадницима и Добровољним сестрама Црвеног крижа, на челу са Драгицом Хабазин, активно радила на преузимању деце из јасеновачких логора. Брига за транспорте, смештај и снабдевање, лечење и идентификацију деце доведене из логора, била је основна брига Дианине *Акције*, све до предаје целокупне сакупљене документације о деци ОЗНИ у мају 1945. године. Заједно са Драгицом Хабазин и добровољним сестрама Црвеног крижа, Диана Будисављевић је, и сама обучена у униформу болничарке, током јула и августа 1942. године избавила неколико хиљада српске деце из јасеновачких логора—Старе Градишке, Јабланца и Млаке.

Са истом пожртвованошћу и марљивошћу са којом је настојала да што више малих страдалника избави из логора, трудила се да састави картотеку преузете деце са свим расположивим подацима о њима и да им на тај начин очува идентитет и олакша повратак у биолошке породице. Да би се идентификовало што више деце, израђени су албуми са фотографијама безимене деце, као и свеске са посебним, специфичним подацима о деци. Картотеку је Диана са сарадницима састављала на основу података које су о деци дали родитељи или рођаци пре транспорта, података сачуваних на транспортним листама из логора, пописа деце из установа и прихватилишта, али и на основу преписке са родитељима или породицама у које су деца била смештена.

»ARENA« TRAŽI VAŠE NAJMILJE

Baka je zagrlila unuča

Tri radosti jednog mladog vojnika koji je tek otkrio svoje pravo ime

Ovo je možda najsretniji dan za njih oboje — baku Maru Balaban iz Ivenjskog Baka i njenog unuka iz skepske

Vojnik Janez je zbunjeno stajao u dvorištu, drhtao je a iz lica mu je nestala svaka kap krvi. Baka ga je uvela u kuću. Rekla mu je da ga ne može prepoznati i

SUSRETI

Tražili se 36 godina

Предаја картотеке и осталих евиденција о деци 28. маја 1945. представља и завршетак рада Диане Будисављевић и њених сарадника, који је започет још 1941. године. Ни најближим Дианиним сарадницима, попут Иванке Цакуне, Вере Когој или Драгице Хабазин, није био дозвољен рад на картотеци после одузимања. Многа српска деца никада нису сазнала своје право порекло нити упознала биолошке породице. Узалуд је, после 1945. године, југословенске новине штампала огласе *Тражим било кога свог, мислим да сам са Козаре...*

Djevojčicu su oduzeli u Koštarici

● U naručaju je majka Stevka Zrnić nosila svoga jednomjesečnog sina Radu. Otac Milan uprtio je na leđa njihovu kćerku Mariju (rođ. 29. jula 1940). Ustaše su ih s Kozare gonile u logor. Iza njih je ostalo spaljeno njihovo potkozarsko selo Grbavci. Iz logora u Staroj Gradiški oca Milana su otjerali na prisilni rad u Njemačku. Majka Stevka je s djecom odvedena u Struk, zatim Jablanac, pa Mlaku, dok nije dospjela u Koštaricu, gdje su joj oduzeli kćerku Mariju. Sina Radu uspjela je nekako spasiti. Kasnije je saznala da su Mariju usvojili neki ljudi iz Siska. Djevojčica je imala kestenjastu kosu i crne oči. Izgubljenoj Mariji veoma je slična njena sestrična Živka rođena poslije rata.

Sterka Zrnić sa svojom nećakinjom Živkom koja je slična Mariji

Znao je da se zove Rade Selak, znao je kako mu se zovu braća i sestra i bio je siguran da će nekoga od njih pronaći

TRAGANJE I POSLIJE SUSRETA

»ARENA« TRAŽI VAŠE NAJMILJE

Чланови нашег Удружења су присуствовали додели Ордена Царице Милице који је Српска православна црква доделила Диани Будисављевић, а који је уручен њеном праунуку Леонарду Рашици 2013. године.

Blijedo sjećanje KAO IZ SNOVA

● **TKO SAM JA?** Odakle sam? Tko su mi otac i mati? Je li tko od mojih živ? Ima li nekoga tko će mi moći objasniti što se dogodilo u prošlosti, gdje sam i kada rođen, kako se zapravo zovem?

Već me godinama progani misao o onim davnim godinama koje ne mogu objasniti i koje bi me mogle dovesti na putove što vode mojim najmilijim. U mom su pamćenju urezane samo četiri slike, slike moga doma i djetinjstva.

Prva slika: Neka kuća, čudna kuća kao čardak...

Druga slika: Neko selo, ja u kući, ali se ta kuća razlikuje od prethodne. Ispred nje iskopani rovovi u cikcak liniji. I ništa više. Ne znam gdje je to. Ne pamtim nikakva imena. U toj slici nema čovjeka. Sve je blijedo, daleko, veoma daleko...

Treća slika: Moj otac. Znam da je to on, ali sada ne mogu da ga opišem. On mi donosi bijele kruhove...

Četvrta slika: Idemo nekim putem. Ne znam koliko nas je i ne pamtim imena ni izgled ljudi. Na tom putu leže mrtvi. Noć je, pazimo da nam stopala ne dodirnu leševe...

To je sve.

A kasnije... znam da sam dospio u neki topli dom i da je sve oko mene bilo lijepo. Odakle sam tamo došao? Tko me je doveo? Ne znam. Bio je rat. Zena u čijoj sam kući bio zvala se Roza Vukojević. Selo: Ravnice, općina: Bosanski Novi. Roza je imala kćerku Anjicu koja je umrla od teškog ranjavanja, kćerku Rozu koja je također bila teško ranjena, sina Boška koji je poginuo, sina Mitana o kojemu sam mnogo godina kasnije saznao da živi u Sarajevu i da radi u Narodnoj miliciji. Rozin sin Dragan umro je poslije oslobođenja, a kći Ljuba je neko vrijeme poslije rata bila u domu u Prijedoru i čuo sam da se kasnije udala.

Ta nadasve dobra i plemenita žena Roza tragično je završila u pokolju za koji mislim da se zbio 1942. Njezina sestra Kata Kostić odvela je nakon toga stravičnog događaja svu Rozinu djecu k sebi. Povelu je i mene. Zvali su me Ljuban.

Poslije oslobođenja Kata me je odvela u Bosansku Kostajnicu

»ARENA« TRAŽI VAŠE NAJMILJE

Nosim ime Ljuban Đukić. Pitam se tko sam, čiji sam, odakle sam... A odgovora nema. Čovjek ima samo jedan život, a meni je moj život zagonetka. Tajna koja prekriva moje djetinjstvo, uznemiruje me. Hoću li je riješiti? Tko će mi pomoći?

i tamo me predala u dječji dom. Godine 1946. pošao sam u osnovnu školu. Tu sam doznao samo da se zovem Ljuban Prlić.

Kad sam 1951. i 1952. u Koprivicu učio tesarski zanat, promijenili su mi prezime u Balen. Rekoše mi da sam rođen 14. maja 1936. Bio sam iznenađen. Pitao sam u upravi doma odakle im ti podaci, a oni mi kazade da je to moje pravo ime i prezime, da se zna da se moja majka zvala Stana Balen i da je umrla.

Prošle su godine. Odazvao sam se 1954. na poziv vojnog

odsjeka u Bosanskom Novom za regrutaciju. Tamo me dočekalo novo iznenađenje. Pošto su pregledali matične knjige, obavijestilo me da se moj otac zvaao Nenad Đukić i da je poginuo u centralnoj Bosni. Naveli su mi i podatak da mi se majka zvala Anka Balen i da je rodom iz Gospića.

Kasnije sam otišao u vojsku. Tamo sam u slobodnim časovima često mislio o svom zagonetnom životu. Bio sam polišten, osjećao sam se sam – sam među ljudima. Poslije vojske odlučio sam da pokušam konačno riješiti svoju zagonetku. Otišao sam matičaru u Bosanski Novi i zamolio ga da mi pokazuje knjige rođenih iz 1936. I zaista: pod datumom 14. V. 1936. pronašao sam svoje ime i prezime. Tu sam saznao da se moj otac rodio u Poljavicama na teritoriju općine Bosanski Novi. Požurih u očevo rodno selo.

Kad sam došao u Poljavnice, raspitivao sam se za Nenada Đukića. Svi su ga poznavali. Rekoše mi da je imao braću i da je netko od njih sigurno još živ. Navodno, jedan mu brat živi u Banjaluci. Spomenuše i to da se očevo otac, moj djed, zvaao Gavro. Nitko nije znao je li Nenad Đukić imao sina, nitko u meni nije prepoznao Đukića. Otišao sam iz sela žalostan.

Sve su mi nade bile potonule. Na kraju sam odlučio da više ne istražujem svoje porijeklo, jer nisam uspio ništa otkriti. Otišao sam natrag u općinu Bosanski Novi i tamo zatražio dokumente na ime Ljuban Đukić. To ime i prezime i danas nosim. Ali tajna koja prekriva moje djetinjstvo uznemiruje me. Pitam se tko sam, čiji sam, odakle sam... A odgovora nema. Čovjek ima samo jedan život i to je sve što ima, a meni je moj život zagonetka. Hoću li je ikad riješiti, može li mi netko u tome pomoći?

M. Zuri
PRIBILJEŽIO:
Snimke: A. JELEČANIN

ДРАГОЈЕ ЛУКИЋ (1927–2005)

Не можемо дјеци подигнути тако велики споменик као што су биле њихове жртве. Одужићемо им се најправедније ако истину о њима у историји достојно представимо, ако нашој и светској јавности њихова имена покажемо.

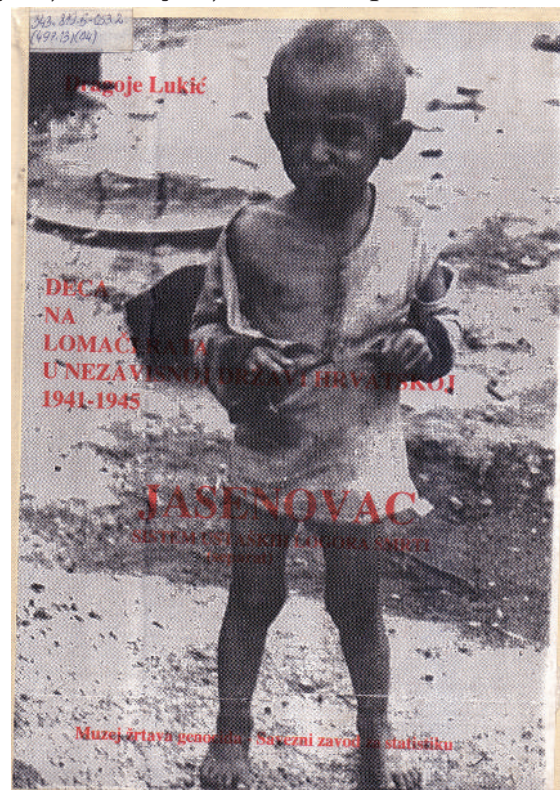
Драгоје Лукић, дете логораш и вишегодишњи члан Секције логораша, од 1945. године, када је кренуо да тражи своју браћу и сестру изгубљене у рату, па све до смрти 2005. године, трагао је за документима о страдању деце и цивилног становништва у НДХ.

Аутор је више сталних и покретних изложбених поставки—*Епонеја Козаре, Путеви побједе, Јасеновац 1941–1945, Борбени пут Пете козарске бригаде*, а био је сценариста и консултант на документарним филмовима *Дјеца из пакла* Суада Мркоњића и Драгана Марковића, *Тето, хоћеш ли бити моја мама* Милке Ганца, *Козарачка детињства* Радмиле Мијатовић, *158 Јоакима Марушића* и Марина Цурла.

Поред бројних чланака и научним часописима и југословенској штампи, написао је и више монографија о страдању деце у Другом светском рату—*Рањено детињство, Рат и дјеца Козаре, Козарско дјетињство*, а за књигу *Били су само деца—Јасеновац, гробница 19 432 девојчице и дечака* добио је Златну плакету Вечерњих новости за *Најплеменитији подвиг* 2000. године.

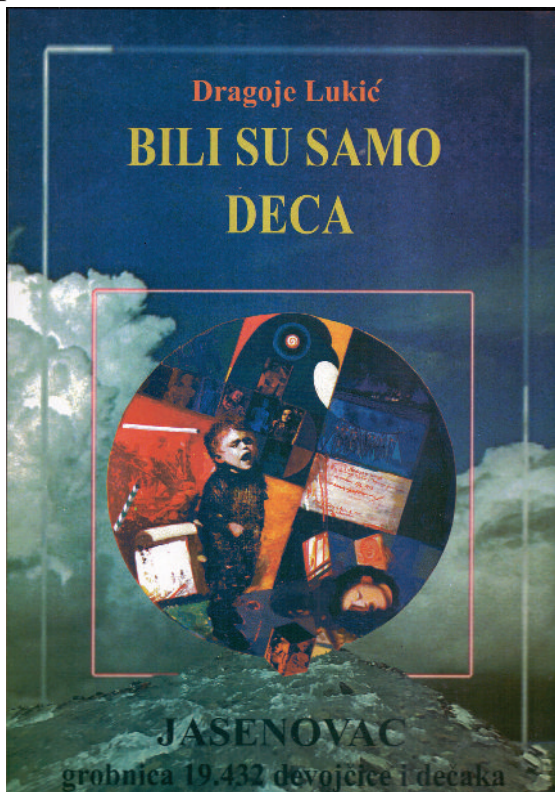
„Кад сам пре три деценије почео да истражујем усташки и немачки геноцид над децом у Независној Држави Хрватској, не да бих оживљавао ту суморну прошлост, распаљивао мржњу и изазивао осветољубивост, оптуживао и позивао на реваншизам, него да то сазнање о историјским чињеницама послужи и другим људима као опомена да се такво зло никада и ником не понови, нисам ни слутио да ће трагање за идентитетом усмрћених малишана тако дуго трајати. И кад сам, разапет између десетине хиљада уморених дечака и девојчица само са родне Козаре, деведесетих година на тај Сизифов посао ставио тачку и објавио прве резултате у књизи *Рат и дјеца Козаре*, имао сам утисак да се налазим на самом почетку.

Неоспорна је чињеница да су најразличитији облици терора били основно обележје целокупне усташке владавине. А када је реч о програму остварења „чисте хрватске нације“ у Павелићевој држави, онда српска деца нису била споредна ставка. Она нису убијана случајно. На стратиштима су

била на првом месту, иако су још живела на мајчином млеку. Деца нису била успутне жртве усташких погрома, иако би се то могло закључити из нашег досадашњег односа према истраживању овог историјског феномена. Наиме, тешко је и помислити да ни после пет деценија од тих догађаја, стравичан злочин над српском децом није истражен.

У целокупном послератном раздобљу, истраживачка пажња већег броја институција усмерена је на војну и политичку страну догађаја. Објављене су импресивне библиотеке зборника, сећања, хроника, монографија и других сведочанстава о појединим биткама и херојским подвизима у НОБ, а колоне недужних и немоћних под усташком камом нису се нашли ни на маргинама тих записа. Отуда најслабију тачку југословенске историографије представља обрада усташког геноцида над српским народом... Идентична судбина је пратила и децу, која су остајала само у сећањима родитеља, ако су преживели, и вршњака, као последњих сведока њиховог беспримерног страдања.

Нико тај рат није тако криво платио као деца, а ни о коме се тако мало није говорило и писало као о њиховим жртвама. Преко те најдубље ране српског народа прелазило се ћутке. Усташки злочин над малишанима утапао се у општи појам „Жртва фашистичког терора мушкараца, жена и деце“, каквим записима су испуњене многе књиге и обележени надгробни споменици на хиљадама стратишта усташке државе“.

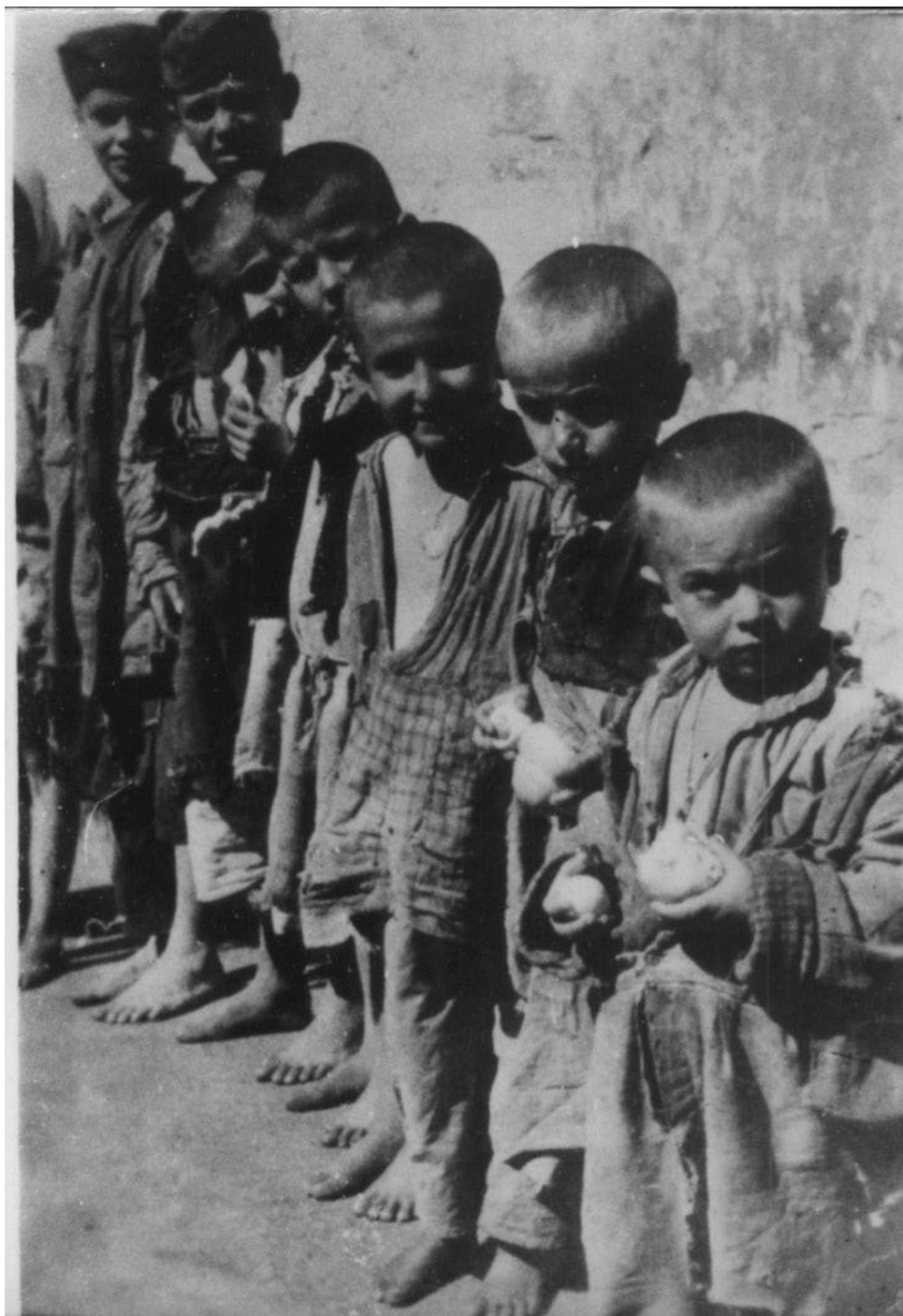
Драгоје Лукић,
Усташки злочин геноцида над децом у НДХ 1941–1945,
у: Драгоје Лукић—родитељ покошеног нараштаја,
Београд, Музеј жртва геноцида, 2008. 95–96.

Логор Јасеновац

Логор Стара Градишка

Транспорти деце из јасеновачких логора

»ARENINE« AKCIJE 19. XII. 1949

Dušan Janja Mihajlo Uroš Jovan

Trag izgubljen pred Jasenovcem

● JOS JEDNOM SE OKRENULA prema svj opustjelo. Bilo je malo nade da će se ikad toj kući još ikad zovlati radost. Sjediti i čuti. Spriječda je bio njen muž Stojan s osti u koloni naroda. Selo Treboviani ostalo i čine uhvaćena naroda trčale su ustaše, pu

Tako su ih doveli do logora u Staro Gradicki.

— Ovdje ćemo se morati rastati — reče otac zdvojno.

— Kako te vade? — upita ga žena.

— To nitko ne zna — reče slomljenim glomom.

Otac Stojan krenuo je s najstarijim sinom Dukanom u krug logora. Majka je s ostalom djecom u koloni žena i djece odvedena u Jablanac gdje je bio smješten ustaški logor. Trideset dana bezvratni je majka Boro sa svojom djecom u Jablanac. Tada su ustaše počele formirati kolone žena, djece i staraca, u grupama od po 50 osoba. Takve kolone upućivali su u Jasenovac.

Na red je došla i porodica Selkić. Krenula pješice u koloni prema Jasenovcu. Vlado je nepodnošljiva vrućina. Nagdje ispred Jasenovca ustaše se smilavše žadnom narodu. Dopuštile ljudima da se napiju vode na česmi kraj mosta na Savi. Ljudi nagruše. Nastao gužva. Jedan preko drugoga gurati su se prema vodi. I majka Boro krenula je prema česmi. Drljalo je u narodu Mariju, a Uroš i Savka uhvatili su se za njene skruke. Među ljudje uvukao se i Mihajlo, noseći na leđima svog brata Jovana.

Uspjeli su se dokopati česme i napiši se. U jednom trenutku majka Boro zamijetila je da Savka nema. Počela ju je dozivati, ali je u općoj galami djevočica sigurno nije čula. Majka se izvukla iz gomile ljudi i počela mahinno tražiti daš kolone trećaci svoje djepte.

Majka Boro došla je do čela kolone i stalo preklinjati ustašu da joj dopusti ostati na ovom mjestu čak dođe druga kolona.

Voda kolone nije bilo da je saslušao. Počeo je u jatrog u kolonu.

Savka je ostala među narodom druač

»Arena« traži vaše najmilije

OSOBNA KARTA PORODICE SELKIĆ
Otat Stojan, rođen 1897.
Majka Bora, rođena 1902.
Sin Dušan, rođen 1923.
Kći Janja, rođena 1925.
Sin Dukan, rođen 1928. — ostao u logoru u Jasenovcu 1942.
Sin Mihajlo, rođen 1930.
Sin Uroš, rođen 1936.

ZAGREBAČKO GROBLJE MIROGOJ NOVI SVJEDOK STRADANJA DJECE S KOZARE TOKOM DRUGOG SVJETSKOG RATA

Optužuju „razglednice smrti“

● U arhivi zagrebačkog groblja Mirogoj pronađena je najpotresnija i najtužnija arhiva koja svjedoči o stradanju djece s Kozare ● Grobari njegova priča

Grobar Josip Pavlič i njegova supruga Marija

„Arena“ traži vaše najmilije

● Malo je bilo lijepog u Selkinoj mladosti. Tek su ona i Nikola bili zasnovali brak a njihova se kćerka Milica još nije bila rodila, kad su ih grubo razdvojili. Nikola se nije vratio. Saja se iz logora vratila sama. Njen rani put bio je završen. Ostala je bez muža i djeteta. Milica je bila siročica svojeji majci. Saja bi je tako upozнала i sa posebnom znakom njeno je Milica nosila imena na plečki vatiš mudri u obliku slike s petelkom.

MILICA SAJA

Jedna nepoznata žena odvela je Milicu za zagrebačkog Gl. koidovora

— Sve u logar! — zapovijedilo je.

Sutradan se Sajo sa svojim djetetom našlo u siročakom logoru. Zbog toga i njeno ime su nazivno moćko Luaba i ostro milica. Čim su stigli, ustaše su počele odmahovati majčinu djevu. Ustavio je Sajo preklinjale ustaske vojnice da joj ostave djevu. Milica je pravi u ruke štravica.

Devetak dana kasnije Sajo je vjerovalo da se isosni u logoru. Vratilo se kod posre kome. Nije, rani put bio je završen. Ostalo je Sajo kasnije došlo je kući u svaku majka. Nikola se nije vratio.

Prešlo je dvadeset pet godina. Među Sajo još ostaje zvona kćerka Milica.

— S majkom Milicom bila je u logoru, ostao majčinu Milica Tepić — prvo nam stala Saja

— Čim je tekla imala desetak godina. Uspjelo se vratiti iz logora i spriječilo mi što je došlo Sajo s majkom, majkom Milicom. Objav su dospjele na zagrebačko groblje Mirogoj. Tamo je majci kćerka postigula nekak milica, lipova žena. Podigla je Milicu na ruka i bez riječi sa udaljena od Inonparata. Kad sam kasnije, pošlo sam kući za pradu, pošla u Zagreb da u tadašnjem ministarstvu, našla stranom o svojoj kćeri, nekako mi da je umrla. Nisam znao na postaju je bilo pretrčano. A ja sam znao da je živa. Na što sam moglo saznati Grod je velika i njegov mogla zaključiti na svo vrhu. Među je Milica bila ispušljeno. Sada sa jačinom namom da je živo ona dočeka ženo koje je je imala i ja pamti. Možda je Milica još kod nek. Svoje kćer bi moglo prepoznati po govornom anketi: na jednoj plečki ime može u obliku slike u postelkom. Milica je bilo stari man.

— S majkom Milicom bila je u logoru, ostao majčinu Milica Tepić — prvo nam stala Saja

— Čim je tekla imala desetak godina. Uspjelo se vratiti iz logora i spriječilo mi što je došlo Sajo s majkom, majkom Milicom. Objav su dospjele na zagrebačko groblje Mirogoj. Tamo je majci kćerka postigula nekak milica, lipova žena. Podigla je Milicu na ruka i bez riječi sa udaljena od Inonparata. Kad sam kasnije, pošlo sam kući za pradu, pošla u Zagreb da u tadašnjem ministarstvu, našla stranom o svojoj kćeri, nekako mi da je umrla. Nisam znao na postaju je bilo pretrčano. A ja sam znao da je živa. Na što sam moglo saznati Grod je velika i njegov mogla zaključiti na svo vrhu. Među je Milica bila ispušljeno. Sada sa jačinom namom da je živo ona dočeka ženo koje je je imala i ja pamti. Možda je Milica još kod nek. Svoje kćer bi moglo prepoznati po govornom anketi: na jednoj plečki ime može u obliku slike u postelkom. Milica je bilo stari man.

M. Zurl

TRAČNICE BEZ KRAJA

● STAJALI SU na željezničkoj staciji okupiranog Beograda. Onu su plakalo. On ju je zgronio i privukao na grud. Morali su se vratiti. Tek su bili raspravili bendi i počeli napredovati zavjeti s nadokom sela Gladič, kod Dvojne Mihajlova, kad su ih i tog traju uhvatili. Njihov transport dočekali su u Beogradu neprijateljski vojnici. Bez milosti razstavili su ih na peronu. Nekoliko su

dole. Dospjela je u jedno selo. Tu je trebalo da nastavi živjeti sama. Ostalo je ostalo da se pokušaju vratiti. Ostala je u kolonama i završila do se puste da ode majci u Čaglj kraj Travnika. Objavila je do će ustati i raditi. Nije vratio svojemu majci kad su joj vratili prvo ruku prapustila.

— Sloga dionu u januar 1941. kad je Sajo došla stigla u Čaglj. Nije majci tuđi, radila je u selu. Toj dionici pošla je sa razdvojenim sinom. Svi su dionici bili sama završila. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno.

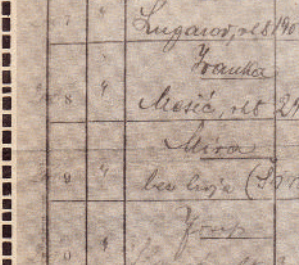
— Sloga dionu u januar 1941. kad je Sajo došla stigla u Čaglj. Nije majci tuđi, radila je u selu. Toj dionici pošla je sa razdvojenim sinom. Svi su dionici bili sama završila. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno.

— Sloga dionu u januar 1941. kad je Sajo došla stigla u Čaglj. Nije majci tuđi, radila je u selu. Toj dionici pošla je sa razdvojenim sinom. Svi su dionici bili sama završila. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno.

— Sloga dionu u januar 1941. kad je Sajo došla stigla u Čaglj. Nije majci tuđi, radila je u selu. Toj dionici pošla je sa razdvojenim sinom. Svi su dionici bili sama završila. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno.

— Sloga dionu u januar 1941. kad je Sajo došla stigla u Čaglj. Nije majci tuđi, radila je u selu. Toj dionici pošla je sa razdvojenim sinom. Svi su dionici bili sama završila. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno. U Beogradu, septembra 1942. otišla je Milica prehodila. Završila je nek. Sloga ostala nekakno.

Crna kartoteka

Iz „Protokola balaznika — 1942. godine“: Jasno se vidi da je Mira Sinik izerala u boćnici

Svjedočenje grobara

— Tražitelji dalje stigli smo do 77-godišnjeg poročnika Josipa Pavličica koji je bio grobar zadni 28 godine na groblju Mirogoj i koji je tokom 1942. godine sahranjavao djecu s Kozare.

— Na groblje je bilo više od šestotriset i morali smo raditi. Zajednički grobnici. Jami na polju broj 142, zvali smo Kozara. Umrli djevo-piža Pavličić — dionici sahranjavao ih ostalo. Svi su sahranjeni bili veći trnati smo dionici. Mi smo kopali jami četiri sa četiri nima i sa polju broj 142. Ustavio je dok su jami na ispmi. Ustavio jami stajalo je 15 do 16 djevo.

— Nismo dionu bacali. Spuštali smo ih kasno na gurnama. Mi smo bili paljivi prema njima.

— Što su tiče polja 142, gdje je 1967. podignut spomenik na kome je, Ovdje je sahranjeno nekoliko stotina djevo s Kozare 1942. godine“ Josip Pavličić kaže:

— Sumnjam da na tom polju ima više stotina sahranjene djevo. Nismo iskopali tuđika jama da bi toliko umrli djevo. Nije ni to veliki posao za tuđika koji ustalo djevo.

— Ako grobno polje broj 142 nije moglo primiti nekoliko stotina djevo s Kozare, a gdje su ostala sahranjena ova djevo, umrlo je gladu i hladnoću u ustakim logorima. Nismo iskopali tuđika jama da bi toliko umrli djevo. Nije ni to veliki posao za tuđika koji ustalo djevo.

— Ostala djeca morala su biti nekakva neode drudija. Mi

POTKOZARJE IH JOŠ NIJE OPLAKALO

RASTANAK ZAUUVIJEK U LOGORU U MLACI

● Rade Zrnić iz potkozarskog sela Grbavca uspio je da 1944. izade iz njemačkog logora i da se prebaci u Rimovinu. Uz pomoć slovenskih partizana došao je do Grmeča i tu se pridružio partizanskim jedinicama. Kada se poslije rata vratio u selo, nije našao ni svoju kuću, ni ženu Maru, ni svega tri sina Dragoga (rođ. 1933), Marijana (1934) i Stanka (1936). Svi su 1942. dospjeli u logor u Mlaci, gdje su ih razdvojili. Dragoga je na glavi imao ožiljak od posjekotine. Imao je plave oči i plavu kosu, Marijan je bio sličan ocu, kao i Stanko, koji je kao i njegov srednji brat imao crne oči i kosu.

RADE ZRNIĆ

POTKOZARJE IH JOŠ NIJE OPLAKALO

Možda je neznanka spasila malu Zoru

● Marija Marija Šmitron je ostala sama i nesretna. Muž joj je odmah u pozivku Tuto poginuo kao partizan. Njeno dvomjesečna djevojčica Petra umrla je od gladi dok je ona bila u zatvoru. Kasnije su joj u logoru Mlaci 1942. otieli dvoegodišnju kćer Zoru. Nakon svih patnji vratilo se u svoj opustošeni dom u potkozarskom selu Turjaku. Tada se u njoj probudila nada da joj je starija kći ipak živa. Plovom Zora je bila u sisačkom logoru zajedno sa svojim ujcima Stevom i Stojanom Semardžijom koji su u ono vrijeme bili još dječaci. Njih su dvojica jedno vrijeme pazili na malu dok im jednog dana nisu rekli: -Zoru je odnijela majkala! No, to je bila neka druga žena. U majci Mariji se srce rastušilo ali i obradovalo kad je saznala da joj je kći ipak dospjela u nečije pouzdanije ruke i da se po svoj prilici nije više patilo po logorima. Sada se nada da će joj se ta plamenita zaštitnica njeno djeteta javiti.

Marija Šmitron

POTKOZARJE IH JOŠ NIJE OPLAKALO

MAJKA DRAGINJA OČEKUJE SVOJE SINOVE

● Marija Draginja Vidočević iz potkozarskog sela Čimruga došla je pred zimu 1942. u Sisač. Dva mjeseca prije toga ustrela su joj u Mlaci odu...

Draginja Vidočević

● Tomo Kolendarić iz potkozarskog sela Ševca. Zena Stojan želeo je u logoru u Stroj Gradulici i dvoje njegove djece izgubilo se u ratu - sin Željko i kćerka Zora. Događaje njegove tragom i predugo njegovo sновanje.

POTONULE MADE

„GLAS“ U HUMANJOJ AKCIJI „TRAŽIMO VAŠE NAJMLIJE“
OTVARAMO RATNI DOSJE MALE KOZARČANKE MARIJE ZRNIĆ

NESTALA U SISAČKOM LOGORU

● Marija Stevka - Kozarčanka traži svoju kćerku Mariju, rođenu u avgustu 1940. a nestala je u istom mjesecu davne 1942. godine u ratu. Među 11.000 nepoznatih sudbina malšana s Kozare, malja Marija Zrnić se trag zamo 6. VIII 1942. godine dolaskom tzv. malja izbjeglica sa ratnog područja Kozare u sisački logor - stoji u njenom ratnom kartonu

Marija Stevka (desno) i Marijin brat Mihajlo sa suprugom

U jula 1942. u Jaku bestijarna ustaša po selima partizanske Kozare, u svom ljudskom bozadu među najdamu kozarčkih žene i djece, našle se majka Stevka Zrnić sa svoje dvoje djece, dvoegodišnjom Marijom sinčićem Radom u naranku od i raskidno mjeseci. Kao odati i bozadu put ih je oduo u neprogladim kolonama, s pratnjom bozadeta iz Potkozara u logor Stara Gradulica. Tadi „veliku kinoviju“ tog logorskog kapaciteta, gubila je, udatu ženu, rano pu i nepoznatu se nastavljao uzvodno, obalom lijeke Save. Stragom do Kozare prema logoru Jasenovac, gdje ocesi majka Stevka zauvijek rastala sa svojom Marijom.

Marija Stevka, koja živi u Grbovici u Polkozaru, po ko zna koji put, povratila se u svoju kuću sa svojom nadom, pa u vrijeme, da je njenak Marija ostala živa, tako je u razre- ma i najljepi bijelom svojih najmljijih, sinom Radom kojeg je u ono ratno vrijeme uspjela spasiti, dvojičom novu, Mirkom i Mikom kćerkom Nadom, rođenih poslije rata, moci Staveli je nete rera ne zavela. Ova ih tekis svoje izgubljeno dijeta, ali gdje? Da li je Marija živa?

DANI NEIZVJESNOSTI

Evo njene priče:

U Kistritici, pod vodim reonom, okruženi stratom na držanih ustaša, boravili smo dostak dana. Zupjeli smo kao stoka na opojnoj ležnji, kao iznare izvode. Prošli su dani nezavesnat, reših života i tada počinja najgora zlo:

— Utrastali, povikali su iz kolije.

— Naša sam se u tom strahom stroju skupa sa svojim sestrom Marijom Šitnik i petoro njene djece, kao i drugim rođakima, Kozaricama, Najzora i Marijina kćerka Mira, imala je deset godina, a najmlađa Jovanka - Joka tek nekoliko mjeseci. Svesud smo rre najgoru, ostarjeli nas kun' akom prijetel: bozadeta, da pričamo svoju djeću, za bezimjeni vrisak majki djece, majke Župajli koja, pavelu razumu od oca, uzalud molila krovove. Moja sestri Mariji uzade balavica djece, a meni malu Mariju, majčinsuncu, otgnuše u ruku Sina Radu, čim sakrila zahvaljujući što je spavela. Sestri i Mariji ota sa majom, dokom volje za takove bila zaspala. Paspoje bi dijete potpuno naveli majci, ustade bi da ga izlo odgje, ali me nezna ih, obale, da bi ostali vidjeli kako treba biti posušan. U strahu i očaju za otelim dječicom, jema sam izgubivši, spajedine riječi svojoj nezakrini, dvoegodišnje, Miri, koja je prišetro stajao među oduzanim dječicima - je su u nepoznatu.

— Sine, čuvaj mi malu Mariju!

— Hala, haka, na brini i ne plači, rekla i je zaukupljena svojom braćom Ljubom i Dragulinom, sestrom Danicom i dječak Marije je našio.

Prezime i ime: Zrnić Marija

Rođenje: 1940 Grbovica Polkozara

Očinski: Stevka Marija

Iste otac: Jaku Stevka Marija

Što i otkada dnevno živi: Mlaci, Sisač

Što i otkada dnevno živi: 6. VIII 1942. (traci se)

Otko i kada zašla:

Logorski karton Marije Zrnić

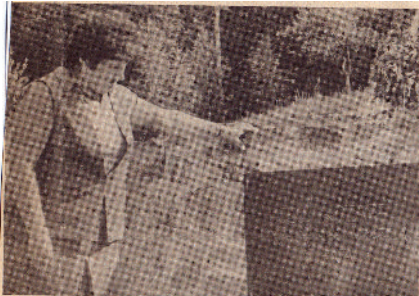

Marijin brat Rado sa suprugom

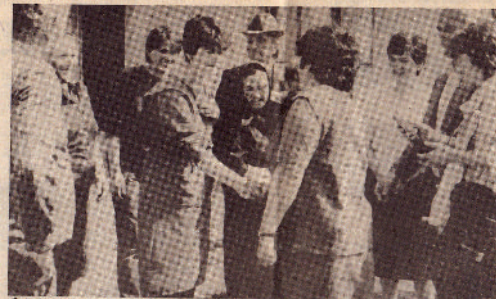
ojuje - Ljubo, Danica - Dragica, - Marijinog drugog imena se re sprcam, ali rastarali i te kako povim. Svoje smo u dječakoj koloni, čekajući hranu. No, prija smo dobi i neokave Žitostmede tablice, svoje su našina dječa odmah rreca u usta. Brzi i opozno prišla nam je neka djevojka u paviljui i rekla nekta rre jedemo te tablice, jer nisu opotre. Nije ih opotre ni Marije. Bilo je još nesrećno, zavela. U mojoj grupi smo sa Mariji i svi pazili. Tako, čekajući dugoro hrana, Marija je bila malo nezdrava. Povedi našegatija stajna su tekamili i u di, bračni parovi, i pogledali djeću. Najadnom se moji grupi prišla jedna žena u oratni muškarcu, eogartino obučeni. Zena se imala tekila na nogama, zraju i razglavi. Rekla mi je - Soko, dai mi tu curicu - kaza malšom mi se obrati umiljnim glasom.

— Ne dam! rekla sam joj i velikoj strepnji dok me je mala Marija, pavela se, počela stozati oko vratu.

— Ne, ona nije bolesna, samo je gledala - rekla sam joj, iz-

Vratilo se na Kozaru - Nada Marković polaže cvijeće na spomenik „Narijena ptičica“, djeci Kozara koja se nisu vratila iz rata

Željeli su susret - Porodica Čirić iz Donjih Podgradaca sa ženom koja je 44 godine živjela nezna-jući pravo ime ni porijeklo

„GLAS“ I „ARENA“
TRAŽE VAŠE
NAJMLIJE

Susret čekan 44 godine

U nedjelju, 11. maja još jedna kći kozarska stigla je kući. Nakon viša od četiri decenije Nada Marković pronašla je svoje porijeklo i korijene, prvi put zagrlila majku - Stojuk Prošć-Gončin. Tako je višestruka akcija „Glas i Arena“ završena. U 162. kozarsko dijelo zahvaljujući ovoj humanitarnoj akciji stiglo je na Kozaru. Kozarskim vojsku u Sovjaku prisustvovali su kćerke, kumovi, prijatelji, mnogi od njih još uvijek pamteći našu vjetrovnu nagajicu koja se nisu vratili u logore smrti.

Vad 28. maja komitija „Glas“ i „Arena“ sastala se u Donjim Podgradcima još jednom sa Nadom Marković, gdje će joj biti uručen rodnolist sa pravim imenom i prezimenom, izdvojenica kćerka Stoje Prošć-Gončin iz Sovjaka zove se Marica. Dugo je tražena, a posljednjeg dana maja dobila dokument koji je čekala 44 godine.

Još kao sedmomesečno dijete, bez povjeka i spavanja, uvođili su je Jovko i Agata Sertić u Sisku, zahvaljujući njima imala je sretno djetinjstvo. Prati dokument o njenom rođenju i korijenima baka priklada da se ime Marice Prošć ponovo nadena spletku živih.

J. P.

Mislili da je to majka majka, kada Nada Marković sa Stojuk Prošć-Gončin, a pored nje je brat Drago Gončin

Pokušavamo da kroz njen tragični vremeplov, kroz njenu mučnu priču otkrijemo bilo kakav trag koji bi nas doveo do prave istine o njenom porijeklu. Poslužujemo se magnetofonom koji precizno bilježi svaku njenu, sudbonosnu, izgovorenu riječ.

Zna li za svoje pravo ime? Na to pitanje Nada odgovara:

— Ne znam.

— Prezime? — nastavljam s ispitivanjem.

— Ne znam — dobivam isti odgovor.

— Datum rođenja?

— Ne znam.

...mjesecima na gomjanih dijelima nosa zadebljanje u obliku kvržice. Visina 160 cm. Na desnoj nozi dva obilježja — tragovi teške opekotine.

— Ime oca?

— Ne znam.

— Ime majke?

— Ne znam.

— Imaš li brata?

— Ne znam.

— Imaš li sestru?

— Ne znam.

— Imaš li ikog svog?

— Ne znam.

— Mjesto rođenja?

— Ne znam.

— Pretpostavka?

— Kozara.

— Zašto baš Kozara?

— Ne znam. Tako su govorili.

— Tko je to tako govorio?

— Oni koji su me spasili od sigurne smrti.

— Znači, danas se može pretpostaviti da si pripadala onoj tragičnoj koloni djece sa Kozare, koju su vodili s padina rodne planine u logore smrti, u Staru Gradišku, kroz Mlaku, Jabianac, Jasenovac, Sisak, sve do Zagreba i dalje prema Hrvatskom zagorju i Slavoniji.

— Moj se put zaustavio u Sisku. Zaustavila ga je porodica Sertić.

— Kad je to bilo?

— Tvrdi se da je već bila jesen 1942.

— Tko to tvrdi?

— Danas to najviše i pouzdano tvrdi bivša Sertićeva susjeda, Ankica Gidaković.

— Da li ti je netko otkrio koje si godine otprilike rođena?

— Da. Porodica Sertić me je 1943. odvela kod liječnika na procjenu starosti

JUGOSLAVENSKA HUMANA AKCIJA
NEDJELJNI GLAS "I ARENA" TRAZE VAŠE NAJMILIJE

NN Gradišić među najmanjima

Tada je bilo izvidi se iz takvog peka. Ali bezmenji izgorjelih i tih putovi oboje jedne kolone iz bogatstva i mladih kadrova iz grada u Siskak, drugi u Zagreb, traci u zloglasno Jastrebarsko selo, i dalje u Beogradu, u urušenoj.

Nada Marković—NN Gradišić dotazi u Siskak.

U to vrijeme započela je da se na tom jednom i takvom teretu stvaraju spikovi kogaške djeca. U Zagrebu su stvarali jedan omanje 50 lica, a spikovi su iz njih kartone sa porocima u to vreme, djeca.

Jezična registratura

Duga godina krenije Dražice Lukac, nam logorasi o djeca, kao djeca u Zagreb, da završava iz fakulteta omanje sa 58 lica, u nac da se u njegovoj strah i strah karton koji u ruku izdubljeno, mlad braća Marka (neko iz prvog kartona započeo je 1944 godine), razbora sa mladim razbora, koje je rođen sa govori oboje i registratura koje je znala. Tu njena slika Lukac je zabilježila u svojoj knjizi, "Mali djeca Kozara".

"Tada su u istoj omanje djecu od majki, dotazi iz nauka. Ona je Mjesni komitet Partije pokrenula oboje akciju za spavanje djeca iz logora. Na zapadnom kolodvoru, u strah na Beogradu, nastalo od obnave i istobuene stanice, organizirano je, pod pokroviteljstvom Crvenog krsta, veliko prihvatilište za djecu i razbora poraže. Ustalo, kada su omanje djeci, nisu započele njihova imena. Dvoje je počelo iz svoje vjerske i stari i mladi zajedno. Omanje su štampali ob-

PIŠE: MARINO ZURL

**NADA MARKOVIĆ
— NN GRADIŠIĆ**

Kad je avgusta 1942. pod prezimenom Gradišić bila zadržana u logorima, ona je oboje sedam mjeseci. Njena kruna grupa: A, reaktor poslije, OS izvanjske. Kada avijati-kostanjska. Na gornjem dijelu nosa zadržanje u obliku krtice. Visine 160 cm. Na desnoj nozi dva obilježja — tragovi teške opetoline.

Prima ovoj potresnoj evidenciji, samo se područja Bosanske Gradišće nabrojeno je sa Gradišća. Među njima i Nada Marković.

U prošlosti Gradišćani su bili marširani rođeni između 1940 i 1942 godine, dakle oni koji nisu bili u stanju dati podatke o sebi, ni je

Potresna evidencija

A se toga područja, prema ratnoj dokumentaciji bilo je evidentirano 5.300 nestale djeca

Nada Marković — NN Gradišić 1956. godine

ono do opega su i sama mogla doći. To su ona bilaše kartica sa upisanim oznakama: "Gradišć", "NN", "Nabodža", "Nahod", neke je upisano samo ime ili ponuki osobiti znak. Prad svoja bijelkvo ušla se u vidjeti onu karticu. Bio se nalazio u M. Inštitutu u družbe. Ali, Diana Budispenčić, hrvatska žena, koja je bio aktivirala Partije značajno doprinijela za spavanje djeci, pričala je jedan primjerak kao dokaz monarhu i zločinac djeci.

"Koliko je bezimnih Kozara-

le da se djeca odvoje. Neke su se majke tome usprotivile. Ustaše su im prišle s uperenim pištoljima. Potegli su obarače... Djeca su zajaukala oko mrtvih majki. Opomena je djelovala stravično. Okamenjene od straha i iznenadnog bola u grudima, majke su morale pustiti. I nesretna Gospava je kroz suze gledala kako joj djeca odlaze.

Zatim je Gospava bila otjerana u Njemačku. Daleko od svog doma, kao zatočenica nje-mačkog logora, često je pomišljala na svoj nekadašnji sretni život. U mislima je vidjela ispred kuće rascvjetalu bašču, oko ku-

Mali Veljko sa svojim ocem Dragom. Na slici je i fijaker koje-ga bi se Veljko mogao sjećati.

»ARENA« TRAZI VAŠE NAJMILIJE

NJEGOVI POSVOJITELJI DALI SU MU IME JOSIP, A PREZIME MOMIĆ DOBIO JE PO TOME ŠTO SU GA DOTAD ZVALI MOMO

SNOWI U OČIMA

Mladiću je ostao u mutnom sjećanju samo autobus koji je jurio kao da nije imao svojih usputnih stanica

● **NJGOVE SMEDE OCI** izgledaju kao da vječno nešto sanjaju. Iza poluspuštenih kapaka i dugačkih svjetlosmeđih trepavica djeluju sjemno, usamljeno, ali ne tužno. Samo, njegova srca je tužno. — Osjećam često kako me boli to što ne znam za svoje ime, prezime... — priča on. — Nadem se ponekad negdje sam u prirodi, daleko od svijeta, pa pokušavam u mašti dočarati svoje prve korake djetinjstva... Ali kako je to izgledalo, kakav me je krajolik okruživao, u kakvoj sam kući živio, jesam li imao dvorište, jesam li imao svoju rijeku, potok, bračuljak? Ne znam kakav je bio smiješak moje majke, ne znam kako je ona uopće izgledala. A otac? Je li i on bio visok 167 centimetara kao ja? Je li taj čovjek imao jamicu na bradi kao ja i takve kapke, takve trepavice, takve oči kao što su moje? Znam li oni od čega mi nokat na palcu desne ruke izgleda kao da je presječen napola? Nosim li taj znak od rođenja?

On ne zna je li imao brata ili sestru, iza njega je u njegovu sjećanju prozina, neobjašnjiva, zagonetna prozina iz koje ne može izvući nijedan podatak o sebi. Pa ipak...

— Ipak, u sjećanju mi je ostao neki autobus. Veliki autobus — prisjeća se on s mukom. — U tom autobusu nema nikoga. Samo šofer i ja. Znam da sam nemiran. Skakućem po autobusu i veselim se. Možda i diram volan, pa se šofer zbog toga ljuti. On zaustavlja autobus, izvlači nekakav mali paket. Ja ne znam što je u tom paketu, ali veselim mu se, veoma se veselim. Onda gledam kroz prozor. Putuje autobus kroz bjelinu. Sve je bijelo. Mislim da je to snijeg. Zima je, pouzdano znam da je zima. Sve je smrznuto. Idemo po cesti a pored

ceste drveće, nema kuća sve je пусто. Ne znam ni kamo stižemo. To kao da je neki autobus koji nema svojih stanica. Ništa. Samo ja, šofer i zima...

Iz njegovih dokumenata vidi se da je dospio u dom za ratnu siročad na Josipovcu u Zagrebu.

— Oko mene mnogo djece. Nema više onog šofera. Ja se igram s djecom. I sva me djeca zovu Momo. Odatle to ime? Odatle

su me doveli u taj dom? Ne znam. Teško mi je da bilo što izvučem iz sjećanja. Muči me mnogo to ime: Momo. Ja sam Momo. Da li mi je to ime nekog mog strica? Ili su ga izmislila djeca u domu? Ja sam bio nešto veći od svih. Sjećam se i nekih detalja. Igrali smo se u nekom parku. Onda smo se jednoga dana zabavljali u nekakvoj velikoj dvorani. Tamo su dolazili ljudi i gledali nas, sožalno i umilno. Prema meni je pošla neka žena. Ne znam što mi je bilo, ali sam naglo potrčao prema njoj i viknuo joj — mama! Ona me je uzela u naručjak i odvela...

Ta dobra žena koja je malog Momu uzela u naručjak bila je Zagrepčanka Hedviga Mrkoci. Živjela je sa svojim mužem Jo-

Ovo je najranije snimljena slika što je posjeduje Josip Momić

odlučili su da djetetu daju prezime Momić. To prezime su mu nadjenuli prema imenu. Nikakvog dokumenta o njemu nije bilo. Iz doma su ga odveli 19. januara 1946. i od tada do danas ostao je u krugu obitelji Mrkoci. Liječnici su ustanovili da bi dijete moglo biti rođeno otprilike 1940. godine. Na žalost, nitko nije mogao ustanoviti gdje je rođeno i što se dogodilo s njegovom porodicom. Staratelji Mrkocijevi dali su mu ime Josip. Mnoga godina kasnije upoznao se u vojsci sa strojaravram Jospom Dolencem iz Zagreba i s njim sklopio trajno prijateljstvo. Njegov prijatelj mu je postao životna utjeha. Vjerovao je da će Josip jednom saznati pravu istinu o sebi. Kad bi dva prijatelja slavila Novu godinu, oni bi ujedno slavili i Josipov rođendan. Naime, u njegovim je dokumentima zapisano da se rodio 1. januara 1940. To je nevedano da se ispunio formalnost, jer se pravi datum rođenja ne zna.

Ovih su dana dva velika prijatelja došla u našu redakciju, odlučili da krenu u veliku potragu. Obojica znaju da će biti veoma teško pronaći Josipove roditelje, jer se on gotovo ništa ne sjeća. Puzdaju se u lični opis, u karakteristične oči i bradu i u posebni znak na nohtu palca desne ruke.

Josip Momić je završio stolarski zanat. Još se nije oženio. Posjeduje osobnu kartu i izvod iz matične knjige rođenih u kojima vrve riječi: nepoznato. Hoće li ta nepoznata biti uskoro razjašnjena? Prizivamo sve naše čitatelje

Bošiljka Marijanović

TELEGRAMI

● **Živko Marijanović**, sin Dragica i Bošiljke, rođen je 1930. u selu Maljevcu. Oči su mu smeđe, kosa smeđa, a na jednoj obrvi ima ožiljak. U maju 1942 otjeran je s roditeljima u logor u Staroj Gradiški i tamo mu se izgubio trag. Traži ga majka Bošiljka Marijanović, Novi Sad, Milenka Grčića, pav. 6. st. 8.

● **Marica Bagarić-Zglobac** udala se prije rata u Banjaluci za nastavnika Zglobca. S njim je

Marica Zglobac

Dušanka Komlenac

imala sina. Navodno se poslije rata razvela i živjela u Splitu. Danas joj može biti oko 50 godina. Traži je sestra Kata Bagarić-Marijanović, Zupanja, M. Tita 25.

● **Milka (Mica) Milovanović** kći Branka i Dušanke, rođena je 1938. S majkom je 23. V. 1942. dospjela u logor u Staroj Gradiški. Tamo su je odvojili od majke. Iste je godine neka djevojčica, koja je bila smještena kod jedne obitelji na Trnju u Zagrebu, posjećivala malu Milku u stanu Danice Fistić. Milki je Danica promijenila ime u Gitica. Mali se ta nepoznata dje-

vajčica d majci: Dušvanović, I

● **Anto** rođen je 1907. godine u bodenja u poslji rođ gi. Navod Esenu u z Traži ga Vitez, Sar ● **Stjepan** 1920. u se čina Vrbav stao 1934. za vrijeme više dozna Ljubljana, i

Nisu se vratili ni brat ni sestra

● Mihajlo Zrnić (1932) iz potkozarskog sela Turjaka izgubio je u ratu roditelje, brata i sestru. On se nada da su njegova sestra Radosava (1936) i brat Stanko (1939) ipak dočekali kraj rata i da žive negdje u Jugoslaviji. Njegov je otac na početku rata uhvaćen i strijeljan kao taoc. Mihajlo je 1942. zajedno s majkom Gospavom, bratom i sestrom dospio u zloglasni logor u Staroj Gradiški. Tamo su bili odvojeni. Mihajlo je odveden u logor za djecu u Jastrebarskom i tamo je saznao da mu se sestra nalazi u obližnjem logoru u Gornjci Rijeci, gdje ju je posjetio. Kad su partizani kasnije oslobodili svu djecu iz Jastrebarskog, izgubio je vezu sa sestrom. Majka Gospava nije se vratila iz rata. Mihajlo tvrdi da bi go sestra i brat mogli prepoznati po slici, jer im je veoma sličan.

MIHAJLO ZRNIĆ

„Arena“ traži vaše najmilije

Dugo čekana sama radost

**TKO DA OPIŠE SREĆU MAJKE KAD JE ZAGRILI SVOGA JEDINCA
OD KOJEG SU JE GRUBO OTRGLI DOK JE JOŠ BIO U KOLIJEVCI**

● -JA I DALJE ŽIVIM U NADI i željno očekujem da čujem neku vijest o svom izgubljenom jedincu Zdravku. Ako nešto o njemu saznam, odmah ću vam javiti, a ako vi nešto saznate, pišite mi. DrugarSKI vas pozdravljam i mnogo vam zahvaljujem na vašem zalaganju. Tako nam je pisala majka Milka Velagić iz Grubišnog Polja pošto smo o njezinu tragičnom slučaju iz ratnog vremena objavili reportažu »Majka između kolijevke i puške« (»Arena« broj 255 od 12. XI 1965)

li zaista pronašla svoga sina. Odmah je stigao njezin odgovor. U pismu nam je poslala i fotografije radosnog susreta.

»Moje je srce neizmjerano sretno«, pisala nam je majka Milka. »Kad sam u »Areni« pročitala pismo iz Rozateca obavijeno pod

Lijevo: Milka Velagić sa svojim jedincem Zdravkom. Uz naslov: Radosnom susretu prisustvovala je brojna rodbina i prijatelji.

ku. Sve to što je mama navela bila su moja obilježja. Odmah sa svojim prijateljem Pavlom Avtićem sam otputovao u Grubišno Polje. Kad sam došao u kuću svoje majke i predstavio joj se, ona u prvi čas nije mogla progovoriti ni riječi. Uspjela je samo da mi napravi stalan. Bilo sam

MILKA JE SPAŠENA A RATKA JE OSTALA U LOGORU

● 1962. godine je Dara Ninić doznala da u Sisku živi njena sestra Milka (rođ. 1940.) kojoj je posvojitelj (zna se samo da mu je ime Josip) promijenio ime u Đurđica. Odmah je pozvala oca Mirka iz Dragelja (slika desno dole). Milka (Đurđica) se sjećala da je u djetinjstvu vidjela kako je neki ustaša udario njenu majku kundakom po glavi. Otac ju je uvjeravao da se to dogodilo u Staroj Gradiški kada su je odvajali od majke Mare, ali Milka nije došla do uvjerenja da je Mirko Ninić njen otac. Otac je dobio samo njenu fotografiju iz djetinjstva sa posvojiteljima (na našoj slici lijevo gore) i tužan se

vratio natrag u svoje selo. Kasnije se Milka (Đurđica) udala za Ivicu Pepeonika i živjela u Zagrebu. »Teško mi se razuvjeriti da to nije moja kćerka!«, rekao nam je otac Mirko Ninić. »Nju su zajedno s Ratkom (koja se rodila u velikom zbjegu na Kozari 1942.) sa Dragutinom (1935) i Darom (1938) odveli iz St. Gradiške u Sisak. Dragutina i Daru je iz logora izbavila Sisčanka Ana Balov. Milka i Ratka ostale su u logoru. Milku je spasio Josip i zahvaljivat ću mu zbog toga do smrti. Ali, gdje je Ratka? Da li ću je ikada naći. Moju ženu su ubili u selu Migalovci kraj Slav. Požege...«

POTKOZARJE IH JOŠ NIJE OPLAKALO

Branko i Dušan otrgnuti od majke

● MAJKA PETRA SMITRAN iz potkozarskog sela Turjaka bila je sa svoja dva sina Brankom i Dušanom, 1942. godine otjerana u logor Mlaku. Ovdje su u jednoj crkvi majci oduzeli oba sina, a nju poslali na rad u selo Čečevac kod Slavonske Požege. Poslije rata su njeni rođaci saznali da su Branko i Dušan bili iz Mlake odvedeni u Sisak. Međutim unatoč sve potrage u Sisku nije im se moglo ući u trag. Branko (rođen 1933.) je imao zelene oči i plavu kosu, a na debelom mesu tamni mladež. Dušan (1937.) je imao crvenu kosu i crne oči. Njihov otac Mihajlo je umro 1938. godine. Majka Petra pretpostavlja da su njena djeca usvojena negdje u okolici Siska.

PETRA SMITRAN

DESANČIĆ STAKA
Seli Donji Podgradci
78405 PODGRADCI
Kod Bosanske Gradiške

SINIK

PREDMET: Molba za pomoć za
traženje mojih sinova.

LIST "ARENA"
- Marino Zurl

Z A G R E B

Čitajući Vaš list "Arenu" kao i razgovarajući sa Vašim novinarom dana 27. februara 1982 godine u Bosanskoj Gradišci, saznala sam da je uz Vašu pomoć pronadjeno dosta potkozarske djece koji su bili oduzeti od roditelja i zagubljeni za vrijeme drugog svetskog rata. Radi toga obračam se Naslovu sa molbom da mi pomognete da i ja pronadjem svoja dva sina, za koje se nadam da su u životu.

Ja sam se udala 1937 godine za Sinik/Stanka/Uroša u Gonje Podgradce. Rodila sam prvog sina MILANA 18 septembra 1938 godine, a drugog sina SLOBODANA sam rodila 4 maja 1940 godine, i više nisam imala dice. Moj muž Uroš mobilisan je i otišao u vojsku stare Jugoslavije mjeseca marta 1941 godine. Krajem 1941 godine javio se moj muž jenim pismom iz Njemačke iz zarobljeništva. Poslije toga neznam ništa o njemu, mislim da je umro u zarobljeništvu, jer je bio nježnog zdravlja.

Godine 1941 u našem kraju u planini Kozari razvio se partizanski ustanak u kojem sam i ja učestvovala kao aktivni saradnik. Prilikom kozarske ofanzive početkom mjeseca jula 1942 godine od strane neprijatelja /Nijemaca i ustaša/ zarobljena sam sa moja dva sina i oterana u logore Stara Gradiška, Strug, Jablanac, Mlaka i Koštarica. U Koštarići sam bila 7 dana i tude su mi djecu ustaše oduzeli. Rekli su mi da djecu vode u Sisak. Ja dalje o svojim sinovima neznam ništa gde su. Krajem 1942 god. kada sam ja došla iz logora kući išla sam da tražim svoju djecu i u Zagrebu /tako zvano ministarstvo za djecu/ rekli su mi sledeće: "SINIK MILAN i SINIK SLOBODAN od oca Uroša i majke Stake odvedeni i žive su" a to su moji sinovi. Poslije toga neznam ništa o njima.

Moj sin Milan imao je oči crne, lice okruglo, kosa kestenjasta. Kod kuće je bio miran i debeo. Sin Slobodan imao je oči plave i kosa plava, a lice malo duže i bio je mršaviji. Posebni znakova nisu imali.

Naša kuća bila je na brežuljkastom terenu gde se odmah iznad kuće isticao mali brežuljak. Sa donje strane malo dalje mala nizbrdica pored koje je tekla rječica /voda/ Vrbaška. Preko Vrbaške ravnica gde je sagradjena Milana /strugara/. Sa druge strane naše kuće bio je jedan potok zvani Barajiša gde smo izgonili marvu /stku/ i moji su sinovi išli samnom. Bio je slučaj 1942 godine da su nas avijoni jurili i bacali bombe na partizane od kojih smo ja i moji sinovi bježali, čega se Milan mogao da se sjeti. Isto tako mogao da se sjeti babe Deve. Čula sam da je Milan kada je bio u Sisku mnogo plakao i govorio "nema moga brata Slobodana"

Ja sam se preudala 1945 godine za Desančić Uroša u Donje Podgradce gde i danas živim.

Molim Naslov da ovo moje pismo primite i da mi pomognete na traženju mojih sinova za koje se unapred zahvaljujem.

U prilogu dostavljam svoje dvije fotografije.

Donji Podgradci, 2. mart 1982 god.

Molilac:
Desančić Staka
/Desančić Staka/

LISICA

Lisica Milorad selo Bistrica
78.377 Oraheva kod
Bosanske Gradiške

MARINO ZURL Kribarev Prilaz 7

41.020 ZAGREB=

Poštovani prijatelju, Ja Vam se obraćam sa ovim pismom da bi Vi pokušali da mi pronadjete mog brata Lisica Djordju koji je za vrijeme rata 1942. godine uzet iz Logora u Sisku. On je bio u petoj godini više je bio plav kao dijete. Imao je na vratu sa zadnje strane neki ili biljeg ili je to bila oznaka odnosno ožiljak od neke bolesti kako mi to kažemo micina. Kada je bio malen njemu su kućna vrata priključila prst ^{od} ruke, i od toga mu je prst ostao malo kriv, ako to nebude izraslo odnosno ispravilo se. Ja sam čuo da je bilo u Areni da se neki javljao, i navodi da on ima neku oznaku na vratu. Sada bih ja Vas molio da mi pomognete u tome dali slučajno nebi pronašao brata, jer smatram da je on negdje živ.

Dragi prijatelju ja bih Vas još jednom zamolio da mi u tome pomognete Vi i Arena. U koliko nešto saznate da mi javite na moju adresu, a ja sam u Bistrici kraj asvalta na relaciji puta Bos. Gradiška prema Dubici.

Još jednom ja bih Vas zamolio da mi pomognete, u čemu bi vam bio mnogo zahvalan.

Lisica Milorad
Lisica Milorad
Selo Bistrica ZP
78.377 Oraheva
Kod Bos. Gradiške

Gordim Rađoavač!

Za sina Bozjanovic' Rajka

Imate sam sina Rajka kojeg sam
zatekla sa Bozjanovic' Milutinom
u Selu Sovjaku koji mi je oduzet
u Selu Mlaci, u Logoru

Rođen je 11. 10. 1840 god od mene je
oduzet 1. 8. 1842 god Tod je bio
stot svega 22. mjeseca

Otac mu je poginuo 24. 11. 1841 god
Rajko je tada imao 14. mjeseci

Ustare su Rajka od mene na silu
oduzele predate njegovoj baki po
ocu

Mene su od Rajka odvojili kao mnoge
majke

Rajko je iz Mlake prebačen u Koštaricu
pa zatim u Sisak

Rajko je u Sisku imao strica po
ocu koji je bio Logoraš i duvar na
Logoraše i Logoraku djecu tih dana
je otpremben sa njemačku u Muškom
Transiportu

Трговица Сестра Миљолка
 рођена ~~31. 10.~~ 10. 12. 1937 год.
 На крају ~~12.~~ 1943. године нашо
 јеје отац код загчева село још
 још металско дуор преддје.

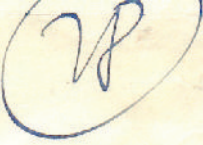
Ова је имала две сестре
 Имала је оџак на гвдино од
 миане. На једној сиси токо до
 отпала лоданица ромје.

Отац и ~~и~~ мајка су умрли
 Имaju само 3 сестре Зине
 Весо Мама и Бјелица

Које је до роду

Majka sada ima 70 godina a otac 77 godina. Kolika je njihova želja da saznaju nešto o tome djetetu, to oni ne pričaju više riječima već suzama... Ko zna dali će mo mi to dočekati ? To su njihove riječi.

Majka kaže: "On je živ, to sigurno znam, samo da mi ga je vidjeti još jednom?"

TRAŽE SE...

UREDNIŠTVU "BORBE"
BEOGRAD

-za rubriku "Traže se..."

...Odvedeni sme sa Kezare.

Koncem šestoga mjeseca 1942 godine odvedeni sme sa majkom Jelkom u leger Jablanac ja i moja sestra Mira rođena 1936 g. i Zera rođena 1939 g. Iz logora Jablanca odvedeni smo od majke u dječiji leger Sisak. Pošto je Zera bila mnogo mlađja od nas nije bila sa nama. Tada se je Mira razbolela i odvedena u bolnicu i kroz nekoliko dana vratila se iz bolnice. Tada sme ja i Mira odvedeni iz Siska u dječiji leger u Zagreb, a Zera je ostala u Sisku. Tada se je Mira i po drugi put razbolela i odvedena u bolnicu i od tada se više nismo nikada vidjeli.

Nedavno sam čuo da je neki od milicionara bio u Sisku u mjesecu septembru 1956 g. bio u Sisku na jednoj igranki i slučajno se upoznao za vrijeme plesa sa nekom djevojkom, gdje mu se ona pretstavila da se zove ŠINIK /Dušana/MIRA iz Gornjih Podgradci. Pošto ne mogu da pronađem pomenutog milicionara koji je bio sa tom djevojkom, s toga zamoljavam sve drugove iz milicije i sve čitaoce "Borbe" ako nešto znaju o mojoj sestri Miri da mi javu na adresu:

Molim gornji naslov da mi javi
koliko trebam da platim za ovaj
napis, te bih odmah poslao novac.

Šinik D. Gojko
Gornji Podgradci
kod Bos. Gradiške

X

ЛОГОРАШИ ГОВОРЕ

ЧЕДОМИЛ ХУБЕР

Босанска Градишка

Данас је мој други рођендан. Данас пуним педесет другу годину мог другог живота. Истовремено је данас и педесет друга годишњица од када је престао мој први живот. Место престанка мог првог живота је усташки логор Јасеновац III Циглана, на левој обали Саве. А први дан мог другог живота почео је на истом месту, али не више као заточеника, него као слободног човека—активног борца за ослобођење своје и своје земље. Од тог дана логора Јасеновац више нема... Заточеници који су постали борци, голоруки против бункера, митраљеза, пушака и ручних бомби наоружаних усташа, уништили су логор, мучилиште и вишегодишње стратиште стотине хиљада људи. Од тог дана у Јасеновцу није више било логора. Био је то 21. априла 1945... У Градини, на десној обали Саве, насупрот Циглане већ су се више од месец дана уздизали стубови дима са ломача на којима су спаљивани остаци раније побијених заточеника, затрпане у гробишта по пољима и шуми некадашњег села Доња Градина. Село су усташе још 1941. иселили, највећим делом преселивши их на „онај свет“, задржавајући њихове земне остатке у масовним гробиштима у самој Градини... Већ више од месец дана у Градини горе ломаче. Решетке су им од железничких шина... пламен је гутао кости, остатке меса и понеку ствар коју је жртва носила са собом на путу према раци. Било је ту и доста лутака, дечјих играчака... Заточеници, оковани ногу ланцима других свега педесет центиметара да не би могли трчати, ископавали су остатке раније побијених заточеника и бацали те остатке на усијане решетке.

БРИГИТА КНЕЖЕВИЋ

Грбавци, Међувође, Босанска Дубица

Када се мој син разболео и када ме је доктор питао да кли ми је неко у породици срчани болесник, ја сам му рекла да о својој породици не знам ништа, нисам се ничега сећала. Имала сам две године када је почео рат... децу су одузимали од мајки у Старој Градишки и возовима возили до Загреба. То ја не памтим, само сам се увек плашила возова, никад нисам волела возове... Моја помајка, Даница Фистрић, дошла је у Завод за Глухонијему децу да усвоји мушко дете, али сам је ја ухватила за ногу и рекла јој „мајо“, вероватно је личила на моју мајку. Одрасла сам срећно у лепој кући у Загребу и кад сам имала седам година, деца из комшилука су ми рекла да моја мајка није моја мајка, да сам ја из Босне. А ја нисам знала ни где је Босна, ни шта је Босна. Жена које ме је донела својој кући, она је за мене била мајка, она ми је дала све, излечила ме и пружила ми све што сам у животу имала...

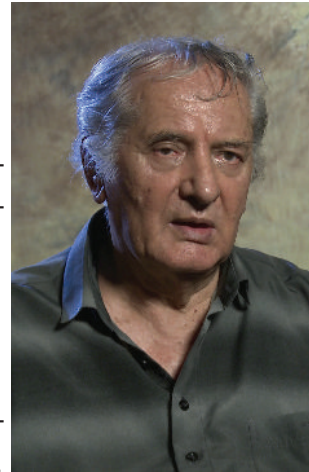
Драгоје Лукић и Марино Цурл су ми помогли да нађем сестре и брата на Козари. О томе је снимљен и филм 158—била сам сто педесет осмо дете које је преко листа *Арена* сазнало своје право име—а моје име је било Мика Бундало.

АЛЕКСАНДАР С. ЈОВАНОВИЋ

Велико Набрђе, Славонија

Други дан позатварању у кругу злогласне Куле, указамату Старе Градишке, свануо је кобни дан—субота, 15. август 1942. године. Мајкама из српских села Великог Набрђа, Паучја, Боровића и Ченкова (Славонија), усташе су одузеле децу. Лелек и крици бола, растанак заувек... Тог дана пребачени смо у други део логора, исто ограђеног високим зидом. Одмах је наређено да се тек рођена и до три године стара деца пренесу у зграду. Малу децу донели су сестре, браћа или деца комшија. Моје прве комшије, Вера и Нада, имале су сестру, још бебу. Пошао сам са њима. Још на расстанку, на капији Куле, жене из комшилука тражиле су од мене да помогнем њиховој деци. Ја нисам старији, али сам више путовао и понешто знао, чуо од родитеља и људи који су долазили у нашу кућу. Унели смо бебу у једну просторију, као велика учионица. На патосу су лежала разголићена деца, без икаквог реда, у потпуној тишини. Вероватно изнемогла, без хране и воде. Вера је једва пронашла место где да спусти сестру, али није знала да ли је Савку оставила поред живе или мртве деце. Сутрадан ујутро пошли смо да обиђемо дете. Просторија је била празна. Од дечака из Босне који су раније доведени у логор чули смо да су усташе у току ноћи изнели децу у декама и убацили у камион. Ова деца нису преживела Стару Градишку... само из Великог Набрђа убијена су двадесет четири српска детета, трећина још ни проходила није...

ГОРДАНА ЈОВАНОВИЋ РАДОЈЧИЋ

Велико Набрђе, Баково

Године 1942. требало је да да пођем у школу, али пошто смо отерани у логор у Стару Градишку и Јасеновац, те године нисам ишла у школу. Били смо јако лепа и имућна породица. Тата је био учитељ. Када су га други пут ухапсили, из затвора је одмах отеран у логор. Усташе су нам узеле и коње липицанере за своје потребе, а 11. августа ујутру су и нас терали за логор. Настала једна колона од свих нас, од целог села. Упутили су нас за Баково и терали у сточне вагоне. Видели смо и тату, одвели су га у вагон са мушкарцима. Сећам се да је моја мама рекла да идемо за Јасеновац.

У Старој Градишки су нас одвојили и од мајке. Тамо смо оставили тату, сад се и са мамом растајемо... плакање и са једне и са друге стране. Сместили су нас и сламу у дворишту неке велике зграде. Ту се и јело, и спавало, и пишило и умирало. Преко ноћи смо одрасли.

ЈЕЛЕНА РАДОЈЧИЋ, РОЂ. БУХАЧ

Јабланац, Јасеновац

Почетком јуна 1942. године, после офанзиве на Козари, Немци су помогли усташама да нас заробе. Моја породица, отац, мајка, моја два брата и ја затечени смо на Козари. Тада је мој тата покушао да се са осталим цивилима извуче из обруча, али је закаснио па се вратио нама на Козару.

Немци су нас пешке спровели до Орахове. Сместили смо се у исту кућу где смо били и када смо дошли из Јабланца, а која је тад била напуштена. Стигла је наредба да одвајају мушку чељад од фамилије. Тата Божо је са Мирком Прицом испред куће рекао једном човеку да сачека, али они су се предомислили па су се сакрили у оцак. Са нама је била и Миркова породица. Немачки војници су дошли испред куће и викали су им да изађу. Ушли су у ућу и нас децу и наше мајке су терали из собе у собу, али њих нису нашли. Пре него што су Немци ушли, маме су полиле патос у кући да би га очистиле. Како су нас терали из собе у собу, кад год би ушла у коју собу окретала сам се да видим где је суво, и ту стајала, ако ме убију да не паднем на мокро. Истерали су нас из куће. Немци су нас постројили у дворишту, ставили митраљез испред нас, јер ако се тата и Мирко не појаве хтели су нас да стрељају. А мени је било драго што смо истерани испред куће, без обзира што је митраљеска цев била уперена у мене, напољу је био топао дан и нигде није било мокро. Тата и Мирко

су изашли из оцака, да би спасили своју породицу. Један немачки војник је пришао тати, а један Мирку и везали су им руке иза леђа и одвели их у папуцијску радњу, у селу. То је било последњи пут да сам видела оца.

СМИЉАТИШМА

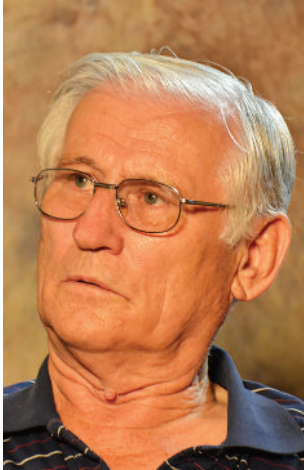
Зринска, Грубишно поље

Рођена сам 1931. године, што сам дознала више година након рата јер су матичне књиге биле спаљене, а остала сам без родитеља и својих блиских који би ми то казали. Била је 1941. година, рат је тек почео, у мојој породици живели смо отац Илија, мајка Марија и нас четворо деце. Ја сам била најстарије дете, а имала сам две млађе сестре и брата... Мој отац Илија је брао црвене плодове за нас децу. Играла сам се са децом из комшилука и кроз цику и вриску разигране деце, чула сам вапај стрине Манде: „Трчи, зови матер, отераше ти оца, да му однесе нешто да обуче, отишо је полуго и бос, скинуше га с трешње, ни кошуље нема на себи“... Мајка ми је дала татине ципеле и остало за обући да му однесем. Групу људи сам, сва задихана, стигла близу сеоске школе. Стално обилазећи око групе људи, како бих оцу додала сако и ципеле, усташа из села Иван Миљковић ме угледа: „Шта ћеш ти мала овде, бежи се кући“, одговорих кроз плач „Оћу да дам оцу да се обуче“. Усташа ми грубо рече: „Губи се кући“. То је било очајање, то је био пораз у мојој детињој души, то трчање за оцем, та слика, то моје запомагање, та моја немоћ да помогнем вољеном оцу, не дају ми да приђем оцу... Оца више никада нисам видела, а немоћ што му тад нисам помогла и данас ме прогања...

Већ након месец дана дођоше усташе и одведоше нас децу и мајку у логор Бјеловар са многим другим српским породицама. У јесен су нас пустили да идемо кућама. Кућа је била празна, све је било однето, на кући чак није било ни прозора, и они су били извађени и однети. Тако смо гладни, без хране и смрзавајући се провели ту зиму. Дошло је пролеће, у страху и глади, па лето, жито се покосило, и усташе су опет дошле по нас. Отераше нас у Бјеловар. Из Бјеловара у логор Стара Градишка. Из Старе Градишке у Јасеновац. Из логора

Јасеновац стижемо у логор Сисак... Након пар дана одведени смо са мајком у двориште. Био је велики зид и на њему врата. Ту су стајале усташе и одвајале мајке од деце... мајка нас је пољубила сво четворо и рекла: „Нека вас чува Света Петка“. Ми деца смо отерани кроз узани пролаз и мајка је нестала из мог видокруга. Око нас је било стотине уплакане деце. Мајку више никад нисам видела. Пригрлила сам сестре и брата и осетила да су они сад моја брига. Да сам, од сад, ја та која мора да их чува и да им сачува животе. А, нисам имала ни једанаест година.

СЛАВКО МИЛАНОВИЋ

Међувође, Босанска Дубица

Збјегови на Козари... Било је тужно гледати људе како погнутих и забринутих глава уз Мљечаницу путују у Широку Луку и даље... Свака породица за себе је правила колибу, са совама, гранама које су биле на дохват руку, по могућности и вештини. Користила се папрат—бујад и ситне јелове гране, изнад главе да не прокишњава. Испред колибе ложила севатра ради сушења одеће и простирача после падања кише и за кување хране.

Кренуо је напад на Козару. Настала је паника и метеж избјеглица. Спасевајући живу главу, а тај спас видјели смо у излазу из шуме на чист простор који се не бомбардује, али је већ било касно. Усташко-домобранске јединице биле су на самом улазу у Козару. Кренули смо тражећи сигурно место и наишли на уперене пушке са бајонетима. Одмах су нас скупљали на један пропланак, ограђивали бодљикавом жицом. И то је био крај нашег избеглиштва... Моја породица, мајка Милица, ја и ујна Зорка и тетка Перса, мајкина рођена сестра.

...Негде после поднева усташе и домобрани гонили су нас за Дубицу и Церовљане. Моју стрину је кундаком у главу убио један усташа само зато што је искорак из колоне направила да би детету из локве заграбила лонче воде. Преноћили смо у Церовљанима, у јутарњим сатима спровели су нас у Јасеновац. Ту смо остали негде до половине августа. Лежали смо на земљи једни до других. Свако јутро усташе су одвајале децу од мајки, моја мајка и њене две снаје, скупа смо били, по наиласку усташа криле су нас са оним што смо се ноћу покривали и то је трајало неко време. Сваки дан су нас скривале и тако смо остали неодвојени од мајки. Хране није било, само смо један дан добили скуван пасуљ без икаквог прилога и запршке... Усташе стражари

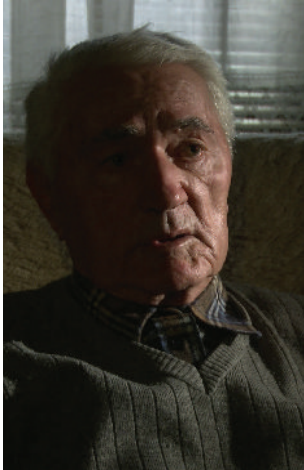
дозволили су хрватским женама да са спољне стране жице логора приђу са хлебом, покажу хлеб, а логорашице су давале веома вредне ствари за пола хлеба. Моја тетка једног дана за пола хлеба дала је везен прекривач кревета звани плаит, а други пут везене пешкире велике. Са тим парчадима хлеба продужили смо дане живота. Мајка је у торби имала мало кукурузног брашна и соли које смо стављали на длан или лизали као јагањци.

Сестра Зорка је била млађа и нежнија од мене, није могла издржати, умрла је мајци на рукама, да ли у Јасеновцу или у Брочицама. Половином августа преместили су нас из Јасеновца у логор Брочице, после десет дана у Новску. Из Новске после 4–5 дана одведени смо у једно село код Банове Јаруге, ту смо распоређени код једне хрватске породице која је имала два сина у домобранској војсци. Мајка и тетка Перса су свако јутро са мало хлеба и сланине одлазиле у поље да раде. По неколико дана их нисам видео јер су рано одлазиле, увече се враћале, а ја сам рано заспао. Лоше су нас хранили, највише качамак—жганци са млеком.

Крајем 1943. уз помоћ славонских НОО, вратили смо се у наше село, у пусто Међувође. Све до половине 1944. године били смо прогнани од усташа и черкеза. Правили смо земунице ради скривања, али и бежали опет у Козару.

РАЈКО МИЛИЋ

Брекиња, Козарска Дубица

Ово пишем са честим прекидима и погледима у небо ка Свемоћном са питањем да ли је видео наше муке и страдања. Ово пишем о деци која још нису знала да изговоре ни једну најлепшу и најтоплију реч *мама*. Ово пишем о деци која су умирала у збеговима и логорима, а да нису знала ни своје име и презиме. Ово пишем о деци која су тек почела писати и читати велика штампана слова из буквара, а нису стигла да их све науче, напишу и прочитају. Пишем о деци која су по дубоком снегу и цичи зими, када је и дрвеће пуцало од хладноће, морала да напуштају своје домове и беже у шуме тражећи спаса за голи живот. Ово пишем о деци чија су лица умивана горким мајчиним сузама и чији је глас занемео, а очи проговориле. Ово пишем о деци чију су крв испијали ројеви ваши, деци која су умирала од глади, дизентерије и пегавог тифуса далеко од своје куће...

Ово пишем о нама...

Били смо деца која су својим очима гледала умирање око себе и којој су шуме и логори постали животном окружење. Ми смо били деца која су насилно отимана од мајки и одвођена у непознато, често без повратка. Били смо деца којој су неки зли људи отимали животни простор да би га поклонили својој деци. Ми смо били деца чијим су животом господариле људске сподобе без здрава разума и било какве савести... Децу и народ убијали су и хладним и ватреним оружјем, из гротла топовских цеви бљувале су гранате сејући страх, панику и смрт по селима Козаре. Избезумљени смо бежали са једног краја на други, остављајући рањене без помоћи и погинуле без сахране, спасавајући своје животе...

О Боже свемоћни, што бар децу ниси спасавао? Зашто си им дозвољавао да одузимају деци право на живот?

РАНКО БУЈИЋ

Црквени Бок, Стрмен

Рат сам дочекао у Црквеном Боку, Стремену, са родитељима Драгомиром и Аном и браћом Рајком и Браниславом. У октобру 1942. отјерани смо у логор Јасеновац, а потом и у логор Стара Градишка. Почетак одвођења био је стравичан. Гледамо како мајку муче и туку до несвести, а потом она гледа како нама стављају нож под врат. Није одала оца по цену да нас све убију. Доћи до логора значило је прећи дуг пут, па скелом преко реке Саве, а потом изнурени у логор Јасеновац... Ми смо у логору III Ц. Уз нас,

жицом одвојени живи скелети који се сами укопавају у влажну земљу. Пружају руке да им дамо нешто од хране коју два пута дневно добијамо, припремљену као за свиње. На нашем простору само деца, мајке и баке... Свакодневно пролазе у свечаној усташкој униформи, старији усташа са два дечака од 8 до 10 година. Дечаци имају исту униформу, усташка капа, одело, опасач, чизме...

Једног дана постројавају све и прозивају... кад смо ми прозвани, усташа рече гневно мајци: „Мајку ти српску, склањај ми се с очију“... Следио је утовар у марвене вагоне. Возили смо се три дана уз непрекидно застајање, кочење, чукање од којих смо летели по вагону. Падала је киша, а мајка је кашиком кроз решетку скупљала воду и прво нама деци квасила уста. Предах у вожњи и наизглед спас било је прво отварање вагона у Железничкој станици Сисак. Видео сам мноштво људи. Нешто мање деце је издвојено... окупљени људи дали су нам воде и хлеба. Вагони се затворише... до Железничке станице Новска... истовар, а потом у колону ка логору Стара Градишка... морали смо пешице прећи 11–12 километара. Мајка је најмлађег брата (у петој години) носила на раменима. Тко је заостао, није стигао у зидине логора. Те зидине за мене су биле до неба. У великој пространој згради, као у „дворцу“ било ми је боље.

Ниси на киши, а спаваш на слами. Излазак из логора, омогућила је, по нашем сазнању, немачка команда.

Често сам сањао и никад заборавио ужасни 16. октобар 1943, кад нам је сва имовина спаљена... Непрегледни високи пламен од сена и дрвених кућа. Само је остало оно што је било на нама... Мислио сам да је мајка изгорела... Рат смо преживели захваљујући добрим људима, прије свега Галовић Петру и Емици, обртницима-шнајдерима из Загреба и породици Срете Остојића, угледног и богатог сељака из Бјелог Брда, који су нас 1944. удомили и хранили.

Повремено погледам фотографију ђака Основне школе Стремен из јуна 1942. године. Не знам ко је све преживео...

НОВАК ДУКИЋ

Горња Омарска, Приједор

Призори за вечну тугу... заробљени народ у збијењу на Козари усташе и Немци гонили су према Старој Градишци. Моји родитељи, и нас четворо деце, смо били међу народом. Ударали су нас кундацима да се брже крећемо. Отац је реаговао на такво њихово понашање. Усташа је њега извукао из колоне и стрељао поред пута. Гонили су нас даље и по преласку Саве у Старој Градишци гонили су нас у логор Јасеновац. Нас децу су одузели од мајке и раздвојили по годинама старости. Никад се више нисмо видели у логору. На стравичан и свиреп начин су убијали логораше, а нас терали да то гледамо.

Пуно нас деце су преко Загреба сточним вагоном транспортовали у дечји логор Јастребарско. Смештени смо у неки дворац, а бригу о деци водиле су часне сестре... училе су нас да се молимо на католички начин, мушку децу облачиле у мале усташке униформе... Хрватске породице су усвајале децу са новим именом... Свако јутро пред дворац су долазила запрежна кола да купе умрлу децу. Једне ноћи партизани су ослободили логор Јастребарско. У поткозарским селима се прочуло да у Јастребарском има живе деце са Козаре. Из мог села су дошле две мајке да нађу своју децу, али, на жалост нису их нашле. Препознале су мене и дозвољено им је да ме преузму и врате у моје родно село Горњу Омарску, општина Приједор.

ОСТОЈА СЛИЈЕПЧЕВИЋ

Турјак, Босанска Градишка

Рођен сам 12. августа 1933. у селу Турјаку под Козаром, код Босанске Градишке. До тог црног дана 10. јуна 1942. године живео сам срећно са породицом. Родитељи су прво добили Богдана, који је умро па се родила сестра Даница. Она је три године старија од мене. Ја сам био треће дете, а после мене се родио брат Микајло 1935. године. Већ 1939. на свет је дошла сестра Смиљка... И те 1942. мајка је била у блаженом стању. Само што се није породила... Усташе су сурово поступале са нама. У страху, гладни, у неверици шта нам се дешава, дошли смо до Босанске Градишке. Застали смо на мосту који и данас постоји. Ту су колону скренули са цесте, усмеравајући ка Старој Градишки. Као овце у тор смо улазили у тај објекат... Пошто смо дошли у другој половини колоне, тешко смо нашли место. Мајка је села код неких врата. Ми смо се окупили око ње. Уморни, гладни и жедни... Тек тада сам приметио да нема ниједног мушкарца. Само жене и деца. Нисам знао, а нисам ни приметио кад су мој отац и стричеви одвојени. Да ли су у уласку ухапшени? Уопште нисам знао. Остали смо још неко време ту, а онда су нас покупили и одвели у Јасеновац... дуго смо чекали да уђемо у део који је ограђен бодљикавом жицом. Изненада, усташе су одлучиле да нас који смо преостали, одведу у село Млаку... Једно вече, кад се већ смркло, није било Данице. Тада је имала само 11 година... Ноћ, а Данице нема. Мајка ћути. Ја не смем да питам. Сестра није дошла ни сутра, ни прекосутра. Остали смо Микајло, Смиља и ја... Био је већ месец јул... Сви смо кренули. Стоја са великим стомаком је кренула за нама, али јој нису дали даље. Изненада се појавило много запрежних кола. Ја сам помогао моме брату Микајлу и сестри Смиљи... Натоварени као бундеве ишли смо у непознатом правцу, у сточне вагоне... Не знам где се налазим.

Не видим да је то станица. Или неки слепи колосек. Изненада, врата вагона су се отворила. Казали су нам да излазимо напоље... Ја сам изашао међу првима. Микајло ми је додао Смиљу, па онда сам и њега спустио... Држао сам сестру за десну руку. Микајло се држао за моју ногавицу... У једном тренутку нам је пришла једна госпођа. После пар минута се вратила са једном девојком. Носиле су неки тањир прекривен крпом. Из торбе је извукла неку хаљиницу. Остоји из наручја је узела Смиљу и однела је до чесме. Умила је и зачешљала. Смиља је имала таласасту косу. Па баш је лепо изгледала када је зачешљана. Скинула је све са ње, али је није купала, већ је очистила. Тек онда јој је обукла ту лепу хаљину. Сећам се, та хаљина је била црвена и имала је беле туфне. То никада нећу моћи да заборавим. Имала је и крагну. А од струка на доле изгледала је као балетске хаљине. Ширила се... Гледао сам како моју сестру носи у наручју. У том моменту то је било најлепше дете које постоји. Била је чиста, лепа хаљиница. То ми је било задње виђење. Никада више нисам видео сестру Смиљу. Сузе ни данас не могу да задржим. Гомила света око мене, а ја остао са братом који је био болестан...

Били смо сами онако у гомили још неколико сати. Када су те жене узеле ко им се свиђао, нас преосталу децу су водили негде... Прошли смо неку капију и ушли и неко двориште. Хранили смо се у некој великој хали, која се налазила у приземљу... Пролазили су дани у страху. Микајло је био болешљив... Једног дана, пришла ми је жена у белом мантилу, са црном косом... Видео сам у њеним очима да је добра, топла жена. Повела је мене и Микајла до самог излаза... Отишла је. Одвела ми је брата. Остао сам сам и тужан. Без игде икога свог на свету. Од тог дана живео сам у духу свог имена—ОСТО(ЈА).

Сведочанство преузето из рукописа *ОСТО(ЈА)*, Миленка Ковачевића,
архива Удружења Јасеновац

ДУШАН АЛЕКСИЋ

Горњи Јеловац, Приједор

Рођен сам у селу Горњи Јеловац, општина Приједор, 15. априла 1936. године. До своје пете године живео сам у породици без икаквих проблема. Те 1941. године Њемачка је окупирала моју земљу и више није било мира ни слободе. Она је створила Независну Државу Хрватску која ће за нас Србе бити страшна трагедија и наше нестајање. Настанком ове зликовачке државе, моја родна кућа је 1941. запаљена, а ми смо морали да се склањамо и бјежимо дубоко у шуму. Средином 1942. године морали смо побјећи дубоко у планину Козару. У збијегу смо остали три недеље, а онда су Нијемци заробили моју породицу и мене, и предали нас усташама. За нас Србе то је био крај спашавања. Више се није могло ничему надати, већ само смрти.

Усташе су нас 6. јула 1942. два дана тјерале пјешнице око четрдесет километара из Козаре у логор Јасеновац. Тукле су заробљени народ кундацима, ногама и шамарали. Они који нису могли због болести или старости ићи, усташе су их на земљи жестоко ударали, дизали и тјерали да иду. Навече касно, 7. јула из села Градина превезени смо скелом преко ријеке Саве и дотјерани у логор Јасеновац. Улазак кроз велику капију у логор Јасеновац остављао је страشان утисак. Поред капије је била висока осматрачница, одакле је надгледан читав логор. На осматрачници су били митраљези са малим бројем усташа. Ту су били и рефлектори. Утјерани смо у једну велику пољану која је била ограђена са 12 струка бодљикаве жице, висине преко два метра и повезана дијагоналном жицом. Кроз жичану ограду није могла ни мачка да се провуче, а камоли дијете или одрасли човјек. Одрасли су схватили да одатле нема ни изласка нити бјега.

Живот у логору је био немогућ. Нема хране, лежи се и борави данима на голој земљи и без икаквог крова над главом. Сунце неиздржљиво и жестоко пече, а нигдје заклона нема. Логорашаи од таквих немогућих услова почињу умирати. Прво умиру мала дјеца и болесне особе. Ко умре само дођу кола и леш баце као цјепанице дрва и некуд их одвозе да закопају или баце у ријеку Саву. Моја два брата, Срето од годину дана и Маријан од три и по године, умрли су у логору Јасеновац. Наш живот и боравак у логору био је, из дана у дан, све трагичнији. Након неколико недеља боравка, једно јутро у логору је био постављен сто са неким службеницима. Пописали су становнике Горњег Јеловца, одвели су нас на станицу и потрпали у сточне вагоне, затворили и закључали врата. Ујутру су отворили вагоне и рекли да је то општина Рајићи. Моја породица и ја смо били смештени у село Боровац код породице Пеина Љиљака. Послије три мјесеца, без знања усташа Марко Драча из нашег села вратио нас је на попаљена огњишта у Горњи Јеловац и тако смо избјегли поновни повратак у логор Јасеновац. За три године у току Другог светског рата, моја породица је изгубила десет својих чланова.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

Недеља, 19. август 2018. године.

Гасим телевизор који је укључен још од раног јутра, и бацам поглед на књиге на полицама изнад телевизора.

Поред много књига које ми се нуде насловима, опремом, садржајем, обимом, посегнем руком за скромно графички опремљеном књигом Душка Томића *Путевима смрти козарачке дјеце*, чији је издавач Национални парк *Козара—Приједор*, штампана 1990. године, и чији ми је садржај одавно познат.

Поглед ми се прво задржао на насловној страни где стоји многим добро позната слика деце, одојчади, уморене у дечјем логору у Сиску 1942. године, коју је снимао Анте Думбовић, учитељ, тадашњи чиновник у логору.

Гледам ту децу и међу њима тражим своју сестру, која је те 1942. године имала 8 месеци. Свако од те деце би могло бити она, али није. Она је преживела Сисак и транспортом *Ц Сисак 10. 10. 1942.* доведена у Загреб са још педесет осморо деце, колико је уписано на прве две странице листе транспорта, које имам у документацији.

*Ој Козаро, стозуба планино,
Видиш ли, селе, све своје гробове?
Можеш ли, муко, све да их пребројиш?*

Одломак из крајишке народне пјесме

Престајем да листам књигу и у мислима се враћам у 1942. годину, на голготу српског народа Поткозарја и моје породице. На напуштање породичног гнезда које су наши преци саградили за себе и своје потомке, и бег у окриље Козаре, планине која им је, по ко зна који пут и у прошлости, пружала уточиште и спасавала голи живот. У збегу у Козари било је преко 80 000 цивила.

Овог пута све је било другачије од очекиваног. Скоро два месеца били смо изложени свакодневном бомбардовању из свих могућих артиљеријских оруђа и авиона војске Независне Државе Хрватске (усташа и домобрана) и војске Немачког Рајха, којима се супротстављао вишеструко бројчано и слабије наоружан партизански одред, да би одбранио своје породице.

Једина заштита су нам била стабла јела иза којих смо се заклањали и импровизоване колибе покривене гранама лишћара. Нас децу су замотавали у покриваче и покривали грањем, да би нас донекле заштитили од распрскавајућих делова граната.

После сваког напада око нас су била разнета тела оних који нису могли да се заштите. Преживели су тражили своје погинуле, које често нису могли да препознају међу раскомаданим телима.

У затишју бомбардовања и битке, припадници козарачког одреда који је бранио народ у збегу накратко би обишли породице са децом, да виде да ли су преживели. Понекад би нам доносили клип кукуруза, незреле шљиве и јабуке, од чега је требало да преживимо. Поново би одлазили на линију одбране, одакле се многи нису више вратили.

Након сламања отпора који су слабо наоружани партизани, наши очеви, старија браћа, стричеви, младићи и девојке чије су породице биле у збегу, пружали непријатељским јединицама, заробљени смо и потерани у логоре. Било је то уочи Петровдана, 11. јула 1942. године, а „чишћење“ Козаре је настављено по наредби незадовољног генерала Штала све до 31. јула 1942. године.

Тих дана, од Козаре до Босанске Дубице и железничке станице Церовљани (око тридесет километара) кретале су се непрегледне колоне заробљених жена, деце и мушкараца који су се придружили својим породицама.

Према немачким проценама, у Козари је погинуло и приликом претраживања терена убијено преко 10 000 цивила. Успут су убијани сви они који

су се издвојили или заостајали у колонама. Током офанзиве на Козари је заробљено и отерано у логоре 68 600 цивила, међу којима је било 24 000 деце.

Млађу децу су носиле мајке, а ми „старији“ (четири-пет година) ишли смо пешице, боси. Подшивене приглавке у којима смо пошли од куће, давно смо подерали. Ноге су нам биле раскрвављене, било од повреда идући козарским врлетима, или од оштре камене калдрме и туцаника, идући од Козаре дуж дубичке цесте до железничке станице Церовљани.

*Ој Јоване, мили брате,
Ето теби мајке моје,
Кад ми падне, подигни је,
Кад оголи, одени је,
Кад огладни, нахрани је.*

Обраћање Јовану Крститељу из песме Крајишких Срба

На железничкој станици Церовљани прво су издвојени одрасли, радно способни мушкарци, жене без деце и девојке и теретним вагонима транспортовани у првих неколико дана, у нама непознатом правцу. Затим је почео транспорт преосталих заробљеника, жена, деце и старијих мушкараца. Транспорт је обављан затвореним сточним вагонима, уз честа дуга стајања на споредним колосецима. Били смо без хране, воде. Чуо се само плач деце и дозивање. До Јасеновца који је удаљен од Церовљана једва двадесетак километара, путовали смо неколико дана. У вагонима су многи умирали од раније задобијених рана, глади и жеђи и недостатка ваздуха—највише деца.

У Јасеновцу смо избачени из вагона и утерани у ограђени део логора, на отворен простор који је већ био пун раније пристиглих логораша. Није се могло наћи место где да се седне или легне. Данима смо ту остали, на простору где није било ни корења траве да се поједе. Из логора су свакодневно негде одвођене веће групе логораша и тада је логор остајао полупразан. Следећих дана, довођењем нових логораша, поново би логор био напуњен. То се често понављало. Старији су знали да их одводе на губилиште у Градину.

Након месец и по дана, већу групу жена и деце, међу којима и моју мајку са нас троје деце, укрцали су у сточне вагоне и поново повезли у непознато. Путовали смо неколико дана, опет без хране и воде, уз честа успутна стајања, где су вагоне пунили новим заробљеницима. Тако смо се нашли у Грубишном Пољу, где су нас сместили у прихватни логор на сточној пијаци. Одатле су логораше распоређивали по домаћинствима околних села, као радну снагу која је требало да обере кукурузе и винограде и прикупи храну за стоку.

Моју мајку са троје мале деце и неколико сличних породица није хтео нико да прими, те смо у том логору остали све док нас старешина локалне власти није принудно сместио код једне мађарске породице у Великој Дапчевици. Недавно сам сазнао да је то била породица Тот. Нисмо им били добродошли. Нису нас примили у кућу, већ у једну напуштену просторију где је била пекара за хлеб. Мајка је за мене и сестру Драгану, стару три године, направила лежај са леве и десне стране пећи, а она је, са најмлађом сестром (осам месеци) лежала на земљи, испред пећи. Толико је и било простора.

Мајка је радила пољске послове и бринула о чувању и храњењу стоке. Када је музла краве, ако ту није било газдарице, попили бисмо мало млека. Јели смо остатке хране, преостале после оброка те породице. Пре нас смо морали да нахранимо и њиховог пса.

Једне вечери, локална партизанска јединица је извршила напад на Грубишно Поље. Пошто су покупили неопходан плен, жито, запрежне животиње и потребне намирнице, повукли су се у шуму, а ми смо остали на милост и немилост локалним усташама, који су, у знак одмазде, побили локално српско становништво за које су сумњали да сарађују са партизанима. Тако је побијена и породица Вудраг, у чијем дворишту је у том тренутку моја мајка појила стоку на бунару. Били смо заједно са мајком и та слика убијених, међу којима је било и деце, и данас ми је у свежем сећању. Нас избеглице су поштедели, вероватно зато што смо ту били по налогу виших власти.

*Мушкарце из осумњичених породица
па чак иако се ради о читавим племенима
треба без изузетка стријељати.
Децу стријељаних бандита треба одузети
њиховим мајкама и смјестити у њемачке провинције,
како их не би одгајали у мржњи према Нијемцима.
Мајке ћемо послати у концентрационе логоре.*

Хајнрих Химлер, 25. маја 1942.

Кроз неколико дана усташе су поново дошле у село Велика Дапчевица и све српске породице, као и нас, који смо били распоређени по кућама, истерали и уз пратњу дотерали на железничку станицу у Бастајима, а одатле сточним вагонима поново вратили у логор. Овог пута био је то логор у Сиску.

Зна се да је то био немачко-ушташки логор, у коме су Немци одвајали радно способне логораше, углавном жене (јер мушкараца скоро да није ни било) и депортовали их на рад за потребе Немачког Рајха. Децу и радно неспособне препустили су ушташким властима.

Мене и моје две млађе сестре (Драгану, стару 3 године и Здравку, стару осам месеци), као и сву другу децу, одузели су од мајки и сместили у посебне објекте—логоре за децу.

Услови у којима су боравила деца многим су познати, посебно нама преживелим логорашима. Били су то објекти за умирање, а не за опоравак деце. И деца су свакодневно умирала. Доказ томе је 2000 деце, која су сахрањена поред сисачког гробља Викторовац. У Сиску је умрло свако треће дете из тог логора.

Одвајањем од мајки, у логорима нас је прво посетила глад и жеђ, а затим све болести које је медицинска наука до тада забележила, на свако дете по више болести. Деца нису лечена, шта више, у сећањима и изјавама преживелих, наводе се случајеви намерног „вакцинисања“ деце зараженим серумима.

На крају је неминовно долазила смрт, која је свакодневно односила по неколико десетина деце, прво најмлађе, а онда више није бирала. Умирала су и млађа и старија деца.

*Тебе мајка у гори родила,
у горици, под високом јелом.
У буков те листак повијала,
пчелица те медом запитала.*

Одломак из крајишке народне успаванке

Нисам знао шта се дешава. Једног дана појавиле су се неке жене и људи који су нас почели скупљати. Оне који нису могли ходати су носили, остали су ишли за њима. Давали су нам нешто хране, воде. Умивали су нас. Поново смо се нашли у вагонима, овог пута са особљем које је бринуло о нама. Били су то хуманитарци Диане Будисављевић.

Тада нисам знао да смо довезени у Загреб. Истоварили су нас из вагона поред којих је било пуно деце. Нека су лежала на земљи као да спавају. Око неке је било окупљено по неколико жена и мушкараца. Неку децу су издвојену у групе некуд одводили.

Најмлађу сестру су још у Сиску некуд однели и од тада је више никад нисам видео. Стојим поред сестре Драгане и бринем да нас не раставе. Једва је ходала. На глави је имала велику рану, крв се слепила са косом, није било никаквог завоја. Не знам где је повређена, највероватније приликом избацивања деце из вагона.

Већа деца су некако силазила низ високе степенице сточних вагона. За мању би се обично у вагон попео један или двојица усташа и гурали би или избацивали децу. За час би се испред излаза из вагона направила гомила деце, једна преко других. У таквим приликама многа деца су повређивана ударањем о железничке прагове, степеништа вагона или камене насипе пруге.

У Загребу су нас сместили у једну велику зграду која је била пуна деце. Чак је и двориште зграде било пуно. Много година касније сам сазнао да је то била зграда у којој је пре рата био *Дом за глухонијему дјецу*. Та установа и данас служи тој намени. Неколико посета тој установи освежило ми је сећање на боравак у тој згради.

Пре неколико година, ми, бивша деца логораши, који смо 1942. године били у тој установи, у разговору са професорима те установе, рекли смо им да је 1942. године кроз тај Завод, према изјави тадашњег управитеља, професора Људевита Шафарића, прошло најмање 13 000 (деце), од пет-шест до четрнаест година старости. Она мања дечица, од колевке до пет-шест година старости, упућивана су на Јосиповац, код лекарке Олге Бошњаковић... Штета што је та добра жена умрла, она је могла много тога свједочити... Наши саговорници, професори у том Заводу, нису ништа знали о томе шта се 1942. године дешавало у том Заводу...

Не сећам се када и како сам из отишао из Завода за глухонијеме. Знам само да сам се једног дана нашао са сестром и много друге деце у Гудовцу. Били смо опет у једној великој згради—касарни или школи, са прозорима који су били ниско постављени тако да сам кроз њих могао да гледам.

Почели су да долазе неки људи и жене и одводили су децу. На крају нас је остало врло мало. Објашњење за то сам много година касније пронашао у транспортној листи којом смо из Грубишног Поља дошли у Сисак заједно са славонском децом. Тријажом у Заводу за глухонијеме сва та деца са те листе су враћена у Гудовац, јер се претпостављало да су сва из славонских крајева. Превидело се да је међу том децом један део козарачке деце, која су из славонских села дотерана у Сисак, а одатле у Загреб. Разумљиво да су у Гудовцу родитељи тражили и одводили кући своју децу, тако да смо остали само ми, козарачка деца коју није имао ко да преузме. Када су то увидели, пребацили су нас у Бјеловар и сместили у једно прихватилиште—могуће да је то била и нека болница. Ја сам био у приземљу, у једној просторији са још једанаест дечака. Знао сам да ми је ту и сестра, на спрату, у једној соби са неколико кревета у којима су лежале неке жене. Кад год сам отишао да је погледам, само је спавала. Рана на глави јој није била у завојима. Мени је изгледало страшно.

Овде завршавам причу о даљој судбини мојој и моје сестре која је ускоро преминула.

Нека су сретна дјетињства ваша.

Наше не бијаше.

*Нека вам пршти радост,
ко сребрене капи врла.*

*Хтијења наша, жеље су ваше,
Да се не понови 1942.*

Текст на спомен-плочи бившег Соколског дома у Сиску

Поново се из сећања враћам у садашњост и настављам да листам књигу *Путевима смрти козарачке дјеце*.

Пажњу ми скреће текст о Гробљанској парцели 142, на гробљу Мирогој: „Овдје је сахрањено неколико стотина дјеце са Козаре“. У монографији Мирогојског гробља стоји да је ту сахрањено између три и четири стотине дјеце Козаре и Поткозарја. Довожена су ту и сахрањивана деца која су преминула на железничким колодворима, у кухној болници, дечјој клиници, прихватилишту Јосиповац, дворани *Светог Јеронима*...

По први пут, 17. јануара 1986. године, тадашњи директор градских гробаља Загреб саопштава аутору књиге Душку Томићу да у архиви гробља постоји сачувана грађа о деци сахрањеној у парцели број 142, за коју се до тада нико није интересовао.

Прва мисао која ми је пала на памет била је кога ћу од ове деце која су ишла у колони смрти и путевима до Старе Градишке, Јасеновца, Сиска, Млаке и Јастребарског, до Загреба, наћи у картонима мртвих и „разгледницама“ смрти у гробницама парцеле 142.

Колико је деце те 1942. године, у организацији Диане Будисављевић, из више логора стигло у Загреб и прошло кроз установу Завода за глухонијему децу. Били смо у прилици да чујемо различите податке, од 7 до 12 хиљада. Доктор Људевит Шафарић, управник Завода 1942. године, у својој изјави Душку Томићу потврдио је да је водио дневник (који је уништио?) и да је његова процена да је кроз Завод прошло најмање 13 хиљада деце, од колевке до 14 година старости. Сва мања деца су упућивана у Јосиповац. Здрављу и одраслију децу преузимали су Немци и одводили са собом. Остала јача и способнија деца су *колонизована*, многу децу су усвојиле породице из Загреба. Једно од те деце је и сам усвојио и дао јој име Инга. Тврди да је Инги, када је одрасла, саопштио њену судбину, али није био спреман да се води разговор са њом.

Тврди да није имао увид у смртност те деце, која, како каже, није била занемарљива. Потврђује да су деца сахрањивана и на другим местима сем на Мирогоју. Он помиње јеврејско гробље, а директор Загребачких гробаља помиње Раков Поток и Доторшћину. Нико до данас није обишао та гробља и покушао наћи забелешке о томе.

Душко Томић тврди да је евиденција сахрањене деце у Мирогоју вођена уредно, са подацима где је дете било смештено, од које болести и када је преминуло, када и где је сахрањено. На „разгледницама“ стоји печат *Хрватске Православне Парохије*, што значи да су умрла деца евидентирана и у тој новооснованој Хрватској православној цркви. Непобитно је утврдио да је, на основу „спискова мртвих“, на загребачком гробљу Мирогој „међу славонском, банијском, личком и кордунашком децом покопано и 862 козарачке деце— сви на 142. парцели“. Међу њима је покопана и Драгица Кончар, народни херој. Понављам: „покопано је и 862 козарачке деце“—на основу чега разумем да овде нису урачуната и покопана славонска, банијска, личка и кордунашка деца—да ли је тако?

Душко Томић у другом делу књиге даје преглед места где су деца са Козаре умрла у Загребу 1942. године:

- Градска болница за заразне болести—338
- Дјечије прихватилиште *Јосиповац*—353
- Завод за одгој глухонијеме дјеце — 86
- Дјечије прихватилиште дома Хрватских учитељица—34
- Дјечија клиника—18
- Закладна болница *Ребро*—10
- Болница *Сестара милосрдница* Виноградска—3
- Зубна клиника—2
- Клиника за ухо, грло и нос—1
- ТБЦ одјел Државне болнице—1
- Деца умрла у транспорту (Раскужна постаја)—8
- Деца умрла код усвојитеља—8

Укупно 862 деце

У попису који даје Душко Томић констатује се да је у дечјем прихватилишту Јосиповац умрло 353 деце. У копији списка покојника који је рађен у овом прихватилишту, располажем са једном страницом где су уписана преминула деца од редног броја 1046 до 1053. Последње је уписано женско дете 1472-217 Ц старо 7-8 месеци, преминуло 23. 10. 1942. године у 21 час, сахрањено 25. 10. 1942. године у 17 часова. Страница списка умрлих коју имам није последња, те како онда разумети податак о томе да је у Јосиповцу умрло 353 деце, а на страници у списку, који није коначан, уписано је 1053 деце. На тој страници је уписано осморо деце, и сва су умрла 23. 10. 1942. године. Последња је уписана моја сестра.

Све претходно изнето подстакло ме је да се после 74 године почнем конкретније бавити судбином моје породице, сестара, оца, стричева и других несталих из четири куће мојих Чекића, који потичу од једног претка. Од укупно 54 члана настрадало је 27, од којих дванаесторо деце. У Музеју жртва геноцида у Београду сам наишао на предусретљивост и омогућено ми је да прегледам архивску грађу коју су они имали, а која се односи на настрадале. Свих седамдесет и више година живео сам у уверењу да је моја сестра Здравка, која је 1942. године имала само осам месеци и која је из логора Сисак доведена у Загреб, преживела, и да је у Загребу или околним местима дата на усвојење некој породици, што је био чест случај, нарочито са мањом децом. Пронашао сам и транспортну листу деце која су из Грубишног Поља допремљена у Сисак, а из Сиска у Загреб, личне картоне и још неке спискове на којима су били уписани неки од мојих сродника.

Из Државног архива у Загребу 17. маја 2013. године такође сам добио копије картона, „разгледнице“ (смртовнице за непознато женско дијете) и страницу списка преминуле деце у прихватилишту Јосиповац у Загребу. На картонима и транспортној листи били су уписани сви подаци детета и родитеља, док у „разгледници“ и списку умрле деце није било личних података.

Мозаик је склопљен када сам упоредио број са личног картона и транспортне листе за моју сестру Здравку Чекић (1472-217 Ц) са бројем који је уписан у „разгледници“ и списку преминуле деце у прихватилишту Јосиповац, где није било уписано име и презиме детета, већ само „непознато женско дијете 1472-217 Ц“ старо 7-8 месеци, дан смрти 23. 10. 1942. године у 21 час и дан и

сат укопа, 25. 10. 1942. у 17 часова. Разгледач мртваца, др Александер Пејчић—дечји дом Јосиповац.

У књизи Душка Томића, у списку умрле деце у дому Јосиповац, која су сахрањена на гробљу у Мирогоју, на страни 171 под редним бројем 258, такође је уписано женско дете број 1472-217 Ц, старо 7-8 месеци, умрло 23. 10. 1942. године у 21 час и покопано 25. 10. 1942. у 17 часова. Овим је све објашњено.

У мојој документацији имам 3 картона сестре Здравке, на којима се налазе сви лични и породични подаци. Разликују се у неким детаљима, на које указујем:

Први картон је писан на унапред штампаном обрасцу, читким рукописом и мастилом, без броја, и садржи све личне податке и констатацију да је дете упућено из Сиска у Јосиповац—Загреб.

Prezime i ime: ⁺ Lekić ²¹⁷ Zdravka

Rođeno: 1942. u: Slabinji

Obćina: B. Kostjani kot.: B. Novi vjera:

Ime otca: Miro majke: Jera rođ.:

Tko i odkuda doveo diete: iz Siska na Josipovac

Gdje i kada smješteno: Umrle 23. X. 42. Jop.

Други картон је на штампаном обрасцу, попуњен писаћом машином, највероватније у Сиску. Поред личних података и података о родитељима и месту рођења, картон садржи број под којим је дете евидентирано, 1472, и број транспорта 217 Ц за Загреб, као и констатацију да је „колониран по каритасу Надбискупије загребачке“.

499 Broj: 1472/217c

Prezime i ime: Čekić Zdravka

Vjera: Starost: 8 mј

Rodno mjesto-opć.-kotar: Slabinja-B. Kostajnica
B. Novi

Roditelji: otac Mirko majka Deva

Braća:

Dan dolazka u zavod: 11.X.1942

Od kuda je došao: Grubišno polje

Promjene: (7) 23.X.1942

Izašao iz zavoda:

Kamo:

Koloniziran po „Karitas“ Nadb. Zagrebačke

IZAVNI ARHIV U ZAGREBU

Споменница—Удружење логораша Јасеновац

Технички број	ИМЕ, ПРЕЗИМЕ и бише занимање пошолца (ако је дете, јоште име, презиме и занимање родитеља)	Доба	Вјеројасан или стаји (ако је смртно, тако истажа)	Родно мјесто и селица	Нодјелно мјесто и селица	Мјесто обитаванја улица и број	Врста болести	Дан и сат смрти	Дан, сат и најин погреб	Тко је болестника лечио	ОПАЗКА
1046	Ђанко дијете, без презиме бр. 1386 мена и родитељи и транспорта дјеча	8 7	?	?	?	Држићева Јурићева Момчићева 47.	Пневмонија	23/1/42. 42. ~ 9/2	25/1/42. 42. ~ 10/2	Јурићева Момчићева	Презентација на гробу Момчићева
1047	Ђанко дијете бр. 347	5 7	?	?	?	"	Пневмонија	23/1/42. 42. ~ 11/2	25/1/42. 42. ~ 11/2	"	"
1048	Јубина Бабич бр. 1163	5 7	?	?	?	"	Дисентерија	23/1/42. 42. ~ 15/2	25/1/42. 42. ~ 15/2	"	"
1049	Ђанко дијете бр. 1343	1 год.	?	?	?	"	"	23/1/42. 42. ~ 16/2	25/1/42. 42. ~ 17/2	"	"
1050	Ђанко дијете бр. 1313	1 год.	?	?	?	"	"	23/1/42. 42. ~ 17/2	25/1/42. 42. ~ 17/2	"	"
1051	Ана Бабич бр. 906	2 год.	?	?	?	"	Пневмонија	23/1/42. 42. ~ 20/2	25/1/42. 42. ~ 17/2	"	"
1052	Мило дијете бр. 1169	3 год.	?	?	?	"	Дисентерија	23/1/42. 42. ~ 23/2	25/1/42. 42. ~ 17/2	"	"
* 1053	Ђанко дијете бр. 1172.-2720	7-8 мјес.	?	?	?	"	"	23/1/42. 42. ~ 21/2	25/1/42. 42. ~ 17/2	"	"

Војна пијарница Одр. бр. 68

Образац А.

RAZGLEDNICA

D. Jelic Alexander u Zagrebu.

Razgledač mrtvacu

A. Pitanja koja se tiču svakog mrtvacu	
1	Prezime i ime pokojnika, a kod male djece i roditelja <i>V. Jarmato sjenko djet.</i> <i>br 1472-2170</i>
2	Vjeroispoviest <i>?</i>
3	Za pokojnika s vlastitim prirodom zvanje ili zanimanje te svojstvo u kojem se osoba bavila tim zanimanjem <i>/</i>
4	Ako pokojnik nije imao vlastitog prirada, zvanje ili zanimanje onoga, koji ga je uzdržavao, i svojstvo u kojem se bavi svojim zanimanjem <i>/</i>
5	Posljednje stalno boravište pokojnika (mjesto, občina, kotar, kod većih mjesta ulica i kućni broj) <i>Bratje Dom Jarmovac</i> <i>Mosinski trg 44</i>
6	Rodno mjesto <i>92.</i>
6a	Zavičajna občina <i>92.</i>
7	Dan rođenja (Ako ovi podatci nisu poznati, ima se kod djeteta izpod jednog mjeseca upisati broj navršениh dana kod djeteta izpod dvije godine broj navršениh mjeseci, a za starijeg pokojnika broj navršениh godina). <i>7.8 mjeseci</i>
8	Obiteljsko stanje (da li je oženjen, neoženjen, udovac, zakonito razstavljen ili udata, neudata, udovica, zakonito razstavljena, kod djece do 6god. i mrtvorodene zakonito ili nezakonito) <i>/</i>
9	Spol <i>muško djet.</i>
10	Materinski jezik <i>/</i>
11	Mjesto smrti, (ulica i kućni broj. Ako je umro izvan Zagreba, mjesto, občina, kotar). <i>Bratje Dom Jarmovac</i> <i>Mosinski trg 44</i>
12	Dan i sat smrti <i>23. I. 42. 216</i>
13	Dan i sat pokopa <i>25. I. 1942. u 17^h</i>
14	Uzrok smrti (prema imeniku uzroka smrti. U slučaju silovite smrti treba uz oznaku „samoubojstvo“, „ubojstvo“ ili „nezgoda“ potanko navesti način i sredstvo, a po mogućnosti i uzrok) <i>Disenterije</i>
15	Ime liječnika, koji je liječio pokojnika <i>Dr. Miller</i>
B. Pitanja, koja se tiču samo oženjenih (udatih)	
16	a) Koje je godine sklopljen brak, koji je razrišen smrću pokojnika, kojega se tiču podatci pod A.
	b) Koliko je u tom braku rođeno djece (i mrtvorodene)
	c) Koliko je od te djece još na životu
	d) Koliko je godina pokojnikovoj ženoj ženil ili pokojničinom životu mužu. <i>Prevoz, lic i ukop u grad. groblje</i>
C. Napomene za posebne slučajeve	
17	a) Je li pokojnik umro u kojem javnom zavodu, i to u kojem ili je mrtvo tijelo nađeno.
	b) Treba li zdravstveno-redarstvenih mjera ili treba izvršiti sudbeno-lječnički izvid
U ZAGREBU, dne <i>24. I.</i> 194 <i>2.</i> Razgledač mrtvacu: <i>D. Jelic</i>	

617
M
M

16

9/12/42

Анализирајући у овом тексту само један случај „несталог детета“, дошао сам до закључка да би заинтересован историчар или установа која се бави истраживањима страдања српског народа током Другог светског рата, на основу расположиве грађе, иако је од тада прошло 76 година, могла да да одговор на бројна питања:

- Колико је Диана Будисављевић са својим сарадницима спасила и извела деце из усташких логора, колико је од те деце преминуло у скоро 40 загребачких прихватилишта и где су и на којим гробљима сахрањена. За сада знамо само за децу која су сахрањена на гробљу Мирогој. Не рачунам децу која су сахрањена у Сиску и Јастребарском, јер су она преминула пре него што је Диана почела своју акцију спасавања деце;
- Преиспитати зашто Душко Томић у својој књизи, дајући преглед деце која су преминула у загребачким прихватилиштима, констатује да је из Јосиповца на Мирогоју сахрањено 353 деце, а на списку преминулих у Јосиповцу, од којег имам нумерисану једну страну, уписана су преминула деца од редног броја 1046 до 1053, сва стара од 5 месеци до 3 године. Сва су преминула истог дана, 23. 10. 1942. године;
- Ако би се упоредили бројеви са картона деце (који постоје) са бројевима на „разгледницама“ умрле безимене деце, дошло би се до података ко су та преминула деца, имена родитеља и места рођења. Таквих је у Мирогоју сахрањено 545;
- Да ли је неко обишао друга загребачка гробља, погледао њихове архиве из 1942. године и покушао да утврди да ли је и колико деце сахрањено на тим гробљима (Раков поток, Јеврејско гробље, Доторшћина и друга);
- Да ли је Душко Томић у својој књизи *Путевима смрти козарачке дјеце* евидентирао само децу из Поткозарја, кад у књизи каже да је „На загребачком гробљу Мирогој, међу славонском, банијском, личком и кордунашком децом, покопано и 862 козарачке деце—сви на 142. пољу“.

Бројна су и многа друга питања, која траже одговор, али за то треба више времена и и обимнија истраживања.

Милинко Чекић

		Brižunski		
		196	ulica A. Muslimića 27	7-9.
Čolopović Milica m. g. prof. Teh. fakulteta				
Čubica		+	70	27
Čošić Zdravko		+	1829	89
Čekić Mira		+	1574	97
Čirić Dušanka		+	632	386
Čirić Dušan		+	629	404
Čekić Zdravka		+	1472/2172	489
Čuk Marija		+	1377/3442	511
Čuča Nevenka		+	840	559
Čirić Dušanka			54	661
Čor Marija			30	711

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

СПИСАК ЧЛАНОВА УДРУЖЕЊА

Списак преживелих логораша из логора Независне Државе Хрватске, њихових потомака и поштовалаца жртава који су својим радом у Удружењу у протеклих шездесет година помогли да се не забораве они који нису преживели. За неке од чланова из периода рада Секције, у евиденцији недостају неки подаци.

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Адамовић (Миле) Милица	1948	Небљуси, Доњи Лапац	потомак
Адамовић (Мићо) Илија	1942	Југовци, Приједор	потомак
Адамовић (Никола) Раде	1935	Волар, Приједор	потомак
Адамовић (Раде) Мира	1961	Хетин, Житиште	потомак
Ајановић Џемила	1925	Брчко	логораш
Алавук (Михаило) Љуба	1921	Јасење, Босанска Дубица	логораш
Алавук Милка	1920	Хум	логораш
Алексић рођ.Бркић Анка	1928	Агинци, Босанска Дубица	логораш
Алексић (Вељко) Јованка	1925	Крнети, Босански Александровац	логораш
Алексић (Никола) Душан	1936	Горњи Јеловац, Приједор	логораш
Андрић (Душан) рођ.Ковачевић Десанка	1938	Трновац, Босанска Градишка	логораш
Андрић (Милош) Светислав	1933	Каоци, Србац	логораш
Антић (Недељко) Нада	1957	Јасеновац, Новска	потомак
Антонијевић (Миодраг) Ненад	1969	Београд	поштовалац
Арсенић (Мићо) Десанка	1939	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Ахмедић (Муја) Ахмед	1921	Тузла	логораш
Бабић (Милан) Миодраг	1936	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Бабић (Вид) Гојко	1939	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Бабић (Јован) Милан	1940	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Бабић (Јован) Петар	1941	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Бабић (Миленко) Миодраг	1936	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Бабић (Милош) Десанка	1934	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Бабић (Стево) Миља	1938	Совљак, Босанска Градишка	логораш
Бабић Мирко	1931	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Бадрљички (Душан) рођ.Бјеловук Стоја	1951	Хетин, Житиште	потомак
Бајагић Светлана	1944	Пожаревац	поштовалац
Бајловић (Ђуро) рођ.Миљевић Софија	1935	Лушчани, Хрватска Петриња	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Бајловић (Ђуро) Станка	1984	Сисак	потомак
Бајовић (Тешо) Перса	1937	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Бакић (Ђорђе) Милинко	1935	Јасење, Козарска Дубица	логораш
Бакић (Остоја) рођ.Стојаковић Стана	1942	Диздарлије, Босанска Дубица	логораш
Бакић (Раде) Нада	1942	Велико Набрђе, Ђаково	потомак
Бакић Драгица	1936	Бистрица	логораш
Балабан (Никола) Божо	1938	Бастаји, Дрвар	поштовалац
Балабан (Остоја) Зоран	1975	Нови Сад	потомак
Балабан (Симо) Душан	1928	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Балта (Ђуро) Милка	1938	Мирковци, Босанска Дубица	логораш
Балта (Јово) Марко	1942	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Баруџија Ј. Милан	1929	Скључани, Босанска Дубица	логораш
Басташић (Лука) Милан	1931	Грубишно поље	логораш
Батајић (Милорад) Рајко	1930	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Батар (Петар) Лазар	1927	Јасеновац, Новска	логораш
Батар Петар	1928	Јасеновац, Новска	логораш
Батар рођ.Рајчевић Анђа	1903	Јасеновац, Новска	логораш
Батос (Здравко) Недељко	1949	Честерег, Житиште	потомак
Батос (Коста) Невенка	1929	Кнежица, Босанска Дубица	логораш
Башић (Васо) Јелена	1949	Јасеновац, Новска	потомак
Башић (Глиго) Симо	1927	Раковица, Босанска Дубица	логораш
Башић (Стево) Невенка	1960	Честерег, Житиште	потомак
Безбрадица (Томо) Бранка	1948	Велика Барна, Грубишно поље	потомак
Бера (Раде) рођ.Киш Мирјана	1937	Бабинац, Босанска Дубица	логораш
Берић (Душан) рођ.Грујић Милева	1938	Бабићи, Приједор	логораш
Бига (Саво) Перса	1920	Босанска Дубица	логораш
Бига (Тривун) Босилка	1924	Клековци, Босанска Дубица	логораш
Бигин (Милош) Данило	1932	Суваја, Босанска Дубица	логораш
Бижић (Вукас) Роса	1955	Београд	потомак
Бијелић (Ђука) Бранко	1937	Сјеверовци, Босанска Дубица	логораш
Бијелић (Ђуро) Милош	1955	Двориште, Козарска Дубица	потомак
Билбија (Бранко) Душан	1937	Миска глава, Приједор	потомак
Бистрички Милада	1943	Стара Градишка	логораш
Бишкупић рођ.Шокчевић Зора	1926	Горњи Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Бјелајац (Мирко) Миљка	1937	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Бјелајац (Остоја) Раде	1954	Честерег, Житиште	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Бјелајац (Стево) Рајко	1936	Совљак, Босанска Градишка	логораш
Бјеловук (Марјан) рођ.Сувајац Душанка	1930	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Бјеловук (Пантелија) Миленко	1927	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Бјеловук (Раде) Драгица	1932	Влашковци, Босанска Дубица	логораш
Благојевић (Милан) Марија	1943	Горњи Јеловац, Приједор	потомак
Благојевић (Мића) Милош	1934	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Благојевић (Огњен) Милош	1934	Пуцари, Козарска Дубица	логораш
Благојевић Радиша	1951	Грање, Вишеград	поштовалац
Блашчанин (Милан) Гордана			поштовалац
Богдановић рођ.Катић Ката	1929	Сибоковац, Славонска Пожега	логораш
Богих (Милутин) рођ.Бабић Љубинка	1956	Честерег, Житиште	потомак
Богих (Раде) Душан	1955	Честерег, Житиште	потомак
Богојевић (Јованка) Десанка	1936	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Божичић (Никола) Вукашин	1932	Доња градина, Босанска Дубица	логораш
Бон Бранко	1912		логораш
Бон Милена	1912		логораш
Борбел (Мирко) рођ.Дидић Љиља	1965	Хетин, Житиште	потомак
Борић (Милован) Далибор	1972	Зрењанин	потомак
Борић (Милош) рођ.Боровница Јованка	1927	Јаруге, Приједор	логораш
Борјанић Трива	1935	Совјак, Босанска Градишка	логораш
Борковић (Дане) Милош	1936	Могорић, Госпић	потомак
Боровић (Момчило) Јелена	1979	Голубић, Книн	потомак
Боровић (Никола) Гојко	1934	Голубић, Книн	логораш
Боровић (Никола) Ђуро	1930	Голубић, Книн	логораш
Боровић (Никола) Илија	1940	Голубић, Книн	логораш
Боровић (Никола) Момчило	1937	Голубић, Книн	логораш
Боровница (Милош) Млађо	1928	Јаруге, Приједор	логораш
Боровница (Милош) Петар	1935	Јаруге, Приједор	логораш
Боровница (Тоде) рођ.Анђелић Сава	1908	Горњи гаревци, Приједор	логораш
Босанчић (Никола) рођ.Ђурулија Даница	1923	Млака, Новска	логораш
Босиочић (Бошко) Милан		Побрђани, Босанска Дубица	потомак
Боца (Михајло) Славко	1926	Јоховица, Цазин	логораш
Бошковић (Роса) рођ.Жестић Драгица	1932	Мало двориште, Босанска Дубица	логораш
Бошњак (Драгутин) Милан	1942	Новоселци, Босанска Дубица	потомак
Бошњак (Мићо) Живко	1939	Новоселци, Босанска Дубица	логораш
Бралић (Симеун) Деса	1933	Совјак, Босанска Градишка	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Бронза Дара	1908	Демировац, Босанска Дубица	логораш
Будер (Винко) Иван	1924	Иванец	логораш
Будимир (Марко) Мирко	1920	Хашани, Босанска крупа	логораш
Будић (Ратко) рођ.Савић Славка	1936	Верићи, Приједор	логораш
Бујић (Драгомир) Ранко	1935	Орловац, Грубишно поље	логораш
Буква (Душан) Душан	1931	Комленац, Босанска Дубица	логораш
Буковица Радојка	1929	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Буљандрић рођ.Вулетих Милица	1921	Шеовица, Пакрац	логораш
Бунчић (Марко) Коса	1935	Побрђани, Босанска Дубица	логораш
Буразор (Вујо) Милинко	1936	Мирковац, Босанска Дубица	логораш
Буразор (Љубивоје) Драгоја	1927	Комленац, Босанска Дубица	логораш
Буразор (Мирко) Драгољуб	1940	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Буразор (Раде) Срето	1935	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Буразор Радомир	1947	Међувође, Босанска Дубица	потомак
Бурса (Драгољуб) Раде	1930	Побрђани, Босанска Дубица	логораш
Бурсаћ рођ.Стојановић Сава	1898	Велико Паланчиште, Приједор	логораш
Бухач (Божо) Живко	1932	Јабланац, Новска	логораш
Вајлер (Шандор) Златко	1914	Сушак	логораш
Варгаш рођ.Клајн Манда	1920	Малино, Славонски брод	логораш
Василић (Вујо) Витомир	1939	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Василић (Вујо) Светислав	1930	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Васиљевић рођ.Ножинић Ана	1927	Босанска Костајница	логораш
Васић (Пантелија) рођ.Бјеловук Мара	1932	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Васић рођ.Рељановић Стоја	1938	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Вејновић (Никола) рођ.Смиљанић Мара	1923	Пољана, Жумберак	логораш
Велисављевић (Стана) Лазар	1922	Прогар, Земун	логораш
Веселиновић (Саво) рођ.Гагић Зорка	1938	Јаруге, Приједор	логораш
Видаковић (Ђока) Стево	1952	Јаруге, Приједор	потомак
Видовић (Антун) рођ.Мариновић Винка	1923	Сарајево	логораш
Видовић (Дане) рођ.Мирчета Радојка	1930	Бања Лука	логораш
Видовић (Миле) Предраг	1962	Београд	потомак
Видовић (Остоја) рођ.Голић Душанка	1934	Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Виленица (Михајло) Нада	1935	Старе плавнице, Бјеловар	поштовалац
Вилотијевић (Ђорђе) рођ.Николић Здравка	1931	Побрђани, Босанска Дубица	логораш
Витас (Раде) Милка	1937	Влашковци, Босанска Дубица	логораш
Влаисављевић (Васо) Миле	1949	Церовљани, Босанска Градишка	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Влаисављевић (Ђуро) Милан	1923	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Влаисављевић (Ђуро) Раде	1933	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Влаисављевић (Петар) Живко	1930	Ужице	логораш
Влаисављевић (Стеван) Ђорђе	1930	Уштица, Новска	логораш
Влаисављевић (Стеван) Милош	1935	Уштица, Новска	логораш
Влаисављевић Младен	1927	Уштица, Новска	логораш
Влаисављевић рођ.Божичић Стоја	1932	Уштица, Новска	логораш
Влаисављевић рођ.Папучић Ана	1926	Уштица, Новска	логораш
Влајинић (Душан) рођ.Тривунцић Зорица	1968	Новска	потомак
Влајинић (Ђорђе) Ђорђе	1982	Међа, Житиште	потомак
Влајинић (Ђуро) Ђорђе	1941	Драксенић, Босанска Дубица	логораш
Влајинић (Петар) рођ.Суботић Петра	1909	Босанска Дубица	логораш
Влајинић (Трифко) Слободанка	1947	Међа, Житиште	потомак
Власоњић (Спасоје) рођ.Милошевић Видосава	1932	Ченково, Ђаково	логораш
Војновић (Душан) Душанка	1932	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Војновић (Раде) Богдан	1939	Јабланац, Новска	логораш
Војновић рођ.Суботић Софија	1913	Јабланац, Новска	логораш
Воркапић Видосава	1948		потомак
Вранешевић (Павле) Бранислав	1939		логораш
Врањеш (Перо) Милева	1939	Бистрица, Жепче	логораш
Врачар (Милан) рођ.Вујановић Милосава	1933	Диздарлије, Босанска Дубица	логораш
Врачаревић Петар	1933	Кукуњевац, Пакрац	логораш
Врачаревић Теодор	1934	Кукуњевац, Пакрац	логораш
Вребац (Душан) Жељко	1957		потомак
Вребац (Срето) рођ.Милић Здравка	1928	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Врховац (Божо) рођ.Драгојевић Јованка	1910	Машићи, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Душан) Лука	1946	Хетин, Житиште	потомак
Врховац (Јово) Божо	1931	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Јово) Гојко	1938	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Јово) Душан	1921	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Јово) Илија	1940	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Јово) Михајло	1936	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Врховац (Миодраг) Немања	1982	Зрењанин	потомак
Врховац (Михајло) Миодраг	1959	Хетин, Житиште	потомак
Врховац (Михајло) Небојша	1963	Хетин, Житиште	потомак
Врховац (Остоја) рођ.Панић Слава	1939	Бабићи, Приједор	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Врховац (Триво) рођ.Мирјанић Веселка	1922	Машићи, Босанска Градишка	логораш
Вујанић (Милан) Теодора	1985	Сисак	потомак
Вујановић (Никола) Јованка	1932	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Вујановић (Остоја) Душан	1942	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Вујичић (Душан) Јела	1939	Подградци, Босанска Градишка	логораш
Вујичић (Мирко) Костадин	1939	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Вујичић (Мирко) Симо	1942	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Вујичић (Симо) Анка	1942	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Вујичић (Славко) Никола	1939	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Вујновић (Миле) рођ.Самарџија Јела	1930	Пуцари, Босански нови	логораш
Вукадиновић (Мирко) Милош	1939	Бресница, Чачак	поштовалац
Вукас рођ.Закланац Мара	1919	Хрватска Дубица	логораш
Вукић (Здравко) Бошко	1949	Бач	потомак
Вукић (Остоја) рођ.Николић Невенка	1926	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Вукмир (Васо) рођ.Лајшић Дара	1941	Сводна, Босански нови	логораш
Вукмировић (Марко) рођ.Бабић Савка	1934		потомак
Вукмировић рођ.Лукић Лепосава	1923	Нова капела, Нова Градишка	логораш
Вукмировић рођ.Радошевић Анђа	1934	Живаја, Хрватска Костајница	логораш
Вукобратовић (Лука) рођ.Симић Вукица	1935	Паучје, Ђаково	логораш
Вуковић (Марко) Милан	1935	Јохова, Босанска Дубица	логораш
Вуковић (Никола) Лука	1933	Дереза, Пакрац	логораш
Вукомановић (Милан) Милован	1937	Ченково, Ђаково	логораш
Вукша (Микан) рођ.Кајгуз Деса	1938	Јаруга, Приједор	логораш
Вученовић (Перо) Коса	1933	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Вученовић (Перо) Маринко	1934	Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Вучинић рођ.Савић Радојка	1923	Бијелајци, Босанска Дубица	логораш
Вучић (Стева) Бранка	1946	Пакленица, Новска	потомак
Гагић (Васо) Неђо	1956	Панонија, Бачка Топола	потомак
Гагић (Јован) рођ.Станојевић Цвијета	1910	Јаруге, Приједор	логораш
Гагић (Јово) рођ.Станишљевић Перса	1925	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Гагић (Милош) рођ. Боровница Боја	1933	Јаруге, Приједор	логораш
Гагић (Перо) Стојан	1970	Зрењанин	потомак
Гагић (Саво) Бошко	1930	Јаруге, Приједор	логораш
Гагић (Саво) Милан	1933	Јаруге, Приједор	логораш
Гагић (Саво) Раде	1940	Јаруге, Приједор	логораш
Гагић (Слободан) Игор	1975	Сурчин, Београд	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Газапи (Љубомир) Лидија	1928	Земун	логораш
Гајић (Светозар) рођ.Јовановић Светлана	1943	Подгорач, Нашице	потомак
Гајић (Стево) Љуба	1934	Грабашница, Босански нови	потомак
Галић (Јован) Славко	1931	Врбашка, Босанска Дубица	логораш
Гаћеша (Божо) рођ.Међед Савка	1934	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Гаћеша (Никола) Ана	1927	Пакрац	логораш
Гаћеша (Никола) рођ.Вуковић Јованка	1935	Дереза, Пакрац	логораш
Гашић (Љубо) рођ.Суботић Рада	1941	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Гвозден (Јевто) рођ.Тукић Вида	1931	Верићи, Приједор	логораш
Гвозден (Сава) Мићо	1954	Хетин, Житиште	потомак
Гвозденовић (Вељко) Ранка	1946		потомак
Гергељ (Јово) Мара	1933	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Гернхардт (Стојан) Радмила	1957		потомак
Глигић (Јован) Бошко	1909	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Глигић (Миле) рођ.Самарција Стана	1927	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Глигић (Пане) Милан	1926	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Глигић Петар	1934	Кусоње, Пакрац	логораш
Глигоријевић рођ.Сладојевић Милена	1939	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Глумац Рајко	1933	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Глушац (Милош) Драга	1940	Јаруге, Приједор	логораш
Глушица рођ. Гајић Славка	1940	Горњи Јеловац, Приједор	логораш
Гњатовић (Дмитар) рођ.Кеча Љиљана	1956	Бач	потомак
Гога (Михајло) Гојко	1932	Гуњевац, Босанска Дубица	логораш
Гога Недељко	1937	Врбашка, Босанска Дубица	логораш
Года (Балаж) Имре	1912	Бијељина	логораш
Гојковић Милош		Славонска Пожега	логораш
Голубовић рођ.Чекић Драгиња	1923	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Гостимировић рођ.Девичић Анкица	1916	Госпић	логораш
Граховац (Лука) Теодор	1930	Ламовита, Приједор	логораш
Граховац (Миле) Раде	1920	Горњи Гаревци, Приједор	логораш
Граховац (Миле) рођ.Радошљевић Петра	1919	Горњи Гаревци, Приједор	логораш
Граховац Љубомир	1935	Сјеверовци, Босанска Дубица	логораш
Грбић (Илија) рођ.Бомоштор Даринка	1915	Сводна, Босански нови	логораш
Грбић (Јован) Миле	1941	Горња Драготиња, Приједор	логораш
Грбић (Миле) Јован	1970	Хетин, Житиште	потомак
Гринвалд (Јосип) Самуел	1920	Винковци	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Грубор (Сава) Стево	1901	Лакташи, Бања Лука	логораш
Грујић (Гојко) Драгиша	1958	Хетин, Житиште	потомак
Грујић (Гојко) Михајло	1958	Хетин, Житиште	потомак
Грујић (Драган) Драгана		Зрењанин	потомак
Грујић (Драган) Јелена		Зрењанин	потомак
Грујић (Драгојло) Драган		Зрењанин	потомак
Грујић (Душан) Живан	1954	Адашевци, Шид	потомак
Грујић (Јовица) рођ.Панић Јованка	1917	Ламовита, Приједор	логораш
Грујић (Микајло) Гојко	1935	Бабићи, Приједор	логораш
Грујић (Микајло) Драгојла	1938	Бабићи, Приједор	логораш
Грујић (Михајло) Маја	1999	Зрењанин	потомак
Грујић (Михајло) Милица	1988	Зрењанин	потомак
Грујић (Остоја) рођ.Панић Радмила	1935	Бабићи, Приједор	логораш
Грујић (Пајо) рођ.Боровница Стана	1917	Јаруге, Приједор	логораш
Грујичић (Васо) рођ.Ђаковић Милка	1931	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Грујичић (Сима) Благоје	1932	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Гужвић (Митар) Благоје	1935	Горња пиштања, Ораховица	логораш
Гуњевић Пава	1931	Драговић, Пакрац	логораш
Гуњевић Стеван	1931	Драговић, Пакрац	логораш
Гускић (Илија) Остоја	1937	Трбовљани, Градишка	логораш
Гутеша (Рајко) Славка	1954		поштовалац
Дабих Милка	1923	Окучани, Нова Градишка	логораш
Давидовић рођ.Божић Слободанка	1919	Вишеград	логораш
Далмација (Коста) Перса	1930	Босанска Дубица	логораш
Даниловић (Михајло) Милан	1941	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Данон (Душан) Наталија	1924	Београд	поштовалац
Данон (Исидор) Цадик	1923	Сарајево	логораш
Дасовић (Милан) Даница	1914	Перушић, Госпић	логораш
Деведан (Коста) Ђуја	1935	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Дејановић (Љубомир) Стоја	1954	Доњи подградци, Босанска Градишка	потомак
Делибашић Саво	1924	Окучани	логораш
Делић (Вулин) Дара	1941	Козице, Сански мост	поштовалац
Делић (Драгоје) Босиљка	1928	Кадин Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Делић (Милан) Драгослав	1966	Београд	потомак
Делић (Стево) Ђуро	1928	Хаџибаир, Босанска Дубица	логораш
Десанчић Бојана	1988	Пакрац	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Десанчић Ристић (Иван) Мирјана	1953	Пакрац	потомак
Дидић (Драгољуб) Небојша	1963	Смедеревска паланка	потомак
Дидић (Маријан) Драгољуб	1932	Доњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Дидић (Маријан) Милорад	1933	Доњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Дидић (Маријан) Мирко	1941	Доњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Дидић (Милорад) Љубче	1956	Смедерево	потомак
Дидић (Мирко) Биљана	1964	Хетин, Житиште	потомак
Дидић (Мићо) рођ. Ђирић Мара	1935	Доњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Диздаревић Мухамед	1923	Скопље	поштовалац
Диздаревић Нерми	1923	Скопље	логораш
Димитријевић рођ. Срдар Марија	1919	Сисак	логораш
Димић (Митар) Босилка	1928	Сводна, Босански нови	логораш
Добрић (Гавра) Јелена	1921	Градиште, Пожега	логораш
Додик рођ. Новаковић Душанка	1938	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Дојчиновић (Драгоје) Ружа	1934	Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Дојчиновић (Петра) Цвијета	1932	Горњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Докић (Милан) Анка	1934	Хаџибаир, Босанска Дубица	логораш
Докић рођ. Црнковић Анђелија	1897	Кључар, Војнић	логораш
Докмановић рођ. Момчиловић Даринка	1922	Босанска Дубица	логораш
Домазет рођ. Бронза Марица	1935	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Дошен (Јово) рођ. Врховац Цвијета	1929	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Дошен (Милан) Раде	1926	Брезичани, Приједор	логораш
Драгаш (Милан) Милена	1934	Сремска Митровица	потомак
Драгаш Анка	1900	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Драгаш Милан	1930		логораш
Драгојевић Никола	1932	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Драгорајац (Душан) Војин	1932	Хрватска Дубица	логораш
Драгорајац Зеленак Анђелија	1906	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Драгосављевић (Божа) Љубан		Црквени бок, Сисак	логораш
Драгосављевић (Чедомир) Снежана	1967	Београд	потомак
Драча Љубица		Јасеновац, Новска	логораш
Драча Рајко	1930	Јасеновац, Новска	логораш
Дрвеница (Љубомир) Остоја	1929	Пакленица, Новска	потомак
Дрвеница (Остоја) Љубица	1955	Панчево	потомак
Дрвеница (Остоја) Љубомир	1967	Панчево	потомак
Дрвеница (Стојан) Миладин	1929	Кадин Јеловац, Босанска Дубица	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Древеншек (Мирко) рођ.Рељановић Деса	1942	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Дрљић (Миле) Драгица	1937	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Дрљић (Михаило) Мира	1939	Добрљин, Босанска Дубица	логораш
Дрљић (Раде) Милан	1930	Босанска Дубица	логораш
Дробњак (Јањуз) Миља	1933	Скључани, Босанска Дубица	логораш
Дукић (Новак) Новак	1936	Омарска, Приједор	логораш
Ђаковић (Владимир) Мирјана	1950	Босанска Дубица	потомак
Ђаковић (Остоја) рођ.Вујановић Анка	1934	Диздарлије, Босанска Дубица	логораш
Ђаковић рођ. Пајић Љубица	1916	Јагровац, Војнић	логораш
Ђапа (Радивој) Александра	1986	Пакрац	потомак
Ђапа (Радивој) Зорица	1985	Кутина	потомак
Ђенадија (Васо) Вукосава рођ.Лајшић	1937	Сводна, Босански нови	логораш
Ђенадија (Милорад) Миле	1951	Суботица	потомак
Ђенадија (Остоја) Живко	1928	Читлук, Босанска Дубица	потомак
Ђенадија (Остоја) Милорад	1924	Читлук, Босанска Дубица	потомак
Ђенадија (Перса) Душанка	1968	Станишић, Сомбор	потомак
Ђенић (Пава) Мићо	1954	Хетин, Житиште	потомак
Ђенић рођ.Дошен Пава	1928	Брезичани, Приједор	логораш
Ђерић (Илија) рођ.Гајанић Ана	1912	Млака, Новска	логораш
Ђокић (Михајло) Славка		Задар	логораш
Ђокић рођ. Летуница Сава	1920	Добропољци, Бенковац	логораш
Ђонић (Никола) Борка	1949	Сремска Митровица	потомак
Ђорђевић (Младен) рођ.Јовановић Миља	1928	Ченково, Ђаково	логораш
Ђорђевић (Никола) Јелена	1946	Цаге, Окучани	потомак
Ђорђевић рођ.Старчевић Јованка	1922		логораш
Ђудуровић (Нико) Душан	1934	Маховљани, Лакташи	логораш
Ђукић (Ненад) Радмила	1954		поштовалац
Ђурђевић (Коста) Драгана	1959	Овча, Београд	потомак
Ђурић (Бранко) Драгољуб	1939	Читлук, Приједор	логораш
Ђурић (Драган) Бранислав	1953		потомак
Ђурић (Драгоје) рођ.Тубић Радојка	1927	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Душан) Илија	1938	Жабњача, Славонска Ораховица	логораш
Ђурић (Душан) Милица	1967	Доња Брусовача, Војнић	поштовалац
Ђурић (Живко) рођ.Маџар Милка	1942	логор „Циглана“, Приједор	логораш
Ђурић (Михаило) Драган	1958	Београд	потомак
Ђурић (Петар) Михаило	1931	Београд	поштовалац

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Ђурић Тишма (Илија) Десанка	1931	Зринска, Грубишно поље	логораш
Ђуричић (Раде) Милинко	1932	Босанска Дубица	логораш
Егић (Ђорђе) рођ. Тица Анђа	1926	Мало Двориште, Босанска Дубица	логораш
Елез (Раде) Душанка	1936	Босанска Дубица	логораш
Ерак (Владо) рођ.Злојутро Лепа	1931	Горњоселци, Босанска Дубица	логораш
Ердељи (Марко) рођ.Будимир Смиља	1951	Житиште, Зрењанин	потомак
Ерлих (Вилим) Јосип	1927	Кошка, Нашице	логораш
Ећим (Борко) Предраг	1969	Зрењанин	потомак
Ећим (Бранко) Борко	1941	Мало Двориште, Босанска Дубица	логораш
Жегарац (Милан) Вукашин	1909	Главаци, Оточац	логораш
Жераљев рођ.Стопоња Смиљка	1933	Барна, Грубишно поље	логораш
Жестић (Перо) Костадин	1934	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Жестић (Стјепан) Стипо	1919	Липовац, Пакрац	логораш
Живадиновић рођ.Станисављевић Мира	1936	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Живковић (Мирко) рођ.Грубљешић Смиља	1934	Јошавица, Петриња	логораш
Живковић (Урош) Јован	1921	Сремске лазе, Винковци	логораш
Живковић Бранко		Двориште, Босанска Дубица	потомак
Живковић Душан	1930	Набрђе, Ђаково	логораш
Жигић (Драган) Ивана	1996	Зрењанин	потомак
Жигић (Драган) Илијана	1972	Београд	потомак
Жигић (Илија) Босиљка	1925	Јаруге, Приједор	логораш
Жигић (Илија) Драган	1935	Јаруге, Приједор	логораш
Жигић (Илија) Никола	1938	Јаруге, Приједор	логораш
Жигић (Јово) рођ.Панић Зорка	1941	Ламовита, Приједор	логораш
Жигић (Никола) Данка	1965	Хетин, Житиште	потомак
Жигић (Никола) Драган	1967	Хетин, Житиште	потомак
Жигић (Никола) рођ.Пуповац Сока	1902	Горњи Гаревци, Приједор	логораш
Звечевац рођ.Богуновић Јелена	1925	Млака, Новска	логораш
Згоњанин (Гојко) Деса	1942	Велика Жуљевица, Босански нови	логораш
Згоњанин (Гојко) Зора	1938	Велика Жуљевица, Босански нови	логораш
Згоњанин (Гојко) Миља	1900	Велика Жуљевица, Босански нови	логораш
Згоњанин (Гојко) Неђо	1934	Велика Жуљевица, Босански нови	логораш
Зец (Душан) Драган	1934	Двориште, Козарска Дубица	логораш
Зец (Илија) Милица	1937	Босанска Дубица	логораш
Зец (Миленко) Мирјана	1963	Земун	потомак
Зец Љубица	1916	Примишље, Слуњ	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Зиндовић (Јован) Миља	1951		поштовалац
Злојутро (Бранко) Стојка	1937	Горњеселци, Босанска Дубица	логораш
Злојутро (Вељко) рођ.Крнета Нада	1940	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Злојутро (Мирко) Миља	1939	Босанска Градишка	логораш
Иванић (Давид) Савка	1939	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Иванић (Мирко) Милева	1927	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Иваниш рођ. Стојаковић Стана	1925	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Иванишевић Љиљана	1932	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Ивановић (Будимир) Живка	1947	Велико Набрђе, Ђаково	потомак
Ивановић (Ерцег) Вида	1922	Босански нови	логораш
Ивић (Марко) рођ.Грбић Миља	1935	Горња Драготиња, Приједор	логораш
Игић (Стево) Драгица	1976	Београд	потомак
Игњатовић (Милан) Персида	1935	Ченково, Ђаково	логораш
Иликић (Светозар) Милутин	1939	Омарска, Бања Лука	логораш
Илисић рођ. Суботић Видосава	1931	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Илић (Богдан) Олгица	1951	Ђуприја	потомак
Илић (Василије) рођ.Гога Јованка	1927	Ѓуњевци, Босанска Дубица	логораш
Илић (Миле) рођ.Тукић Рајка	1929	Верићи, Приједор	логораш
Илић рођ.Црнобрња Дренка	1935	Стара Криваја, Дарувар	логораш
Исаков (Васо) рођ.Балабан Драгица	1930	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Исаковић (Петар) Љубица	1937	Плесмо, Новска	потомак
Јакоб (Јово) Ђуја	1934	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Јаковљевић (Цвијетин) Чедомир	1922	Горња Трнова, Брчко	логораш
Јаковљевић Чедомир	1922	Подградци, Босанска Градишка	логораш
Јанићијевић (Драгоје) Анка	1937	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Јанков (Душан) Лазар	1918	Равно, Требиње	логораш
Јанковић (Војислав) рођ.Качавенда Босилка	1939	Прусци, Приједор	логораш
Јанковић (Остоја) Милинко	1928	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Јанковић (Остоја) Милутин	1938	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Јанковић рођ. Колунчић Стана	1926	Пуклица, Миоковићево	логораш
Јанковић Тихомир	1931	Лазаревац	поштовалац
Јањић (Драгутин) рођ.Бошњак Драгица	1937	Новоселци, Босанска Дубица	логораш
Јањић (Мартин) рођ.Крамар Марија	1943	Бјеловар	потомак
Јањош (Милан) рођ.Салдум Грозда	1933	Доња Јурковица, Босанска Градишка	потомак
Јањуз (Мика) Витомир	1938	Стригова, Босанска Дубица	поштовалац
Јевтић Јелена	1952	Јасеновац, Новска	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Језеркић (Крста) Светозар	1923	Бешка, Инђија	логораш
Јекић (Остоја) рођ.Шујица Јелена	1931	Бистрица, Приједор	логораш
Јелисавац (Груја) Миодрог	1959	Банатско Велико село, Кикинда	потомак
Јелисавац (Драган) Грујо	1933	Петковац, Босански нови	логораш
Јелисавчић (Војин) Нада	1941	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Јелић рођ.Батар Милица	1929	Пауковац, Двор на Уни	логораш
Јеремић (Лаза) Душан	1940	Паучје, Ђаково	логораш
Јешић (Остоја) Милена	1946	Јелићка, Приједор	потомак
Јовановић (Андрија) Ксенија	1925	Сплит	логораш
Јовановић (Ђуро) Савка	1938	Доњи Лапац	логораш
Јовановић (Живко) Даница	1953	Врба, Јагодина	потомак
Јовановић (Жика) Дрена	1932	Војка, Стара Пазова	логораш
Јовановић (Марко) Мара	1934	Гуњевци, Босанска Дубица	логораш
Јовановић (Светозар) Александар	1931	Подгорје, Ђаково	логораш
Јовановић (Светозар) Миролуб	1932	Ченково, Ђаково	логораш
Јовановић Влада	1958	Београд	поштовалац
Јовановић Радосава	1929		логораш
Јовић (Светозар) Радмила	1940	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Јовић Софија	1921		логораш
Јовичић Славко	1934	Ситнешци, Србац	логораш
Јокић (Теодор) Милован	1934	Трновац, Босанска Градишка	логораш
Јокић (Тодор) Васо	1936	Трновац, Босанска Градишка	логораш
Јоковић (Ђоко) Радмила	1957	Босанска Дубица	потомак
Јошић (Стојан) рођ.Мајсторовић Вида	1933	Горња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Југовић (Стево) рођ.Чекић Савка	1935	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Југовић рођ.Бабић Милева	1920	Пуцари, Босанска Дубица	логораш
Кабилџо (Елише) Адо	1915	Високо	логораш
Кајтуз (Микан) Ратко	1940	Јаруге, Приједор	логораш
Кајтуз (Микан) Стојан	1935	Јаруге, Приједор	логораш
Кајтуз (Пајо) рођ.Боровница Јела	1913	Јаруге, Приједор	логораш
Калајџић (Богдан) Божо	1925	Рогољи, Босанска Градишка	логораш
Каледин рођ.Новаковић Петра	1921	Врлика, Сињ	логораш
Каран (Никола) Петар	1930	Календери, Босански нови	логораш
Каран Милан	1934	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Карановић (Душан) Босилка	1948	Теочин, Горњи Милановац	потомак
Карапетровић (Димитрије) Драган	1930		логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Кардановић (Ивица) Владимир	1986		потомак
Касалица (Саван) Боса	1930	Котурови, Босанска Дубица	логораш
Касаловић (Обрад) Зоран	1967	Честерег, Житиште	поштовалац
Касаловић Остоја	1921	Јелићка, Приједор	логораш
Катанић (Стојан) Марија	1935	Вргинмост	потомак
Катић рођ.Окружник Милка	1928	Сироковац, Славонска Пожега	логораш
Качавенда (Војислав) Младен	1933	Прусци, Приједор	логораш
Качавенда (Младен) Бранислав	1961	Зрењанин	потомак
Каџић (Јово) Мирко	1937	Петковац, Босански нови	логораш
Кесар (Милош) Љубица	1939	Бабјак, Нашице	потомак
Кеча (Душан) Дмитар	1928	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Кеча (Душан) Милан	1930	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Кеча (Стојан) Микан	1935	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Клинцов Миља	1934	Драксенић, Босанска Дубица	логораш
Кљајић (Раде) Ђуро	1927	Скључани, Босанска Дубица	логораш
Кнежевић (Игор) Ана	1991	Београд	потомак
Кнежевић (Илија) Вукосава	1927	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Кнежевић (Мића) рођ.Бундало Бригита	1940	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Кнежевић рођ.Вујачић Велика	1892	Голубовци, Подгорица	логораш
Ковач (Раде) Јован	1934	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Ковач (Раде) Стојан	1933	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Ковачевић (Божо) Бранко	1938	Горњи Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Ковачевић (Васкрсије) Мићо	1954	Хетин, Житиште	потомак
Ковачевић (Душан) рођ.Тепић Радосава	1935	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Ковачевић (Ђуро) Мара	1931	Јасеновац, Новска	логораш
Ковачевић (Микан) Ранко	1928	Божићи, Приједор	логораш
Ковачевић (Милош) Васкрсија	1929	Бакинци, Лакташи	логораш
Ковачевић (Раде) Деса	1940	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Ковачевић (Томислав) Миленко	1981	Београд	потомак
Ковачевић Грго	1917	Стари град, Хвар	логораш
Кокановић (Војислав) Мирјана	1950	Ниш	потомак
Колунџић (Мирко) Мира	1947	Пивница, Вировитица	поштовалац
Кољанин (Лазар) Саво	1940	Шошкановци, Босанска Градишка	логораш
Комленац (Миле) Јелена	1937	Горњи Дарувар, Дарувар	логораш
Комленац Миле	1906	Пупелица, Бјеловар	логораш
Кон (Светозар) рођ.Јовановић Мирјана	1926	Паучје, Ђаково	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Кондић (Миле) Миленко	1928	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Кондић (остоја) Милутко	1942	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Кончар (Благоје) рођ.Вукадиновић Нада	1950	Јаруге, Приједор	потомак
Кончар (Божо) Милева	1937	Јаруге, Приједор	логораш
Кончар (Васо) рођ.Радујко Љубица	1919	Јаруге, Приједор	логораш
Коњевић (Станко) рођ.Секулић Милева	1933	Котурови, Босанска Дубица	логораш
Копривица (Стако) рођ.Козловић Мара	1938	Кусоње, Пакрац	логораш
Кораћ рођ.Момчиловић Зорка	1920	Радовица	логораш
Кораћ рођ.Видовић Јелка	1925	Гуњевци, Босанска Дубица	логораш
Кордић (Јово) рођ.Блануша Василија	1931	Календери, Босански нови	логораш
Кос (Драгоје) Борко	1940	Челебинци, Босанска Дубица	логораш
Кос (Драгоје) Урош	1940	Челебинци, Козарска Дубица	логораш
Кос Милорад	1925	Босанска Дубица	логораш
Кос рођ.Рељић Рајка	1930	Челебинци, Босанска Дубица	логораш
Кос Стоја	1919	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Косановић рођ.Бабић Драгица	1929	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Косановић рођ.Ковачић Софија	1921	Пакленица, Новска	логораш
Косијер (Гавро) Душанка	1928	Кукуњевац, Пакрац	логораш
Косић (Иван) Владимир	1942	Јасеновац, Новска	потомак
Косовић рођ.Старчевић Зора	1926	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Костић (Милан) рођ.Алавук Милка	1933	Јасење, Козарска Дубица	логораш
Котур (Миле) Симо	1923	Котурови, Босанска Дубица	логораш
Котур Драгомир	1935	Јасеновац, Новска	логораш
Котур Невенка	1949	Горњосолци, Козарска Дубица	потомак
Котур рођ.Пантелић Милка	1941	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Кратки (Иван) Јурај	1898	Сапци, Славонски брод	логораш
Кресоја (Саво) рођ.Гагић Перса	1936	Јаруге, Приједор	логораш
Крлић Н. Мара	1895	Млака, Новска	логораш
Крнета (Миле) Стана	1899	Свињац, Карловац	логораш
Крстић (Стеван) Ђорђе	1935	Сремска Митровица	потомак
Крстовић (Милорад) рођ.Гачић Милица	1930	Доња Градина, Градишка	логораш
Кукић (Лука) Миле	1923	Бистрица, Приједор	логораш
Кукић (Петар) Јован	1937	Драговић, Пакрац	логораш
Кукрика (Душан) Милан	1927	Петриња, Босански нови	логораш
Лабади (Перса) рођ.Кресоја Славица	1957	Хетин, Зрењанин	потомак
Лазић (Иван) Живка	1942	Адашевици, Шид	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Лазих (Раде) рођ.Ковач Мара	1922	Широка кула, Госпић	логораш
Лаих рођ.Шокчевић Ружа	1930	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Лајић (Душан) рођ.Грујић Душанка	1942	логор „Циглана“, Приједор	логораш
Лајић (Милан) Ратко	1942	Бабићи, Приједор	логораш
Лајић (Ратко) Обрад	1962	Бабићи, Приједор	потомак
Лајић Павле	1934	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Лајић Цвијета	1934		логораш
Лајшић (Адам) рођ.Касап Стоја	1900	Петковац, Босански нови	логораш
Лајшић (Васо) Михајло	1929	Сводна, Босански нови	логораш
Латиновић (Симо) рођ.Балабан Анка	1936	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Лембергер рођ.Милошић Радојка	1921	Градац, Макарска	логораш
Лончар Босилка	1931	Кусоње, Пакрац	логораш
Лукач (Јандра) Миољка	1936	Драксенић, Босанска Дубица	логораш
Лукић (Душан) Милева	1928	Доњи Подградци, Босанска Градишка	логораш
Лукић (Јово) Ружица	1962	Козарска Дубица	потомак
Лукић (Петар) Нада	1939	Прусци, Босански нови	логораш
Лукић (Радован) Милинко	1957	Панчево	потомак
Лукић Драгоје	1927	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Лукић Милован	1930	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Лукић рођ.Стојковић Стојанка	1926	Горњи Подградци, Босанска Градишка	логораш
Лукичевић (Бора) Драган	1948	Босански брод	потомак
Лучић (Љубан) Невенка	1926	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Љиљак (Ђуко) Анка	1935	Доња Градина, Босанска Дубица	логораш
Љиљак (Милош) Невенка	1936	Бистрица, Босанска Градишка	логораш
Љубинковић (Стојан) Коса	1940	Кадин Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Љубић (Милутин) Нада	1954	Лозница	поштовалац
Љутица Милица	1927	Јасеновац, Новска	логораш
Мајданац (Јован) Дамјан	1940	Босанска Градишка	логораш
Мајданац (Јован) Драгољуб	1938	Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Мајсторовић (Драгић) Драгутин	1931	Горња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Максимовић (Јован) Миле	1938	Горња Градина, Босанска Дубица	логораш
Малешевић (Спаса) Илинка	1926	Земун	логораш
Малкоч (Илија) рођ.Џибић Стана	1924	Босанска Дубица	логораш
Мандић (Васо) Миле	1953	Бач	потомак
Мандић (Драгоје) Душанка	1928	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Мандић (Драгоје) рођ.Тубић Љуба	1927	Стригова, Босанска Дубица	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Мандић (Милоје) Ранко	1964	Међеђа, Козарска Дубица	потомак
Мандић (Симо) рођ.Зеџ Савка	1932	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Марин (Бранко) Маринко	1937	Босанска Дубица	логораш
Марин (Душан) Радомир	1940	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Марин (Марко) Момчило	1931	Читлук, Приједор	логораш
Марин (Момчило) Тихомир	1955		потомак
Марин (Радисав) Нада	1942		поштовалац
Марин (Џвијетин) Стана	1929	Побрђани, Босански нови	логораш
Маринковић (Перо) Марија	1934		потомак
Маринковић (Стеван) рођ.Шукало Ружица	1951	Ивањска, Бања Лука	потомак
Марић (Никола) Михајло	1918	Обровница, Бјеловар	логораш
Марић рођ.Војновић Љубица	1936	Јабланац, Новска	логораш
Маричић (Ђурађ) Јовица	1963	Книн	логораш '92
Маричић (Раде) Душан	1933	Бакинци, Лакташи	логораш
Марјановић (Јован) Михаило	1927	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Марјановић (Мирко) рођ.Ћибић Савка	1927	Шеварлије, Босанска Дубица	логораш
Марковић (Симо) Милка	1926	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Марковић рођ. Крњајић Босиљка	1925	Гуњевци, Босанска Дубица	логораш
Марковић рођ.Грујичић Радосава	1938	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Марушић (Мирко) Бранко	1936		поштовалац
Матијаш (Миле) рођ.Граховац Милка	1929	Горњи Гаревци, Приједор	логораш
Матић (Вукомир) рођ.Соколовић Савка	1940	Лубодраг, Куманово	потомак
Матић (Душан) Боса	1940	Машићи, Босанска Градишка	логораш
Маџар рођ.Вујичић Миља	1923	Велико Паланчиште, Приједор	логораш
Медаковић (Богдан) Миле	1961	Нови Сад	потомак
Медић Рифат	1933	Мркоњић Град	логораш
Међед (Божо) Деса	1936	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Међед (Бранко) Јела	1930	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Месаровић (Славко) Слађана	1968	Земун	поштовалац
Мехмедовић рођ.Јовановић Марија	1922	Ириг	логораш
Мижер (Никола) рођ.Видачковић Невенка	1934	Цимироти, Босанска Градишка	логораш
Мижер Зоран	1971	Суботица	потомак
Мијајловић рођ.Медвед Паула	1915	Мамољ, Литија	логораш
Мијатовић (Благоје) Сретен	1920	Пјановићи	логораш
Мијатовић (Коста) Миља	1940	Ивањска, Бања Лука	логораш
Мијић (Никола) рођ.Видачковић Мира	1931	Цимироти, Босанска Градишка	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Мијук Цвијета	1930	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Микић рођ.Миросав Милица	1930	Шеварлије, Босанска Дубица	логораш
Миладиновић (Лазар) Јелена	1928	Гашница, Босанска Градишка	логораш
Миладиновић (Стојан) рођ.Мајсторовић Сава	1934	Горња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Миланковић (Милан) рођ.Хрваћанин Анка	1933	Рогољи, Босанска Градишка	логораш
Милановић (Благоје) Маринко	1931	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Милановић (Благоје) Милорад	1938	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Милановић (Илија) Славко	1936	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Милановић (Михаило) рођ.Будимир Нада	1936	Мрчај, Грачац	логораш
Милашевић (Мило) Слободан	1955	Ниш	потомак
Миленковић рођ.Бошњак Петра	1914	Жрница, Слуњ	логораш
Милетић (Ђуро) Милица	1955	Козарска Дубица	поштовалац
Милетић рођ.Вујатовић Стана	1931	Велики Градац, Глина	логораш
Милинковић (Михаило) Зорка	1933	Гашница, Босанска Градишка	логораш
Милиновић рођ.Котур Љубица	1923	Трбовљани, Босанска Градишка	логораш
Милић (Јован) Рајко	1932	Брекиња, Приједор	логораш
Милићев (Чедомир) Душан	1948	Међа, Житиште	поштовалац
Милићевић (Лазар) Мира	1935	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Миловић рођ.Давидовић Миља		Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Милојевић (Саво) рођ.Шпановић Бранка	1938	Нашице, Осијек	поштовалац
Милојица (Мирослав) Милан	1969	Руско село, Кикинда	потомак
Милосављевић (Никола) Ана	1936	Пакрац	логораш
Милошев (Михајло) рођ.Ступар Цвијета	1933	Крива ријека, Босанска Дубица	логораш
Милошевић (Ђуро) Драгослав	1932	Јапага, Пакрац	потомак
Милошевић (Милан) Владо	1945		поштовалац
Милошевић (Раде) Анкица	1937	Влашковци, Босанска Дубица	логораш
Милошевић Владимир	1934	Ченково, Баково	логораш
Милунов (Милан) рођ.Стефановић Милица	1924	Београд	логораш
Милутиновић (Станко) Здравка	1936	Слабиња, Козарска Дубица	логораш
Милушић (Јован) Михајло	1913	Сарајево	логораш
Миљковић (Бранко) Драгољуб	1938	Елезагићи, Градишка	логораш
Миљуш (Илија) Перса	1931	Јасење, Босанска Дубица	логораш
Мирић (Никола) Анка	1922		логораш
Мирић М. Милоје	1940		логораш
Мирјанић (Јово) Драгиња	1931	Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Мирковић Милошевић (Милан) Анђелија	1926	Степановићево, Нови Сад	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Мироницки (Ђуро) рођ.Бундало Пава	1932	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Митровић (Душан) Мира	1921	Осмаци, Власеница	логораш
Митровић (Љубо) Јелисавета	1935	Мајар, Баково	логораш
Митровић (Миља) Боро	1950	Бач	потомак
Митровић (Симо) рођ.Балабан Стоја	1931	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Митровић (Симо) рођ.Марјановић Невенка	1935	Тукључани, Босанска Дубица	логораш
Митровић (Станко) рођ.Пралица Миља	1931	Петриња, Босанска Дубица	логораш
Михаилов (Данило) рођ.Појужина Милена	1937	Мостар	потомак
Михајловић (Драгоје) рођ.Момчиловић Анка	1938	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Михајловић (Мирко) Милорад	1960	Зрењанин	потомак
Михајловић Бранко	1934	Коларић, Војнић	логораш
Михајловић рођ.Бркић Милева	1928	Врховине, Плитвице	логораш
Михаљевић (Мате) Јозо	1910	Ливно	логораш
Михарија рођ.Танасић Мирјана	1936	Сусек, Нови Сад	логораш
Мишевић (Јован) рођ.Врбан Стоја	1941	Маглајци, Босанска Дубица	логораш
Мишић (Михајло) рођ.Гога Милка	1936	Гуњевци, Босанска Дубица	логораш
Мишљеновић рођ.Мећава Анка	1936	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Младеновић рођ.Рељановић Анка	1934	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Молнар (Петра) рођ.Обрадовић Душанка	1947	Хетин, Зрењанин	потомак
Момчиловић (Марко) Драган	1938	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Морача Ратка	1945	Дрвар	поштовалац
Мраовић (Милета) Никола	1978		потомак
Мрдаковић рођ.Глигић Вукосава	1925	Кусоње, Пакрац	логораш
Мркшић (Филип) рођ.Бабић Душанка	1931	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Мрмак Анка	1920	Јасеновац, Новска	логораш
Мутић (Јова) Лука	1919	Брезичани, Приједор	логораш
Мутић (Лука) Михаило	1946	Брезичани, Приједор	потомак
Нађ (Душанка) рођ.Панић Нада		Житиште	потомак
Наловић (Микаило) Миља	1929	Бијаковац, Босанска Дубица	логораш
Нанић (Адам) рођ.Кокановић Нада	1949		потомак
Наранчић (Милорад) Милена	1950	Српска црња, Нова црња	потомак
Недељков (Драгић) рођ.Мајсторовић Нада	1933	Горња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Недељковић Стојанка	1952	Јасеновац, Новска	потомак
Ненадић (Мићо) рођ.Бошњак Милева	1932	Новоселци, Босанска Дубица	логораш
Несторовић (Марко) Јока	1937	Југовци, Приједор	потомак
Нешић (Радомир) Зорица	1961	Београд	потомак

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Нешковић (Андрија) Јован	1927	Доњи Петровци, Рума	логораш
Нешковић (Мирољуб) Слободан	1941	Чачак	потомак
Нешковић рођ.Врачаревић Драгица	1931	Кукуњевац, Пакрац	логораш
Никитовић Вукосава	1934	Бодиграј, Нова Градишка	логораш
Николић (Бошко) Остоја	1943	Побрђани, Босанска Дубица	потомак
Николић (Васо) рођ.Лајшић Миљанка	1933	Сводна, Босански нови	логораш
Николић (Јован) рођ.Бабић Нада	1935	Горња Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Николић (Маријан) рођ. Павић Стоја	1917	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Николић Михајло	1955	Бач	потомак
Новаковић (Богдан) Даница	1936		поштовалац
Новаковић (Милан) рођ.Мајсторовић Цвијета	1932	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Новаковић Љубица	1926	Војнић	логораш
Нововић (Раде) Драган	1955	Нови Пазар	потомак
Њежић Здравко		Кнежица, Босанска Дубица	логораш
Обрадовић (Јевто) рођ.Тукић Петра	1929	Верићи, Приједор	логораш
Обућина (Миле) Грозда		Клековци, Босанска Дубица	логораш
Ожеговић (Стојан) Лепосава	1927	Гашница, Босанска Градишка	логораш
Ољача (Милорад) рођ.Вујић Мирјана	1945	Горица, Шипово	поштовалац
Орлић Стојка	1905	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Остојић (Миле) Марија	1934	Батињани, Дарувар	поштовалац
Павловић (Живко) Славица	1958	Међеђа, Босанска Дубица	потомак
Павловић (Марко) Пане	1931	Кирин, Вргинмост	потомак
Павловић (Шпиро) рођ.Грујић Савка	1936	Бабићи, Приједор	логораш
Павловић Видан	1932	Бабићи, Приједор	логораш
Павловић рођ.Шубић Мирјана	1923	Земун	логораш
Пајур Јованка	1937	Подравска Слатина	потомак
Палија (Душан) Невенка	1936	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Палија (Марко) Милош	1927	Побрђани, Босанска Дубица	логораш
Палија (Марко) Мирко	1933	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Палија (Остоја) Петар	1934	Босанска Дубица	логораш
Панић (Босиљка) рођ.Жигић Миља	1951	Хетин, Житиште	потомак
Панић (Данило) Веселко	1939	Крушево брдо, Котор варош	потомак
Панић (Јово) Ранко	1938	Ламовита, Приједор	логораш
Панић (Милош) рођ.Ковачевић Душанка	1936	Бакинци, Босанска Градишка	логораш
Панић (Осте) Остоја	1907	Бабићи, Приједор	логораш
Панић (Остоја) Драгомир	1932	Бабићи, Приједор	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Панић (Остоја) Раде	1929	Бабићи, Приједор	логораш
Панић (Станко) рођ.Мамић Душица	1904	Горња Омарска, Приједор	логораш
Пантелић Јаков	1933	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Пањковић (Илија) Перо	1953	Честерег, Житиште	потомак
Пањковић Перо	1917	Клековци, Босанска Дубица	логораш
Пап рођ.Шувак Драгиња		Бистрица, Приједор	логораш
Папрић (Ђорђе) Мирко	1905		логораш
Париповић (Марко) Даница	1948	Хетин, Житиште	потомак
Пачкић рођ.Мачкић Нада	1921	Јасеновац, Новска	логораш
Пејић (Васо) Јован	1936	Горњи Подградци, Босанска Градишка	логораш
Перенчевић (Никола) Дмитар	1932	Бестрма, Сисак	логораш
Петровић (Бранко) Милка	1937	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Петровић (Коста) рођ.Митровић Даница	1931	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Петровић (Милан) Радојка	1925	Пале, Сарајево	логораш
Петровић (Михајло) Вукосава	1937	Кадин Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Петровић (Петар) Јасминка	1954	Велико Набрђе, Ђаково	потомак
Петровић (Радомир) Витомир	1965	Београд	потомак
Петровић (Радомир) рођ.Вучен Љубица	1942	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Петровић (Стеван) рођ.Станисављевић Милева	1928	Окучани	логораш
Петровић Буковица Анка	1932	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Петровић Живко	1931	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Петровић Јован	1925	Слабиња, Хрватска Костајница	логораш
Петровић Рајко	1929	Демировац, Босанска Дубица	логораш
Петровић рођ.Глигић Даринка	1937	Пакрац	логораш
Петровић рођ.Међед Марија	1926	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Пешић Кухар (Фрања) Иванка	1919	Бјеловар	логораш
Пијетловић (Васкрсије) Гордана	1956	Хетин, Житиште	потомак
Пилиповић (Душан) Мирко	1933	Доња Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Пилиповић (Перо) Бранко	1936	Јутрогоста, Козарска Дубица	логораш
Пилиповић (Перо) рођ.Умићевић Јелисавка	1912	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Пиљевић (Вељко) рођ.Крнета Даница	1942	Јасеновац, Новска	логораш
Плавшић (Живко) Десанка	1953		потомак
Пљеша (Мирко) Милена	1934	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Појужина (Данило) Саво	1941	Мостар	потомак
Половина (Драгојло) Никола	1961	Банатско Карађорђево, Житиште	потомак
Половина (Ратко) рођ.Савић Драгојла	1941	Верићи, Приједор	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Попара Бјелоша Милка	1923	Ласињски сјеничак, Карловац	логораш
Поповић (Јаков) Ђоко		Требовљани, Босанска Градишка	логораш
Поповић (Мирко) Маца	1924	Будимци, Нашице	логораш
Поповић (Остоја) Бошко	1935	Скључани, Босанска Дубица	логораш
Поповић (Радомир) Вјера	1920	Илица, Сарајево	логораш
Поповић (Сретен) Радојка	1922	Босански нови	логораш
Поповић Гина		Мраковица, Козара	логораш
Поповић рођ.Војновић Савка	1921	Црни поток, Вргинмост	логораш
Почуча (Вујо) Војислав	1931	Небљуси, Доњи Лапац	поштовалац
Пралица (Стоја) Милева		Босанска Дубица	логораш
Прица (Милан) Владо	1958	Делић пољана, Цетинград	потомак
Прица (Милан) Нада	1965	Делић пољана, Цетинград	потомак
Прица (Цвијан) Милан	1928	Делић пољана, Цетинград	логораш
Прица Милан	1928	Бестрма, Сисак	логораш
Причек Милан	1919	Загреб	логораш
Продановић (Владо) рођ.Злојутро Пава	1937	Горњеселци, Босанска Дубица	логораш
Продановић (Луке) Даринка	1946	Кусоње, Пакрац	потомак
Продановић (Миладин) Љубан	1956	Горњеселци, Босанска Дубица	потомак
Продановић (Милован) Петар	1942	Доњи Граховљани, Пакрац	потомак
Пуђа (Љубана) Жељко	1951	Доња Градина, Босанска Дубица	потомак
Пурда (Јосип) рођ.Чаплаи Олгица	1954	Бач	потомак
Путић (Новак) Јованка	1962	Сомбор	потомак
Пухар рођ.Колар Драгиња	1924	Слабиња, Хрватска Костајница	логораш
Радаковић (Ђорђе) Дејан	1979		потомак
Радаковић (Микан) Стеван	1932	Велика Дапчевица, Грубишино поље	логораш
Радишић (Стево) рођ.Чекић Велинка	1929	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Радишић Ђурић (Лазо) рођ.Радишић Љубица	1927	Водичево, Добрљин	логораш
Радмановић (Лука) Десанка	1928	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Радованов (Остоја) Пава	1934	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Радовановић (Раде) Љиљана	1943	Берек, Босанска Градишка	потомак
Радовановић рођ.Десанчић Радојка	1926	Бистрица, Босанска Градишка	логораш
Радованчевић (Мирко) Милица	1947	Српска црња, Нова црња	потомак
Радовић (Божо) рођ.Глигић Вукосава	1938	Крива ријека, Босанска Дубица	логораш
Радовић (Вукосава) Мирослав	1964	Зрењанин	потомак
Радојчић (Божо) рођ.Бухач Јелена	1934	Јабланац, Новска	логораш
Радојчић (Мирослав) Синиша	1966	Земун, Београд	потомак

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Радојчић (Светозар) рођ.Јовановић Гордана	1935	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Радојчић рођ.Бобић Милева	1920	Крнете, Бања Лука	логораш
Радосављевић рођ. Станојевић Сремка	1921	Мајар, Ђаково	логораш
Радуловић (Драган) Мирјана	1953	Београд	потомак
Радуловић (Никола) Миливој	1944	Дрезден, Немачка	логораш
Радуловић (Светислав) Катарина	1927	Јасеновац, Новска	логораш
Радуновић Јаћић Невена	1917	Јасеновац, Новска	логораш
Рајковић Голубовић Ката	1922	Петрињци, Суња	логораш
Ралић (Живко) Вера	1953	Београд	потомак
Ранђеловић (Србислав) Милица	1962	Београд	потомак
Ранђеловић (Станко) рођ.Мајић Анка	1933	Сапна, Нашице	логораш
Раниловић Госпава	1923	Босанска Дубица	логораш
Раниловић Невенка	1940	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Ратајац (Милован) рођ.Гончин Савка	1939	Босанска Петриња	логораш
Ратковић Стеван	1938	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Раца (Младен) Зорка	1947	Доњи Подградци, Босанска Градишка	потомак
Раца (Стево) Душан	1938	Совјак, Босанска Градишка	логораш
Рачић (Вељко) Здравка	1939	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Рељановић (Божо) Јелена	1925	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Рељановић рођ.Скарић Сока	1914	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Рељић (Лазар) рођ.Видовић Зорка	1942	Пашница, Босанска Градишка	логораш
Репач (Никола) рођ.Поповић Зорка	1926	Небљуси, Доњи Лапац	логораш
Ристић (Бојан) Милица	1923	Кусоње, Пакрац	потомак
Родић (Илија) Милан	1926	Хашани, Босанска крупа	логораш
Родић (Никола) Никола	1947	Доњи Рогољи, Нова Градишка	поштовалац
Родић (Перо) Радосав	1928	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Родић (Петар) Драго	1932	Крива ријека, Босанска Дубица	логораш
Родић рођ.Филовић Цвета	1912	Јутрогоста, Приједор	логораш
Романић (Божо) Лазар	1925	Бранешци, Пакрац	логораш
Романић (Спасоје) рођ.Милошевић Десанка	1928	Ченково, Ђаково	логораш
Ромчевић (Андрија) Аврам	1936	Нови Грабовац, Новска	потомак
Ромчевић (Јован) рођ.Утјешиновић Милева	1935	Нови Грабовац, Новска	логораш
Ромчевић (Михаило) Љубомир	1926	Доња Брусовача, Војнић	потомак
Ружић (Душан) Маја	1971	Земун	потомак
Ружић (Миломир) Снежана	1965		поштовалац
Ружичић (Миле) Душанка	1928	Међеђа, Босанска Дубица	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Савић (Душан) Марко	1940	Горњи Скругић, Модрича	логораш
Савић (Илија) рођ.Суботић Јања	1932	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Савић (Љубомир) Радислав	1930	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Савић (Марко) рођ.Маричић Босиљка	1926	Мала брусница, Босански брод	логораш
Савић (Остоја) рођ.Петровић Невенка	1912	Верићи, Приједор	логораш
Савић (Ратко) Рајко	1935	Верићи, Приједор	логораш
Савић (Ратко) Славко	1935	Верићи, Приједор	логораш
Савић (Славко) Љубиша	1959	Хетин, Житиште	потомак
Савић Лепосава	1924	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Савић Ромић Јагровић Љубица	1922	Ласињски сјеничак, Карловац	логораш
Салдум (Милош) Милан	1936	Доња Јурковица, Босанска Градишка	логораш
Самарџија (Лука) Рајко	1930	Драксенић, Босанска Дубица	логораш
Самарџија (Милутин) Вукосава	1930	Млака, Новска	логораш
Самац рођ.Шикман Марија	1927	Петриња, Босански нови	логораш
Сандић (Гојко) Мира	1949	Честерег, Житиште	потомак
Свјетлошак (Марко) рођ.Фијан Ана	1927	Јаковље, Доња стубица	логораш
Селингер Давидовић Живка	1934	Кијевци, Босанска Градишка	логораш
Сењановић Иво		Сплит	логораш
Сердар Саболић (Стојан) Штефица	1920	Сибињ, Славонски брод	логораш
Скорупан рођ.Марушић Босиљка	1924	Пакрац	логораш
Слијепчевић (Душан) Зорка	1928	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Слијепчевић (Душан) Остоја	1933	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Слијепчевић (Љубан) Вукашин	1941	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Слијепчевић (Станко) Здравко	1931	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Слијепчевић (Станко) Милорад	1933	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Слијепчевић Петар	1928	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Словић (Раде) рођ.Ђуричић Госпава	1939	Босанска Дубица	логораш
Совиљ (Јован) Госпава	1928	Гашница, Босанска Градишка	логораш
Солдат (Андрија) Берта	1935		поштовалац
Солдат (Јово) Перо	1928	Трговиште, Босански нови	логораш
Солеша (Милорад) рођ.Клашња Миланка	1933	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Сомунчић (Димитрије) Максим	1913	Дубовац, Окучани	логораш
Сопић Боривоје	1940	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Сопић Петар	1914	Церовљани, Босанска Градишка	логораш
Средојевић рођ.Гојковић Боса	1934	Совјак, Босанска Градишка	логораш
Стаменковић (Милош) Здравка	1936	Крнете, Бања Лука	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Станивук (Петар) Сава	1906	Бољевци, Земун	логораш
Станисавац Анђа	1902	Јасеновац, Новска	логораш
Станисављевић (Миле) рођ.Бабић Нада	1937	Војскова, Козарска Дубица	логораш
Станић (Симо) рођ.Гвозден Десанка	1936	Мирковци, Босанска Дубица	логораш
Станић Драган	1931	Пјешченица, Вргинмост	логораш
Станишић (Марко) Мита	1912	Јаково, Земун	логораш
Станковић (Петар) Славица	1957	Брчко	потомак
Станковић (Томислав) Станко	1951	Паучје, Ђаково	логораш '92
Станојлов Бранко	1954	Велико Набрђе, Ђаково	потомак
Станојловић (Лука) Нада	1940	Подградци, Градишка	логораш
Станојловић П. Драгиша	1928	Умка, Београд	поштовалац
Станчевић (Драгоје) рођ.Пралица Милица	1936	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Станчевић (Сима) Душко	1959	Бач	потомак
Стевановић (Живан) Живан	1919	Загони, Бјељина	логораш
Стевановић рођ.Груловић Добрила	1932	Сремска Митровица	логораш
Стегић (Гавро) Милорад	1936	Требовљани, Босанска Градишка	логораш
Стефановић (Миле) рођ.Солдат Драгиња	1934	Врбашка, Бистрица	логораш
Стефановић рођ.Глигић Марија	1929	Кусоње, Пакрац	логораш
Стијак (Остоја) Нада	1937	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Стијачић Капри Емица	1922	Сарајево	логораш
Стипић (Вељко) рођ.Алавук Персида	1937	Клековци, Босанска Дубица	логораш
Стјепановић (Иван) Јован	1924	Боломача, Славонска Пожега	логораш
Стоилковић (Миленко) рођ.Бјеловук Мара	1956	Српска црња, Нова црња	потомак
Стојаковић (Бранко) Милан	1948	Честерег, Житиште	потомак
Стојаковић (Бранко) Славко	1951	Честерег, Житиште	потомак
Стојаковић (Гавро) Савка	1926	Трбовљани, Босанска Дубица	логораш
Стојаковић (Ђуро) Невенка	1928	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Стојанов (Божо) рођ.Грбић Вукосава	1929	Верија, Босанска Дубица	логораш
Стојановић (Богдан) Невенка	1935	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Стојановић (Илија) Љуба	1938	Босанска Дубица	логораш
Стојановић (Латинка) Милорад	1937	Велико Набрђе, Ђаково	логораш
Стојановић Милојка	1938	Нишићи, Илијаш	логораш
Стојковић (Данка) Немања	1993	Зрењанин	потомак
Стојковић (Данка) Стефан	1991	Зрењанин	потомак
Стојнић (Јандрија) рођ.Вујановић Стоја	1923	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Стојнић (Лазар) Перо	1942	Стригова, Босанска Дубица	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Стојнић (Лазо) Здравко	1938	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Стојнић (Стојан) Милорад	1948		потомак
Стојсављевић (Никола) Љубица	1946	Јасеновац, Новска	потомак
Стојшић (Никола) Душан	1939	Манђелос, Сремска Митровица	потомак
Стокрп Никола	1933	Гејковац, Банија	логораш
Стопић рођ. Качар Стојанка	1920	Стрмен, Сисак	логораш
Стражимистер рођ. Глигић Пава	1929	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Страхињић Попара Милка	1920	Горња Рашеница, Грубишно поље	логораш
Ступар рођ. Гајић Анка	1926		логораш
Ступар рођ. Штековић Милена	1920	Мали зденци, Грубишно поље	логораш
Суботић (Остоја) Буро	1933	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Суботић Стојан	1934	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Сувајац (Маријан) Милорад	1938	Јабланица, Босанска Градишка	логораш
Судар (Васа) Стојанка	1946	Дереза, Пакрац	потомак
Судар (Петар) Милутин	1933	Кусоње, Пакрац	логораш
Судар (Петар) Стеван	1935	Кусоње, Пакрац	логораш
Судар Милан	1933	Кусоње, Пакрац	логораш
Судар Саво	1927	Крагуј, Пакрац	логораш
Сумрак Стојић Стојна	1934	Међеђе, Босанска Дубица	логораш
Сучевић рођ. Параш Миља	1928	Кнежица, Босанска Дубица	логораш
Тадић (Драган) Зоран	1967	Честерег, Житиште	потомак
Тадић (Драгоје) Грозда	1929	Клековци, Босанска Дубица	логораш
Тадић (Станко) Владо	1942	Мразовци, Босанска Дубица	логораш
Тадић (Стево) Драгица	1926	Влашковци, Босанска Дубица	логораш
Тадић Милош	1934	Доње Водичево, Босански нови	логораш
Танасић (Стева) Милица	1928	Сусек, Нови Сад	логораш
Тепић (Живко) рођ. Граховац Стака	1940	Горњи Гаревци, Приједор	логораш
Тепић (Љубо) Анђелко	1938	Живинице, Котор варош	потомак
Тепић (Љубомир) Неђо	1940	Живинице, Котор варош	потомак
Тешевић (Мирко) Митар	1957	Ћаћице, Вишеград	потомак
Тинтор (Владо) Божана	1937	Доњи Подградци, Босанска Градишка	логораш
Тишма (Илија) Смиља	1929	Зринска, Грубишно поље	логораш
Тишма Никола	1931	Зринска, Грубишно поље	логораш
Тодоровић рођ. Дидић Мира	1966	Хетин, Житиште	потомак
Томаш (Буро) Спасе	1940	Равска, Приједор	логораш
Томаш (Остоја) Васо	1936	Брекиња, Босанска Дубица	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Томић (Душан) рођ.Мирић Љуба	1933	Босанска Дубица	логораш
Томић (Марко) Сретко	1936	Велика Брусница, Босански брод	потомак
Томић (Радомир) Борка	1938	Драготиња, Приједор	потомак
Томић (Радомир) Мирко	1936	Доња Драготиња, Приједор	логораш
Томић (Радомир) Новак	1940	Доња Драготиња, Приједор	логораш
Томић (Саво) Славка	1931	Јаруге, Приједор	логораш
Томић (Сретко) Ранко	1943	Доња Драготиња, Приједор	потомак
Томић рођ.Панић Босилка	1943	Ламовита, Приједор	поштовалац
Тороман (Микан) рођ.Кајтуз Вера	1941	Јаруге, Приједор	логораш
Тошић (Коста) рођ.Бурсаћ Стојка	1937	Побрђани, Босанска Дубица	логораш
Тошић (Саван) Мара	1947		потомак
Тошић (Томислав) Драгана	1965	Зрењанин	потомак
Трамашљанин (Симо) рођ.Бијелић Вукосава	1939	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Трбић (Миле) рођ.Грбић Мира	1965	Хетин, Житиште	потомак
Тривић Рајко	1939	Међеђа, Босанска Дубица	логораш
Тривунчић (Симо) Буро	1930	Јасеновац, Новска	логораш
Тривунчић (Марко) рођ.Кљајић Анка	1922	Јабланац, Новска	логораш
Тркуља рођ.Вуковић Анђа	1927	Челебинци, Босанска Дубица	логораш
Трмошљанин (Душан) Славко	1933	Сводна, Босански нови	логораш
Трубарац Драгица	1925	Босанска Дубица	логораш
Тубић (Драгоје) Вељко	1937	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Драгутин) Мирко	1933	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Коста) Вељко	1928	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Коста) Вукашин	1934	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Коста) Момир	1931	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Марко) Живко	1927	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Симо) Љуба	1935	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тубић (Симо) Миленко	1927	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Тувић (Бранко) рођ.Злојутро Станка	1938	Горњеселци, Босанска Дубица	логораш
Тукић (Мијац) рођ.Каралић Вукосава	1919	Верихи, Приједор	логораш
Тукић (Микан) рођ.Кајтуз Сава	1933	Јаруге, Приједор	логораш
Тукић (Миле) Коста	1933	Верихи, Приједор	логораш
Тукић (Миле) Млађо	1935	Верихи, Приједор	логораш
Тукић (Млађо) Милован	1959	Хетин, Житиште	потомак
Турудић (Мирко) рођ.Грубљешић Драгица	1930	Јошавица, Петриња	логораш
Тутук (Божидар) Марко	1934	Горња Обријеж, Пакрац	логораш

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Тутуновић Трифунов (Светолик) Јасмина	1974	Чачак	поштовалац
Ђеран (Миле) Пава	1935	Велика Жуљевица, Босански нови	логораш
Ђеранић рођ.Тишма Марија	1935	Зринска, Грубишно поље	логораш
Ђирић (Давид) Анка	1929	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Ђирић (Јанко) Драгоје	1930	Међувође, Босанска Дубица	логораш
Ђирић (Славко) Тамара	1974	Земун, Београд	потомак
Ђирић (Станоје) Милева	1932	Доњи подградци, Босанска Градишка	логораш
Ђук Бобанац Павица	1942	Доњи Андријевци, Славонски брод	логораш
Ђукалац (Предраг) Стево	1948	Јасеновац, Новска	потомак
Ђулибрк (Драган) Милан	1973	Зрењанин	поштовалац
Ђулибрк Вукосава	1930	Драговић, Пакрац	логораш
Ђурић (Јошо) Милинко	1931	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Јошо) Милош	1927	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Јошо) Симо	1936	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Милинко) Саша	1968	Нови Сад	потомак
Ђурић (ошо) Душан	1933	Диздарлије, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Симо) рођ.Вучен Роса	1900	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Ђурић (Стојан) рођ.Мандић Боја	1931	Јаруге, Приједор	логораш
Ђурчија (Душан) Срето	1934	Агинци, Босанска Дубица	логораш
Џур (Божо) Јован	1937	Драговић, Пакрац	логораш
Џаревић (Павле) Љубомир	1937	Подградци, Босанска Градишка	логораш
Џмићевић (Микан) Мирко	1935	Стригова, Босанска Дубица	логораш
Џмићевић (Мирко) Небојша	1968	Бач	потомак
Џрошевић (Перо) рођ.Вучен Десанка	1938	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Хавличек Хуго	1909	Сарајево	логораш
Хаџипашић (Хасан) Хусеин	1912	Пишталине, Босанска крупа	логораш
Херцог рођ. Драгаш Нада	1935	Босанска Дубица	логораш
Храст рођ.Колар Љубосава	1933	Слобиње, Хрватска Костајница	логораш
Хркаловић рођ.Бабић Вукосава	1936	Милошево брдо, Босанска Градишка	логораш
Хркман (Никола) Љуба	1915	Радовица, Слуњ	логораш
Хубер Чедомил	1920	Босанска Градишка	логораш
Цветић (Паја) Бранка	1938	Добановци, Земун	потомак
Цветковић Милић	1926		логораш
Цвијановић (Јова) Јулка	1906	Дарувар	логораш
Цекић Ивана	1972	Београд	поштовалац
Церовач (Дане) Драган	1923	Млака, Новска	логораш

Споменица—Удружење логораша Јасеновац

Презиме (име једног родитеља) име	Година	Место рођења	Основ
Цимерман (Божо) рођ.Кончар Смиља	1940	Јаруге, Приједор	логораш
Циндрић рођ. Мирић Ковиљка	1942	Козара, Приједор	логораш
Цицо (Бранко) рођ.Новаковић Бранка	1949	Нови Сад	потомак
Црњански (Драгоје) рођ.Момчиловић Љубица	1940	Војскова, Босанска Дубица	логораш
Цупаћ (Ђуро) Нада	1945	Јасеновац, Новска	потомак
Чаплаи (Урош) рођ.Ђенадија Невенка	1932	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Чворовић (Миле) рођ.Солдат Стоја	1936	Врбашка, Босанска Градишка	логораш
Чекић (Јово) Огњен	1933	Турјак, Босанска Градишка	логораш
Чекић (Мирко) Милинко	1936	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Чекић (Стево) Рајко	1932	Слабиња, Босанска Дубица	логораш
Чкркић (Душан) Невенка	1923	Осмаци, Власеница	логораш
Чубрило (Сретко) рођ.Егић Мира	1942	Горња Јутрогшта, Приједор	логораш
Чупић (Благоје) рођ.Мацура Милева	1925	Доњи Јеловац, Босанска Дубица	логораш
Шајер Едуард	1922	Афтовац, Мостар	логораш
Шаренац (Јован) Радослава	1933	Брекиња, Босанска Дубица	логораш
Шварц Божо	1920	Загреб	логораш
Швенда (Ђорђе) Радмила	1926	Двориште, Босанска Дубица	логораш
Швец (Звонко) Владимир	1948	Градишка	потомак
Шевић (Славко) рођ.Трнинић Нада	1921		логораш
Шешум рођ.Мијатовић Јела	1935		логораш
Шиљковић (Бранислав) Наташа	1990	Београд	поштовалац
Шкондрић (Стева) Ђуро	1930		логораш
Шпиљак Чулига Штефа	1923	Сисак	логораш
Шпица (Милан) Мирослав	1961		потомак
Штакић (Вујо) Мирко	1931	Срефлије, Босанска Дубица	логораш
Штакић (Ђока) Драгиња	1928	Влашковци, Босанска Дубица	логораш
Штековић (Милан) Борко	1936	Читлук, Босанска Дубица	логораш
Штековић (Саван) рођ.Кос Миљка	1936	Велико двориште, Босанска Дубица	логораш
Штековић Ана	1901	Велика барна, Грубишно поље	логораш
Штефанац (Никола) рођ.Чавић Милена	1933	Јабланац, Новска	логораш
Штрбац (Стеван) Петар	1907	Кистање, Книн	логораш
Штулић Птишек Божена	1925	Загреб	логораш
Шујица (Јован) Милка	1916	Мазин, Грачац	логораш
Шујица (Михајло) Милан	1951	Честерег, Житиште	потомак
Шујица (Остоја) Михајло	1926	Бистрица, Босанска Градишка	логораш
Шушњара (Здравко) Горанка	1958	Јасеновац, Новска	потомак

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

061(497.11)"1959/2009"
343.819.5(497.13+497.15)"1941/1945"
341.485(497.13+497.15)"1941/1945"

ЧЕКИЋ, МИЛИНКО, 1936–

Логораши : споменица : шездесет година чувања сећања на злочине геноцида почињене у Независној Држави Хрватској током Другог светског рата / Милинко Чекић, Ненад Антонијевић, Јасмина Тутуновић Трифунов. - Београд : Удружење логораша и потомака Јасеновац систем логора геноцида у Независној Држави Хрватској : Музеј жртава геноцида, 2019 (Горњи Милановац : Графопринт). - 344 стр. : илустр. ; 24 cm. - (Библиотека Посебно издање / [Музеј жртава геноцида, Београд])

Тираж 500. - Стр. 11–13: Предговор / Вељко Ђурић.

ISBN 978-86-86831-51-4 (МЖГ)

1. Антонијевић, Ненад, 1969– [аутор]

а) Удружење логораша и потомака Јасеновац систем логора геноцида у Независној Држави Хрватској (Београд) — 1959–2019

б) Јасеновац (концентрациони логор) — 1941–1945

в) Срби — Геноцид — Независна држава Хрватска — 1941–1945

г) Усташе — Злочини — Независна Држава Хрватска — 1941–1945

COBISS.SR-ID 275568140